DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

Alevi Tarih Yazımında
SKANDAL
-Erdoğan Çınar Örneği-

Hamza Aksüt
Ünsal Öztürk
Hasan Harmancı

YTY
YURT
KİTAP-YAYIN

2 BASKI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Alevi Tarih Yazımında **SKANDAL**

Hamza Aksüt-Ünsal Öztürk
Hasan Harmancı

Ücretsiz PDF

Alevi Tarih Yazımında
SKANDAL
-Erdoğan Çınar Örneği-

Hamza Aksüt
Ünsal Öztürk
Hasan Harmancı

YTY
YURT
KİTAP-YAYIN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Alevi Tarih Yazımında

SKANDAL

-Erdoğan Çınar Örneği-

Hamza Aksüt-Ünsal Öztürk-Hasan Harmancı

© Yurt Kitap-Yayın 232 • Alevilik 10
ISBN 978-975-9025-75-5
1. Baskı Mart 2010, Ankara
2. Baskı Haziran 2010, Ankara

Baskı Özkan Matbaacılık, Ankara
Kapak Ali İmren

Yurt Kitap-Yayın
Konur Sokak 26/3
Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 0.312. 417 35 49
Fax: 0.312. 425 36 40
e-mail: yurtkitap@yurtkitap.com
www.yurtkitap.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Alevi Tarih Yazımında
SKANDAL
-Erdoğan Çınar Örneği-

Hamza Aksüt
Ünsal Öztürk
Hasan Harmancı

Alevilik

YTY
YURT
KİTAP-YAYIN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

I. Bölüm: *Hamza Aksüt*

ERDOĞAN ÇINAR SKANDALI

Bu Kitabın Yazılmasına Neden Gerek Duyuldu 9
Constantine Silvanus'u Üç Hamlede
Pir Sultana Çevirme Tekniği 13
Alevi Sözcüğü 71
Erdoğan Çınar'ın Yazdıklarını Okurken
Tuzağa Düşmeme Kılavuzu 85

II. Bölüm: *Ünsal Öztürk*

ALEVİLİK: YALAN KABUL ETMEZ YOL

Hakk Yol'unun Yolcusuna 89
Erdoğan Çınar... Yalanla Bina Kuramaz 93
Erdoğan Çınar'ın "Alevi Katharları" 109
"Mu Rahipleri" Aluvi miydi? 125
Erdoğan Çınar'ın Piri
Constantin Silvanus'un Kehanetleri! 145
Yazın Hayatının Tanımadığı Bir Facia: Erdoğan Çınar . . . 187
Dedelik Kurumu: Yol'u Kimden Öğreneceğiz 195
Komana: Kral, Rahip, Kadın-Erkek Köle
ve Kutsal Fahişe Şehri 203
Sonuç 227

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

III. Bölüm: *Hasan Harmancı*

ALEVİLERİN HİTİTLERLE İLGİSİ VAR MI?

Alevilik Her Ölü Kült ve Kültürün
Atılacağı Bir Mezarlık Değildir 231
Hititlerin Kökeni Sorunu 237
Hitit Dini Yapısı 243
Hititlerde Devlet-Din İlişkisi 250
Gen, Irk, Mu ve Parapsikoloji Karmaşası 272
Sonuç 287

Kaynakça 294

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

I. BÖLÜM

ERDOĞAN ÇINAR SKANDALI

Hamza Aksüt

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BU KİTABIN YAZILMASINA NEDEN GEREK DUYULDU

Bundan birkaç yıl önce, aynı zamanda akrabam olan bir öğretmen, bana "*Pir Sultan, Bizans döneminde yaşamış, senin bu konuda bilgin var mı?*" diye sordu. Ben de pek ciddiye almadan gülümseyerek "*olur mu hocam, öyle şey!*" türünden bir şeyler söyledim. "*Bende bu konuyu anlatan bir kitap var*" dedi. Öğretmen arkadaş ciddiydi. Ben yine de konuyu ciddiye almadım. Durumu, Türkiye'deki sol kesimin ve büyük bir kesimi solda kümelenmiş Alevilerin tarih bilimine takındığı tavıra ve tarih alanındaki yetersizliğine yorumlayarak ayrıntıya girmedim.

Konuya ilgisizliğim, Erdoğan Çınar'ın *Aleviliğin Kökleri-Abdal Musa'nın Sırrı* kitabındaki dede ocaklarını görünce ortadan kalktı. Çünkü yıllardır dede ocaklarının tarihi alanında çalışıyor ve bilgi üretiyordum. Kitapta Efes ocağı, Mananakian ocağı, Laodikian ocağı gibi başlıkları görünce hem güldüm, hem de dehşete düştüm. Üstelik kitap, yazarın dördüncü eseriydi. Yani yazar, Pir Sultan'ın, Bizans döneminde yaşadığını yazmış, buna bir itiraz gelmeyince peşpeşe kitaplar yazmaya başlamıştı. Son kitabı, gösterdiği birkaç kaynak yönüyle de ilginçti. Yazar sürekli "Bizans ve Ortodoks Kilisesi metinleri ve arşivleri" gibi kaynakları kullandığını vurguluyordu. Bibliyografyayı inceleyince arşiv teriminin uygun olmadığını, temel olarak İngilizce yayınlanan bir kitaba dayandığını gördüm ve bu İngilizce kitap ile yazarın kitabını karşılaştırmaya başladım. Durum, dehşet vericiydi. Yazarın ara sıra

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sunduğu paragraflardaki bilgiler ile İngilizce metin arasında büyük farklar vardı. Yazar bu paragrafları Türkçeye çevirip okura sunarken kişi adlarını ve kavramları değiştirmiş, özellikle Alevi terimlerini paragraflara monte etmişti. Montajla değiştiremediği cümleleri ise paragraflardan çıkarmıştı. Bu yolla, örneğin, Hıristiyanlığın bir kilisesinin kurucusu olan Constantine'i (Konstantin), bir Alevi Hak Aşığı olan Pir Sultan'a çevirerek okura sunmuştu.

Erdoğan Çınar'ın yazdığı bilgilerin doğruluğundan kuşku duyan bazı araştırmacılar ise "Bizans ve Ortodoks Kilisesi Arşiv kayıtları" sözlerini okuyunca Grekçe bilmedikleri için konunun peşine düşememişti. Oysa Erdoğan Çınar, Grekçe değil, İngilizce metni kullanmıştı. Okurlara ise Grekçe metinleri kullandığı izlenimini vermişti.

Bu İngilizce kaynağı inceledikten sonra, ister istemez, Erdoğan Çınar'ın kullandığı öteki kaynakları da mercek altına aldım. Düştüğüm dehşet daha da arttı. Yazar, Türkçe yayınlanmış kitaplardaki bilgileri bile okura yanlış aktarıyordu. İlkçağın ünlü coğrafyacısı Strabon'un *Coğrafya* kitabında Hacı Bektaş dergahının kayda geçirildiğinden tutun da, on yedinci yüzyılın ünlü gezgini Evliya Çelebi'nin Tokat'taki Komana dergah devletten söz ettiğine kadar bir sürü tahrifata başvurmuştu. Bizim Kadıncık Ana, ilkçağın tanrıçası Ma olmuştu. Köleler, derviş, rahipler pir olmuştu. Kutsal fahişeler kadın derviş, köleci yaşam komünal yaşam olmuştu.

Çınar'ın bu uydurmalarının, bazılarını derinden etkilemesi ise tam bir kara mizahtı. Bu etkilenenlerin başında kitabın yayıncısı geliyordu. Yayıncı Hakan Tanıttıran, Aleviliğin Kökleri kitabına yazdığı önsözde şöyle diyordu:

"... *Son olarak elinizde bulunan kitabı hazırlayarak, Alevi tarihinin kayıp halkalarını tutarlı kanıtlarla teker teker birbirine eklemiş oldu. Bu dört kitapta yer alan bakış açısı Alevi araştırmacılı-*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ğında yemi bir aşamadır. Artık hiç kimse, "Alevilik budur" diye, anlamsız, mantıksız, temelsiz, tutarsız, belgesiz ve çoğu zaman birbiri ile çelişik bilgileri önümüze süremeyecektir. Alevilik araştırmaları için taze bir milat, taze bir başlangıç olduğunu düşünüyorum."

Yayıncı, tutarlı dediği kanıtları incelemiş miydi acaba? İncelemediyse tutarlı olduğunu nasıl anlamıştı? İncelemeden bu cümleleri kurmuşsa tam bir kara mizah örneği sergiliyordu. İnceleyip de bu cümleleri kurmuşsa yazarın tahrifatlarını onaylıyor, okuru kandıran bir yayıncı örneği sergiliyordu.

Erdoğan Çınar'ın dayandığı temel tez, Aleviliğin İslam dışı olduğudur. Ona göre Ali, 12 İmam, hatta Şah İsmail'in Alevilikle bir ilgisi yoktur. Bu kitabın amacı Çınar'ın bu yaklaşımını sorgulamak değildir. Asıl belirtilmesi gereken şey, Erdoğan Çınar'ın 'Aleviliği İslam dışı gören' Alevileri istismar etme hevesidir.

İşte bu kitaptaki yazılar, kaynaktaki bilgiyi tahrif etme, kaynakta olmayan bilgiyi varmış gibi gösterme türünden tekniklere başvuran bir yazarın yanlış çevirilerini deşifre etmektedir. O kadar ki, yazar, yukarıda belirttiğimiz istismar ortamını kullanmaya kendini adamış bir halde Bizans dönemindeki Hıristiyan kiliselerini dede ocağı, Hıristiyanlığın bir mezhebini ise Alevilik olarak sunan bir tezi bu taktiklerle kaleme alarak dört kitap üretmiştir. Söz konusu yazar, bununla da yetinmeyip Luvi ve Hitit çağlarında da Alevilerin var olduğunu kanıtlamaya çalışırken başta coğrafyacı Strabon'un *Coğrafya* kitabı olmak üzere birçok kaynağı tahrif etmiştir.

Yoruma itirazımız yok. Ancak, kaynak tahrifatına ve yalana itirazımız var.

Hamza AKSÜT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CONSTANTİNE SİLVANUS'U ÜÇ HAMLEDE PİR SULTAN'A ÇEVİRME TEKNİĞİ

Erdoğan Çınar'ın tezleri

Konuyu bilmeyenler için Erdoğan Çınar'ın tezlerini birkaç cümleyle özetleyelim:

Alevilerin kökeni, Hititlerden önce Anadolu'da yaşamış olan Luvilere dayanır.

Alevi sözcüğünün aslı Luvi sözcüğüdür. Luvi'nin başına A eklenir, u harfi silinip yerine e yazılırsa Alevi sözcüğü elde edilir.

Bizans döneminde Paulikien denen dinsel grup Alevidir.

Paulikienler altı dede ocağı kurmuştur.

Pir Sultan diye bilinen kişi aslında bir Paulikien önder olan Constantine/Silvanus'tur. Dolaysıyla günümüzde Pir Sultan adıyla bilinen kişi on altıncı yüzyılda değil yedinci yüzyılda yaşamıştır.

Constantine/Silvanus'a, Pir Silvanus demekte bir sakınca yoktur. Böyle olunca Pir Silvanus'a Pir Sultan demekte de bir sakınca yoktur. Silvanus'un başına gelenler Pir Sultan'ın da başına gelmiştir.

İlkçağda tanrıça Ma'ya inanan ve Komanalarda yaşayan köleci topluluklar Alevidir.

Balkanlardaki Bogomiller Alevidir.

Fransa ve Almanyadaki Katarlar da Alevidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hemen belirtmek gerekir ki, Türkiye'deki birçok araştırmacı gibi, Erdoğan Çınar da Aleviliği, Anadolu'ya özgü bir yapı sanmakta, Suriye, İran, Irak gibi ülkelerde dede ocaklarıyla birlikte milyonlarca Alevinin yaşadığını bilmemektedir. Ayrıca, Alevilerin Türk, Kürt, Arap ve Rom gibi etnik kökenlerini dikkate almamaktadır. Belirttiğimiz gibi bu durum, yalnızca Erdoğan Çınar'ın düştüğü bir hata değildir. Türkiye'deki birçok araştırmacı aynı durumdadır. Bu nedenle Çınar'ın bu yanılgısı mazur görülebilir.

Erdoğan Çınar, kaynakları nasıl kullanmaktadır? Yabancı dilde yazılmış kaynakları Türkçeye çevirirken tahrifat yapmakta mıdır? Bir başka deyişle, başta Alevi aydınlar olmak üzere okurları kandırmakta mıdır? Eğer kandırıyorsa, yıllardır bu kadar düşünce üreten aydın ve araştırmacı, Çınar'ın yazdıklarına nasıl inanabilmekte ve yer yer ona övgüler dizebilmektedir?

Paulikienler kimdir?

Paulikien, Paul'e bağlı olanlar anlamında bir terimdir. Paulikienler, Bizans devleti zamanında yaşayan, etnik kökeni çok büyük oranda Ermeni, çok az bir bölümü ise Rum olan Hıristiyan bir topluluktur. Paulikienizm bir Hıristiyan mezhebidir. Her Hıristiyan topluluk gibi onların da kiliseleri vardır.

Paulikienlerin yurtları, Şebinkarahisar ile Malatya-Sivas sınır bölgesiydi. Zamanla Divriği kentine egemen oldular ve yerel bir egemenlik kurdular. Kiliseleri Kafkaslara kadar yayıldı. Zaman zaman Bizans devletiyle çarpıştılar. Zaman zaman da bu devletle ittifak ettiler. Malatya'daki Müslüman kuvvetlerle ittifak yaptılar. 800'lü yılların sonunda bu bölgede egemenlikleri kalmadı. Genel kanı, bunların Balkanlara sürüldüğü yönündedir. Yine genel kanıya göre, Balkanlarda, Bogomilizm denen inanç mensupları, Paulikienlerin torunlarıdır. Daha sonra Fransa'da ortaya çıkan Katharizm de Bogomolizmin bir ürünüdür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mezhebe adını veren Paul'ün kimliği tartışma konusudur. Hıristiyanlığın büyük önderlerinden St. Paul, üçüncü yüzyılda Samsat'ta yaşayan Pavlus ilk akla gelen adlardır. Bunlardan başka, Bizans kaynaklarında Callini'nin oğlu olan bir Paul'den daha söz edilmektedir.

Bizans döneminde tutulmuş raporlara göre, Constantine, Ermenistan'ın Samasota yöresindeki Mananalis köyünde doğan bir Ermenidir. Constantine, zamanla buradan ayrılarak Kolenea'ya (Şebinkarahisar yöresi) gitmiş, Paulikienizm mezhebinin kurucusu olmuştur. Kurduğu Makedon kilisesi, Colonea yakınlarındaki Kibossa denen küçük bir yerleşimdedir.

Erdoğan Çınar, işte bu Hıristiyan mezhebini Alevilik olarak sunmaktadır. Yazar, bu savını inandırıcı kılmak için çeşitli taktikler kullanmakta, konudan haberdar olmayan okurları avlamak için sık sık metinleri tahrif etme yoluna başvurmaktadır. Öyle ki, kişi adlarını, yer adlarını, İncil ve Apostles gibi özel adları ve birçok kavramı Türkçe'ye çevirirken açıktan açığa tahrifat yapmaktadır. Şimdi bu taktiklere ve tahrifatlara bazı örnekler verelim.

Paulikienleri Alevi olarak sunmak istediğinde, *"Bizans ve Ortodoks Kilisesi arşiv kayıtları"*nı kullandığını söyleyen Erdoğan Çınar, hemen hemen tüm kaynak notlarında şu iki kaynağı gösteriyor ve zaman zaman bunlardan bire bir çeviri yaptığını söylüyor:

a- Pecis, ed. C. Astruc, W. Conus-Wolska, J. Goillard, P. Lemerle, D. Papachyryssanthou and J. Paramelle, Peter of Sicily, T & M 4 (1970).

b- Pecis, ed. C. Astruc, W. Conus-Wolska, J. Goillard, P. Lemerle, D. Papachyryssanthou and J. Paramelle, Peter the Higoumenos, T & M 4 (1970).

(**Not:** Hemen belirtelim, Çınar sayfa numarası da vermiyor. Bazen de s. 69-97 gibi "28 sayfalık bir aralık" gösteriyor, ya da age. diyerek kitabın tümünü gösteriyor.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bizans görevlisi Peter of Sicily'nin ve öteki Bizanslıların yazdığı metinleri, Janet Hamilton ve Bernard Hamilton, *'Christian Dualist Heresies in the Byzantine World'* adlı kitapta yayımladılar.

Her iki kaynak da dokuzuncu yüzyılda Bizans devleti görevlisi olarak Divriği'deki Paulikienler üzerine gönderilen Peter of Sicily'nin tuttuğu notlardan oluşuyor.

(**Not:** Kaynak notlarına bakılırsa, Erdoğan Çınar, Grekçe metni kullandığını ve zaman zaman bire bir çeviri yaptığını iddia etmektedir. Ancak, bu durum kuşkuludur. Sayın Çınar hangi dilden çeviri yaptığını belirtirse kendi tezleri açısından da iyi olacaktır. Çünkü Çınar'ın çevirisiyle, yukarıda adı geçen yazarların sunduğu metinler arasında dağlar kadar fark vardır. 'Grekçe uzmanı Çınar' metinleri doğru çevirmişse, bu üç yazar büyük zan altında kalacaktır.)

Erdoğan Çınar, Pir Sultan'ın Bizans döneminde yaşadığını savunuyor ve Bizans döneminde yazılmış metinleri kaynak olarak sunuyor. Ne var ki, kaynaklardaki özel adları ve kavramları bilinçli olarak yanlış çeviriyor. Ayrıca, Bizans döneminde Divriği'de yaşayan Paulikienleri, Alevi olarak sunuyor. Bu savını inandırıcı kılmak için tahrifat yaparak şu yalanlara başvuruyor:

Tahrifat 1: Paulikienler, kendi din adamlarına "Pir" ve "Rehber" diyordu

Erdoğan Çınar, Peter of Sicily'nin raporundan bir bölümü şöyle çeviriyor:

"*Papazlarımızı ve hiyerarşinin diğer özellerini reddediyorlar. Kendi papazlarına "**pir**" ve "**rehber**" diyorlar ve papazları kıyafet ve diyetleriyle veya yaşam biçimleriyle diğerlerinden ayırt edilemiyor.*"[1]

1 Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s.145

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

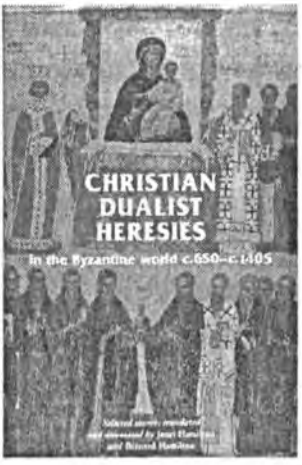

PETER THE HIGOUMENOS

18. This is the tradition Manes gave them, saying, 'I am not heartless like Christ, who said, "Whoever denies me before men, I too will deny him" [Matt. 10.33]. I say, "If a man denies me before men and by the lie ensures his own safety, I accept with pleasure the statement and the lie as if he were not denying me, without holding him guilty".'

19. They reject our priests and other members of our hierarchy. They call their own priests *synekdemoi* and notaries; they are not distinguished from the others by dress or diet or the rest of their manner of life.

20. They turn all the words of the Gospel and the Apostle upside down; opposite to our views, but in agreement with their own, to fit in with their own heresy. As I have said, the text is exactly like ours in writing

95

Peter'in ilgili notu: Madde 19'a göre Paulikienler kendi din adamlarına synekdemoi ve notaries diyorlar. Çınar ise bunları "pir ve rehber" olarak çeviriyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Doğru çeviri:

"*Onlar papazlarımızı ve hiyerarşimizin diğer üyelerini reddediyor. Papazlarına* ***synekdemoi*** *ve* ***notaries*** *diyorlar; giyim, diyet ya da yaşam biçimleriyle diğerlerinden ayırt edilemiyor.*"[2]

Kaynak metin: "*They reject our priests and other members of our hierarchy. They call their own priests* ***synekdemoi*** *and* ***notaries****; they are not distinguished from the others by dress or diet or the rest of their manner of life.*"[3]

Görüldüğü gibi, Peter of Sicily'nin yazdığı metinde pir ve rehber sözcükleri yok, synekdemoi ve notaries sözcükleri var. Metine göre Paulikienler din adamlarına bu terimleri kullanıyor. Peki, bu terimler, hangi dinin kavramları ve ne anlamlara geliyor?

Hemen belirtelim, Hıristiyanlığın kavramları. Synekdemoi, Yeni Ahit'te (İncil'de) St. Paul'ün yardımcısı olan papazlara verilen ad. Sözcük, yol/gezi arkadaşları anlamında.[4]

Erdoğan Çınar, bunları Türkçeye çevirirken Alevi kavramlar olan pir ve rehberi kullanıyor. Pir, Alevilikte cemi yürüten dede, rehber ise talipleri gözeten ve pire yardımcı olan dede demek. Çınar, ileride ortaya atacağı büyük yalana ortam hazırlamaya çalışıyor. İleride Silvanus takma adlı Constantine'e pir unvanını ekleyip Pir Silvanus adını elde edecek ve Pir Sultan adına bir adım daha yaklaşmış olacak. Ve sonunda baklayı ağzından çıkaracak:

2 Hamilton, s. 95
3 Hamilton, s. 95
4 Hamilton, aynı yapıt, s.10

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tahrifat 2: Erdoğan Çınar, Mananalisli bir Ermeni ve Hıristiyan din adamı olan Constantine'i, Pir Silvanus olarak sunuyor

"En sevdiği müridinin attığı taş ile Hakk'a yürüyen Mananalisli Pir Silvanus, Alevilerin ünlü mürşidi ve Alevi sözlü geleneğinin kurucusu ve büyük ustası Pir Sultan Abdal'dır."[5]

Sözü edilen kişi Constantine adında bir Ermeni ve Hıristiyan din adamı. Üstelik ilk Paulikien kilisesinin kurucusu. Ermenistan Samosatı yöresindeki Mananalis adında bir köyde doğmuş. Peter of Sicily'nin notu:

"İn the days of the emperor Constantine, grandson of Heraclius, there was born in the territory of Samosata in Armenia ***an Armenian named Constantine****, in a village called Mananalis, a village which even now rears Manichaeans."*[6]

Tahrifat 3: Şebinkarahisar'a bağlı küçük bir yerleşim olana Cibossa'yı (Kibossa), Sivas olarak sunmak

Tahrifatın gerekçesi: Pir Sultan, Sivaslıdır. Oysa metinde Sivas değil, Cibossa (Kibossa) denen yerleşimin adı geçmektedir. Pir Sultan'ın Sivaslı olduğunu herkes bilmektedir. Öyleyse metindeki Cibossa'yı Sivas olarak sunmak gerekir.

Konu: İmparatorluk görevlisi Symeon, Constantine/Silvanus'u (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan'ını) taşlatıp öldürüyor. Daha sonra başkent İstanbul'a dönüyor. Yaptığına pişman oluyor ve Cibossa'ya dönüp Constantine/Silvanus'un yerine geçiyor.

Erdoğan Çınar'ın çevirisi

5 Çınar, Aleviliğin Kökleri, s.142-143
6 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.76

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"*Üç yıl boyunca İstanbul'da kaldı. Şeytan tarafından bütünüyle ele geçirilmiş olarak yalnız bir yaşam sürdü. Ardından her şeyi terk edip gizlice kaçtı.* ***Sivas****'a geri döndü.*"[7]

Metin:

"*He was recalled to the emperor and stayed for three years in Constantinople, living privately, and was compeletely taken over by the devil. He abandoned everything and ran away secretly, and came to the aforesaid* ***Cibossa***[8]."

Metnin doğru çevirisi:

"*O (Symeon), imparator tarafından çağırıldı ve üç yıl İstanbul'da kaldı. Şeytan (Devil) tarafından tümüyle ele geçirilmiş olarak yanız bir yaşam sürdü. Daha sonra her şeyi terk edip gizlice* ***Cibossa****'ya* (Kibossa) *döndü.*"

Çınar, Cibossa'yı Sivas olarak çeviriyor. Bizans döneminde Sivas'ın adı Sebastia. Pir Sultan, Sivaslı olduğu için Çınar, Cibossa'yı Sivas olarak çeviriyor.

Tahrifat 4: Yer adını, kavramı, kişi adım kasıtlı olarak yanlış çevirmek

Amaç: Alevilik terimi olan 'pir'in Bizans metninde yer aldığını, hem Constantine'in hem de onun yerine geçen Symeon'un Alevi dedesi olduğunu söylemek.

Erdoğan Çınar'ın çevirisi:

"*Kendisine Titus diyen, İmparator'un emriyle Silvanus'u taşlatan ve onun ardından* ***Sivas****'taki ikinci '****Pir****' olan ve Justus tarafından Şebinkarahisar piskoposuna ihbar edilen ve İmparatorun emriyle* ***Silvanus****'a atılan taşların oluşturduğu kümenin hemen yanında yakılan Symeon'a lanet olsun.*"[9]

7 Aleviliğin Kökleri, s.78
8 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.78
9 Aleviliğin Kökleri, s.143

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Metin:

"*Anathema to Symeon who called himself Titus, who, after he had stoned Constantine on the emperor's orders, became the second* ***teacher*** *at* ***Cibossa****, was denounced by Joseph his disciple to the bishop of Colonea, and was by the emperor's order brunt near the heap of stones where* ***Constantine*** *had been stoned.*"[10]

Metnin Doğru Çevirisi

"*Kendisine Titus diyen, imparatorun emriyle Constantine'i taşlatan, daha sonra* ***Cibossa****'da ikinci* ***öğretmen*** *olan, Justus tarafından Colonea piskoposuna ihbar edilen ve imparatorun emriyle* ***Constantine****'e atılan taş yığınının yanında yakılan Symeon'a lanet olsun.*

Metinde "pir" yok, "teacher" (öğretmen) var. İngilizceye çevirenler bunu didaskalos yerine kullanmış ki, gayet doğru. Öyleyse Symenon nasıl ikinci pir oluyor? Metinde Sivas da yok, Cibossa var. Bizans döneminde Sivas'ın adı Cibossa değil, Sebastia. (Metini yorumlayan uzmanlar, Cibossa'nın neresi olduğunun bilinmediğini belirtiyor: "*Cibossa is not otherwise known.*") Erdoğan Çınar buna neden gerek duymuş? Çünkü Pir Sultan Sivaslı, öyleyse Cibossa'yı, Sivas olarak sunmak gerek! Erdoğan Çınar hızını alamayıp o kadar ileri gidiyor ki, yer yer Cibossa'yla kastedilen yeri Yıldız dağlarının eteği (yani Pir Sultan'ın yaşadığı yer) olarak sunuyor:

"*Silvanus her yıl artarak tekrarlanan Bizans saldırılarında büyük kayıplar veren, kanlı hedeflerin değişmez hedefi haline gelen Pülümür'deki köyünden 653 yılında ayrıldı. Bu bölgeden daha Batıya doğru giderek Sivas'ın kuzeyinde Yıldız Dağı'nın yamaçlarına yerleşti. 653 yılından başlayarak Yıldız Dağı ve bu heybetli*

10 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.104

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dağın alçağında uzanan Bedohtun Ovası Aleviliğin merkezi oldu."[11]

Çınar'ın kaynak olarak kullandığı Bizans metinlerinde ne Yıldız dağı, ne de Bedohtun ovası yer alıyor. Tümüyle kendi uydurması. Consatantine'nin yerleşip Makedon kilisesini kurduğu yer Cibossa. Burası, Şebinkarahisar kalesinin hemen güneyinde yer alan küçük bir yerleşim. Metinde taşlanan kişinin adı Constantine. Çınar bunu Silvanus olarak çeviriyor. Neden? Çünkü Silvanus'un asıl adı Constantine. Çınar, Constantine adını okurlardan gizliyor.

Tahrifat 5: Terimleri Kasıtlı Olarak Yanlış Çevirmek

a- Özel ad olan God'ı (Hıristiyanlığın tanrısı), bir Alevi terimi olan Hakk olarak çevirmek.

b- Metindeki Maniheizm terimini silmek.

c- Metne 'asma' (idam etme) ifadesi eklemek.

Amaç:

a- Paulikienlerin Aleviler gibi Hakk terimini kullandığını kanıtlamak

b- Bizans metinlerinde Paulikienlerin, Maniheist olarak nitelendiğini okurdan gizlemek

c- Metne göre Constantine, asılarak öldürülmemiş. Oysa Pir Sultan asılarak öldürülmüştür. Bu durumda metne asılma sözcüğünü eklemek.

Konu: Silvanus'un taşlanarak öldürülmesi. Constantine/Silvanus'u taşlatan İmparatorluk görevlisinin adı Symeon.

Erdoğan Çınar'ın çevirisi:

"Symeon geldi, yerli yöneticilerden Typhon adında birini kılavuz olarak yanına aldı.

11 Aleviliğin Kökleri, s.140

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

***Sivas'**ta herkesi toparladı ve Şebinkarahisar kalesinin güneyine götürdü ve onlara önlerinde bağlanmış halde bulunan biçareyi taşlamalarını emretti. Herkes eline bir taş aldı ama kendilerine Hakk'tan yollandığını düşündükleri **pir**lerine atmamak için, ellerindeki taşı arkalarına fırlattılar.*

Şimdi evlatlığına verdiği eğitimin ve öğrettiklerinin ödülünü alıyordu. İmparatorluk görevlisinin verdiği emir üzerine Justus eline bir taş aldı ve ikinci bir Goliath gibi taşı ona fırlatıp onu öldürdü."[12]

Metin:

*"Symeon arrived, took as his companion one of the local archons, named Typhon, and going to the place, gathered them all together and took them to **the south of kastron of Colonea**. There he made the wretch stand with his disciples facing him, and ordered them to stone him. They picked up the stones, and dropping their hands as if to their girdles, they threw the stones behind them, so as not to hit their **teacher**, whom they belived had been sent to them by **God**. Now this **Salo-anus** had sometime previously adopted a certain Justus and taught him the Manichaean heresy. He now recieved from him a fitting reward for this education and teaching. On orders from the imperial official, Justus picked up a stone, hit him like a second Goliath, and killed him."*[13]

Metnin Doğru Çevirisi:

*"Symeon ulaştı. Yanına yerel yöneticilerden Typhon adında birini aldı, onları topladı ve **Colonea kalesinin güneyine** götürdü. Onlara, önlerinde duran biçareyi (ya da kötü adamı) taşlamalarını emretti. Taşları aldılar, ama Tanrının (**God**) kendilerine gönderdiğine inandıkları **öğretmen**lerine vurmamak için arkalarına*

12 Erdoğan Çınar, Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s158; Aleviliğin Kökleri, s.143
13 Janet Hamilton, aynı yapıt, s 78.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

attılar. Salo-anus, Justus adında birini evlatlık edinmiş ve ona ***Maniheist*** *sapıklığını öğretmişti. Şimdi, bu eğitimin ve öğretimin ödülünü alıyordu. İmparatorluk görevlisinin verdiği emir üzerine Justus, eline bir taş aldı ve ikinci bir Goliath gibi taşı fırlatıp onu öldürdü."*

Görüldüğü gibi birçok özel ad ve kavram ya metinden çıkarılmış ya da değiştirilmiş.

Çınar şöyle bir paragraf yazıyor:

"*Pir Silvanus* ***Yıldız Dağı'nın etekleri****nde önce Symenon'un emri ile kendisine 'yol oğlu' olarak aldığı, en sevdiği müridi tarafından başlatılan taş yağmurunun altında kaldı. Sonra da asılarak idam edildi.*"[14]

Metinde "yol oğlu" terimi yok. Çınar bunu neden uyduruyor? Justus'u, Hızır Paşa yapacak ya ondan! Yıldız Dağı da nereden çıktı? Hiçbir metinde yok. Hatta metinlerde Sivas'ın adı bile geçmiyor. Sivas'ın Bizans dönemindeki adı Sebastia.

Colenea ise Şebinkarahisar. Metinde "Colenea'nın güneyi" deniyor. Çınar ise Yıldız dağının Şebinkarahisar'ın güneyinde olduğunu söylüyor:

"*Yıldız Dağı, Şebinkarahisar ile 'Cibosso Kastronu'nun (Sivas Kalesi) arasında Şebinkarahisar'ın güneyinde Sivas Kalesi'nin kuzeyindedir.*"[15]

Acaba Erdoğan Çınar hiç haritaya baktı mı? Yıldız Dağı, Sivas ile Şebinkarahisar arasında değil ve bir hayli batıda.

Erdoğan Çınar devam ediyor: "*En sevdiği müridinin attığı taş ile Hakk'a yürüyen Mananalisli Pir Silvanus, Alevilerin ünlü mürşidi ve Alevi sözlü geleneğinin kurucusu ve büyük ustası Pir Sultan Abdal'dır.*"[16]

---

14 Aleviliğin Kökleri,s142
15 Kayıp Bir Alevi Efsanesi,s.170-171
16 Aleviliğin Kökleri, s.142-143

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CHRISTIAN DUALIST HERESIES

9. Anathema to Constantine the Paulician who called himself Silvanus, who left the village of Mananalis near Samosata and taught the Manichaean heresy at Cibossa, a *kastron* of Colonea, and was there stoned by Symeon because of his evil deeds and blasphemy.[9]

10. Anathema to Symeon who called himself Titus, who, after he had stoned Constantine on the emperor's orders, became the second teacher at Cibossa, was denounced by Joseph his disciple to the bishop of Colonea, and was by the emperor's orders burnt near the heap of stones where Constantine had been stoned.

11. Anathema to Genesius who called himself Timothy and was summoned to Constantinople by the emperor Leo the Isaurian.[10] By allegorizing the heresy he deceived those who were holding him and went from Constantinople to Episparis, a village near Phanaroia where he had lived before, and from there went to Mananalis and there ended his life.[11]

104

Peter'in ilgili notu, madde 9-10: Colonia (Şebinkarahisar) ve Cibossa (Kibossa) adları geçiyor. Sivas, Yıldız Dağı gibi adlar yok.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çınar'ın, Silvanus'un asıl adı olan Constantine'i okurlardan nasıl gizlediğini belirtmiştik. Aşağıda bu konuya yine değineceğiz..

Tahrifat 6: Paulikienler "Cem Evi"nde ibadet ederdi.

Erdoğan Çınar'ın çevirisi:

"*Kiliseye gitmiyorlardı, ibadetlerini 'proseuchai' denilen evlerde (dua evi/**cem evi**) yapıyorlardı.*"[17]

Örnek metin:

"*İn an allegory, when adressing us they refer to their own assemblies as the **Catholic Church**, but among themselves they refer to them as oratories. (proseuchai.)*[18]

Görüldüğü gibi Çınar, Katolik sözcüğünü çeviriye almamış. Paulikienlerin Katolik kilisesine gitmemesi gayet doğaldır, çünkü onlar Paulikiendir. Paulikienlerin kilisesinin Divriği kalesinde olduğunu biliyoruz. Kilise halen ayaktadır.

Burada söylenen ne: Paulikienler, Katolik kilisesine gittiklerini söyleseler de bu bir kandırmacadır. Aslında proseuchai dedikleri küçük mabetlere gitmektedirler. Çınar, bu terimi "cem evi" olarak tercüme etmekte bir sakınca görmemektedir.

Tahrifat 7: Bizans kayıtlarında altı Alevi ocağı vardır.

Amaç: Gayet açık. Aleviliğin temel kurumu dede ocağıdır. Dede ocaksız bir Alevilik düşünülemeyeceğine göre kiliseleri dede ocağı olarak sunmaktan başka çare yok. Paulikienlerin Alevi olduğunu kanıtlamak için bu kasıtlı yanlış çeviriden daha kolay bir yol bulunamaz herhalde.

---

17 Aleviliğin Kökleri, s.137, Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s.144
18 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.95

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"*Anathema to those who say that there are six Paulician* ***Churches***, ***Macedon***, *which is a kastron of Colonea called Cibossa, which Constantine/Silvanus taught and Symeon/Titus;* ***Achea***, *which is Mananalis, a village is Samosata, which Genesius/Timothy taught; the* ***church of the Philippians***, *taught by Joseph/Epaphroditus; the* ***church of the Laodiceans***, *that is the people of Mopsuestia; the* ***church of the Ephesians***, *who are the Cynochoritae; these* ***three Churches*** *were, they say, seduced by Sergius/Tychicus.*"[19]

Başka bir metin:

"*They say that there are* ***six Churches*** *in their confession; the* ***Church of Macedonia***, *Which is kastron of Colonea; Cibossa, which was instructed by Constantine/Silvanus and Symenon/Titus;* ***Achea***, *which is a village of Samosata; Mananalis, Which was instructed by Gegnesius/Timothy; the* ***Church of the Philippians***, *by which they mean the disciples of Joseph/Epaphroditus and Zacharias whom they call the hireling shephered; the* ***Church of Laodiceans***, *by which they mean the people of Argaoun, and that of the* ***Colossians***, *meaning the Cynochorites. These* ***three Churches*** *were, they say, instructed by Sergius/Tychius.*"[20]

Bu paragraflarda dile getirilenler şöyle:

Altı kilise var:

1- Makedon kilisesi: Constantine/ Silvanus ve Symeon/Titus tarafından kurulmuş.

2- Achea (Akha) kilisesi: Samaosata'da Gegnesius/Timothy tarafından kurulmuş.

3- Phlippians kilisesi: Joseph/Epaphroditus tarafından kurulmuş.

---

19 Janet Hamilton, s.105
20 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.94

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

4-Laodiceans kilisesi: Mopsuestia ya da Argaoun halkının kilisesi ve Sergius/Tychius tarafından kurulmuş.

5- Efes kilisesi: Sergius/Tychicus tarafından kurulmuş.

6- Colossians kilisesi: Sergius/Tychicus kurmuş.

Erdoğan Çınar Bu Metinlerden Şu Alevi Ocaklarını Çıkarıyor: "*Bizans ve Ortodoks Kilisesi arşiv kayıtlarında altısı Anadolu'da bir tanesi de Balkanlar'da olmak üzere yedi Alevi ocağından bahis olunmaktadır... Tahtacı Sergius'un Hakk'a yürümesinden sonra, sekiz yüz kırklı yıllarda Anadolu'da altı büyük Alevi ocağının varlığını tespit edebiliyoruz...*"[21]

Bu belirlemeyi (uydurmayı) yaptıktan sonra ocaklar hakkında beş sayfalık ayrıntılı bilgi veriyor. Verdiği bilgiler özetle şöyle:

1- Mananakian ocağı: (kaynakta Makedon kilisesi)

Çınar'a göre bu ocağın kurucusu, yedinci yüzyılda Mananalis'ten, Sivas'a giderek Banaz'a yerleşen Pir Silvanus. Ocağın iki kolu var. Biri Banaz'da biri de Pülümür'ün Haculiye köyünde. Oysa, metinde ne Sivas ne Banaz ne Hacılı ne de pir var.

(Şu bizim Hacılı köyü, Haculiye olmuş. Çınar'ın Hacı sözcüğü alerjisinden mi acaba? (Aşağıda bu alerjiden söz edilecektir.) Ocağın adı neden Mananakian? Ocağın bulunduğu coğrafyanın adı Mananalis de ondan. Mananalis neresi? Kaynak olarak kullandığı Bilge Umar'ın kitabına göre *"Tercan ile Kiğı arasında, Tuzla Suyu güney yanında uzanan bölgenin Bizans çağında kullanılan adı. Kökenini, öz biçimini, anlamını saptayamadım."*[22] Umar, sözcüğün anlamını saptayamamış ama Sayın Çınar saptamış:

"*Mananakian Ocağı adından da kolayca anlaşılacağı üzere 'Ma/Kadın Ana'ya atfedilmişti.*"[23]

21 Aleviliğin Kökleri,s.149
22 Bilge Umar, Türkiye'de Tarihsel Adlar, s. 541
23 Aleviliğin Kökleri, s.150

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Oysa "Ma" sözcüğünün anlamını saptayan Bilge Umar. Ne diyelim, çırak ustayı geçer derler! Bizim Malatya'nın "ma"sı da Kadın Ana'yla mı ilgili acaba? Malatya'nın eski adı Melitene. Çınar'a göre bu ocak mensupları Ortodoks kilisesinin ve Bizanslıların baskısı nedeniyle Mananakian değil, Makedonian adını kullanıyordu. Böylece küçük bir değişiklikle tüm baskılardan kurtulmuş oluyorlardı:

"Bu sebeple Pir Silvanus'un Yıldız Dağı'nda kurduğu ocak Bizans kayıtlarına ve Ortodoks metinlerine 'Makedonya Ocağı' olarak geçti."[24]

2- Achean ocağı: (kaynakta Achea kilisesi)

Çınar'ın Avuçan ocağı olarak sunduğu bu kilisenin kurucusu Genesius. Bu kurucu Timothy adını alıyor. Timothy, Hıristiyanlığın büyük kurucusu ve yayıcısı St. Paul'ün müridi.

Biliyoruz ki Avuçan ocağının dört kurucu ereni var. Koca Seyyid, Köse Seyyid, Mir Seyyid ve Seyyid Mençek. Ocağın merkezi Elazığ'ın Sün köyü. Bu köy Çınar'ın iddia ettiği gibi Elazığ ile Palu arasında değil, Elazığ kentinin 23 km. batısında. Palu ise Elazığ'ın bir hayli doğusunda. Çınar, coğrafyayı değiştirme çabasında.

24 Aleviliğin Kökleri, s.140-141

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çınar, bir çırpıda bir sürü ocak adı sayıyor, Derviş Cemal, Baba Mansur, Şah İbrahimli, Şah Ahmetli ocaklarını bir çuvala dolduruyor ve Achea kilisesine bağlıyor. Aşağıda, birinci kitabında dile getirdiği dede ocaklarına da değineceğim.

Oysa, Aechea, Yunanistan'da, Korinth kilisesinin kurulduğu bölgenin adı. Kiliseyi kurduran ise St. Paul. Paulikienler, adı bu kiliseden almış. Çınar, Avuçan ocağının ad babasının bu kilise olduğunu aktarmış oluyor.

"*Ortodoks kaynaklarında bu Alevi ocağının Timothy tarafından Mananalis'te Samosata'nın (Şimşatkale-Palu) bir köyünde kurulduğu ifade edilmiştir... Ağuçen Ocağı'nın dedeleri Ocağın merkezinin Elazığ-Palu arasındaki Sün Köyü olduğunu söylemektedirler ki verdikleri bu coğrafi aidiyet bilgisi Bizans kayıtlarındaki Achean Ocağı'nın merkezi ile bire bir örtüşmektedir. Achean ocağının bugüne ulaşabilen bir başka kolu da Kurachean (Kureyşan) ocağıdır. Palu'nun Seydili köyündeki Seyit Sabu ocağı, Acean ocağının bugüne ulaşmış bir başka koludur. Aynı şekilde Acheanlardan koparak zaman içinde ayrı ocaklar halinde örgütlenen Derviş Cemal, Baba Mansur, Şah İbrahimli ve Şah Ahmetli Alevi ocakları da bu*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ocağın ardıllarıdır. Achean-Ağuçan ocağı ve bu ocaktan kopan ocak mensupları Palu, Elazığ, Tunceli **ve** *Mazgirt köylerinde, kendi ana yurtlarında, halen yaşamaya devam ediyorlar."*[25]

Achea'daki kilise oldu Ağuçen ocağı! Achea'nın sonuna "n" harfi birdenbire ekleniverdi. Kilisenin (pardon ocağın) kurucusu Genesius.

3- Epaphroditus ocağı: (kaynakta Philippians kilisesi)

Çınar'a göre bu kiliseyi (pardon, ocağı) Epaphroditus kurmuş:

"Pek çok defa güvenlik nedeniyle yer değiştiren bu kurucunun son durağı Orta Toroslarda, bugünkü Abdal Musa ocağının yakınlarında, Antalya'nın kuzeyinde, Burdur'un Bucak ilçesi Ürkütlü beldesindeki Komama antik kenti oldu. Bu ocak günümüzde Abdal Musa ocağı olarak biliniyor."[26]

Erdoğan Çınar'ın kaynak olarak kullandığını söylediği Bizans ve Ortodoks Kilisesi kayıtlarındaki Epaphroditus kim acaba? Asıl adı Joseph olan bu kişi, kendisine Epaphroditus adını seçiyor. Neden bu adı seçiyor: St. Paul'ün Colessanlara yazdığı mektuplarda "kardeşim" dediği kişi Epaphroditus. Bizim Epaphroditus, yani Joseph, Pisidia'daki Antioch'a gidiyor ve Philippi kilisesini kuruyor. (Peter Of Sicily'nin notlarından:... *but Joseph escape and run off as a fugitive towards Phrygia, and leaving there, he settled in Antioch in Pisidia."*[27] Kilise kurmasıyla ilgili not şöyle: *Epaphroditus escaped arrest and went to Antioch in Pisidia in Central Anatolia, which had been evangelized by St Paul. There he founded the Paulicien Church of Philippi.*)

Kiliseye bu adı vermesinin nedeni, St Paul'ün Epaphroditus'unun da aynı adlı kilisenin üyesi olması. Yani, hem Joseph'in

25 Aleviliğn Kökleri, s151
26 Aleviliğin Kökleri, s151-152
27 J. Hamilton, aynı yapıt, s.82. kilise kurmasıyla ilgili bilgi için bak, s.18

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

aldığı ad, hem de kurduğu kiliseye verdiği ad, St Paul ekolünün ad vurma geleneğinden. Çınar, kilisenin (pardon, ocağın) adını neden Philippi değil de Epaphroditus olarak sunuyor, anlamak güç.

Bir dakika, Pisidia'daki Antioch neresi? Çınar'ın kaynak olarak kullandığı (ama kaynak olarak göstermediği) Bilge Umar'ın belirlemesine göre bugünkü Yalvaç'ın atası.[28] Erdoğan Çınar, kilisenin (pardon, ocağın) yerini Burdur'un Ürkütlü beldesindeki Komama olarak sunuyor. Çınar bunu neden yapıyor? Çünkü ona 'ma' hecesi içeren yer adları gerek. Komama, 'Kutlu Ananın Halkı' demek.[29]

Erdoğan Çınar'ın kaygısı belki de Yalvaç'ın, St Paul'ü hatırlatmasını önlemek. Çünkü, St Paul'ün ilk yolculuğunda uğradığı yerlerden biri Yalvaç. Hıristiyanlık tarihinde en önemli yerlerden biri

4- Laodikian ocağı: (kaynakta Laodiceans kilisesi)

Çınar'a göre kurucusu Tahtacı Sergius. Bu kişi taliplerini Arguvan'a çağırmış, çağırıya uyanlar Laodikianlar olduğu için ocak bu adı almış. Ocağın merkezi de çok ilginç: Arguvan.

"*Achean ocağından Sergius'un daveti üzerine yurtlarını terk ederek Arguvan'a yerleşen Acheanların merkezi Arguvan'ın Merzirme köyüdür. Acheanların bu kolu günümüzde Şah İbrahimliler olarak bilinmektedir.*"[30]

Sergius, Galatia'da (Ankara yöresi) doğmuş bir Grek. Bu bölgedeki çalışmalarından sonra Niksar yakınındaki Cynochorion'a gidiyor ve burada Laodicea kilisesini kuruyor. Burada çıkan olaylar sonunda Sergius ve müritleri Arguvan'a giderek Astatoilere katılıyor.

28 Bilge Umar, aynı yapıt, s.78
29 Bilge Umar, aynı yapıt, s.458
30 Aleviliğin Kökleri, s.152

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ne diyelim! Bizim Dede Garkın'ın halifesi Şeyh İbrahim ve talipleri meğer Avuçanlıymış. Şeyh İbrahim de herhalde Tahtacı Sergius'un halifelerinden birisidir! Zaten söylemlerinde ve gülbanklarında Sergius adı bolca geçiyor! Şeyh İbrahim'in musahibi Ali Seydi kim acaba? Ona da Grekçe bir ad bulmak gerek! Onu da bir kilise kurucusuna bağlamak gerek. (Merzirme, Arguvan'a değil, Hekimhan'a bağlı. Samimiyetimle söylüyorum, Çınar'ın bu hatası mazur görülebilir. Sadece bilgi olsun diye belirtiyorum.)

Ocağın kurucusu Sergius, kendisine Tychicus adını seçiyor. Tychicus, St Paul'ün risalesinde *"Lord'un sadık müridi"* olarak anılan kişi. St. Paul hapishanedeyken onun aracılığıyla Efes kilisesine mektup gönderiyor.[31]

5- Efes ocağı: (kaynakta Efes kilisesi)

Çınar'a göre kurucusu Sergius/Tychicus! Üstelik Tahtacı Sergius! Ocağın merkezi İzmir'in Narlıdere kasabası. Bu ocağın bir başka kolu Emirbeyli olarak biliniyor. Çınar'ın daha önceki kitabında Timurbeyli olan ocak, son kitabında bu kez Emirbeyli olmuş. Hacı Emirli ocağını kastediyor herhalde.

Ocağın kurucusu İbrahim Sani. Ne yapsın sayın Çınar, Hacı adını kullansa olmuyor, İbrahim ve Sani adlarını da kullanamıyor. En iyisi, Arapçayı çağrıştırmayan Timurbeyli ve Emirbeyli adlarını kullanmak. Gerçekten de zor bir durum. Çınar'ın yerinde olmak istemezdim. (Sayın Çınar da "asimile olmuş" Alevi yazarlar ve yöneticiler gibi "hacı" terimini Kâbe'yi ziyaret etmiş kişi olarak mı anlıyor acaba? İngilizce sözlükle Türkçe metni açıklamak gibi bir şey bu.)

Efes, St Paul'ün yaşamında önemli bir yere sahip. Mektuplarından birini Efes kilisesine yazmış ve Sergius/Tychicus aracılığıyla Efes'e göndermiş. Mektubun başında şöyle diyor:

31 Tarsuslu Elçi Pavlus, s.153

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Tann'nın (God) isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi atanan be Pavlus'tan, Efes'te bulunan kutsallara, Mesih İsa'ya ait olan sadıklara selam!

Babamız Tanrıdan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütuf ve esenlik olsun."[32]

6- Niksar ocağı: (kaynakta Collosians kilisesi)

Çınar'a göre kurucusu Sergius. Bizim Tahtacı Sergius! Mürşidi ise Baba İlyas. Danişmendliler on birinci yüzyılda burada bir dergâh-devlet kurmuş![33] Oysa biliyoruz ki, Baba İlyas, Dede Garkın'ın halifesi. Mardin'den Amasya'ya gelmiş. On üçüncü yüzyılda yaşamış.[34] Erdoğan Çınar'ın Tahtacı Sergius'u ise dokuzuncu yüzyılda yaşamış. Tüm bunlar, onun umurunda değil, çalakalem yazıyor.

İyi de, bir kişi nasıl üç ocak kuruyor? Kilise kursa anlayacağız. Alevilikte bir eren yalnızca bir dede ocağı kurar ve o ocak, kurucusunun adıyla anılır. Sayın Çınar, dede ocağını bir bina ya da tekke mi sanıyor yoksa? Dede ocağı, bir dede grubuyla, o dede grubunun taliplerinin toplamı olan sosyal yapıya verilen addır.

7- Dimetoka ocağı: (kaynakta yok)

Çınar'a göre zorunlu göç nedeniyle Anadolu'dan Balkanlara taşınan Alevi toplulukların mürşit ocağı olarak on birinci yüzyılda ortaya çıkmış. Ocağın merkezi Dimetoka. Çınar'ın kastettiği, Hacı Bektaş ocağına bağlı olan Kızıldeli ocağı herhalde. Yalnız, sayın Çınar, bu ocak kurucusunun adını vermeyi unutmuş! St Paul'ün hangi adamı kurdu acaba Dimetoka ocağını?

---

32 Tarsuslu Elçi Pavlus, s.155
33 Aleviliğin Kökleri, s.153-154
34 Baba İlyas'ın yaşamı için bak, Hamza Aksüt, Alevi Erenlerin İlk Savaşı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çınar'ın Alevi ocağı kurdurduğu papazlar kendilerine hangi adları seçiyorlar? Bu adların St. Paul'le ilgisi var mı?

Constantine/Silvanus (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan'ı): Peter of Sicily'nin yazdığına göre Constantine, Mananalis köyünden Cibossa'ya gidiyor. Kendisinin, Paul'ün mektubunda Makedonya'ya gönderildiğinden söz edilen sadık müridi olan havari olduğunu söylüyor:

"*Siz Macedonian'sınız. Ben Paul'ün size gönderdiği Silvanus'um*"[35]

Constantine (Çınar'ın Pir Sultan'ı), kendisine Silvanus adını seçiyor ama Bizanslı görevliler ona bu adı layık görmüyorlar, sahte Silvanus diyor: "*Aiso called pseuda-Silvanus*"[36]

Onlar sahte Silvanus diyor ama Çınar, Silvanus'un asıl adı olan Constantine'i okurlardan saklıyor, yazılarında hep Silvanus'u kullanıyor. Neden acaba? İlla, St. Paul'ün adamının adını mı taşımasını istiyor?

"*Bu isim, 680 yılında Sivas'ta asılan "Pir"in asıl adı değildi. Pir Silvanus bu ismi Alevi sözlü geleneğinin başlatıldığı ve kurumlaştırıldığı Cibossa (Sivas) Alevi ocağını kurduktan sonra aldı...*"[37] (Çınar'ın kaynak olarak aldığı Bizans metinlerine göre Constantine'in asılarak değil, taşlanarak öldürüldüğünü belirtmiştik.)

Symeon/Titus: İmparatorluk görevlisi Peter of Sicily, Symeon'un kendisine iyi bir ad seçerek Titus adını aldığını belirtiyor ve şöyle diyor: "*Ona Titus demeyeceğim, Ketos diyeceğim. Çünkü Titus, St. Paul'ün Crete'ye atadığı piskopos.*" Ketos ne, balina. Denizlerde hırsız gibi pusuya yatan balina.

---

35 Janet Hamilton, s.78
36 Janet Hamilton, s.101
37 Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s.159

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Erdoğan Çınar, Peter of Sicily'nin bu notunu kitabına almış, ancak, St Paul bölümünü ... ile geçiştirerek paragraftan çıkarmış:

"*Ben ona Titus değil Kelos (Ballna) diyeceğim. Ne de olsa kendisi denizin derinliklerinde saklanan balina gibiydi... Bazen denizciler ne olduğunun farkına varamaz ve (ada büyüklüğündeki) balinanın üzerine kanca atıp gemilerini bağlarlar.*"[38]

Çınar'ın çevirdiği paragrafın aslı şöyle:(bold yazılı bölümü Çınar metinden çıkarmış):

"*I will not call him Titus,* ***for he was not the imitator of Titus whom Paul ordained a bishop in Crete****, but Ketos ('whale'). He was like the whale of the sea which lurks in the water..*"[39]

Görüldüğü gibi Çınar, Titus'un, St Paul'ün atadığı bir piskopos olduğunu ifade eden bölümü saklıyor, okura sunmuyor, okuru kandırmayı amaçlıyor.

Grek asıllı olan Titus, uzun süre St. Paul'le çok yakın işbirliğinde bulunmuştu. Paul, misyonerlik için gittiği Yeruşalim'e, Titus'u da götürmüştü. Titus, Korint ve Girit'te misyonerlik yapmış, en son Paul tarafından Dalmaçya'ya gönderilmişti.[40]

Genesius/Timothy: Timothy, St Paul'ün Book of Act'inde yer alan mektupların ikisinin baş kahramanı. St. Paul birinci mektubunda Timothy'ye şöyle hitap ediyor:

"*Kurtarıcımız Tanrının ve umudumuz Mesih İsa'nın buyruğuyla Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus'tan, imanda öz oğlum Timoteos'a selam*'"[41]

Joseph/Epaphroditus: Joseph bu adı niye almış? Hristiyan mitolojisine göre Epaphroditus, St. Paul'ün *"kardeşim, yoldaşım ve*

38 Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s.163
39 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.79
40 Tarsuslu Elçi Pavlus, s.204
41 Tarsuslu Elçi Pavlus, s.191

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

askerim" dediği kişi. Erdoğan Çınar'ın Alevi Epaphroditus'u, St. Paul'ün misyonerlik yaptığı Pisidya'ya gidiyor ve kilise kuruyor.

Sergius/Tychicus: Sergius bir Grek ve Galatia'daki (Ankara yöresi) Tavium'un bir köyünde doğmuş. Adını niye Tyhchicus diye değiştirmiş? Tyhchicus, St. Paul'ün, Ephistel'de tanımladığı gibi, "*Lord'un aziz ve sadık kardeşi*" (*a beloved brother and faithful minister in the Lord.*"

Sergius'un takipçilerine Astatoi deniyor. Bu ad, St. Paul'ün "*bizler evsiz, barksız gezenleriz*" ifadesi ile açıklanıyor.Sergius, ayrıca, St. Paul gibi pastoral mektuplar yazmış.

Kısacası: Constantine ve ardılları, St Paul'ün müritlerinin adlarını alıyorlar. Kurdukları kiliselere de hep St Paul'ün ziyaret ettiği yerlerin adını veriyorlar:

"Later didaskaloi followed Constantine's example and took the names of Paul's disciples, and also called their churches after places visited by Paul."

Yaşadıkları olaylar da Paul zamanındaki olaylara benziyor.[42] Eğer Çınar'ın Pir Sultan olayı bunlardan biriyse Pir Sultan'ı, Hıristiyanlığın ilk şehidi Stephan olarak ele almak gerekir.

Tahrifat 8: Tahtacı Sergius'un adı halen Alevi topluluklarda yaşıyor.

Erdoğan Çınar şöyle diyor:

"Tahtacı Sergius'un adı halen Toroslar'da, Batı Anadolu'da Alevi toplulukları arasında yaşıyor."[43]

Çınar burada Sergius adının yaşadığını kast ediyor. "Tuhafiyeci Ahmet"in adı Anadolu'da halen yaşıyor" biçiminde bir tümce kurulsa, yaşayan ad tuhafiyeci değil, Ahmet'tir. Çınar'ın yaptığı,

42 Janet Hamilton, s.12
43 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.76

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

şark kurnazlığının kalitesiz bir örneğidir. Batı Anadolu'daki Alevi toplulukları tanıyoruz. Hiç de Sergius adına rastlamadık. Nüfus idarelerine de sorabiliriz. Çünkü Çınar, günümüzden söz ediyor.

Tahrifat 9: Çınar'ın Sergius'a söylettiği sözler

Çınar, şöyle yazıyor:

"*Çünkü diyordu: Hakk insanda insan da Hakk'tadır. İnsanı öldürmek Hakk'ı ortadan kaldırmak olur. Dünya üstünüze de kalksa, siz Hakk'a kıymayın. Sizler yemininizden dönüp de, can almayın. Bu erkanda düşkün olmayın.*"[44]

Bu sözleri güya Sergius söylemiş. Çınar, kaynak göstermiyor. Kendi uydurması. Hakk, düşkün, erkan gibi Alevi terimleri Sergius'a söyletmiş.

Tahrifat 10: Metindeki Gospel (İncil) ve Apostle'ı (St. Paul'ün mektupları) Alevi kitapları olarak sunmak.

Erdoğan Çınar, Draconus adında birinin Suriye'de bir süre tutuklu kaldıktan sonra bir yolunu bularak kaçtığını, köyüne dönerken yol üstünde Palu'ya uğradığını belirtiyor, Silvanus'u, Draconus'un huzuruna çıkarıyor ve niyaz aldırıyor. Yaza kadar bu iki "pir" uzun uzun sohbet edip yolun erkânını derince konuşuyorlar. Draconus giderken Pir Silvanus'a! iki kitap veriyor. Silvanus bu iki kitabı önce kalbinin üzerine, sonra dudaklarına götürüyor, ardından ikisini de heybesine koyuyor. Ve "mürşidi"ni yol ayrımına kadar uğurluyor.[45]

Çınar'a göre bu kitaplardan birisi "Kudret (Dynasis)." Çınar öteki kitabın adını vermiyor. Ancak, erkanın işleyişi üzerine olduğunu belirtiyor.

---

44 Aleviliğin Kökleri, s.147
45 Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s.150-152

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kaynak olarak kullandığı Peter of Sicily bu konuda ne diyor: Suriye'den dönen bir mahkum Constantine'e iki kitap veriyor. Birisi Gospel, öbürü de Apostle. Sicily'nin yazdığını aynen alalım:

"*This man entertained in his house for some time a certain deacon, a prisoner who was returning to his own country from Syria and came first to Mananalis. All this we found by careful enquriy. The prisoner was bringing back from Syria two boks one of the holy* ***Gospel*** *and the other of* ***the Apostle****, which he presented to Constantine in return for his hospitalıty.*"[46]

Gospel İncil demek. Apostle ise St Paul'ün mektupları. Aynı zamanda İncil'in bölümü.

Buna göre Suriye'den gelen iki kitap tamamen Hıristiyanlıkla ilgili. Üstelik Hıristiyanlığın temel metinleri. Bunları Alevi kitapları diye yutturmaya çalışmaya ne demeli?

Çınar'ın sözünü ettiği kitap "Dynamis," Bizans kilisesinin onuncu yüzyıla ait lanetleme metinlerinde geçiyor. Bu bölümde kilise yetkilisi kendisine aykırı görüşlere sahip olan tüm mezhepleri, "şeytana tapanlar" vb. ile birlikte Paulikienleri de lanetliyor. O kadar ki, Katolik Kilisesine aykırı düşünenleri lanetliyor:

"*Anathema to those who dont think as the Holy Catholic Apostolic Church thinks.*"[47]

"*Katolik Kilisesi gibi düşünmeyenlere lanet olsun*". Peki, Dynamis nedir?

Dynamis, bir gnostik çalışmadır. Hıristiyanlığın da gnostizmi vardır. Bizans metinlerini inceleyen ve yayımlayan araştırmacılara göre Paulikienlerin geleneğinde herhangi bir gnostik (ya da Maniheist) etkinin izleri yoktur. Gnostik nitelemesine erken antiheretik Ortodoks kaynaklarda rastlanmaktadır.[48]

---

46 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.76
47 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.109
48 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.8, 109

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kerler yerini öğrenmişlerdi.

- *Ömrüm azaldı,* dedi. *Tehlike de yakında. Tedbirli olmak gerek, münkir beni bulmadan kalkıp gitmeli.*

Başına kötü bir hal gelmeden, ecel gelip onu bulmadan köyüne dönüp kavmi-kardeşi, dostu-arkadaşı, müridi-talibi ile kavuşmak istedi. Hazırlığını yaptı, herkesten helalliğini aldı. Denklerini bağlarken heybesinden iki el yazması kitap çıkardı, Silvanus'a uzattı.

- *Öyle yap ki bu kitapların içindekiler kaybolmasınlar, zaya gitmesinler* dedi.

Silvanus kitapları sırasıyla önce kalbinin üzerine sonra dudaklarına götürdü, öptü ardından ikisini de heybesine koydu.

Silvanus mürşidini yol ayırımına kadar uğurladı. Onun gideceğini duyan Pülümür'ün, Tercan'ın köylüleri erkenden yollara düşüp uğurlamaya katıldılar. Ayrılık vakti geldiğinde daha gün ağarmamıştı.

Draconus'un Pülümürlü Silvanus'a emanet ettiği iki el yazması kitaptan biri "*Kudret*" (Dynasis) kitabıydı. İkinci kitap erkânın işleyişi üzerineydi. Silvanus kalan ömründe bu kitapları yanından hiç ayırmadı.

"*Bu adamların öğretilerini ve İncil'e muhalefet olsun diye yazılan ve Kudret (Dynamis) denilen kitabı kabul edip şereflendirenlere lanet olsun.*"[23]

Çınar, kitabında Suriye'den gelen ve Constantine/Silvanus'a verilen Gospel (İncil) ve Apostle'ın (St. Paul'ün Mektupları) adlarından söz etmeyerek Alevi erkanını anlatan kitaplar olarak sunuyor

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CHRISTIAN DUALIST HERESIES

94. In the days of the emperor Constantine, grandson[26] of Heraclius, there was born in the territory of Samosata in Armenia an Armenian named Constantine, in a village called Mananalis,[26] a village which even now rears Manichaeans.

95. This man entertained in his house for some time a certain deacon, a prisoner who was returning to his own country from Syria and came first to Mananalis. All this we found by careful enquiry. The prisoner was bringing back from Syria two books, one of the holy Gospel and the other of the Apostle, which he presented to Constantine in return for his hospitality.

96. When he had received the two books, that of the Gospel and of the Apostle, and realised that his heresy was unlawful and hateful and was hated and avoided by everyone because of the blasphemies and shameful acts it contained, he determined to give a new face to the evil. He determined, through the power of the devil, that no other book at all should be read than the Gospel and the Apostle, to conceal the harm

76

Metinde yer alan 95. maddede, Constantin'e (Silvanus'a) verilen Gospel (İncil) ve Apostle'ın (St. Paul'ün Mektupları) adları açıkça görülüyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

-EK-

Paulikienleri incelerken sürekli gündeme gelen St. Paul kimdir?

Tarsus'ta bir Yahudi ailesinin çocuğu olarak doğan (ölümü MS. 67) Paul, Hıristiyanlığa inananlara zulmeden bir kişi idi. Özellikle, ilk Hıristiyan şehit Stephan'ın taşlanarak öldürülmesinde gösterdiği sevinç, Hıristiyan oluşundan sonra da unutulmadı. Kiliselere baskın düzenleyip Hıristiyanları tutuklayan görevliler arasında yer aldı. Paul, Şam'a kaçan Hıristiyanların peşinden giderken İsa'yı rüyasında gördü ve Hıristiyan oldu. Hizmetleriyle İsa'dan sonra St. Piyer ile birlikte Hıristiyanlığın iki önemli kurucusundan biri oldu. Dinini yaymak için üç kez uzun yolculuğa çıktı. Antakya, Pisidya (Yalvaç), Efes, Galatia, Makedonya, Korint gibi yerlere uğrayarak buraların meclislerine mektuplar sundu ve bazılarında kiliseler kurdu. İtalya ve Fransa'ya kadar gitti. Sonunda Roma'da idam edildi. Book of Acts ve Ephistles gibi mektuplar yazdı.

Sözün kısası:

Çınar'ın Alevi ocağı kurdurduğu bu kişiler, Hıristiyanlığın en önemli azizlerinden olan St Paul'ün adamlarının adlarını alıyor. Ayrıca, bu kişiler hakkında kayıtlara geçen olaylar, Hıristiyanlığın erken dönemiyle bire bir örtüşmekte.

Silvanus'un taşla öldürülmesi: St Paul'ün gözünün önünde Stephan adında bir Hıristiyan taşla öldürülüyor. Stephan, Hıristiyanlığın ilk şehidi. St Paul de taşlanma sırasında orada görevli, Symeon gibi. St Paul pişman oluyor ve Hıristiyanlığa geçiyor, yola hizmet ediyor. Symeon da pişman oluyor ve Paulikien oluyor, yola hizmet ediyor.

Çınar'ın kaynak olarak gösterdiği metinleri İngilizceye çevirerek yorumlayanların bu olaylar ve ad almalar konusundaki belirlemesi şöyle:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"*Peter Of Sicily'e anlatılan Paulikienlerin "resmi tarihi" St Paul'ün Book of Acts'inde anlattığı Hıristiyanlığın ilk dönemindeki öyküler.*"[49] Aynı yazarlar, Constantine/Silvanus'un (Çınar'ın Pir Sultan'ının) taşlanarak değil, geleneksel yöntemle (*conventional way*) öldürülmüş olduğunu varsaymak gerektiğini söylüyorlar. Bizans yasalarında böyle bir hükmün olmadığını, taşlanarak öldürme efsanesinin Hristiyanlığın (taşlanarak öldürülen) ilk şehidi Stephan ve taşlatan St Paul ilişkisine dayandığını belirtiyorlar.[50]

Constantine/Silvanus (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan'ı), öğretisini İncil üzerine kurmuş. Tek bir farkla: Eski Ahit'i reddedip Yeni Ahid'i benimseyerek.

Aynı yazarlar belirlemeye devam ediyor:

"*Constantine/Silvanus (Çınar'ın Pir Sultan'ı) kendisini bir Hıristiyan olarak niteledi. Öğretisini İncil üzerine kurdu. Bunlar (Paulikienler), Eski Ahit'i reddediyor, Yeni Ahit'i kabul ediyorlardı. Yeni Ahit'teki St. Peter'in bölümlerini de reddedip, St Paul'ün yazdıklarını kabul ediyorlardı. "Peter of Sicily'e göre Paulikienler, didaskaloslarını İsa'nın havarisi olarak görüyorlardı.*"

Tahrifat 11: Vanesa'da bulunan Zeus tapınağı, Hacı Bektaş dergahıdır.

Erdoğan Çınar şöyle diyor:

"*Strabon'un anı-gezi notlarında bir üçüncü dergah-devletten daha bahseder ki bu dergah-devlet Ouenasa'daki Morimene idi. Strabon'un Ouenasa olarak Helen diline uyarladığı bu yerin adı, Hıristiyanlık öncesi kayıtlarında Vanesa olarak geçer. Vanesa, Luvi kökenli bir kelime olup "Ana Kraliçe" anlamına gelmektedir. Luvi adı taşıyan ve kökleri kuşkusuz Luvilere kadar uzanan ve is-*

49 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.14
50 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.12, 13

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

minden "Kadın Ana"lar tarafından yönetilen bir "dergah-devlet" olduğunu tahmin edebildiğimiz Vanesa-Morimene, bugün Aleviliğin en büyük mabedi sayılan Karacahöyük'teki Hacı Bektaş-i Veli Dergahı'nın ta kendisidir."[51]

Peki, Vanesa neresi, bir bakalım:

"*Avanos: Nevşehir iline bağlı ilçe merkezi-kasaba. Bölgenin adı Bizans kaynaklarında, daha erken Hıristiyanlık çağında, Venasa olarak geçiyor. (Ramsay, s. 322-324). Strabon (12 II 6 sonu) bu adı, Helen yazımıyla, Ouenasa diye aktarır. ? Bölgenin Ouenasa Zeus'u tapınağıyla ünlü olduğunu söyler; üstelik, bölgedeki hiçbir kentin sözünü etmez.*"[52]

Bilge Umar'a göre, Luwi dilinin bir ardılı olan Pamphylia dilinde Vanassa, ece (kraliçe) anlamındadır. Umar, buradan hareketle, burada bir ana tanrıçanın varlığının düşünülebileceğini, Helen döneminde bu tapınağı Zeus'un sahiplenmiş olabileceğini söylüyor.

Sayın Umar, Avanos adının Ermenice 'avan: kasaba' sözcüğünden türemiş olabileceğini de ayrıca belirtiyor.

"*Morimene: Roma imparatorluğunun egemenliği döneminde Kappadokia bölgesindeki illerden biri (Strabon, 12 1 4). Bu il Avanos dolaylarını da kapsayarak Kızılırmak ile Tuz gölü arasında yayılıyordu.*"[53]

Demek ki; Vanesa, Kapadokya'da bir bölge. Morimene ise Kızılırmak ile Tuz gölü arasındaki toprakları kapsayan bir il. Ne Vanesa, ne de Morimene, Hacı Bektaş dergahının ta kendisi değil. Bu iddia, Eroğan Çınar'ın uydurmasının ta kendisi.

Erdoğan Çınar, katakulli yöntemiyle, ilkçağın ünlü coğrafyacısı Strabon'u nasıl kullanıyor bir bakalım. Strabon ne diyor, Erdoğan Çınar, okurlarına bunu nasıl aktarıyor:

51 Aleviliğin Kökleri, s.60
52 Bilge Umar, aynı yapıt, s.140
53 Bilge Umar, s.580-581

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

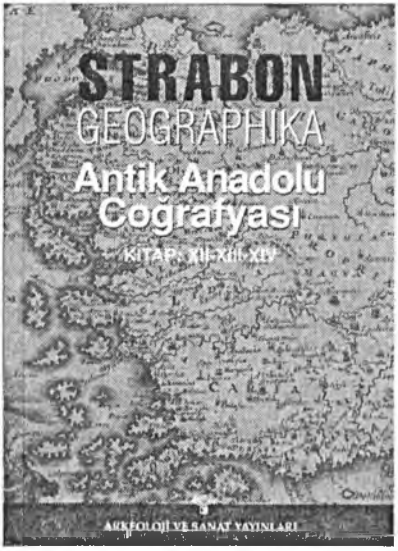

*"Quenasa'daki Morimene'de, üç bin hizmetkarı barındıran Ouenasa **Zeus**'una ait bir tapınakla rahibe yılda yüz talatonluk bir gelir sağlayan verimli ve kutsal bir arazi bulunur. Komana'da olduğu gibi bu da yaşamı boyunca rahiplik eder ve rütbe itibarıyla Komana rahibinden sonra gelir."*[54]

Strabon, Ouenasa'daki Morimene'de bulunan Zeus tapınağından söz ediyor. Erdoğan Çınar'ın, Kadın Ana deyip ikinci hamlede Hacıbektaş dergahı yaptığı yer Strabon'un yazdığına göre Zeus tapınağı. Yani, Çınar, Strabon'daki bilgiyi tahrif ederek okurlarını kandırmayı amaçlıyor. Kananların dikkatine. Kanmak isteyenlere bir sözümüz yok.

54 Strabon, s.7-8

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

STRABON XII. 2

C 537 5 Zeus Dakieos rahipliği, rütbece üçüncü geliyordu. Bu Enyō'ya kıyasla bir derece aşağı ise de söz etmeye değer. Burada, çevresi oldukça büyük olan bir tuzlu göl vardır. O kadar yüksek ve sarp yamaçların arasına sıkışmıştır ki, insanlar ona, ancak merdivene benzer basamaklarla ulaşabilirler. Söylediklerine göre su ne azalır ne de gözle görülen herhangi bir yerden dışarı doğru akar.

6 Kataonia Ovası'nın ve Melitenē'nin kentleri yoktur. Fakat dağlarda tahkim edilmiş yerleri vardır. Bununla Azamora ve Dastarkon'u kastediyorum. İkincisinin etrafında Karmalas Irmağı akar. Burada ayrıca Kataonia Apollōn'unun bir tapınağı da vardır ve Kappadokia'lılar bu tapınağı kendilerininkine örnek aldıkları için bütün Kappadokia'da itibar görür. İkisi dışında, diğer valiliklerde de kent yoktur. Geri kalan valiliklerden Sargarausenē'de Herpa isimli küçük bir kasabayla Kilikia Denizi'ne akan Kamalas Irmağı vardır. Diğer valiliklerde, Tauros yakınında yüksek, tahkim edilmiş bir yer olan Argos ve şimdi Nēroassos denen Nōra vardır. Bu sonuncusunda Eumenes uzun zaman bir kuşatmaya karşı koyabilmiştir. Benim zamanımda burası, Kappadokia'lıların imparatorluğuna saldıran Sisines'in hazinesi görevini yapıyordu. İçinde kralî saray bulunan ve bir kent manzarası gösteren Kadena da ona aitti. Bir de Lykaonia sınırında kurulmuş olan Garsauira kasabası vardır. Bunun da bir zamanlar ülkenin *metropolis*'i olduğu söylenir. Quenasa'daki Morimēnē'de, üç bin hizmetkârı barındıran Ouenasa Zeus'una ait bir tapınakla

7

Çınar, kitabında Strabon'un Vanessa'daki Hacı Bektaş dergahını I. yüzyılda kayda geçirdiğini yazıyor. Oysa Strabon yazısında Vanessa'daki Zeus tapınağından söz ediyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Erdoğan Çınar'ın sürekli kadın ana olarak belirttiği MA nedir?

Erdoğan Çınar, kitaplarında sürekli Ma adında bir kavram kullanıyor. Bu sözcüğü Kadın Ana olarak okurlara sunuyor. Hacı Bektaş'ın, Kadıncık Anasıyla bağlantı kuruyor. Bir örnek verelim:

"On dördüncü yüzyılın başlarında Karacahöyük Dergahı'nı çekip çeviren Pir Bacı, Luvilerin kutsal Ma/Kadın Anasının varisi ve temsilcisi, anaerkil yaşamın önderi bir Kadın Anaydı. Kadın Ana, Abdal Musa'yı kendisine yol oğlu aldı."[55]

Hemen belirtelim; Ma, Anadolu, Trakya ve Makedonya coğrafyalarındaki bir tanrıçadır. Roma diktatörü Sula, MÖ. 88 yılında bu tanrıçayı Roma'ya götürmüş, bu tarihten itibaren Ma, Roma'nın da tanrıçası olmuştur.

Ma, savaş tanrıçası Enyo ya da Bellona ile aynıdır. Bu nedenle, savaşçı karaktere sahiptir. Zaten, yazıtlarda 'yenilmez' lakabıyla anılır. Kalkanlı ve değneklidir.

Erdoğan Çınar, Helen ve Latin kültüründen önce Anadolu'da Işık dergahlarının olduğunu, halkın bu dergahlar çevresinde kümelenmiş halde yurt tuttuğunu iddia ettikten sonra dergahın mürşitleri, talipleri, dervişleri ve müritleri olduğunu da ekliyor ve bunların kendilerini "Ma'nın -Kadın Ana'nın halkı"- olarak tanımladığını belirtiyor. Yöneticilerin kadın olduğunu iddia ediyor. Kadın Ana'nın eşinin de "Adra/Pir Baba" olduğunu eklemeyi unutmuyor.[56] Üstelik bu özel adları tırnak işareti içinde İtalik harflerle aktarıyor. Kaynak olarak kullandığı ise Strabon.

Peki, Ma nedir? Arkeolog Ömer Çapar, *"Yerli Bir Anadolu Tanrıçası: "Ma"* adını verdiği makalede bu konuda neler söylüyor, bakalım.

---

55 Aleviliğin Kökleri, s.176-177
56 Aleviliğin Kökleri, s.55

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Burada ilkin MA adı üzerinde durulmalıdır. Bilindiği gibi, bu tanrıça kayıtlarımızda Kappadokia ve Pontos'da aynı adı taşıyan iki Komana kentinde yerleşmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki Komana'nın yazıt ve sikkelerinde doğrudan bir MA adı yoktur. Bunun yerine bir Kappadokia Komana yazıtında "tes nikephoru thea" (=zafer getirici tanrıça) tanımına rastlıyoruz. Ancak ***Makedonia'da, Edessa'da, Lydia'da Hyrkanis'de, Pergamum'da, Konstantinopolis ve Galata'da*** *ele geçen yazıtlarda tanrıçaya* ***MA*** *aneiketos thea (=yenilmez tanrıça) diye seslenilmektedir. Burada, yazıtlardan hareket edilecek olursa tanımların gösterdiği gibi bir karekter benzeşmesi söz konusu olduğundan Kappadokia Komana'sında tapınılan tanrıçanın dolaylı olarak MA diye adlandırılması mantıklı görünmektedir.*[57]

Öte yandan, edebi kaynaklarda Kappadokia Komana'sındaki tanrıça halkın MA olarak bildiği ENYO ya da BELLONA adlarıyla gösterilmektedir. Roma'daki Bellona tapınağına ise Enyaion adı verilmiştir."[58]

Çınar, bu Komanalara "dergah devlet" adını takıyor. Kaynak olarak kullandığı Strabon'un kitabındaki köleleri derviş, rahipleri ise pir olarak okura aktarıyor. Strabon, Komana'daki başrahibin egemenliği altında çalışan 6 bin erkek ve kadın hierodulos'tan söz ediyor. Hierodulos, köle demek. Çınar'a göre ise derviş.

Strabon'un yazdığına göre tapınakları rahipler yönetiyor. Rahipler erkek. Çınar'ın uydurduğu gibi, kadın değil. Örneğin, Pompeius zamanında Pontos Komanasının başrahibi Arkhelaos; Antonius zamanında ise Lykomedes idi.[59]

Üstelik, rahiple kral genellikle aynı soydandır. Strabon'un bu konudaki anlatımı şöyle:

57 Ömer Çapar, s.584
58 Ömer Çapar, s.584
59 Ömer Çapar, aynı yazı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Bu Anti-Tauroslardaki derin ve dar vadilerde Komana ve buradaki halkın MA dediği ENYO tapınağı bulunur. Burası önemli bir kenttir; halkını çoğunluklşa dindar kişiler ve tapınakta yaşayan hizmetkarlar oluşturur. Halkı, Kataonialılar olup genellikle krala tabi olarak sınıflandırılırlarsa da, aslında çoğunlukla rahibe tabidirler. Ben orada konuk olduğum zaman, bunların sayıları, kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca, tapınağın, geliri rahipler tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı. ***Kappadokia'da kraldan sonra rahip gelir ve genellikle rahip, kralla aynı soydandır.***"[60]

Çınar, Ma tapınaklarındaki halkın komünal yaşam sürdüğünü belirtiyor. Oysa, bu tapınaklarda komünal yaşamın zerresinden söz edilemez. Tümüyle köleci bir toplum ve yaşam var.

Erdoğan Çınar'ın dergah devletleri kutsal fuhuş yuvası

Çınar, Strabon'dan şöyle bir alıntı yapıyor:

"Şimdi Komana kalabalık bir kenttir ve Armenia'dan gelen halk için önemli bir ticaret merkezidir. Tanrıça'nın (Ma/Kadın Ana) 'eksadosu' zamanında festivale katılmak için kentlerden, kasabalardan, her yerden kadınlar ve erkekler hep birlikte burada toplanırlar. Belirli bazı kişiler daha vardır ki bir yemine uyarak daima orada yaşarlar, tanrıça (Ma/Kadın Ana) onuruna kurbanlar keserler."[61]

Not: Ma/Kadın Ana ifadeleri Erdoğan Çınar'a ait, Strabon'a değil.

Strabon'un bir sonraki cümlesini Erdoğan Çınar okurlara aktarmıyor. Bakın Strabon burada neler söylüyor:

60 Strabon, s.4-5
61 Aleviliğin Kökleri, s.5

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Yerli halk lüks içinde yaşar ve toprakları bağlarla doludur; ve çoğu, kendini tanrıçaya vakfetmiş olan, ***vücutlarından kazanç sağlayan kadınlardır****. Bu nedenle bir bakıma kent küçük Korinthos gibidir. Çünkü orada da Aphrodite için kutsal olan kurtizanlar çok olduğundan pek çok yabancı buraya gelerek tatil yapar.* ***Buraya giden tüccar ve askerler bütün paralarını harcadıklarından bunlar için şu atasözü söylenir: Korinthos'a seyahat etmek her adamın harcı değildir****. İşte benim Komana hakkında söyleyeceklerim."*[62]

Görüldüğü gibi, Erdoğan Çınar'ın okurlarına aktarmadığı tümcelerde Komana'daki kendini tanrıçaya adamış kadınların fahişeliği anlatılmaktadır. Bunlar Erdoğan Çınar'ın kadın dervişleridir.

Peki şöyle düşünülemez mi? Bu, tarih boyunca Alevilere atılan iftiralardan birtanesidir. Hayır, düşünülemez. Söz konusu iftiralar, Alevi düşmanlarınca uydurulmuştur. Oysa, Komana'daki durumu yazan Strabon, Komana rahip ailesindendir. Dedesi başrahiptir.[63] Başka bir deyişle, Erdoğan Çınar'a göre Strabon da, dergah devletin 'pir' ailesindendir. Alevi pirinin taliplerine bu tür bir iftira atması düşünülemez.

Not: Musa Ağacık, bu konuya tarihsel iftiralardan biri olarak bakmakta, Çınar'a destek vermektedir.

(Çınar, Hubyarlı, Anşa Bacılı ve Sıraçlı Alevilerin adını bu bölümde anmaktadır ki, utanılacak bir durumdur. Çınar, bu Alevi kardeşlerimizden acilen özür dilemelidir. Adı geçen Alevi toplulukların bu Komana kentiyle bir ilgisinin olmadığı bilinmesine rağmen, böyle bir bilgi vermek zorunda kaldığımdan dolayı Hubyarlı kardeşlerimden peşinen özür diliyorum. (Ayrıca, belirtmek gerekir ki, Hubyarlı, Anşa Bacılı ve Sıraçlı terimleri, Hubyar ocağının dedelerini ve taliplerini ifade eder. Bunlar tek bir ocaktır.)

62 Strabon, XII-3-36
63 Strabon, s. XIX

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mananalis neresi?

Erdoğan Çınar, Mananalis'in neresi olduğunu şöyle açıklıyor:

"Ortodoks Kilisesi ve Bizans yönetimi için her zaman sıkıntı ve problem kaynağı olmuş Mananalis, Tunceli, Elazığ, Erzincan illeri ile Sivas ve Malatya illerinin bir bölümünü içine alan geniş bir bölgeyi kapsıyordu. Mananalis kendi sınırları içinde daha dar bölgelere ayrılıyor, bu bölgelerde yaşayanlar da yaşadıkları bölgenin adları ile anılıyorlardı."[64]

Külliyen yalan. Luvi konusunda sürekli kaynak olarak kullandığı, bazen de katakulli ile yalancı şahitlik yaptırdığı Bilge Umar, Mananalis'i şöyle tarif ediyor:

"Tercan ile Kiğı arasında, Tuzla suyu güney yanında uzanan bölgenin Bizans çağında kullanılan adı. Kökenini, öz biçimini, anlamını saptayamadım."[65]

Yine Erdoğan Çınar'ın kullandığı Bizans kayıtlarına göre Mananalis bir köy. Peter, Constantine'i (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan diye sunduğu kişiyi) raporunda tanıtırken Ermenistan Samosatındaki Mananali denen bir köyde doğduğunu kaydediyor.

64 Aleviliğin Kökleri, s.156
65 Bilge Umar, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, s.541

Demek ki, Mananalis, Tunceli, Elazığ, Erzincan illerinin tümü ile Sivas ve Malatya illerinin bir bölümünü kapsamıyor. Mananalis yalnızca bir köy. Erdoğan Çınar coğrafyayı değiştiriyor. Bunu neden yapıyor? Alevilerin yoğunlukla yurt tuttuğu yerleri Constantine/Silvanus'un kilisesine (pardon, Alevi ocağına) bağlamak için. Sonra da bana soracak, Mananalis ile Alevilerin coğrafyası neden örtüşüyor diye.

Evliya Çelebi katakullisi

Erdoğan Çınar şöyle diyor:

"*Evliya Çelebi, on beşinci yüzyıl başlarında Tokat'da, Kadın Ana'ya adanmış dergah devletin arazisi üzerinde yedi adet Alevi-Bektaşi dergahının olduğunu nakleder.*"[65]

Külliyen yalan. Evliya Çelebi, Kadın Ana'ya adanmış dergah-devletten falan söz etmez. Yalnızca Tokat'taki Bektaşi dergahlarını yazar. Ayrıca, Evliya Çelebi on beşinci yüzyıl başlarında değil, on yedinci yüzyılda yaşamıştır. Çınar, Komana'daki Işık kentinden söz ediyor ki, (s. 58-59) bu da kendi uydurması. Kaynaklarda Işık kenti falan yok.

Toros Komanası 'Işık Kenti' mi?

Erdoğan Çınar'ın tümcesi:

"*Strabon, Anti-Toroslar üzerindeki bu Işık şehrinin 'Kadın Ana (Ma)'ya atfedildiğini şu cümlelerle nakleder*"[66]

Strabon'a bakalım, Işık şehri falan var mı? Kadınların yönettiği bir dergah devlet mi, yoksa, erkek rahiplerin yönettiği bir kurum mu? Hatta, rahiplerin kralla aynı soydan gelmesi şartı var mı? Strabon şöyle yazmış:

65 Aleviliğin Kökleri, s.58
66 Aleviliğin Kökleri, s.57

"Bu Anti Toroslardaki derin ve dar vadilerde, Komana ve buradaki halkın 'Ma' dediği Enyo tapınağı bulunur. Burası önemli bir kenttir; halkını çoğunlukla dindar kişiler ve tapınakta yaşayan hizmetkarlar oluşturur. Halkı Kataonialılar olup genellikle krala tabi olarak sınıflandırılırlarsa da, aslında çoğunlukla rahibe tabidirler. Rahip, tapınağın ve hizmetkarlarının ruhani başkanıdır. Ben orada konuk olduğum zaman bunların sayıları kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca tapınağın rahipler tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı. Kappadokia'da kraldan sonra rahip gelir ve genellikle rahip kralla aynı soydandır. Artemis Taoropolos onuruna yapılan ayinlerin buraya, Orestesle kız kardeşi Iphigenia tarafından Tauroslar Skythiasından getirildiği ve kente ismini veren yas saçının buraya bunlar tarafından bırakıldığı zannedilmektedir."[67]

Görüldüğü gibi, Işık kenti ve kadın dervişlerin egemen olduğu bir yapı gibi ögeler yok. Çınar, Sinemilli, Alhaslı ve Kürecikliler bu yalan ortamında kandırmaya çalışıyor ki, acilen onlardan özür dilemelidir. Çünkü Çınar, Komanaların tümünde aynı faaliyetin yürütüldüğünü iddia etmektedir. Tokat Komanası için söyledikleri, öteki Komanalar için de geçerlidir. (Kürecikli, Sinemilli ve Alhaslılar 16. Yüzyıldan sonra bu bölgelere gelmiştir, ayrıca belirteyim.)

Erdoğan Çınar devam ediyor:

"Strabon'un kanalı ile bizlere ulaşan Komanalar'ın kurumsal yapıları ile Alevi-Bektaşi dergahlarının geleneksel ekonomik işleyiş şemaları birebir aynıdır. Bir örnek olarak Elmalı'daki Abdal Musa Dergahı incelendiğinde; Alevi dergahları ile Komanalar arasındaki ayırt edilemez benzerlik apaçık ortaya çıkar. On beşinci yüzyılın ünlü gezgini Evliya Çelebi, Elmalı'daki Abdal Musa Dergahı'nda, sürekli üç yüzden fazla dervişin bulunduğunu, bu

67 Strabon, s.4-5

dervişlerin devamlı olarak dergahta yaşadıklarını ve ibadetle ve hizmetle meşgul olduklarını yazar. Evliya Çelebi ayrıca, dergahın yiyecek ve içeceğini temin eden, dergahın malı evlerde yaşayan yüz haneden bahseder. ?Dağ eteğinde yüz ev vardır. Abdal Musa evkafıdır. O tekkenin tamirine yiyecek ve içeceğine memurdurlar."[68]

Sayın Çınar, bu durumda olan bir sürü Sünni kurum var, onlara ne diyeceksiniz? Kadın ve erkek hizmetkarların bulunduğu, Sünni şeyhlerinin dergahları var. İnsan yazarken bunları düşünmez mi? Komanalar ile Alevi dergahları arasındaki ayırt edilemez benzerlik" için hemen özür dilemeniz gerektiğini yukarıda hatırlatmıştım.

Tahrifat 12: Tanrı'nın *(Lord)* hizmetkarları Şahkulu'dur.

Erdoğan Çınar, "servant of the Lord" ifadesini Şahkulu olarak çeviriyor.[69] Luvi çeviri yöntemi herhalde. Lord, Tanrı anlamındadır. Servant da onun hizmetkarı, ya da dinine hizmet eden.

Tahrifat 13: Romalı rahip Basileios, Alevi piridir.

Erdoğan Çınar, Urfalı Mateos'tan şu alıntıyı yapıyor: (Altını çizdiğim yerleri metinde ... ile geçiştiriyor)

"Bu zamanda İstanbul'da aslen Romalı bir rahip olan menfur bir rafizi türedi. Bu, şeytana Allah diye tapınıyor, beraberinde bir siyah köpek dolaştırıyor ve ona dua ediyordu. O, birçok erkek ve kadını ve dindar bir şehir olan İstanbul halkının ufak bir kısmını bu menfur rafizilikle kirletmişti. O, hatta imparator Aleks'in annesini de bu rafiziliğin içine almıştı. İmparatorun annesi cüretini o kadar

68 Aleviliğin Kökleri, s.82
69 Aleviliğin Kökleri, s.159

ileri götürmüştü ki Hazreti İsa'nın mukaddes haçının bir parçasını gizlice imparatorun pabuçlarının içine yerleştirmişti ve bu suretle haçı ona çiğnetiyordu. Fakat Allah bu menfur rafiziyi kendi taraftarlarının eliyle imparatorun eline verdi. Dindar imparator Aleks, rafiziliğin başı olan adamı ateşte yakmak suretiyle idam ettirdi, taraftarlarından 10.000 kişiyi de Okyanus denizinde boğdurdu."[70]

VEKAYİ-NÂME 175

çıktı. İki hükümdar karşılaşınca şiddetli bir muharebeye tutuştular. Hepsi de okcu asker olan Padzinaglar, arabalarının üzerinden hayret edilecek bir suretle cesaret ve metanetle harp ediyorlardı. İmparator Aleks'in emri üzerine Romalılar, arabaları tutuşturup yaktılar. İmparator Aleks, bu tedbir sayesinde Padzinagları mağlûp etti. Onlar, firara mecbur kılınıp takip edildiler ve kılıçtan geçirildiler. Padzinag kralı öldürüldü, oğulları ve kadınlar da dahil oldukları halde askerleri kâmilen telef edildiler. Aleks, bu zaferden sonra büyük sayıda esir ve bol ganimetle beraber İstanbul'a döndü[164].

CXXXIII.

Bu zamanda İstanbul'da aslen Romalı bir rahip olan menfur bir rafizi[165] türedi. Bu, şeytana Allah diye tapınıyor, beraberinde bir siyah köpek dolaştırıyor ve ona dua ediyordu. O, birçok erkek ve kadın ve dindar bir şehir olan İstanbul halkının ufak bir kısmını bu menfur rafizilikle kirletmişti. O, hattâ imparator Aleks'in annesini[166] de bu rafiziliğin içine almıştı. İmparatorun annesi, cüretini o kadar ileri götürmüştü ki Hazreti İsa'nın mukaddes haçının bir parçasını, gizlice imparatorun papuçlarının içine yerleştirmişti ve bu suretle haçı ona çiğnettiriyordu. Fakat Allah, bu menfur rafiziyi, kendi taraftarlarının eliyle imparatorun eline verdi. Dindar imparator Aleks, rafiziliğin başı olan adamı ateşte yakmak suretiyle idam ettirdi, taraftarlarından 10,000 kişiyi de Okyanus denizinde boğdurdu. O, annesini de mevkiinden düşürdü. Bu suretle asayiş yerine getirilmiştir.

Mateos'un Romalı rahip hakkında yazdığı 83. bölümde yer alan ikinci cümleyi Çınar "..." ile geçiştirmiş.

70 Urfalı Mateos Vekayinamesi, s.175

Urfalı Mateos vekayinamesinin Danişmend Gazi bölümünü sansürle sunuyor

Çınar, Danişmend Gazi ile ilgili bölümde şöyle yazıyor:

"Urfalı Mateos onun Hakk'a yürümesini şöyle naklediyor: "O iyi bir adam, memleketi imar edici ve Hıristiyanlara karşı çok merhametli bir zattı. Onun tabiiyetinde bulunan Hıristiyanlar, Onun ölümü için büyük matem tuttular."[71] Urfalı Mateos'un yazdığı kitapta, bundan önceki tümce şöyle:

"Bu yılda Ermeni aslından olup Roma memleketinin büyük emiri bulunan Danişman öldü."[72]

Erdoğan Çınar, bu tümceyi neden okurlarına duyurmuyor acaba? Ermeni ögesinden dolayı mı?

> *"Çünkü Danişmend oğlu şehrin servetini askerlerine dağıtmıştı ve yalnız ahaliye dokunmamıştı. **Danişmend oğlu, bir kimsenin öldürülmesine müsaade etmeyerek bütün ahaliyi kendine ait saymış, herkesi evine göndermiş ve kendi memleketinden buğday, inek vesair lüzumlu şeyleri getirterek ahaliye vermişti.** Onun devrinde Malatya birçok nimetlere nail oldu. O da buraya adı Basil olan birini kataban, yani vali olarak tayin etti. Bu adam Allah'tan korkar ve insaflı bir adamdı."*[55] (abç.)
>
> Danişmend Gazi atalarından kendisine miras kalan rüyayı gerçekleştirdikten sonra 1105 yılında Niksar'da Hakk'a yürüdü.
>
> Urfalı Mateos onun Hakk'a yürümesini şöyle naklediyor:
>
> *"O, iyi bir adam, memleketi imar edici ve Hıristiyanlara karşı çok merhametli bir zattı. Onun tabiiyetinde bulunan Hıristiyanlar, Onun ölümü için büyük matem tuttular."*[56] (abç.)
>
> Danişmend Gazi, Hıristiyan Haçlı zihniyetinin ve Bizans

71 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.130
72 Urfalı Mateos Vekayinamesi, s.225

VEKAYİ-NÂME 225

çevrilmiş bulunan diğer hıristiyan askerlerini derhal kurtarmak için yardım yetiştirmeğe yemin etmiştim" dedi. Kadın, teklifinde şiddetle ısrar etti, fakat o asla kabul etmedi. Bunun üzerine kadın, onu zincirle bağlatıp hapsettirdi. Boemond, birkaç gün hapiste kaldıktan sonra muvafakat edip bu kadınla evlendi ve ondan iki oğlu dünyaya geldi. Beş yıl sonra büyük Frank kontu Boemond, kendi memleketinde öldü ve böylelikle bir daha bu taraflara gelemedi [28].

CLXXXIII.

Bu yılda Ermeni aslından olup Roma memleketinin büyük emîri bulunan Danişman öldü. O, iyi bir adam, memleketi imar edici ve hıristiyanlara karşı çok merhametli bir zattı. Onun tâbiiyetinde bulunan hıristiyanlar, onun ölümü için büyük matem tuttular. Danişman'ın oniki oğlu vardı. İktidarın başına büyük oğlu Gazi geçti ve bu diğer kardeşlerini gizlice öldürdü.

Mateos'a göre Danişman Ermeni kökenli. Çınar ilgili cümleyi kitabına almayıp ikinci cümleden itibaren okurlara sunuyor.

Danişmend sözcüğünü özel ad yaparak Yunus Emre'ye yalancı şahitlik yaptırıyor

Erdoğan Çınar, Yunus Emre'den şu dizeleri alıyor ve bu dizelerde Danişmend Gazi'nin kast edildiğini iddia ediyor:

"Şeyh-i Danişmendi veli
Cümlesi birdir, er yolu
Yunus dervişler kulu
Tapduk gibi serveri var."[73]

Danişmend: 1- Bilgi sahibi 2- Tanzimat'tan önce kadıların yanında çalışan mülazım, stajyer.

73 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.134

Yunus Emre, şeyh, danişmend ve veli sözcüklerini özel ad olarak kullanmıyor, şeyhlerin, danişmendlerin ve velilerin tümü birdir diyor. Sayın Çınar, danişmendin ilk harfini büyük yazıyor, bu durumda ifadeyi 'Danişmendi Veli' biçimine dönüştürerek Yunus Emre'yi katakulliye getiriyor.

Danişmendname'ye yalan söyletiyor: Danişmend Gazi, Malatya kentindeki Alevilerle toplantı yaptı

Çınar şöyle diyor:

"*Danişmendname'ye göre Danişmend Gazi ve fetih arkadaşları, Malatya şehrinde kendilerini gizleyerek yaşayan Alevi halkı ile bir toplantı yapmışlar, bu toplantıda Malatya halkının Bizans işgalinden kurtulması kararlaştırılmıştır.*"[74]

Hemen belirtelim, Danişmendname'de Alevi terimi geçmez. Malatya'daki Aleviler terimi de geçmez. Tümüyle yazarın uydurması. Danişmend Gazi'nin toplantı yaptığı halk, Hıristiyanlar ve Sünni Müslümanlardır.

Divriği'de Alevi devleti mi vardı?

Erdoğan Çınar şöyle bir paragraf yazabiliyor:

"*Bizans İmparatoru adına Divriği Alevi Devleti ile barış görüşmelerinde bulunan Sicilyalı Peter, raporunda, Battal Gazi'nin Bulgaristan'daki Alevi topluluğuna katkı sağlamak için misyoner dervişlerini Trakya'ya gönderdiğini duyduğunu not eder.*"[75]

Hemen belirtelim; Sicilyalı Peter'in raporunda Battal Gazi, Divriği Alevi Devleti, Alevi topluluğu gibi sözcükler ve ifadeler

74 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.126
75 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.82

yoktur. Tümüyle Erdoğan Çınar'ın uydurması. Bu kadar yalancılığa ve cesarete pes doğrusu!

Divriği Alevi Devleti ibaresi ilk anda Alevilerin kulağına hoş gelebilir. Oysa bilinmeli ki, Divriği, Sünnilerin ve Hıristiyan Ermenilerin yaşadığı bir kentti. Aleviler bu kentin çevresindeki köylerde yurt tutmuştu. Kente Alevi göçü, Cumhuriyet döneminde olmuştur. Bu göçlere karşın, günümüzde Divriği kentinde Sünnilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

-EK-

Divriği kazasının 1530 ve 1548 yıllarındaki nüfus durumu tahrir defterlerindeki kayıtlara göre şöyledir:

Müslüman: 8.614 (kent nüfusunda 2.528, kırsal nüfusta 6.186)

Hıristiyan: 7.521 (kent nüfusunda 1.144, kırsal nüfusta 6.377)

1548 yılında durum şöyleydi:

Müslüman: 10.285 (kent nüfusunda 2.716, kısal nüfusta 7.569)

Hıristiyan: 9.360 (kent nüfusunda 1.892, kırsal nüfusta 7.468)

Kentteki Hıristiyan nüfus Kadim Divriği (Eski Divriği) de denen Ermeniyan mahallesinde yaşıyordu. Bu nüfus zamanla aşağı indi. Kırsaldaki Hıristiyan nüfus, büyük köylerde yaşıyordu. Bu köyler, Zımara (316 hane), Pekervun, Kesme (109 hane), ... idi.

Divriği kentinde 2 cami ve 6 mescit vardı. Ziniski'de ise bir cami ve bir mescit vardı.

Kentteki Ermeni nüfusun 1890'larda bile büyük oranda varlığını koruduğunu biliyoruz.

Bogomilleri Alevi Olarak Yazmak (Anna'nın Kitabını Tahrif)

Erdoğan Çınar, Bogomilleri Alevi olarak okura sunarken Bizans kraliçesi Anna'nın 1150'li yıllarda yazdığı kitaptaki bilgileri tahrif ediyor. İşte örnekleri:

Erdoğan Çınar şöyle diyor:

"*Anna'nın tarihinde babasının döneminde **İstanbul'da Bizans İmparatorluğunun merkezinde bir Alevi ocağının varlığının tespit edildiği**, bu ocağın **pir**inin nasıl güler yüzlü bir sinsilikle ortaya çıkartıldığı ve inancından dönmeyi reddettiği için hiçbir vicdanın kabul edemeyeceği bir vahşetle yakıldığı, çok detaylı bir şekilde hikaye edilir.*"[76]

Hemen belirtelim, Anna'nın yazdığı kitapta Alevi, pir, Alevi ocağı gibi sözcükler ve terimler yoktur. İstanbul'da bir Alevi ocağının varlığını söyleyen Anna değil, Erdoğan Çınar'dır.

Anna'nın yazdığını aynen aktaralım:

"*Bogomillerin ünü şimdiden her yanı tutmuştu. Basileios adlı bir **keşiş**, **Bogomilcilik** dinsizliğini pek ustaca yaymakta idi. **Apostoios**'lar (Gönderilmişler) dediği **12 çömezi** ile yoldaşları olarak yoldan çıkmış, mahvolmuş kadın çömezleri de sürüklüyordu ve sapkın görüşlerini her tarafa yayıyordu. Bu afet, bir yangın gibi nice ruhkara saldırmıştı. Kendi yüreğinin yargısına göre böyle bir hali katlanılmaz sayan imparator, bu sapkınlık hakkında bir soruşturma başlattı. Birkaç Bogomil saraya götürüldü. Hepsi, **Basileios** adlı birinin baş öğretici ve Bogomil sapıklığının elebaşısı olduğunu açıkladı. İçlerinden biri, Diblatios, zindana atıldı ve soruşturma boyunca hiçbir şeyi ikrar etmemekte direndiği için ona işkence uygulandı. O zaman bu kişi de, sözü geçen Basileos'un ve onun tarafından Apostolos'lar (Gönderilmişler, Havariler) ola-*

76 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.88

rak seçilmiş kişilerin adlarını verdi. Bunun üzerine imparator o kişiyi srsmsk için birçok adam gönderdi. Böylece, Şeytan'ın (Satanel) başveziri (satrap) Basileios, bir keşiş giysisi giymiş, yüzü saygı uyandırıcı, sakalı seyrek, uzun boylu, ortaya çıkarıldı."[77]

Erdoğan Çınar, İstanbul'daki Alevi ocağının 12 Hizmetlisi olduğunu eklemeyi unutmuyor. Cemde 12 Hizmet var ya! 12 Apostol ve cemdeki 12 hizmet. Çınar'a göre ocağın kadınları ise

Massalianos'ların [Marsilya'lıların] iğrenç hastalığı [1]. Söz konusu olan, Bogomilos/Bogomil'lerin öğretisiydi ve bu öğreti, Massalianos'larınki [Cathare'cılık] ile Mani'ciliğin karışımıydı. Öyle anlaşılıyor ki bu, daha babamın İmparator olmasından önceki dönemde de, ama gizli olarak, vardı; çünkü bu Bogomil'ler tarikatı, erdemliliği [tam bir ortodoks hristiyan olmayı] taklid etmekte [ortodoks gibi görünmekte] pek ustadır [2]. Gerçekten de, Bogomil'lerde zamâne işi saç kesimi bile görülmez; sapkınlıkları, [keşiş giysisi benzeri] aba ve kukuleta altında gizlidir. Bogomil, ağır başlı görünüştedir, giysisinin boynu, burnuna kadar gelir [kesinlikle açık saçık giyinmez]; önüne iğilerek yürür [gözü önündedir, fellik fellik ortalığı kolaçan etmez] ve ağzının içiyle konuşur [o kadar alçak sesle ki, dudağı bile kımıldamaz]: Ama içyüzünde, yabanî bir kurttur.

2 İşte bu, yılanlar gibi delikler içinde toprağa gizlenen karanlıklar dünyası soyunu, babam, kendisinin makamdan makama geçen esrarlı büyüleyişleriyle [3] yerlerinden çekti ve ışığa çıkardı. Gerçekten, artık gerek Batıda [Rumelinde] gerek Doğuda [Anadoluda] en büyük kaygılarından kurtulmuş bulunduğu için, kendini din işlerine verdi. Doğrusu, o, her iş yönünden, herkese üstündü: Öğretimde, konunun uzmanlarına baskındı; meydan savaşlarında ve asker yönetiminde, savaş san'atı yönünden, kendisine hayranlık duyulanları[n tümünü] geçerdi.

3 Bogomil'lerin ünü şimdiden her yanı tutmuştu. Basileios adlı bir keşiş, Bogomil'cilik dinsizliğini pek ustaca yaymakta idi; "Apostolos'lar [=Gönderilmişler]" dediği 12 çömezi ile [4], yoldaşları olarak, yoldan çıkmış, mahvolmuş kadın çömezleri de [oradan oraya] sürüklüyordu ve sapkın görüşlerini her yana yayıyordu. Bu âfet, bir yangın gibi, nice ruha saldırmıştı [bulaşmıştı]; kendi yüreğinin yargısına göre böyle bir hâli katlanılmaz sayan İmparator, bu sapkınlık hakkında bir soruşturma başlattı. Birkaç Bogomil, saraya götürüldüler; hepsi, Basileios adlı birinin, baş öğretici ve Bogomil sapıklığının elebaşısı olduğunu açıkladı. İçlerinden biri, Diblatios, zindana atıldı ve soruşturma boyunca hiçbir şeyi ikrar etmemekte direndiği için ona işkence uygulandı; o zaman, bu kişi de, sözü geçen Basileios'un ve onun tarafından Apostolos'lar [Gönderilmiş'ler, Havarî'ler] olarak seçilmiş kişilerin adlarını verdi.

507

Anna İstanbul'daki (Constantin) Bogomillerden söz ediyor. Çınar ise kitabında Anna'nın Alevi ocağından söz ettiğini iddia ediyor.

77 Anna Komnena, Alexiad, s.507-508

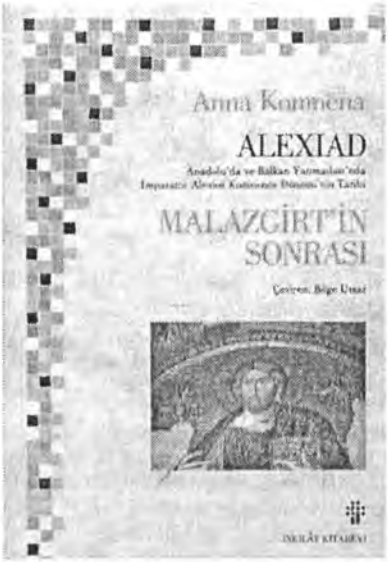

Bizans Kralçesi Anna Komnena

Bacıyan'ı Rum'dan. (Çınar, Bacıyan-ı Rum terimini İtalik yazmış. Ne anlama geliyor; asıl kaynakta terim bu haliyle yazılmış anlamına.)

Çınar, Anna'nın kitabından bir paragraf aktarıyor:

"*Anna, babasının haksız ve sebepsiz yere* ***Alevilere*** *yaptıklarını şu cümlelerle anlatmaya devam ediyor.*"[78]

Oysa Anna şöyle yazıyor:

"*Burada öyküme kısa bir ara verip onun nasıl* ***Paulikanosların*** *hakkından geldiğini anlatacağım.*"[79]

Demek ki Çınar, metindeki Paulikanoslar sözcüğünü Aleviler olarak aktarıyor. Hem de Türkçe yayınlanmış metni aktarırken. Yorumlarken değil.

Çınar, aynı sayfada Hakdostları terimini de kullanıyor. Anna'nın yazısında Paulikienler yer alıyor, bir de bunların Manici olduğu. Hakdostları terimini Erdoğan Çınar uyduruyor.

78 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.87
79 Anna Komnena, Alexiad, s.178

rator üzerine yürürse) umutsuzluğa düşerek korkunç bir karşılık tasarlamalarından çekiniyordu."[33]

Bu korku içindeki imparator, Hakdostlarının ileri gelenlerini dostluk gösterisi içinde bir şölene davet etti. Davete katılan Hakdostlarının kimileri katledildiler, kimileri zindana atıldılar.

Anna, babasının haksız ve sebepsiz yere Alevilere yaptıklarını şu cümlelerle anlatmaya devam ediyor.

"... *ardından, onların mallarına el koydu ve bu malları daha önceki çatışmalara ve tehlikelere onunla birlikte girip kahır çekmiş yiğit askerlerine dağıttı. Yapılacak son işle görevlendirilenler, tutukluların kadınlarını evlerinden atmak üzere çıkıp işe koyuldular ve kadınları iç kaleye kapadılar...*"[34]

Üstteki alıntıda Çınar, Anna(nın kitabından yaptığı bir alıntıda Bizans kralının Alevilere yaptıklarını söz ediyor. Oysa Anna'nın kitabında Aleviler değil Paulikienlerden bahsedilmekte.

[II. Alexios, Bogomil inancındaki halkın ileri gelenlerini tutuklatıyor, mallarına el koyuyor, bunları sürgüne gönderiyor]

1 Burada öyküme kısa bir ara verip, onun nasıl Paulikianos'ların da [2] hakkından geldiğini anlatacağım. Bu âsileri de sindirmeden saraya dönmek kararını veremiyordu ve eğer bir ilk yengiden sonra ikincisini kazanmak istiyor idiyse, başarılarının zincirinde

1] Kastoria, 1083 yılının Ekim ya da Kasımında geri alındı; Alexios 1 Aralık 1083'de Kent'e döndü ve ertesi gün (2 Aralık 1083 Cumartesi), ilk çocuğu olarak, Anna doğdu.

2] Hepsi de aynı kökene dayanan, içeriği benzer özde olan Mani'cilik (Manikheismos), Paulikianos'luk ve Bogomil'lik hakkında bkz. ileride 14 VIII 3 ve orada verdiğimiz açıklamalar.

Abdal Musa'nın deyişlerindeki Ali adını sansürlüyor

"Ali oldum adım oldu bahane
Güvercin donunda geldim bu hana
Abdal Musa oldum geldim cihana
Arif anlar biz nice sırdanız"

Yazar, Abdal Musa'nın sırrını, Ali adı altında gizlediğini, bu adın bir bahane olduğunu söylüyor. Şiiri anlıyor, ancak, anlamazlıktan geliyor.[80]

Yazar, Abdal Musa'nın Ali adını kullanmadığını kanıtlamaya çalışırken panik içinde bazı ögeleri sansürlemeyi unutuyor. Kitabının başlangıcında yer verdiği Abdal Musa'nın şiirinde 'Matem ayı' terimi geçiyor:

*"Her **matem ayında** kanlar saçarlar*
Uyandırıp Hakk çerağın yakarlar
Demine hü deyip gülbenk çekerler
Nurlar gelir Şahım Abdal Musa'ya"

Matem ayı, Muharrem ayının Alevilerdeki bir başka adı. Bu ayda Matem orucu tutuluyor ve Matem çorbası pişiriliyor. Oruç bittiğinde İmam Hüseyin kurbanı kesiliyor.

Ali'yi sansürleyen Çınar'ın, Musa peygamberi sansürlememesi dikkat çekiyor. Yine Abdal Musa'nın şiirini sunuyor:

*"**Musa** durup biz münacat eyleriz*
Neslimiz sorarsan aslı Hü'deniz"

Şiirin aslı şöyledir:

*"**Musa**, Tur'da durup münacat eyler*
Neslimiz sorarsan asıl Hoy'danız"[81]

80 Aleviliğin Kökleri, s.34

Çınar, Abdal Musa'nın Azerbaycanlı olduğunu belirten bu dizelerinin uydurma olduğunu, onun Azerbaycanlı olduğunu kanıtlamak amacıyla düzenlendiğini iddia ediyor. Bilindiği gibi, Hoy, Türkiye-İran sınırına yakın bir yerde İran topraklarındadır. Hoy'dan geldiğini iddia eden yalnızca Abdal Musa değildir. Örneğin, Bursa'da zaviye kuran Geyikli Baba, Kırşehir'e yerleşen Ahi Evran da Hoy'dan geldiğini iddia etmektedir. Çınar'ın bu dizeleri uydurma olarak nitelemesi, 'Luvi teorisine' ters olmasındandır.

Çınar, Pir Sultan'ın şiirindeki Ali'yi sansürlüyor

"*Gözleyi gözleyi gözüm dört oldu*
Ali'm *ne yatarsın günlerin geldi*"

"*Gözleyi gözleyi gözüm dört oldu*
Pirim *ne yatarsın günlerin geldi*"[82]

Bu sansürleme, tek parti döneminde TRT radyosunun Ali, şah gibi sözcükleri sansürleyerek, gül, yar gibi sözcüklerle değiştirmesini anımsatıyor. Çınar, ayrıca, on altıncı yüzyılda yaşayan Alevi komutan Nur Ali Halife'nin adındaki Ali'yi silerek okurlara sunuyor. Komutanın adını Nur Halife biçiminde aktarıyor:

Kişi adlarındaki Ali'yi siliyor

"*Baba Tekeli'nin önde gelen halifesi Nur Halife'ydi.*"[83] Bir kandırmacaya daha başvuruyor, Nur Ali Halife'yi, Şah İsmail'in değil, Şahkulu'nun halifesi olarak sunuyor. Oysa, Nur Ali Halife, Tokat ve Çemişkezek yörelerinde Şah İsmail adına savaşan bir komutandır ve Şah İsmail'in halifesidir. Bunu neden yaptığını Çınar'ın

81 Aleviliğin Kökleri, s.30
82 Aleviliğin Kökleri, s.32, 34

şu tümcesinden anlıyoruz: "*İran Safevi hükümdarı Şah İsmail'in Alevi beylerini alçakça katletmesi 1511 yılının sonbaharında oldu.*"[84] Şah İsmail'e nefretini kusarken Yavuz'u ve Osmanlı devletini haklı göstermek isteyen Türk milliyetçisi ve Kemalist tarihçiler gibi, Safevi devletini İran devleti olarak nitelemeyi ihmal etmiyor. Oysa Safevi devleti, bir İran devleti değil, Azerbaycan devletidir. Türk Tarih Kurumu başkanlarından Tevfik Bıyıklıoğlu, Safeviler zamanındaki Anadolu'daki Alevileri, "İran devletinin beşinci kolu" olarak niteliyor.[85]

Hacı Bektaş, Kerbela ve Necef'e karşı imiş!

"*Hararet nardadır sacda değildir*
Keramet baştadır, tacda değildir
Her ne ararsan kendinde ara
Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir."

Yazar bu sözleri yorumlarken Kerbela'yı ve Necef'i de konuya katıyor ve bir taşla iki kuş vurmuş oluyor. Bir yandan Sünniliğe eleştiri yöneltiyor, bir yandan da İmam Ali'nin türbesinin bulunduğu Necef'i ve İmam Hüseyin'in türbesinin bulunduğu Kerbela'yı Alevilikten uzaklaştırmış oluyor. Daha doğrusu, İmam Ali'yi ve İmam Hüseyin'i Alevilikten uzaklaştırmış oluyor:

"*Hacı Bektaş-i Veli'ye atfedilen bu ünlü Alevi deyişi; kendisini kendi doğasının, kendi coğrafyasının dışında arayanlar için söylenmiştir. Aleviliği, Kudüs'de, Mekke'de, Kerbela'da ya da Necef Çölleri'nde aramanın sonu gelmez beyhude bir uğraş olduğunun, Hünkar'ın dilinden ifadesidir.*"[86]

Oysa, yüzyıllar boyunca Kerbela ve Necef'te, Hacı Bektaş ocağının dergahları vardı. Dede ocaklarının elindeki şecerelerin ezici

83 Aleviliğin Kökleri, s.227
84 Aleviliğin Kökleri, s.226
85 Walter Hıntz, Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd. Bıyıklıoğlu bu kitabın çevirisine yazdığı önsözde yukarıdaki ifadeleri kullanıyor.

çoğunluğu bu dergahlardan alınmıştır. Yazar belki de bilmiyor, anımsatalım. Irak coğrafyası öteden beri Alevilerin yurtlarındandır. Günümüzde bile Irak'ta sayıları milyonla ifade edilen Alevi vardır. (Şiileri kastetmediğimi ekleyelim.)

Hacı Bektaş, Hacı unvanını Seyitgazi'de almış!

Bilindiği gibi, Vilayetname'de, Hacı Bektaş'ın, Eskişehir'deki Seyit Gazi'yi ziyaret ettiği, Kurban Bayramında burada yapılan "büyük hac" ayinine katıldığı yazılıdır. Çınar, Hacı Bektaş'ın hacı unvanını bu ziyaretten dolayı aldığını ileri sürüyor.[87] Böylece, Hacı Bektaş'ın, Mekke'ye giderek hacı olmadığını kanıtlamış oluyor ve bir güçlüğü savuşturtuyor. Hacı Bektaş'ın Mekke'ye giderek hacı olmadığı doğrudur. Ne var ki, yorum yanlış ve yetersizdir. Hacı, Alevilikte eren unvanlarından biridir. Sünnilikteki gibi Kabe'yi ziyaret eden kişi anlamında değildir. Yorumun yanlışlığı ve yetersizliği, birçok Alevi erenin hacı unvanını taşımasını dikkate almamasıdır. Hacı Kureyş, Hacı Murad-ı Veli, Hacı Ali Turabi, Hacı Mihman, İbrahim Hacı, Hacı Emir gibi Alevi erenleri bu duruma örnek olarak verebiliriz. Söylediğimiz gibi, hacı; baba, dede, sultan, pir, şeyh, ede gibi Alevi eren unvanlarından biridir.

Ayrıca, madem ki yazar, Vilayetname'deki Kurban Bayramı ve Seyit Gazi ayinlerini gerçek olarak ele alıyor, o halde aynı yapıtta yazılı olan Muharrem Mateminin Sulucakarahöyük'te icra edilmesine ilişkin Hacı Bektaş buyruğunu da gerçek olarak ele almak zorundadır. Yazarın Ali ve 12 İmam'a takındığı tavır dikkate alındığında durumun öyle olmadığını tahmin etmek güç değildir.

Karesi Beyliği için Alevi teriml kullanılabilir mi?

Erdoğan Çınar, kitaplarında "Karesi Alevi Beyliği" ibaresini kullanmaktadır. Üstelik, bu konuda hiçbir bilgi vermemektedir. Neden

86 Aleviliğin Kökleri, s.36
87 Aleviliğin Kökleri, s.70, dipnot

bu terimi kullandığını açıklarsa biz de konuyu kavramış oluruz. Karesilere, Alevi terimini kullanmak için erhangi bir veri yok.

Alevi erkanında Abdal Musa'dan başka adına kurban tığlanan bir kişi yokmuş!

Yazarın bu konudaki ifadesi şöyle:

"*Alevi erkanı içinde Abdal Musa'dan başka adına kurban tığlanan, aş pişirilen ve Ayin-i Cem düzenlenen başka bir Alevi Ulu'su yoktur. Bu yönüyle Alevi yolu içinde Abdal Musa benzersizdir.*"[88]

Yazar bu düşünceyi neden öne sürüyor. Son kitabının adının alt başlığı "Abdal Musa'nın Sırrı." Ayrıca, yukarıda sunduğumuz gibi, Abdal Musa tekkesini Sn. Paul'ün Epophroditus'uyla ve kilisesiyle bağlantılı hale getirmiş. Bu durumda Abdal Musa'yı birinci sıraya almayacak da ne yapacak.

Oysa Çınar bilmiyor ki, Türkiye'nin birçok yöresindeki Aleviler Abdal Musa adında bir erenin varlığından bile habersizdir. Bir örnek vereyim: Diyarbakır'ın Alevi köylerinde Abdal Musa hiç bilinmez. Üstelik bu köylerdeki Aleviler, cem ve musahiplik dahil Aleviliğin tüm gereklerini halen yerine getirmektedirler. Örnek olarak, Bismil'e bağlı Türkmenhacı ve Seyithasan köylerini verebilirim. Irak ve İran'daki Aleviler de Abdal Musa'dan habersizdir. Bu da gayet doğaldır. Çünkü, Abdal Musa, Alevi toplulukların Mezopotamya'dan ayrılışından uzun bir süre sonra dünyaya gelmiştir. Üstelik, bir ocak kurucusu değil, Hacı Bektaş ocağının bir dedesidir.

Peki, Alevilikte Abdal Musa'dan başka adına kurban kesilen kimse yok mu? Var. Örneğin, Muharrem orucu sonunda kesilen İmam Hüseyin kurbanları için ne demeli?

88 Aleviliğin Kökleri, s.21

-EK-

Bu bölümde Erdoğan Çınar'ın bana yönelttiği soruları ve suçlamaları yanıtlamaya çalışacağım.

Çınar, benim Aleviler kitabından bir alıntı yapıyor ve benim İslamcı olduğumu iddia ediyor:

"*Dede ocakları için varılan (Çınar, verilen diye yazmış) sonuçlardan biri de ezici çoğunluğunun Musa Kazımlı olmasıdır... Altıncı imam Cafer-i Sadık'tan sonra imamlık konusunda iki grup ortaya çıkmıştı. Bunlardan birincisi İmam Cafer'in büyük oğlu İsmail'i imam olarak tanıyanlardı ki, bunlara İsmaili dendi. İkinci grup ise Musa Kazım'ı imam olarak tanıdı ve daha sonra imamların on ikincisi Muhammed'i, Mehdi olarak kabul etti. İşte dede ocaklarındaki Musa Kazımlılığı bu bağlamda ele almak gerekir.*[89]"

Eğer bu yorum İslamcılık ise Erdoğan Çınar da en az benim kadar İslamcıdır. Çınar, Anadolu Bektaşiliğini, İsmaililerin elindeki Alamut kalesine bağlıyor:

"*Hermes'in öğretisi Moğol baskısı ile Asya'daki yurtlarını bırakarak Sabahi egemenliği altındaki Kuhuzistan bölgesi üzerinden Anadolu'ya göçen Türkmenler eli ile Anadolu'ya taşındı. Anadolu Bektaşiliğinin gizemli kaynağı oldu.*"[90]

"*1200'lü yıllara gelindiğinde Hermes'in öğretisini yayan kadim bilgilerin ve sırların koruyuculuğunu yapan en büyük merkez Hasan Sabbah'ın ünlü Alamut Kalesi idi.*"[91]

Hacı Bektaş'ın ailesi ve yakınları Nişabur'un Moğollar tarafından kuşatılması öncesinde şehri terk ederek Kuhuzistan'daki Nizari İsmaililerin kalelerinden birine sığındılar."

---

89 Hamza Aksüt, Aleviler, s. 414-415
90 Aleviliğin Gizli Tarihi, s. 210
91 Aleviliğin Kökleri, s. 211-212

Erdoğan Çınar'ın sözünü ettiği İsmaililer, On İki İmam'ın yedincisi olan Musa Kazım'ın kardeşi İsmail'i imam olarak tanıyanlar. Alamut'takiler de öyle, yani, İmam Cafer'in oğlu ve Musa Kazım'ın kardeşi İsmail'e Mehdi diyenler. Dedelerimiz, pirlerimiz Musa Kazımlıyız deyince cahil oluyor, bunu derleyen ve konuya açıklık getirmek isteyen Hamza Aksüt, İslamcı oluyor... Musa Kazım'ın kardeşi İsmail'i tutuyoruz, İsmaili'yiz diyenler aydın oluyor, bu bilgiyi aktaran ve Aleviliği İsmaililere bağlayan Erdoğan Çınar İslamcı olmuyor. Vallahi bravo! Kendi mantığına göre Erdoğan Çınar, İslamcının ta kendisidir.

(Not: Benim Aleviler kitabında Musa Kazımlı ifadesi var. Erdoğan Çınar bu ifadeyi "Musa Kazım'cı" olarak aktarıyor.

İkinci not: Erdoğan Çınar'ın cahil diye hakaret ettiği pirlerimizden bazılarının adlarını veriyorum:

Hacı Bektaş ocağından Veliyettin Ulusoy, Münir Ulusoy; Ali Seydi ocağından Ahmet Hamdi Şahin (1923 doğumlu, hayatta), Ali Şahin (1923 doğumlu, yaşıyor), Kanber Şahin (1926 doğumlu); Şayh İbrahim ocağından Hasan .....Sarı Sultan ocağından KASIM Cibali Sultan ocağının tüm dedeleri; Kazımoğulları ocağı dedelerinin tümü, Hacı Kureyş ocağı dedelerinin tümü..

Erdoğan Çınar bu dedelerden acilen özür dilemelidir.

ALEVİ SÖZCÜĞÜ

Erdoğan Çınar, Alevi sözcüğünün Ali ile ilgisinin olmadığını iddia ediyor. Î ekini, Türkçe sanıyor. Sözcüğü dilbilim ve Türkçe dil kuralları açısından ele almak istediğini belirtiyor ve şöyle diyor:

"Alevi deyiminin gerçek anlamına ulaşabilmek için, önce bu sözcüğü dil bilimi ve Türkçe dil kuralları çerçevesi içinde, önyargısız ve ön kabulsüz incelemek gerekecektir.

"İ eki Türkçe'de sonuna geldiği kelimeye aidiyet kazandırır (örnek; tarih-tarihi, mimar-mimari, insan-insani, davut-davudi gibi). Alevi sözcüğü, alev kökünden üretilmiş böyle bir kelimedir. Türk Dili kurallarına göre Ali kökünden Alevi sözcüğünün türetilmesi imkânsızdır."[92]

Gerçekten de perişan bir yorum ve durum. Çınar, "Î" ekini Türkçe sanıyor. Hiç tartışmaya gerek yok, "Î" eki Arapçadır ve sonuna geldiği sözcüğe aidiyet niteliği yükler. En basit bir Arapça ya da Osmanlıca sözlüğe baksaydı bu perişan duruma düşmezdi. Neyse, Çınar'a yardım edeyim. Mustafa Nihat Özon'un Osmanlıca-Türkçe sözlüğündeki ilgili bölümü buraya alıyorum:

"Î Arapça kelimelerin sonuna î katılarak ism-i mensup adı verilen sıfatlar yapılırdı. Böyle kelimeler, ilgi, ilişik gösterirler; bir yerli olma, birinin olma, biriyle ilgisi bulunma anlatırdı. Nispet (eki).

Sonları sesli bir harfle biten kelimelerde "î" şekli "vî" olurdu." (s. XLI-XLII)

Sözlükte, Çınar'ın örnek verdiği türetmelere de bir örnek verelim. Tarih, Arapça bir sözcüktür. Tarihî, "tarihle ilgili" anlamındadır.

---

92 Aleviliğin Gizli Tarihi, s.29-30

Sayın Çınar'ın bu perişanlığıyla, tanıdığım birçok Türkçe öğretmenini ikna etmiş olması, ülkemizdeki eğitim ve öğrenim kalitesi açısından son derece üzüntü vericidir.

Sayın Çınar'a ve onun yazdıklarına inanan Türkçe öğretmenlerine şu örnekleri vererek Alevi sözcüğünün türeyişini açıklamak istiyorum:

Adi-Adevî (Ezidiliğin kurucusunun Şeyh Adi olduğu söylenir ve Ezidilere bu nedenle Adevî denir.)

Dünya-Dünyevî

Musa-Musevî

İsa-İsevî

Ali-Alevî

Bu sözcüklerdeki durum şu: Sözcüklerin sonu sesli harfle bitiyor. İki sesli harfin yan yana gelmesini önlemek için v harfi araya giriyor. Sözcüklerin sonundaki ünlü harfler, ister a, ister i olsun e'ye dönüşüyor. Durum bu kadar açık!

Çınar, bu yorumları niye yaptığını da açıkça belirtiyor: Alevi deyimi üzerindeki Ali ipoteğini kaldırmak için. "*Aleviliği doğru anlayabilmek için, bu deyimin Ali'den ve Ehl-i Beyt'ten yana olanlara verilmiş bir isim olmadığının kabulü, olmazsa olmaz bir koşuldur.*"[93]

Çınar, Alevi deyimi üzerindeki Ali ipoteğini kaldırıyor, yerine ne koyuyor? Yukarıdan beri sunduğumuz gibi St. Paul'ü.

Erdoğan Çınar'ın ocakları

Sayın Çınar, Aleviliğin Gizli Tarihi kitabının Ocaklar bölümünün ilk paragrafında şöyle diyor:

"Alevi örgütlenmesi ve yayılışı, ocaklar yolu iledir. Her gerçek Alevi bir ocağa bağlıdır. Orta Toroslar'ın bütün Alevileri Abdal

93 Aleviliğin Gizli Tarihi, s. 34

Musa ocağına, Tunceli ve Adıyaman yöresindeki Aleviler Baba Mansur ocağına, Arapkir yöresindeki Aleviler Yürüyen Hızır ocağına, İzmir ve Aydın bölgesi Alevileri Yanyatıroğulları ve Timur Beylikleri ocaklarına, Maraş Pazarcık Alevileri Hubyar Sultan ocağına, Trakya Alevi-Bektaşileri Gözükızıl ocağına bağlıdırlar."

Perişanlık ve ciddiyetsizlik burada da devam ediyor. "Yürüyen Hızır" adında bir ocak yok. Sayın Çınar acaba "Üryan Hızır"ı mı kastediyor. Öyle olsa bile Arapkir yöresinde Üryan Hızır ocağı üyesi ve talibi yok. Üryan Hızırlılar, Adıyaman, Darende (Engüzek kasabası), Erzincan, Tunceli ve Erzurum (Aşkale) gibi yörelerdeler. Ayrıca, Suriye'nin Afrin yöresindeler. Sayın Çınar, Üryan Hızır ocağından olup da Arapkir'e atanan bir devlet görevlisinden söz etmiş olsa gerek diye düşünelim. Başka çaremiz yok.

Aynı şekilde Pazarcık'taki Hubyar Sultanlılardan kasıt da atanan devlet görevlileri (öğretmen vb) olmalı. Çünkü Pazarcık'ta, Hubyar Sultan dedesi ve talibi yok.

Trakya'daki Gözü Kızıl ocağından kasıt da öyle. Örneğin, Trakya'daki bir ilde görevli Yıldızelili bir öğretmen ya da nüfus memuru olmalı!

"Timur Beylikleri ocağı" da ne acaba? Çınar, Hacı Emirli ocağını kastediyor olmalı. Ocağın adı da çok özgün: "Timur Beylikleri Ocağı!" Ne diyelim, biz de ciddiyetten uzaklaşıyoruz herhalde.

Orta Torosların bütün Alevileri, Abdal Musa ocağına bağlıymış. Kim kime bağlı ben de anlayamadım. Abdal Musa diye bir ocak yok. Abdal Musa, Hacı Bektaş ocağının bir halifesi. Yani, Hacı Bektaş ocağının üyesi. Sayın Çınar, tekkeyi ocak mı sanıyor yoksa. Olabilir! Tekkede nasıl olsa yemek pişirmek ve ısınmak için bir ocak vardır. Sayın Çınar'ın, Abdal Musa'yı Aleviliğin kurucusu gibi tanımlaması da son derece yanlıştır. Çınar'ı bu tuzağa Ahmet Yaşar Ocak gibi akademisyen araştırmacılar düşürmüştür.

Oysa Alevi coğrafyalarının çoğunda Abdal Musa bilinmez bile. İran, Irak ve Suriye'deki Alevileri bir kenara bırakalım, Diyarbakır'daki Aleviler bile Abdal Musa'yı bilmezler. Abdal Musa kurbanı, lokması ya da cemi gibi herhangi bir ritüelden de haberleri yoktur.

Bütün bunlar bir yana, Orta Toroslarda bir kişi çıkıp da "Ben Abdal Musa ocağındanım" demiş midir, ya da der mi acaba?

Yine Babai başkaldırısı, yine Rumlar

"Bu başkaldırı bir Türkmen hareketi olarak gösterilse de bu başkaldırının 'yandaşlarının çoğu Rum ve Ermeni' idi."[94]

Baba Resul olayında Rumlar ve Ermeniler, Alevilerin safında değil, Alevilerin savaş açtığı Konya sultanlığının (Anadolu Selçuklu) safındadır. Süryani ve Ermeni kaynaklarda, devlet kâtiplerinin yazdığı kroniklerde ve ayaklanmanın önderlerinden Baba İlyas'ın torununun yazdığı menakıpnamede bu durum açıkça belirtilmiştir. Yanıt gelirse ayrıntılı bilgi verebilirim. (Okurlar bu konuda Alevi Erenlerin İlk Savaşı, Yurt Kitap-Yayın, 2006 Ankara, kitabıma bakabilirler.)

Sayın Çınar'ın bu konudaki kaynağı, 20. yüzyılda yaşamış olan ve Amasya Tarihi adında bir kitap yazan Hüseyin Hüsameddin. Ortadoğu ülkelerinde "ilim tahsil eden" bu yazar, olayın askeri önderi Baba İshak'ın Rum olduğunu ve bir Rum devleti kurmak istediğini iddia ediyor. Hiçbir kaynak gösterme gereği de duymuyor. Baba Resul olayına katılanlar için söyledikleri ise Aleviler açısından yenir yutulur şeyler değil. Ne sağlam kaynak! Denize düşen yılana sarılır!

Ebû'l Farac'ın yazdığı şöyle:

"Yunanlıların 1552 (M. 1241) ve Arapların 683 (M. 1240) yı-

94 Aleviliğin Gizli Tarihi, s. 207

lının teşhirler mevsiminde Arapların diline karşı fena bir ***ayrılık*** *hareketi başgösterdi. Çünkü ihtiyar ve zahid bir Türkmen Amasya'da şöhret kazandı. Bu adamın adı Papa (Baba?) idi. Kendisine resul yani gönderilen adam (Peygamber) diyor ve hakikaten Allahın peygamberi olduğunu söyleyerek Muhammed'in yalancı olduğunu ve Peygamber olmadığını iddia ediyordu. Bir çok Türkmenler ona inandılar."*[95]

Çınar, metindeki "ayrılık" sözcüğünü sürekli olarak "aykırılık" olarak aktarıyor.

"Olayların en yakın tanığı Hıristiyan papaz Bar Hebracus'a göre bu, 'Arapların dinine karşı fena bir ***aykırılık*** *hareketi' idi"*[96]

"Ayrılık" deyince Arapların dininden ayrılma kastedilirken, "aykırılık" deyince Arapların dininden farklı bir yapı kastediliyor. Buradaki tahrifatın amacı tam da budur.

Kaynaklarda Baba Resul olayındaki Türkmen vurgusu açıktır:

"1240 yılında, yani Tatarlar, Türkiye'yi harap etmeden iki yıl önce Türkiye Krallığında bir Türkmen sultana karşı ayaklandı. Ve saldırısını yaklaşık iki buçuk ay boyunca sürdürdü. Ona Paperroissole .... bazı Ermenilerin kalelerini kuşattığında ... Ertesi gün Ermenilere karşı bir hücüm daha yaptı. Kendi hem cinslerinin arasında yapılan bu tahribatı işiten üç yüz kadar Latin veya Frank onların toplandığı yere gittiler ve Türklerin hepsini imha ettiler.

638 yılı ... Bu yılda Rum diyarında, kendisine el-Baba denen bir Tükmen zuhur etti.

Rum ülkesinde ortaya çıkan el-Baba et Türkmani, bu 638 yılında nübüvved iddiasında bulunduğu için öldürüldü.

Türkmenlerden olan bu adama el-Baba deniyordu"[97]

---

95 Gregory Abû'l-Farac, *Abûl Farac Tarihi*, cilt II, s., 539

96 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.145

97 Simon de Saint-Quentin, Paperroissole'un zorbalığı ve Türkmenlerin taşkınlığı hakkında, A. yaşar Ocak, Babailer İsyanı, s. 222-226

Denize düşen Çınar Luvi İngilizcesine sarılır

Erdoğan Çınar Skandalı adlı yazımda Erdoğan Çınar'ın şu fiilleri işlediğini belirtmiştim:

a) Çeviride tahrifat yapıp okuru aldatmak

b) Anadolu coğrafyasıyla oynayarak kentlerin ve köylerin yerini değiştirmek

c) Temel aldığı Bizans dönemi metinlerinde geçen kişi ve yer adlarını değiştirmek ya da bazı adları okurdan gizlemek

d) Kiliseyi dede ocağı olarak çevirmek ve sunmak

Sayın Çınar, *"Son Alevi Esnafı"* adıyla interlen ortamında bir yazı yayınlayarak eleştirilerimi yanıtlamaya çalıştı. Eleştirilerin hangisini yanıtlamadı, yanıtladığı eleştiriler konusunda neler söyledi, bir bakalım:

1-Silvanus'un (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan'ı) asıl adı olan ve metinlerde açıkça geçen Constantine adını okurdan niye gizlediniz? Bire bir çeviri yaptığınız paragraflardaki Constantine adını niye okura sunmadınız?

Yanıt yok...

2-Pir Sultan'ın yurdu olan Yıldız dağını Şebinkarahisar'ın güneyindeymiş gibi sundunuz. Oysa, Yıldız dağı, Şebinkarahisar'ın bir hayli batısında.

Yanıt yok...

3-Bizans metnine göre taşlanarak öldürülen Constantine/Silvanus'u, Pir Sultan'a uyarlamak amacıyla ayrıca "astırarak idam" ettirdiniz mi?

Yanıt yok...

4-Bizans metninde açıkça adları geçen Gospel'i (İncil) ve Apostle'ı (St. Paul'ün risaleleri) okurdan gizleyerek bu kitapları Alevi yolunun kitapları olarak sundunuz mu?

Yanıt yok...

5-Ocak kurdurduğunuz papazların kendilerine iyi birer ad seçerek St. Paul'ün görevlendirdiği kilise kurucularının adlarını aldığını okurdan gizlediniz mi?

Adlarla ilgili gizlediğiniz ögeler şunlar:

Constantine, Silvanus adını alıyor. St. Paul, Silvanus denen adamını Makedon kilisesine göndermiş.

Symeon, Titus adını alıyor. Titus, St. Paul'ün Crete'ye atadığı piskopos. Paragrafın birini Türkçeye çevirip okura sunarken St. Paul ile Titus'un bu ilşkisini anlatan tümceyi paragrafın orta yerinden çıkarıp attın mı?

Joseph, Epaphroditus adını alıyor. Bu kişi, St. Paul'ün risalesinde "askerim, yoldaşım dediği" bir kilise kurucusu.

Sergius, Tyhchicus adını alıyor. St. Paul'ün risalesine göre bu kişi, "Lord'un (İsa'nın) aziz ve sadık kardeşi".

Genesius, Timothy adını alıyor. Bu kişi de St. Paul'ün adamı.

Yanıt yok...

6-Metinde adı geçen Antioch'u, Yalvaç olarak değil de Burdur'un Ürkütlü kasabasındaki Komama olarak sunup okuru kandırmayı amaçladınız mı? St Paul'ün adamı olan Epaphroditus'un kurduğu kiliseyi (daha sonra Abdal Musa ocağına çevireceğiniz kiliseyi) Yalvaç'tan alıp Burdur'un Bucak ilçesine bağlı Ürkütlü yöresine götürdünüz mü? Bunda amacınız, Yalvaç ile St. Paul ilişkisini okurdan gizlemek mi?

Yanıt yok...

7-Avuçan ocağının önemli yurtlarından olan Sün köyünün yerini değiştirip Elazığ ile Palu arasına aldınız mı? Bunda amacınız, Paulikien kilisesini Alevi ocağı olarak sunmak değil midir?

Yanıt yok...

8-Kiliseyi 'dede ocağı' olarak çevirip okuru kandırdınız mı?

Yanıt var...

Erdoğan Çınar, kiliseyi değil, church sözcüğünü 'dede ocağı' olarak Türkçeye çevirmiş. Zaten benim de sorum bu. Çınar yanıtında şöyle diyor:

"Bu açıklamamdan sonra azıcık Alevi erkanını bilen biri İngilizce church sözcüğünün –başka anlamları olmakla beraber- Alevi erkanındaki ocak teriminin tam karşılığı olduğunu da anlayacaktır."

Demek ki Çınar, Bizans metinlerindeki church'ü, Alevi ocağı olarak Türkçe'ye çevirmiş ve okura sunmuş. Bu durumda Bizans metinlerinde geçen 'Catholic Church' terimini Katolik ocağı olarak Türkçeye çevirmesi gerekir. Bize düşen görev ise Katolik ocağının kurucusu olarak Alevi bir eren bulmak olacaktır herhalde.

Madem church sözcüğünü Alevi ocağı olarak Türkçeye çevirmiş, öyleyse Erdoğan Çınar'ın çevirdiği paragrafları şu şekilde düzeltmek gerekir:

a- Çınar'ın kitabındaki çeviri:

"Kiliseye (church'e) gitmiyorlardı. İbadetlerini proseuchai denilen evlerde (dua evi/ cem evi) yapıyorlardı."[98] (Not: dua evi, cem evi ibareleri metinde yok, Erdoğan Çınar'a ait.)

Church'ü, Alevi ocağı olarak çevirirsek tümce şöyle oluyor:

98 Aleviliğin Kökleri, s.137

"Alevi ocağına gitmiyorlardı. İbadetlerini proseuchai (dua evi / cem evi) denen evlerde yapıyorlardı."

Demek ki, Erdoğan Çınar'ın Alevi olarak sunduğu topluluklar Alevi ocağına gitmiyorlar ancak, ibadetlerini cem evlerinde yapıyorlar. Alevi ocağına gitmeyip cem evinde ibadet yapmak ne demek? Zaten Alevi ocağına gitmemek ibaresinin anlamı yok.

b- Çınar'ın kitabındaki çeviri:

"Kiliseyi, kilisenin dogmalarını, kurumları, kilise hiyerarşisini ve ruhban sınıfını kabul etmiyorlardı."[99]

Chuch'ü Alevi ocağı olarak çevirirsek tümce şöyle oluyor:

"Alevi ocağını, Alevi ocağının dogmalarını, kurumlan, Alevi ocağı hiyerarşisini ve ruhban sınıfını kabul etmiyorlardı."

Ne güzel, değil mi? Aleviler, Alevi ocağını kabul etmiyor. Aleviler, Alevi kurumlan ve hiyerarşisini (rehber, pir, mürşit) kabul etmiyor. Bunlar nasıl Alevi? Luvi Alevisi mi yoksa Luvi İngilizcesinin azizliği mi?

Çınar, 'church' sözcüğü için şu anlamı veriyor:

Church: The visible covenant community in a particular locale or region under the authority of elders.

Bu ifadenin çevirisini şöyle yapıyor:

"Belli bir yöreye ya da çevreye özgü dedelerin otoritesi altında ikrar vermiş meri topluluk."

Çınar, 'elder'i dede olarak çeviriyor. Sözcük, 'birine göre daha yaşlı' anlamında. Bilmeyen de bu sözcüğün Hıristiyan din adamlarıyla bir ilgisinin olmadığını sanacak. Alevilikteki dede teriminin 'yaşlı kişi' ile bir ilgisi yoktur. Dede isterse yirmi yaşında olsun, seksen yaşındaki talibin dedesidir. Yaşlı kişi, babanın ya da annenin babasıdır. Alevi talipler, Alevi dedelerin torunu değildir.

99 Aleviliğin Kökleri, s.137

Elder sözcüğünün anlamına biraz daha yakından bakalım:

Elder: an official in some Chiristian churches. (Bazı Hıristiyan kiliselerinde görevli kişi)

Elder: Kilise mütevelli heyeti üyesi

Konumuz inanç olduğuna göre Hıristiyan din adamını anlatan ifadeleri kullanmak gerekmez mi?

9-Bizans metinlerinde yer almadığı halde, çeviri yaparken Paulikienlerin (sizin Alevilerinizin) kendi din adamlarına 'pir' ve 'rehber' dediğini söylüyorsunuz?

Yanıt var...

Çınar, benim eleştirim üzerine, metinlerde geçmediği halde pir ve rehber sözcüklerini kullandığını itiraf etti. Zaten başka yolu da yok, metinler ortada. Benim eleştirilerim olmasaydı, okurlar, metinlerde pir ve rehber sözcüklerinin olduğuna inanmaya devam edecekti.

Çınar, yanıtında, synekdemoi'yi pir, notary'yi de rehber olarak Türkçe'ye çevirmesini savunuyor. Synekdemoi, yol arkadaşı anlamındadır, rehber ise yol gösteren anlamındadır diyerek bir çıkış yolu arıyor. Oysa, synekdemoi, İncil'de St. Paul'ün yardımcısı olan Hıristiyan papazlara verilen addır. Bu durumda Çınar, notary terimini pir olarak çevirmiş oluyor ki, buna bir gerekçe bulmak olanaksız. Zaten bu terime hiç değinmiyor.

Not: Çınar, aslında synekdemoi'yi değil, notary'yi pir olarak Türkçeye çeviriyor. Çünkü Silvanus'un başına pir sözcüğünü ekliyor, notary'yi değil. Silvanus, notary değil, synekdemoi'dir.

Asıl konu şu: Başka bir dile çevirirken "Kendi papazlarına synekdemoi ve notaries diyorlar" tümcesindeki nesneyi olduğu gibi aktarmamak iki türlü yorumlanabilir. Ya çevirmen çok acemidir, ya da başka bir niyeti vardır.

Çınar, bana verdiği yanıtta, didaskalos, pir'dir, diyor. Çevirdiği metine göre synekdemoi pir, bana verdiği yanıtın bir başka bölümünde notary, pirdir diyor. Gel de çık işin içinden. Bu ne perişanlık. Erdoğan Çınar'ı anlamak için hazırladığım sözlükte durum daha net görülecek.

Not: Çınar, bana verdiği yanıtta, didaskalos'un öğretmen anlamında olduğunu belirttiğimi aktardıktan sonra pirin de öğretmen olduğunu ekliyor ve didaskalos'un pir olduğunu savunuyor. Bu durumda haham, papaz gibi din adamlarının da öğretme rolü vardır diyerek onları da pir saymak gerekecek ve Türkçeye çevirirken bunlar için de pir sözcüğü kullanılacaktır ki kabul edilebilir bir yanı yoktur.

10-Cibossa'yı (Kibossa), Sivas olarak sunmanız yanlıştır. Bizans döneminde Sivas'ın adı Sebastia değil midir?

Yanıt var:

Çınar, bu soruya verdiği yanıtta şöyle diyor:

"*Cibossa, Sivas'ın Bizans döneminde adı Sebastia'ya dönüştürülmeden önce kullanılan Luvi kökenli adıdır.*"

Cümleyi –belki de bilinçli olarak- bozuk kurduğu için ne demek istediği pek belli değil. Ancak, yine de şunlar anlaşılabiliyor: Cibossa, Luvi dilinde Sivas'ın adıdır. Bu ad (herhalde Bizans döneminde) Sebastia'ya dönüşmüştür.

O zaman sormak gerekir. Bizans metinlerinde aynı yer için hem Sivas, hem de Cibossa adları mı kullanılmıştır? Diyelim ki, Çınar'ın dediği doğru, Luviler, Sivas'a, Cibossa diyordu. Peki, Çınar'ın kullandığı metinler Luvi metinleri mi, Bizans metinleri mi? Peter of Sicily'nin tuttuğu notları okuyarak Cibossa'yı okurlara aktaran Çınar değil mi? Yoksa Peter of Sicily, Bizans görevlisi değil de Bizans döneminden çok önce yaşamış olan Luvilerden biri

mi? Ya da 7-9. yüzyıllarda Bizans dönemi hala başlamadı mı?

Bütün bunlar bir yana, Çınar, kitabında ne yazmış bir bakalım:

"Bizans İmparatorluk kayıtları ve Ortodoks Kilisesinin arşivleri Tunceli Pülümür'den göç etmek zorunda kalan Pir Silvanus'un Şebinkarahisar'ın (Kolonea) bir kastronu olan Cibossa'ya yerleştiği konusunda hemfikirdirler.

Cibossa (Sibossa) sözcüğü halkın dilinde evrile çevrile Sivas'a dönüşmüştür. Bizans İmparatorluk döneminde bugünkü Sivas ilinin Şebinkarahisar'a komşu olan büyük bir bölümünün adıydı. İsmini o bölgeyi denetleyen askeri garnizonun konuşlandığı kaleden almıştı."[100]

Not 1: Cibossa, Kibossa olarak okunur. Sibossa olarak değil. Çınar bana yazdığı yanıtta Sivas ile Cibossa sözcükleri arasındaki ses benzerliğini dikkate alarak haritaya bakmamı öneriyor. Demek ki, Çınar, herhangi bir kaynağa dayanmadan yalnızca ses benzerliğinden hareket ederek Cibossa'yı Sivas olarak sunuyor.

Ses benzerliği konusuna gelince: Benzeyen harf sayısı üç. İ, s ve a harfleri. Üstelik a harfi sonda. Yedi harfte üç harf aynı. Ne var ki bunların ikisi ünlü. Yalnızca bir ünsüz aynı. Ne kadar benziyor değil mi, Kibossa ve Sivas.

Not 2: Çınar'ın, Luviler ve öteki konularda kaynak olarak kullandığı Bilge Umar'ın, Sivas adı hakkındaki belirlemesi şöyle:

"Sebasteia: İl merkezi Sivas'ın eski adı. Helen dilinde Sebastos (yani, Augustus, Roma imparatoru) yurdu.[101]

11-Hamza Aksüt, Erdoğan Çınar'ın iddia ettiği gibi Türk-İslamcı mıdır?

Erdoğan Çınar, bana yanıt olarak yazdığı yazıda okurlarını kandırmaya devam ediyor. Beni Türk-İslam sentezcisi, 'Tanrı dağı ka-

100 Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s.170
101 Bilge Umar, Türkiye'de Tarihsel Adlar, s.716

dar Türk, Hıra dağı kadar Müslüman" sloganının savunucusu olarak gösteriyor. Benim kitaplarım bir yana, Erdoğan Çınar Skandalı yazımdaki şu bölümler bu iddiaya net bir yanıttır:

"*Her şeyden önce Erdoğan Çınar, Aleviliği, Anadolu'ya özgü bir yapı sanmakta, Suriye, İran, Irak gibi ülkelerde milyonlarca Alevinin yaşadığını bilmemektedir. Ayrıca, Alevilerin, Türk, Kürt, Arap ve Rom gibietnik kökenlerini dikkate almamaktadır. Gerçi bu, yalnızca Erdoğan Çınar'ın düştüğü bir hata değildir. Türkiye'deki birçok araştırmacı bu durumdadır. Bu nedenle Çınar'ın bu yanılgısı mazur görülebilir.*"

Nasıl bir Türk-İslam sentezcisiyim ki, Alevilerin Kürt, Türk, Arap, Rom gibi etnik ögelerinden söz ediyorum. Bu iddiaya son kitabım Aleviler'den de bir alıntı yaparak yanıt vereyim:

"*Bu kitabın konusu olmamakla birlikte, Aleviliğin oluşum coğrafyasına ritüel ve din adamları sınıfı açısından bakıldığında da aynı bölge karşımıza çıkmaktadır. Bölgenin en eski inançlarından olan Yezidilikteki birçok uygulama Alevilikte de vardır. Öyle ki, Aleviliğe en yakın sosyal-dinsel yapılanma Yezidiliktir.*"[102]

Devam ederek Alevilik ile Yezidilik arasındaki ortaklıkları sıralıyorum: Ahiret kardeşliği, sancak, kirvelik kurumunun kuralları, bıyık biçimi, din adamı hiyerarşisi, Kara Kitap, kadının sosyal konumu vb.

Bu görüşleri kitabına yazan ve Aleviliğin oluşum yerini Mezopotamya olarak belirleyen ben nasıl bir Türk-İslam sentezcisiyim.

Not: Sayın Çınar bana yazdığı yanıtta benim 12 Alevi ocağı var dediğimi, bu ocakları da 12 Oğuz boyuna dayandırdığımı iddia ediyor ki, başka bir yazardan söz ediyor herhalde.

102 Hamza Aksüt, Aleviler, s.28

Hüseyin Gazi, Carbeas mı; Battal Gazi, Chrysocheir mi?

Çınar yazılarında Hüseyin Gazi'nin aslında Carbeas, Battal Gazi'nin ise Chrysocheir olduğunu belirtiyor. Bu konuda hiç bir kaynak verme zahmetine girmiyor. Ermeni ve Hıristiyan olan Carbeas ve Chrysocheir'ın bu Alevi erenlerle bir ilgisi yoktur. Bütün kaynaklarda Battal Gazi ve Hüseyin Gazi Arap kökenli olarak geçer.

Çınar, Carbeas'ın Ankara'da öldüğünü (kendi deyimiyle Hakk'a yürüdüğünü) iddia ediyor. O dönem kaynaklarında, Peter of Sicly'nin yazdıkları dahil Carbeas'ın Ankara'da öldüğüne dair en küçük bir bilgi dahi yoktur. Tümüyle Çınar'ın uydurması olan bir veriyle karşı karşıyayız.

"Carbeas'ın kabri, 863 yılında Hakk'a yürüdüğü yerde, ankara yakınlarındaki Hüseyin Gazi Tepesinde'dir"[103]

Çınar, Chrysocheir 'ın Eskişehir'de öldüğünü (yine kendi deyimiyle Hakk'a yürüdüğünü) iddia ederek Seyyid Gazi ile bir bağ kurmak istiyor.

"Eski kaynaklar Chrysocheir'in Bathyrrmax'ta Zogoloenus Dağı eteklerinde Hakk'a yürüdüğünü nakleder."[104]

Oysa kaynaklarda Chrysocheir 'ın Eskişehir yöresinde öldüğüne dair herhangi bir bilgi yok. Üstelik Chrysocheir'ın öldürüldüğü savaş Divriği yakınlarında olmuştur.[105]

103 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.65
104 Aleviliğin Kayıp Bin Yılı, s.65
105 Janet Hamilton, aynı yapıt, s.27

Erdoğan Çınar'ın Yazdıklarını Okurken
TUZAĞA DÜŞMEME KILAVUZU

Alevi dedesi: Balkan coğrafyasında, Bogomil papazı

Alevi dedesi: Fransa ve Almanya coğrafyasında, Kathar din adamı

Alevi Devleti: 1-Paulikien devleti 2- Danişmendli devleti

Alevi ocağı: kilise (church)

Alevi yolunu anlatan kitap: Apostle (St. Paul'ün mektupları)

Alevi yolunu anlatan kitap: Dynamis (Hıristiyan-Gnostik kitabı)

Alevi yolunu anlatan kitap: Gospel (İncil)

Alevi: Bogomil

Alevi: Işıkçı

Alevi: Katar

Alevi: Luvi

Alevi: Paulikien

Avuçan ocağı: Achea (Akha) kilisesi

Bedohtun Ovası (Yıldız dağının eteğindeki düzlük): Cibossa (Şebinkarahisar'ın güneyinde ve yakınında küçük bir yerleşim)

Hüseyin Gazi: Carbeas

Cem evi: proseuchai

Battal Gazi: Chrysocheir

Dergah-devlet: Kralın soyundan olan rahiplerin yönettiği birim

Derviş: Hierodulos

Divriği Alevi devleti: Divriği Paulikien devleti

Doğu: batı

Duaz: Duaz-İmam (On İki İmam)

Emirbeyli ocağı: Efes kilisesi

Güney: batı

Hacı Bektaş dergahı: 1- Zeus tapınağı 2- Vanessa

Hakk: God (Hıristiyanlıkta tanrı)

Hamza Aksüt: Erdoğan Çınar

Hıristiyanlık: Katolik kilisesi

İslamcı olmayan: Musa Kazım'ın kardeşi İsmail'i imam olarak tanıyanlar

İslamcı: Musa Kazım'ı imam olarak tanıyanlar

İsmail: (Cafer Sadık'ın oğlu) Arap değil

Musa Kazım: (İsmail'in kardeşi) Arap

Kadın Ana: 1- Savaş tanrıçası (Ma)

Kadın derviş: kutsal fahişe

Karesi Alevi Beyliği: Karesi devleti

Komünal toplum: köleci toplum

Komünal yaşam: köleci yaşam

Mananalis bölgesi: Mananalis köyü

Musa Kazımcı: Musa Kazımlı

Mürşit: 1- synekdemoi 2-didaskalos

Nur Halife. Nur Ali Halife

Pir Sultan: Constantine (Pauliken kilisesinin kurucusu)

Pir: 1- synekdemoi 2- didaskalos 3-hierr...

Pir: 1-notary 2-synekdemoi 3- didaskalos

Rehber: 1- notary 2-synekdemoi

Sivas: Cibossa (Kibossa- Şebinkarahisar'ın yakınında ve güneyinde küçük bir yerleşim

Şah Kulu: Tanrı'nın hizmetkarı (servant of the Lord)

Üzümlü: Yalvaç

Yanyatır ocağı: Efes kilisesi

Yaşlı erkek (elder): Alevi dedesi

Yıldız Dağı: Cibossa (Şebinkarahisar'ın yakınında ve güneyinde küçük bir yerleşim)

II. BÖLÜM

ALEVİLİK: YALAN KABUL ETMEZ YOL

Ünsal Öztürk

HAKK YOL'UNUN YOLCUSUNA

Alevinin ilk öğrendiği, "Eline, beline, diline sahip olmak" ilkesidir. Aleviler yalan söylemez, koymadığını almaz, bin düşünür bir söyler.

Son yıllarda Erdoğan Çınar adlı bir yazar Alevi toplumsal değerlerine ve Yol kurallarına aykırı işler yaptı. Alevilik ile hiç ilgisi bulunmayan toplulukları Alevi olarak sundu. Özellikle modern düşüncelere sahip, devrimci mücadeleye katılmış, Marksizm-Leninizm'le tanışmış insanları kelimenin gerçek anlamıyla avladı.

Önemli bir kural var. Bir yazar, bir kitap ya da makale yazarken çeşitli kaynaklardan yararlanır. Ancak yararlandığı kaynaklardan yaptığı alıntılara hiçbir ekleme yapmadan okurun önüne koyar. Erdoğan Çınar böyle yapmadı. Rahibi pir; kiliseyi Alevi ocağı; tapınak fahişesini pir; köleyi talip/derviş; et yemez, içki içmez, evlenmez din adamlarını Alevi mürşidi; Hıristiyan Ermeni Constantine'i Alevi Türkmen Pir Sultan Abdal; Bizans döneminde Colonea'nın (Şebinkarahisar) güneyinde bir kasaba olan Cibossa'yı Sivas olarak okura sundu.

Bizans döneminde Sivas'ın adının Sebastia olduğunu okurdan sakladı. Cibossa kelimesini Sibossa olarak telaffuz etti. Oysa Cibossa, Kibossa olarak telaffuz edilmeliydi. Ermenistan Samosata'sının Mananalis köyünde 7. yüzyılda doğan Constantin'i 16. yüzyılda yaşayan Pir Sultan Abdal olarak gösterebilmek için kelimelerin anlamlarını değiştirdi, coğrafya ile oynadı; sadece bir köy olan Mananalis'yi bölge olarak sundu. Ama Erdoğan Çınar'ı alkışlamak gerekir. Bütün bu yalanları, tahrifatları pek çok okumuş

yazmış kişiye yutturdu. Bir taraftan da "Erdoğan Çınar Bizans kayıtlarına inerek Aleviliği araştırdı" diyen alkışçıları onu övdü. İyi yürekli, temiz duygular taşıyan devrimciler bu yalanlara kapıldılar, etkilendiler.

Erdoğan Çınar bir kitabı saklayarak bu ayıplı işleri yaptı. Bizans döneminde Bizans yönetimi tarafından Paulikienleri ve bölgeyi incelemek, araştırmak için gönderilen, din adamı Peter of Sicily'nin notlarından oluşan ve daha sonra Hamiltonlar tarafından İngilizceye çevrilerek yayımlanan kitap Erdoğan Çınar'ın elinin altında bulunuyordu. O kitabı sakladı, çevirtip yayımlatmadı. O kitaptaki bilgileri, tersyüz etti, çarpıtarak kitaplarına yazdı. Okuru kandırdı, aldattı.

2005'te bir kitap yazdım. Kitabın adı "Alevilerin Büyük Sırrı"dır. Bu kitapta Sümerleri, Luvileri Orta Asya'dan getiren Erdoğan Çınar'ı eleştirdim. Hatta Erdoğan Çınar, Sümerleri Tufan sellerinin önünden kaçırarak Aşağı Mezopotamya'ya getiriyordu... Uzun yıllar eleştirilere sessiz kaldı...

Nihayet, Yol'un tehlikede olduğuna karar vererek müdahale ettik. Milyonlarca kardeşimizle tüm saldırıları boşa çıkartacağız. Bu kitaptaki bilgiler tartışılacaktır. Zaman her şeyi yerli yerine oturtur. Alevilerin sezgileri güçlüdür. Önemli olan özdür. Her Alevi kendi özüne, aynasına bakar. Yapılan hatalar, tahrifatlar uzun süreli olmaz. Hak yerini bulur. Çünkü Alevilerin Yol'u Hakk üzerine, yani doğruluk üzerinedir.

Elinizdeki kitaptaki bilgiler test edilmiş bilgilerdir. Kitapta, Erdoğan Çınar'ın yaptığı tahrifatlar teker teker gösterilmiştir, tabii ki önemli bölümleri. Önemli kitaplardan yaptığı tahrifatlar, orijinalinin fotoğrafı ile Erdoğan Çınar'ın tahrifatlı alıntısının fotoğrafı yan yana konulmuştur. Erdoğan Çınar yazdığı kitaplarda, başka yazarlardan aldığı hemen tüm alıntılarda tahrifat yaptığı için bütün yalanlarının peşine düşmek demek, zamanımızın tamamını ona

adamak anlamına gelmektedir. Onu ana hatlarıyla eleştirdik. Bizce okurun konuyu kavraması açısından yeterlidir.

Ermeni halkı mazlumdur, onlar dünyanın bütün halkları gibi bizim kardeşimizdir. Ayrımcılık yapılmasını kabul edemeyiz. Elinizdeki kitapta Pir Sultan Abdal'ın bir Türkmen olduğu, ancak Erdoğan Çınar'ın "Pir Silvanus" diye sunduğu kişinin asıl adının Constantine olduğu ve Ermeni olduğu saptanmış; Paulikienlerin de Ermeni ve Grek halkından oldukları vurgulanmıştır. Konunun hassasiyeti açısından bir açıklama yapmayı gerekli gördüm.

Hamza Aksüt bu kitapta çok önemli bir şey daha yaptı. "Erdoğan Çınar'ın yazdıklarını okurken tuzağa düşmeme kılavuzu" bölümünü kitaba ekledi.

Bundan böyle yazı yazan, kitap yazan ancak kaynaklara sadık kalmayan, onları değiştiren, kaynakta tahrifat yapan kişiler şunu bilsinler ki özellikle Alevi tarih yazımında bu tür sahteciliklere izin verilmeyecektir.

"Alevi Tarih Yazımında SKANDAL –Erdoğan Çınar Örneği-" kitabını okura saygıyla sunuyoruz.

Ünsal Öztürk

ERDOĞAN ÇINAR... YALANLA BİNA KURAMAZ...

Son yıllarda, Bizans kaynaklarına indiğini, Aleviliğin köklerini bulduğunu iddia eden bir yazarla karşılaştık. Bu yazar kullandığı kaynakları "açık etmemekle" tanınıyor. Dünyanın çeşitli ülkelerinde yayımlanmış birtakım kitapları elinin altında tutuyor, yayımlatmıyor. Kaynaklarının açığa çıkmasından korkuyor. O kitaplardan çevirttiği bazı pasajları kullanıyor. Ancak metne sadık kalmıyor. Kavramlarda ve coğrafyada değişiklik yapıyor. Kitaplarını okuyanlar Alevilerin tahrifat yapmayacağına, yalana yanlışa sapmayacağına inandıkları için yazılanlara itibar ediyor. Bu yazar Erdoğan Çınar'dır.

Biz 2005'te yayımlanan Alevilerin Büyük Sırrı başlıklı kitapta onu eleştirmiş, Alevilerin Yukarı Mezopotamya'nın yerel halkları olduğunu vurgulamış, ırkçıların ve sözde ezoterizm savunucularının Alevileri Orta Asya'dan getirme çabalarına karşı durmuştuk. Bu eleştirilerimize Erdoğan Çınar 2009 tarihinde cevap verdi. "Bu Sevdaya Düştük Bir Kere" başlıklı bir yazı yazdı ve internette yayımladı.

Yazısında "Yalan Dükkânı" başlıklı bir bölüm de var.

"Bir başka 'yarım aydın' çıkmış benim Aleviliği Orta Asya'ya bağlama çabasında olduğumu yazmış" diyor.

Yazıda adı geçen "Yarım aydın" biz oluyoruz.

İnternette yayımladığı yazıda ona yönelttiğimiz eleştirilere yeni kitabından bir alıntı ile cevap veriyor. Alıntı şöyle:

"Aleviliğin on bin yıldan uzun sürmüş tarihi, Anadolu'nun beşeri tarihi ile aynı yaştadır. Bu topraklar üzerinde insanlığın varlığı ile birlikte ortaya çıkıp, çoğala çoğala bugüne ulaşmış bu zengin kültürel miras uzun süre Türk-İslam sentezinin yoksul duvarları arasına hapsedilmeye çalışıldı. Kendilerini 'dava adamı' ola-

rak niteleyen acemi kurgucular; bu coğrafyada yeşermiş, bin bir türlü renge ve kokuya sahip eşsiz güzellikteki çiçeklerin köklerini bazen susuz Arap çöllerinde bazen de çorak Asya bozkırlarında aradılar. Arkeoloji, antropoloji ve genetik bilimlerinde ulaşılan bilgilerle, hayal mahsulü göç masalları ve hamasi etnisite tiradları büyük ve ani bir çöküşle gözden düştüler. Artık biliyoruz ki etnik ve inanç köklerimiz de, zengin kültür mirasımızın beslendiği asıl kaynaklar da bu topraklardadır. Ruhumuzu sarhoş eden en keskin ve en yoğun kokular, bu muhteşem rayiha, kendi bahçemizden geliyor. Gözlerimizi kamaştıran, etrafımızı sarmalayan, bizleri aklımızdan eden, eşsiz renk çeşitliliği; ışığını bu gökyüzünden aldı."[1]

*Aleviliğin köklerini çorak Asya bozkırlarında arayanlar acemi kurgucularda*r, diyor. *Hayal mahsulü göç masallarından* söz ediyor Erdoğan Çınar.

Erdoğan Çınar'ın temel özelliğini artık biliyoruz, sık sık görüş değiştiriyor, değiştirmek zorunda. Her yeni kitabı bir öncekinin inkârı üzerine kuruludur, tezleri birbirini desteklemiyor. Bir önceki yazdıklarını unutup yeni şeyler söylüyor. Yukarıdaki alıntıda yer verdiği yeni düşünceleridir. Yeni görüşüne göre Aleviliğin on bin yıldan uzun sürmüş bir tarihi vardır ve Alevilik, Anadolu'nun beşeri tarihi ile aynı yaştadır. Aleviliğin etnik ve inanç kökleri de Anadolu'dadır. Yine Erdoğan Çınar'ın yeni görüşüne göre "Aleviler Arap çöllerinden veya çorak Asya bozkırlarından" gelmediler, hayal mahsulü göç masalları da ani bir çöküşle gözden düştü.

Bizim baştan beri ısrarla savunduğumuz, Alevilerin Orta Asya bozkırlarından ve Arap çöllerinden geldiği iddialarının resmi ideolojinin, ırkçı, tek dil, tek din anlayışının bir dayatması olduğu Erdoğan Çınar tarafından artık kabul edilmektedir. (Ancak Erdoğan Çınar önceki tezlerinin özeleştirisini yapmış değildir.) O halde şu

1 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri, s. 182*

soru sorulmalıdır: Biz neyi tartışıyoruz? Erdoğan Çınar da, biz de bugün Alevileri Orta Asya ve Arap çöllerinden getirmediğimize göre, aramızdaki sert tartışmanın kaynağı neresidir? Alevileri çorak Asya bozkırlarından ya da susuz Arap çöllerinden getirenler, etnisite tiradları atanlar kimlerdir? Bu acemi kurgucunun ya da kurgucuların adları nedir?

Hakk Eren Ocaklarının kuruluş yeri olan Yukarı Mezopotamya'yı gözlerden uzak tutmaya çalışanlar ki Erdoğan Çınar bu konuda başroldedir, pek çok yalan üretmektedir. Urfa, Mardin, Diyarbakır, Halep, Musul bölgelerinin adı geçmesin de nerenin adı geçerse geçsin. Yeter ki Kürtlerin, Zazaların, Türkmenlerin, Arapların, Rom Abdallarının adları anılmasın. Aleviliğin oluşum coğrafyasını Orta Asya, Maveraünnehir, Afganistan dolayları, yani Horasan olarak gösterenleri mi ararsınız; Erdoğan Çınar gibi Orta Asya, Türk Bilge Kağanı Kül Tiğin, Orhun Yazıtları; Mısır, Arap çöllerindeki Esseniler; Anadolu diyenleri mi?..

Luvilerin Orta Asya'dan Geldiğini Erdoğan Çınar Söyledi

Anadolu'dan, Hıristiyanlığın yılmaz savunucusu ve kurucusu St. Paul'den kokladığı keskin ve yoğun kokular Erdoğan Çınar'ı sarhoş etmiştir. Anlattığı tarih, misyoner St. Paul ve taraftarlarının tarihidir. Anadolu bahçesinden, kendi bahçesinden kokladığı en keskin ve yoğun kokular ve etrafını sarmalayan, eşsiz renk çeşitliliği ve gökyüzünden aldığı ışık gözlerini kamaştırmış, onu aklından etmiş, daha önce yazdıklarını dahi unutturmuştur. Erdoğan Çınar hayal âleminin en güzel okyanuslarında yüzmeye başlamış; hoş kokular ve ışık, alçak gönüllülüğü bir tarafa bırakmasına ve kendisini eleştirenlere sınırsızca saldırmasına neden olmuştur.

Erdoğan Çınar'ın kendi kitaplarını tekrar okuması gerekiyor. Görecektir ki Alevileri çorak Asya bozkırlarından getiren etnisite

tiratçısı kendisidir. Okuması yazması olan her insan, Alevi olması şart değil, aşağıdaki satırları kavrayabilir:

"Luvilerin kim oldukları bilinmiyor. Anadolu'ya Asya'dan geldiklerine dair kesin olmayan izler var."[2]

Aleviliğin Gizli Tarihi **29**

Luviler'in kim oldukları bilinmiyor. Anadolu'ya Asya'dan geldiklerine dair kesin olmayan izler var. Ancak bir şey var

"Anadolu'nun bilinen en eski halkı Luviler'in de ayak izleri bizi Asya'nın içlerine götürüyor. Bilinmeyen kadim bir tarihte, onlar da Anadolu'ya Asya'nın içlerinden gelmişlerdi."[3]

174 Aleviliğin Gizli Tarihi

Tufan'dan sonra Orta Asya'da kalarak yurtlarını terk etmeyen Türkler de muhtemelen o bölgeden göçerek Aşağı Mezopotamya'ya yerleşen Sümerliler gibi gökte (*ten-gri gibi tengri de olmuş*) yaratıldıklarına dair inançlarını binlerce yıl boyunca korumuş olmalılar.

Anadolu'nun bilinen en eski halkı olan Luviler'in de ayak izleri bizi Asya'nın içlerine götürüyor. Bilinmeyen kadim bir tarihte, onlar da Anadolu'ya Asya'nın içlerinden gelmişlerdi.

Alevilerin kökleri kimmiş? Tabii ki Luviler. Peki, yukarıdaki alıntıda Luvilerin Anadolu'ya Asya'nın içlerinden geldiğini kim söylüyor, Kim söyleyecek, Erdoğan Çınar, yani kendisi.

Bize "Yarım aydın" diyerek saldırıyor ama tartıştığımız konuda bizim "Aleviler Orta Asya'dan geldiler" gibi bir görüşümüz

2 Erdoğan Çınar, Aleviliğin Gizli Tarihi, s. 29
3 age., s. 174

yok. (Tam tersine yazdığımız kitap Aleviliği Şamanizm'e benzetme anlayışına ağır darbe indirmiştir.[4]) Peki, kimin var: Bizzat Erdoğan Çınar'ın, yukarıdaki alıntıyla Luvileri Orta Asya'dan getirdiği ispatlıdır. O ne diyordu: Luviler "*Bilinmeyen kadim bir tarihte, onlar da Anadolu'ya Asya'nın içlerinden gelmişlerdi.*"

Erdoğan Çınar ilginç bir kişilik.

Sümerlerin Asya İçlerinden Geldiğini Erdoğan Çınar Söyledi

"James Churchward tarafından batı Tibet'te bir manastırda bulunarak okunan Naakal Yazıtları, Tufan ile birlikte sular altında kalan Uygur İmparatorluğu'ndan kurtarılarak Batı Tibet'e taşınmış kutsal belgelerdi. Sümerliler de büyük bir ihtimalle Tufan'la birlikte Asya içlerinden kopup, suların önünden kaçarak Asya içlerinden, Tufan'dan en az etkilenen bir bölgeye, Aşağı Mezopotamya'ya gelerek yerleşmişlerdi."[5]

Aleviliğin Gizli Tarihi'nin yazarı Erdoğan Çınar yukarıdaki sözleri söylemiştir. Sümerlerin Uygur İmparatorluğu'nun bir parçası olduğunu, Tufan'la birlikte Asya içlerinden koparak, suların önünden kaçıp Aşağı Mezopotamya'ya yerleştiklerini söylediği yukarıdaki alıntı ile sabittir.

Alevilerin İnanışlarının Kaynağının Orta Asya'daki Uygur İmparatorluğu'nda Olduğunu Erdoğan Çınar Söyledi

"Sezgilerimize güvenerek şunu söyleyebiliriz: Orta Asya yeryüzünde Tufan'dan en fazla etkilenen yerlerden biriydi. Anayurtları sular altıda kaldıktan sonra Sümerliler sellerin önünden kaçarak

4 Ünsal Öztürk, *Alevilerin Büyük Sırrı*,
5 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 173-174

Aşağı Mezopotamya'ya gelmişler ve asıl yurtlarından 'Pek çok uzakta olan ev'i ERİDU'yu kurmuşlardı. Ve muhtemeldir ki inanışlarının kaynağı Tufan ile birlikte ortadan kalkan Uygur İmparatorluğu idi."[6]

176 Aleviliğin Gizli Tarihi

Sümerler uygarlıklarını taşıdıkları Aşağı Mezopotamya'daki ilk yerleşim yerine *"Pek çok uzakta kurulan ev"* anlamına gelen ERİDU ismini verdiler. Belli ki çok uzak bir yerden gelmişlerdi. Yeterli kanıt olmamakla birlikte Hazar Denizi'nin ötesinden, Asya'nın içlerinden geldiklerine dair önemli ipuçları vardır. Orta Asya Türkçe'sine benzer eklemeli bir dil kullanıyorlardı. *"Hazar Deniz yakınlarında bir yerlerde bulunan Aratta adlı bir kent devleti ile olağandışı ölçüde yakın ve sıcak bir ilişki"*[56] içindeydiler.

Sezgilerimize güvenerek şunu söyleyebiliriz: Orta Asya yeryüzünde Tufan'dan en fazla etkilenen yerlerden biriydi. Anayurtları sular altında kaldıktan sonra Sümerliler sellerin önünden kaçarak Aşağı Mezopotamya'ya gelmişler ve asıl yurtlarından *"Pek çok uzakta olan ev"*i ERİDU'yu kurmuşlardı. Ve muhtemeldir ki inanışlarının kaynağı Tufan ile birlikte ortadan kalkan Uygur İmparatorluğu idi.

Erdoğan Çınar'daki sezgiyi görüyor musunuz? Aleviliği *"bazen susuz Arap çöllerinde bazen de çorak Asya bozkırlarında"* aratıyor. *"Hayal mahsulü göç masalları ve hamasi etnisite tiradları"nın* kime ait olduğu çok açık: Ona, yani Erdoğan Çınar'a.

Erdoğan Çınar'ın yukarıdaki yazdıklarına göre Sümerlerin ve Luvilerin inanışlarının kaynağının *"Tufan ile birlikte ortadan kalkan Uygur İmparatorluğu"* olduğu çok açıktır. Kitaplarında Sümerler-

6 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 176

de bulunduğunu söylediği inanış kalıplarını 12 hizmet olarak anlatan, bu inanış kalıplarını Orta Asya'daki Uygur İmparatorluğu'ndan, yani asıl yurtlarından aldıklarını, "*Anayurtları sular altıda kaldıktan sonra Sümerliler sellerin önünden kaçarak Aşağı Mezopotamya'ya gelmişler ve asıl yurtlarından 'Pek çok uzakta olan ev'i ERİDU'yu kurmuşlardı. Ve muhtemeldir ki inanışlarının kaynağı Tufan ile birlikte ortadan kalkan Uygur İmparatorluğu idi*" diyen Erdoğan Çınar'ın kendisi değil midir?

Tekrar edelim: Alevilerin inanışlarının kaynağının Orta Asya'daki Uygur İmparatorluğu'nda olduğunu, Luvilerin de Orta Asya'dan geldiğini kim söylüyor? Kim söyleyecek, bizzat kendisi, yani Erdoğan Çınar. Peki, bunların hayal mahsulü olduğunu, etnisite tiradları olduğunu kim söylüyor? Kim olacak, yine bizzat Erdoğan Çınar?

Erdoğan Çınar dengeli bir kişilik sergilemiyor.

Tufan Sularının Önünden Kaçma

Erdoğan Çınar sel görmemiş. Bizim Karaözü'de (Kayseri'nin Sarıoğlan ilçesine bağlı) değirmenin önündeki dereden sel gelir. Koca koca kayaları alıp Kızılırmak'a indirir. Küçük bir dereden gelen selin bile önünden kimse kaçamaz.

Peki, Erdoğan Çınar, Tufan sellerinin önünden insanları nasıl kaçırtarak Batı Tibet'e ve Aşağı Mezopotamya'ya gönderiyor? Kramer de öyle söylüyor, demesin. Yalanı Kramer söylüyorsa doğru mu olacak?

"Anadolu" Neresidir?

Anadolu eskiden Kızılırmak'ın batısı olarak tarif edilirdi. Şimdi Misak-ı Milli olarak tarif ediliyor. Bu da gerçek değildir. Kızılırmak'ın doğusunu Anadolu olarak anlatmak tarihi bilmemek anla-

mına geliyor. Örneğin Urfa veya Mardin anlatılacaksa uygun olan ad Yukarı Mezopotamya kavramıdır.

Bizans kaynaklarına indiğini iddia eden Erdoğan Çınar elinin altındaki haritaya bakarsa Anadolu'nun neresi olduğunu görür.

Aleviliğin Dinlerin Serçeşmesi Olduğunu Bütün Dinlerin -İslam Hariç!- Dincisi Erdoğan Çınar Söyledi

"Alevilik, yeryüzündeki hemen, hemen bütün inanışları etkilemiş, semavi dinlere de başlangıç oluşturmuş, asıl kaynaktır. Yani 'Serçeşmedir,'"[7]

Erdoğan Çınar Aleviliği bütün dinlerin asıl kaynağı, yani serçeşmesi yapmasın mı! Hem asıl kaynak Aleviler, hem de "Söyle bakalım İslam'ın içinde misin, dışında mısın?" diye neden soruyor?

Biz "Alevilik din de değildir, mezhep de değildir, Yol'dur; Alevilik, Hakk Erenlerinin yoludur, Hakk yoludur, doğruluk yoludur; 73'tür, dinler ve mezheplerle başta da ayrıydı, şimdi de ayrıdır" diyoruz. Tabii ki duymak isteyenlere...

İslam dinine karşı olmak bir marifet değildir? Erdoğan Çınar bir kişiyle tartışırken ilk sorduğu soru şu: İslam'ın içinde misin, dışında mısın?

Peki, biz de ona soralım: Siz neresindensiniz? Israrla belirttiğinize göre İslam'ın dışındasınız. Aleviliği İslam'ın dışına çıkarttınız, elinize sağlık! Peki, dinin neresindesiniz? Kimlere bağladınız Aleviliği? St. Paul ve adamları sizin dinsel anlayışınızın neresinde duruyor? Hangi dindensiniz? Tevrat'ta, İncil'de ışık arayan siz değil misiniz? Onların tanıtımını, propagandasını yapan, onları bala batırarak sunan, Alevileri yoldan çıkartmaya çalışan siz değil misi-

7 Erdoğan Çınar, Aleviliğin Gizli Tarihi, s. 19

niz? Eğer İslam'ın dışındaysanız, "Alevilik, yeryüzündeki hemen, hemen bütün inanışları etkilemiş, semavi dinlere de başlangıç oluşturmuş, asıl kaynaktır. Yani 'Serçeşmedir'" vecizesini nasıl söyleyebiliyorsunuz? Şiddetle karşı çıktığınız İslam, Semavi dinlerin neresinde bulunuyor, içinde mi, dışında mı?

Erdoğan Çınar Alevi Sözcüğünün Ne Zaman Kullanıldığını Dahi Bilmiyor

Erdoğan Çınar Alevi sözcüğünün ne zaman kullanıldığını bile bilmeden ortaya çıkmıştır.

Öncelikle "Alevi" sözcüğünün ne zaman kullanıldığını bize söylemelidir:

a) XV. Yüzyıl sonları ve XVI. Yüzyıl başları mı?

b) On altıncı yüzyılda mı?

c) On altıncı yüzyılın son çeyreğinde mi?

"... Alevi sözcüğünün Anadolu'da yaygın olarak kullanılmaya başlandığı XV. Yüzyıl sonları ve XVI. Yüzyıl başları..."[8]

Sunuş 17

Alevi inanışının, kadimden gelen gerçek temellerine oturtulabilmesi için ele alınıp çözümlenmesi gereken sorunlardan bir diğeri de, Alevi tarihi ve Alevi tarihinin başlangıcıdır. Alevi tarihini Hz. Muhammed'in ölümünden sonra ortaya çıkan hilafet kavgaları ile başlatmak veya Alevi sözcüğünün Anadolu'da yaygın olarak kullanılmaya başlandığı XV. Yüzyıl sonları ve XVI. Yüzyıl başlarını Aleviliğin başlangıcı saymak,

8 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 17

"... Alevi sözcüğü, bu sözcüğün Türkçesini kullanmanın imkânsızlaştığı on altıncı yüzyılda dilimize girmiş..."[9]

28 Aleviliğin Gizli Tarihi

me ile kendilerini tanımlamış olmaları mümkün değildir. Alevi sözcüğü, bu sözcüğün Türkçe'sini kullanmanın imkânsızlaştığı onaltıncı yüzyılda dilimize girmiş, kökleri Anadolu'nun en eski uygarlıklarına dayanan kadim bir sözcüktür.

"Alevi sözcüğü de yine aynı tarihlerde, on altıncı yüzyılın son çeyreğinde kullanılmaya başlandı."[10]

38 Aleviliğin Gizli Tarihi

Alevi sözcüğü de yine aynı tarihlerde, on altıncı yüzyılın son çeyreğinden sonra kullanılmaya başlandı. Bu sözcük son derece bilinçli bir seçimdi. "*Işık Taifesi*" hükmedenlerin gözün-

Alevi sözcüğü Erdoğan Çınar'a göre Türkçe bir sözcük değil. Yine Çınar'a göre on altıncı yüzyıldan önce Alevi sözcüğünün Türkçesi vardı ve Aleviler bu sözcüğü kullanıyordu. Burada bir soru var: Luviler on altıncı yüzyıldan önce yaşadığına ve Alevi sözcüğü de Luvi sözcüğünün değişik telaffuzu olduğuna göre, Luvi adını kullanmıyorlardı da neden Türkçesini kullanıyorlardı? On altıncı yüz yıldan önceki Alevi anlamına gelen sözcüğün de ne olduğunu söylemiyor.

Oysa Erdoğan Çınar birinci kitabında Alevi sözcüğünün Türkçe dil kuralları çerçevesinde incelenmesi gerektiğini söylüyor. Sözcüğün kökünün "Alev" olduğunu belirtiyor. İ ekinin de Türk-

9 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 28
10 age., s. 38

çe aidiyet ifade ettiğini vurguluyor. Yukarıdaki düşünceleriyle apaçık bir çelişkidir. Üstelik de bu çelişkiyi aynı sayfada birkaç sayfa içerisinde sergiliyor.[11] Biz biliyoruz ki Alev sözcüğü de "i" eki de Türkçe değil.

Tevrat, İncil ve İsa Propagandisti: Erdoğan Çınar

Şimdi de Erdoğan Çınar'ın İslam'a karşı çıkarken, Aleviliğin İslam'la ilişkisinin bulunmadığını düşünenleri nasıl istismar ettiğine, hastalıklı, dinci Tevratçı, İncilci, "Işık oğlu" İsacı görüşleri önümüze nasıl Alevilik diye koyduğuna bakalım:

Okurdan dikkatle okumasını rica ediyoruz. Çınar şöyle diyor:

"Yuhanna İncili'nde daha ilk paragrafta anlatılanlar sanki Alevi Ayin-i Cem'inin kısa bir özeti gibidir."[12]

"Tufan'dan çok önce insanların yeryüzünde çoğalmaya başladıkları ilk günlerde Aleviler'in yeryüzünde var oldukları, tek tanrılı dinlerin ilk kitabı Tevrat'ın bir söylemidir. Bu söylem bir başka yoldan binlerce yıllık Alevi Sözlü Geleneği içinde Alevi meclislerinde kulaktan kulağa aktarılarak günümüze kadar ulaşmıştır."[13]

"Tevrat'ta yer alan anlatımlar, Alevi geleneği içinde bin yıllar boyunca kuşaktan kuşağa anlatılan bilgileri doğrular nitelikte olmakla birlikte hayli karışıktır. Yaratılışa ilişkin anlatımlar, Alevi geleneği içinde daha yalın ve durudur. Tevrat, Aleviliğin Tufan'dan önceki geçmişine şahitlik etmesi bakımından önemlidir. Çünkü Tevrat'ın Yaratılış Kitabı yazıldığı dönemi değil, evrenin ve insanın yaratıldığı en eski geçmişi hikaye eder."[14]

"Tevrat ile Alevi sözlü arşivi arasında, yapılan bu kısa, karşılık-

11 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 28
12 age., s. 132
13 age., s. 187-188
14 age., s. 188

lı gezintide görülmüştür ki: Söz kalmış, yazı tahrif edilmiştir. En az tahrifatla günümüze kadar ulaşan sözü kullanarak, yazıyı onarmak mümkün olabilir. Tevrat'ın şimdiye kadar teologları zora sokan bölümleri, Alevi sözlü kaynaklarıyla açıklığa kavuşturulabilir. Tahrif edilmiş kutsal yazmaların aslına ulaşmada Alevi geleneği beklenmedik, şaşırtıcı bir fırsat sunmaktadır."

"Hz. İsa gerek inanç temelleri, gerek gizliliğe dayalı kurumsal yapıları ile Alevilikle çok büyük benzerlikler gösteren Esenniler'in arasında yetişmiş ve bu tarikat içinde en üst mertebeye ulaşmış bir 'Işık oğlu' idi.

Saint Yuhanna tarafından kaleme alınmış Yuhanna İncili daha ilk paragraflarında Hz. İsa'nın gerçekte 'Işık' olduğunu beyan ile başlar:"[15]

"İncil bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar."[16]

"Yeni Ahit olarak bilinen dört İncil'de (Matta, Markos, Luka, Yuhanna) ve Havariier'in mektuplarında Alevi inanışı ile örtüşen pek çok satır arası vardır. İncil'de 'göklerin hakimiyeti'nden çok sık bahsedilir ki bu bile başlı başına bir Alevi izidir."[17]

Ali, Hasan, Hüseyin dendiğinde tüyleri diken diken olan Erdoğan Çınar, İsa denince Hz. sözcüğünü eklemeyi unutmuyor ve Tevrat'ı, İncil'i Alevilik kitabı olarak önümüze koyuyor. Başkalarına saldırırken İslam konusunda heyecanlanarak "Arap çölleri" deyimini kullanan Erdoğan Çınar'ın düştüğü duruma bakınız!

Tevrat'ın "Yaratılış" bölümünün Yol'umuzu anlattığı, Erdoğan Çınar'ın uydurmasıdır. Yol'da çamur hikâyesi, karanlık suyun üzerinde dolaşanın hikâyesi yoktur.

---

15 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 191
16 age., s. 192
17 age., s. 195

Tevrat'ın "Yaratılış" bölümünün büyük kısmı nerede geçiyor? Ur'dan Harran'a gelen, orada tutunamayan, kısa bir süre sonra ayrılıp Kenan çöllerine, daha sonra Mısır'a gidip tekrar çöllere dönen, çoban İbrahim'in ve çocuklarının ve torunlarının, İshak'ın, Yakup'un, Yusuf'un hikâyesi değil mi? Peki bu peygamberlerin dolaştıkları yerler de çöl değil mi? Biz Aleviler Arap çöllerinden gelenleri kabul etmeyeceğiz de Filistin Ürdün çöllerinden gelenleri mi kabul edeceğiz? Oraların adı da Arap çölleri değil mi? Yakup'un Esav'a yaptıklarını mı kabul edeceğiz? İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un tanrısını "Işık" diyerek önümüze koymanızı Aleviler kabul etmez. Yol'umuz ayrıdır. Tevrat genel olarak yerli halkların katledilmesinin, yerlerinin yurtlarının ele geçirilmesinin tarihidir.

Harabi, *"Bu ana değin ta Kalü Bela'dan/Haberimiz vardır her maceradan"* diyor.

Her şeyden haberimiz var.

Allah Yalanı

"Varlığın birliği, Alevi felsefesinin ve inancının özünü teşkil eder. İslam'da var olan Allah'tan başka Tanrı yoktur (La İlahe İllallah) söylemi, Varlığın Birliği anlayışı içinde Allah'tan başka varlık yoktur (La Mevcude İllallah) cümlesi ile ifade edilir."[18]

Bunları da söyleyen Erdoğan Çınar. Semavi dinlerin "Allahtan başka Tanrı yoktur" dayatmasını, "Allahtan başka varlık yoktur" diyerek Allah anlayışını Alevilerin "Varlık" anlayışı olarak önümüze koymaktadır. Bu görüşü Alevi felsefesinin ve inancının özü olarak sunmaktadır. "Işık" kavramını "Güneş" sananlar, "Işık"ın anlamını bilmeden kullananlar iyiliğin ve doğruluğun, ikrar-imanın sahibi olan "Hakk"ı; iyiliğin ve kötülüğün, hayır-şerrin sahibi olan "Allah"ı kavrayamazlar!

18 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 105

Erdoğan Çınar Dedelerimize Hakaret Ediyor

Erdoğan Çınar, "Bu sevdaya düştük bir kere" yazısında Alevi dedelerine ağır hakaretlerde bulunuyor. Bu hakaretlerini nefretle reddediyoruz. İslam'ı reddederken, Tevrat ve İncil'i öven bir dinci, ışıkçı İsa'cı bir dinci, dedelerimizin adını ağzına bile alamaz, alamamalı.

Yol'u bugüne kadar getiren dedelerimizdir. Yol'u yürütecek olan yine onlardır. İster İslam'ın içiyiz, ister dışıyız desinler, devlet işbirlikçisi olanların dışında, onlar için vücutlarımızı siper ederiz. Hep beraber göreceğiz! Şehirlere çıktık diye, "bunlar dağıldı, dedeler bilgisizleşti" diye kimse sevinmesin! Plan program yapmasın! Erdoğan Çınar gibileri üzerimize salmasın! Dağınık Alevileri St. Paul'e, Tevrat'a, İncil'e bağlarız diye sevinmeyin! Avuçlarınızı ovuşturmayın! Avucunuzu yalarsınız! Hakk Erenlerin ışığı Yol'u yürüyenlerin üzerinde parlıyor. Işık Âlemi'ni halkımıza anlatan Mürşit, dedelerimiz arasında vardır! Bizler ise onun talibiyiz.

Ayrıca gözlerimiz dedelerimize ağır hakaretlerde bulunan misyoner bir dinciye sessiz kalan önce dernek yöneticilerimiz, sonra da aydınlarımızın üzerinde olacak!

Alevilerin Güneş İnsanı Olduğu Yalanı

Erdoğan Çınar'a göre "Kandil", "Güneş" anlamına geliyor. Bu yüzden nerede kandil görse güneş olarak tercüme ediyor. "Işık"ın "Güneş" olduğunu sanıyor.

"Kandil geceleri kandil oluruz" (Güneş geceleri güneş oluruz.)[19]; *Bir Kandil'den Bir Kandil'e atıldım" (Bir Güneşten Bir Güneşe Atıldım.)*[20]

19 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 73
20 age., s. 75

Pir Sultan Abdal "Ay Ali'dir, gün Muhammed" derken, Erdoğan Çınar neden Güneş'i Ay'ın yerine koyuyor? Neden kandil Güneş'tir diyor?

Neden "Kandil geceleri kandil oluruz"u (Güneş geceleri güneş oluruz) diye çeviriyor? "Güneş gecesi" diye bir şey var mı Türkçede?

Ay Ali ise, Erdoğan Çınar Güneş'i esas alıyorsa, aşağıdaki şiir ne anlama geliyor?

"Ali candır Ali canan
Ali dindir Ali iman
Ali rahim Ali rahman
Ali göründü gözüme." (Hilmi)

Bir de Pir Sultan Abdal'dan...

"Önüme bir çığır geldi
Bir ucu var şar içinde
Aktarlar dükkân açmış
Ne ararsan var içinde

Gir dükkâna pazar eyle
Hışmın yenip hazer eyle
Aya güne nazar eyle
Ay balkıyor nur içinde."

Bu kadar da değil: Ay ve Güneş "Işığı"nı nereden almaktadır? Işık'ın Ay ve Güneş'e nereden geldiğini, onların ışığı nereden aldıklarını neden bilmiyor? Neden onun kitaplarını okuyanlar da bilmiyor!

Sonuç

Erdoğan Çınar, Alevileri, "Aluvileri" Orta Asya'dan, bozkırdan getiriyor; Aleviliğin bırakın İslam'ı, bütün semavi dinlerin serçeşmesi olduğunu söylüyor; mekânsızı Alevilerin "Varlığı"ymış gibi sunuyor, Alevi felsefesinin ve inancının özünü teşkil ettiğini söylüyor. Tevrat'ı, İncil'i ve İsa'yı Alevilerin değerleri gibi sunuyor... Yabancı kaynakları tahrif ederek çevirtiyor, coğrafya üzerindeki yerlerini kaydırarak Alevilerin kafalarını karıştırmaya çalışıyor. Yüzünü ortaya çıkartan Alevilere, örneğin Hamza Aksüt'e İslam'ı savunuyor diye iftira da atıyor...

Kendi deyimiyle Aleviliği *"Arap çöllerinde bazen de çorak Asya bozkırlarında"* arayan bir kişi...

Bir kişi savunduğu görüşlerin yanlışlığını fark ederek görüşlerini değiştirebilir. Bunun için özeleştiri yapması yeterlidir. Bu kişiye dengeli, hatalarının farkında olan bir kişi diyebiliriz. O kişi dürüst bir kişidir. Erdoğan Çınar hem görüşlerini değiştirmiştir, hem de bu görüşlerin yanlışlığını işaret edene hakaret etmektedir. Çok kötü niyetli olduğu ortadadır.

Hakk Erenlerinin önemli bir sözü var: Yalanla bina kurulmaz.

Erdoğan Çınar yalan söylemektedir. Onu bazı konularda eleştirdiğimiz yazılarımız olacak ama artık o muhatabımız değildir.

Bu arada, Hakk Erenlerin oluşum coğrafyası da ortaya çıkmıştır. Bu coğrafya Yukarı Mezopotamya'dır. Urfa, Mardin, Diyarbakır, Musul, Halep bölgeleri Hakk Eren ocaklarının oluştuğu yerdir.

Artık Orta Asya ve Ahmet Yesevi yalanı çöpe atıldı.

Harran, ışığımız Harran; Yukarı Mezopotamya... Özgür eleştirinin başkenti. Tek tanrılı dinlere hiçbir zaman teslim olmayan Harran... Tıp, matematik, geometri, biyoloji, astronomi, kimya, edebiyat... alanlarında ilkler ve kaynaklar toplamı. Ay, güneş ve gezegen kültlerinin kaynağı, şaşmaz savunucusu, her türlü baskıya göğüs geren öz!

ERDOĞAN ÇINAR'IN "ALEVİ KATHARLARI"

Erdoğan Çınar'ın "kibrit" yazısını gördük. Ne söylediği bizim açımızdan önemli değil. Ne söylediğimizi, ne yaptığımızı biliyoruz. Savunduğumuz görüşlerin okur tarafından test edilebileceğini, gerçekleri yansıttığını biliyoruz. Yazılarımızı "sert eleştiri" kavramı tarif edebilir. Kullandığımız kavramlar bilimin, siyasetin ve diplomasinin kavramlarıdır. Erdoğan Çınar'ın iddia ettiği gibi hayatımız boyunca kahveye gitmedik. Köylülerimiz, arkadaşlarımız ve bizi tanıyanlar bu yönümüzü bilir. Daha önce de söylediğimiz gibi Erdoğan Çınar düşüncelerinden çark etti. Özeleştiri yapma gereği bile duymadı. Bu, normal karşılanacak bir durum değildir. Ortada kötü bir niyet olduğu anlaşıldı. Onunla tatlı tatlı konuşacak değiliz.

Yazın tarihinde eşi benzeri görülmemiş bir vaka ile karşı karşıyayız. Erdoğan Çınar kaynakları tahrif edip değiştirmiş, olmayanı olmuş gibi göstermiştir. Örneğin, bu yazıyı okuyup bitiriniz, doğru olup olmadığını test ediniz, sonra Erdoğan Çınar'ın Aleviliğin Kayıp Bin Yılı adlı çalışmasının 100-117 sayfaları arasındaki Katharlar hakkındaki coşkulu satırlarını tekrar okuyunuz. Erdoğan Çınar'ın yüzü açığa çıkacaktır. Emin olunuz ki diğer kitaplarının yazım tekniği de aynıdır.

Konumuza dönelim:

Aleviler son birkaç yıldır daha önce karşılaşmadıkları türden bir yazarla karşılaştı. Bu yazar Erdoğan Çınar'dır. Erdoğan Çınar Alevilikte, ezoterizmde "Işık" kavramının ne anlama geldiğini bile bilmeden, yazdığı kitapların içerisine İsevici, Musevici anlayış-

ların "Işık" olduğunu serpiştirdi. Onun ve ilgili okurun öncelikle "Işık Âlemi"ni ve "Karanlık "Âlemi" öğrenmesi gerekiyor. (Onlara yayınevimizden çıkan, "'Gizli Bilgilerin Sahipleri' ve Aleviler" kitabımızı öneriyoruz.)

Bu satırları okuyan arkadaşlarla, aşağıda yazacağımız görüşleri birlikte masaya yatırmalı, değerlendirmeye tabi tutmalıyız.

Öncelikle "Alevi" kavramından ne anlaşıldığı önemlidir. Erdoğan Çınar "Alevi" kavramını "Aluvi" olarak, yani bir halkın adı olarak anlıyor. Alevi eşittir Luvi. Doğal olarak da Alevilik, Luvi halkının tarih içerisindeki "hareketi" oluyor. "Alevi hareketi" denildiğinde kısaca "Lüvilerin hareketi" anlaşılıyor. Örneğin Katharlar anlatılırken aynı anlayışla "Kathar Alevi hareketi" olarak anlayıp anlatılıyor. Oysa Alevilik Yol öğretisidir. İnsanlaşma öğretisidir. Değişik etnisitelere ait olan Alevilerin komşu, iç içe yaşadıkları halklarla benzerliklerinin olması çok doğaldır.

Aşağıda somut bir örnek olarak Katharlar incelenecektir. Konu, Hıristiyan Katharların Aleviliğe benzer yanlarının olup olmadığı değil, Katharların Alevi olup olmadığıdır. Öncelikle Katharların toplumsal düşüncelerini, yaşam biçimlerini, inançsal duygu ve düşüncelerini tam olarak saptamalıyız. Daha sonra da en yakındaki cem evine giderek güvenilir babalarımıza, dedelerimize, analarımıza, büyüklerimize Katharlar ile ilgili saptamalarımızın Alevilerde bulunup bulunmadığını sormalıyız.

Bizler ağır asimilasyon koşullarında yaşıyoruz. En öz Müslüman'ın Aleviler olduğunu söyleyenler vardı. Şimdi de İslam'a duyulan tepkiyi istismar ederek, Marcionculuğa-Maniciliğe batırılmış Hıristiyanlığın, St. Paul ve papazlarının propagandasını yapanlar var. Onların da tuzağına düşmemek gerekiyor.

Alevilerin Temel Kuralları
Katharların Temel Kuralları

1. Alevilerde evliliğe kötü gözle bakılır mı? Katharlar evliliğe nasıl bakar?

2. Aleviler doğurganlığa nasıl yaklaşır? Katharlar nasıl yaklaşır?

3. Alevilikte pirler ve mürşitler de evlenir mi? Kathar Kusursuzları (din adamı) evlenir mi?

4. Alevilikte evlilik sözleşmesini kim yapar? Kathar Kusursuzları evlilik sözleşmesi yapar mı?

5. Alevilikte musahiplik nedir? Kathar toplumunda musahiplik var mıdır?

6. Alevi mürşitlerinin musahibi var mıdır? Kathar Kusursuzlarının musahibi var mıdır?

7. Alevilikte misyonerlik var mıdır? Yani Aleviler başka toplumlardan insanları Alevi olmaya çağırabilir mi? Kathar Kusursuzları misyoner değil midir?

8. Alevi mürşit ve dedelerinin yerleri yurtları belli midir, yoksa onlar gezici midir? Kathar Kusursuzlarının sürekli kale ve köyleri gezmeleri gelenek değil midir?

9. Alevilikte talip topluluğundan ayrı yaşayan dedeler, pirler, mürşitler diye bir kast var mı? Kathar Kusursuzları Kathar inanırlarından farklı bir yaşam sürmezler mi?

10. Alevi eşler birbirlerini aldatabilir mi, aldatırlarsa ne olur? Katharlarda durum nedir?

11. Alevilerde zina yapan bir talip düşkün olmaz mı? Kathar inanırlarında zina yapan bir kişi nasıl cezalandırılır?

12. Alevilerde adam öldüren bir talibe ne yapılır? Katharlarda adam öldüren bir inanıra ne yapılır, nasıl cezalandırılır?

Hep birlikte bu sorularımıza net cevap aramalıyız.

Şimdi de Kuran'ı reddederken, Tevrat'ı, İncil'i ve İsa'yı savunan, onlarda keramet arayan Erdoğan Çınar'ın düşüncelerine bakalım.

Örneğin biz, Mani'den, Hermes'ten, ezoterizm bilgelerinden yola çıkarak, alegorik anlatıma başvurarak: "Kuran bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar" desek, Muhammed'in bir "Işık oğlu" olduğunu söylesek hakkımızda ne düşünürsünüz? Bu yazar her ne kadar Aleviliği, Aleviler üzerindeki katliamları anlatsa da bizleri Kuran'a bağlamaya çalışıyor, gizli İslam propagandası yapıyor düşüncesi aklınıza gelmez mi?

Peki, ne diyordu Erdoğan Çınar: *"Hz. İsa gerek inanç temelleri, gerek gizliliğe dayalı kurumsal yapıları ile Alevilikle çok büyük benzerlikler gösteren Esseniler'in arasında yetişmiş ve bu tarikat içinde en üst mertebeye ulaşmış bir 'Işık oğlu' idi."*[21]

"İncil bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar."[22]

Bu anlatımlar "Alevilikle çok büyük benzerlikler gösteren Esseniler'in arasında yetişmiş ve bu tarikat içinde en üst mertebeye ulaşmış 'Işık oğlu'" İsa'nın bir Alevi değeri, Hakk'ın bir tezahürü, İncil'inin ise aslında bir Alevilik kitabı olduğunun kabulü değil mi?

Katil ve ganimetçi, Siyonist bir tarikat olan Esseniler konusunun anlaşılabilmesi için bu satırların yazarının "'Gizli Bilgilerin Sahipleri' ve Aleviler" başlıklı kitabının okunup değerlendirilmesi gerekiyor.

---

21 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 191
22 age., s. 192

Güney Fransa'daki "Alevi" Katharlar!

Onuncu yüzyıldan on dördüncü yüzyıla kadar Fransa'nın güneyinde yaşamış olan Kathar toplumunun Alevi, Katharların "Alevi hareketi" olduğunu söylüyor Erdoğan Çınar.

Yöntemi de basit. Kathar Kusursuzlarının ve inanırlarının pervasızca, kahramanca ölüme gidişlerini duygusal bir üslupla anlatıyor. Katolik Hıristiyanların Kathar Hıristiyanlarını öldürmesini, Hıristiyanların Alevileri katletmesi şeklinde sunuyor. Ancak Katharların yaşamı ve düşünceleri ile ilgili hiçbir bilgi vermiyor. Bu coşkulu anlatımlar başkaldırıya açık, dürüst ve yiğit Alevi gençliğini etkiliyor. O kadar etkileniyorlar ki gençler, Katharların kim olduğunu, nasıl yaşadıklarını, dinsel anlayışlarının ne olduğunu sorgulama gereği duymuyorlar. En azından Hıristiyan Katharlar ile Aleviler arasında benzerlik, akrabalık aramaya başlıyorlar.

Oysa, Alevilik kahramanca, pervasızca ölüme gitmek değildir sadece. Aleviliğin temel Yol kuralları vardır ki bu temel Yol kurallarının hiçbiri Katharların temel kuralları ile örtüşmez. Peki, o halde Katharlar Erdoğan Çınar tarafından neden Alevi olarak anlatılıyor? Amaç ne olabilir? Erdoğan Çınar'ı misyoner grupların içine yerleştirecek kadar ciddiye alırsak, en ileri düşünceyle misyonerlikle bağlantı kurulabilir ve şunlar söylenebilir: Amaçları toplumsal belleği yavaş yavaş zehirlemek, İslam'a tepki duyan aydın kitleleri istismar etmek, St. Paul dönemine geri dönerek, Mithracı düşünceleri Hıristiyanlığın ilkel düşünceleri arasına serpiştirerek İsa'nın ve İncil'in kabul koşullarını oluşturmak. İstiyorlar ki Kuran'dan kurtulmaya çalışan Alevilerin gönlü İncil'lere, St. Paul'ün mektuplarına aksın. Katolik Hıristiyanların katliamlarını nefretle anlatan Erdoğan Çınar ne diyordu: *"İncil bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar."*[23]

23 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 192

Katharların dinsel ve toplumsal düşüncelerini tek tek incelememiz gerekiyor. Acaba Alevilerle temel konularda bırakın aynı olmayı, benzerlikleri var mıdır?

Yazıya başlarken, ezilenler ve yoksullar için mücadele eden, eşitlikçi bir toplum sevdalısı, bedenlerini ateşe atmaktan çekinmeyen Katharların önünde saygı ile eğiliyoruz.

Katharlar ve Dinleri

Erdoğan Çınar "Aleviliğin Kayıp Binyılı"[24] adlı kitabının 100-117 sayfaları arasında Katharları "Oksitanya Alevileri" olarak kabul ederek, değerli yazar Mine G. Kırıkkanat'ın önemli yapıtından yaptığı alıntılarla Katharların başlarına gelenleri heyecanla aktarıyor. Erdoğan Çınar, Mine G. Kırıkkanat'ın kitabını referans olarak aldığına göre, aynı eseri biz de sağlam referans kabul edebiliriz. Biz de aynı kitaptan yararlanarak Katharları anlatmaya çalışalım.

Not olarak şunu da belirtelim, Sayın Kırıkkanat, ki kendisi sosyologdur, kitabında, Katharlar için "Alevi" terimini kullanmıyor. "Alevi ocağı" kavramını da kullanmıyor. Katharların kurumundan Kathar Kilisesi olarak söz ediyor.

Katharizm: Manikeizmin "İyi" ile "Kötü" Dengesi Üzerine Kurulu Hıristiyanlık/Budizm Sentezi

Sayın Mine G. Kırıkkanat'ın Katharizmle ilgili düşüncelerini aktarmaya başlayalım.

"On ikinci yüzyılda Oksitanya bölgesinde binlerce yandaş bulan Kathar dini, günümüz takvimiyle üçüncü yüzyılda İranlı Manes'in yaydığı Manikeizm öğretisinden esinlenir. Yayıldığı coğra-

24 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kayıp Bin Yılı*, Kalkedon Yay., İst. 2007

fi bölgelere göre bu kitapta zaman zaman Bogomilizm ve Patarinizm diye de anılan Katharizmin, 'İyi' ile 'Kötü' dengesi üzerine kurulu bir Hıristiyanlık/Budizm sentezi olduğu söylenebilir."[25]

Mine G. Kırıkkanat'ın Katharlar ile ilgili düşüncesi: Manikeizm'den esinlenen "Katharizmin, 'İyi' ile 'Kötü' dengesi üzerine kurulu bir Hıristiyanlık/Budizm sentezi olduğu"nun söylenebileceği doğrultusundadır.

Devam edelim:

"Katharların kitabı İncil'in yeni bir yorumudur."[26]

"Zerdüşt öğretisinden beri var olan, iyi ve kötü birlikteliğine dayalı çifte dünya görüşünü savunan Manikeizm dini ile Hıristiyanlığın bir sentezi diye tanımladığımız Kathar mezhebi..."[27]

Demek ki Katharların düşüncesi Zerdüşt'ten beri var olan "iyi" ve "kötü" birlikteliğini esas alan Manikeizm'e dayanıyor. Bu da yetmiyor, Manikeizm ile Hıristiyanlığın bir sentezi olarak tanımlanabiliyor. Toparlarsak Kırıkkanat'a göre Katharlık, Manikeizm/Budist/Hıristiyanlık sentezidir. Kitapları da var ve İncil'in yeni bir yorumu.

O halde "Katharlar" yerine "Aleviler" yazarak şunları söylemek doğru olur mu: "Alevilik Manikeizm/Budist/Hıristiyanlık sentezidir."

Bakalım Kathar inancının ayrıntıları neler:

"İslam dinine uygun bir tanrının peygamberi olduğunu düşünen Şeyh Bedrettin gibi, Katharlar da bütün tümcelerine şu sözlerle başlıyorlardı: 'Asıl Hıristiyanlar biziz...' Ama aynı zamanda Hıristiyanlığın temelini oluşturan asıl kuralları reddediyorlardı:

25 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı, s. 17
26 age., s. 45
27 age., s. 51

Katharların mesajı basitti. Katharlar İsa'nın tanrısallığını reddediyor, ama Hıristiyanlığın temelini kabul ediyorlardı: İsa Tanrının habercisiydi ve insanlara aşk ve kardeşlik mesajını vermek için dünyaya gelmişti..."[28]

"Kathar dinine kabul edilmek için, özgür seçimle karar verebilecek ergenlik yaşına ulaşmanın dışında hiçbir koşul ve zorunluluk gerekmiyor; dönemin etkili Katolik Kilisesi'nin, inananlarına yüklediği tüm ödev ve gerekler yadsınıyordu. Katharizmi benimseyen inananlar, davranış ve yaşamlarında nasıl özgürlerse, din görevlisi gönüllüler de öylesine özveri, öylesine olağanüstü irade gerektiren bir yaşantı sürmek zorundaydılar. Vatandaş Kathar istediği gibi yer, içer, sevdiği kadınla evlenip çocuk yaparken; kendilerine 'kusursuz' ya da 'iyi adamlar' adı verilen din görevlileri kesinlikle cinsellikten uzak, şiddete hiçbir koşul altında başvurmayan, 'et yemez' kadın ve erkeklerdi. Kadın ve erkeklerdi diyoruz, çünkü Kathar dinini diğer tüm tektanrılı dinlerden ayıran en büyük özelliklerden biri, tarihte ilk kez her iki cinsin eşit koşullarda din görevlisi olabilmeleriydi."[29]

Konuşulması gereken yukarıdaki alıntıdır ve bir de şu alıntıdır:

"Örneğin, din görevlisi yani 'Kusursuz' olmayan Kathar et yiyebiliyor, evlenip çocuk yapabiliyor, savaşabiliyordu. Ama temelinde bütün bunları 'henüz Yabancı Tanrının etkisinde' olduğu için yapabilmekteydi. Aşkı günah sayan, nikahı kutsayan Katolik Kilisesi'nin tersine; Kathar Kilisesi evliliği hoş görmekle birlikte din açısından kutsamayı reddediyor, bunu yapan Katolik papazları da 'pezevenklikle' suçluyordu. Yani sokaktaki Kathar, Yabancı Tanrının etkisiyle aile kurup âşık olabiliyor, ama evliliği din açısından geçerli sayılmıyordu. Dolayısıyla karı koca arasındaki aldatma olayı da ikinci bir günah değil, zaten sevap olmayan bir dünyanın

28 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı, s. 47
29 age., s. 19

parçasıydı. Artık bu anlayışın iyi mi, kötü mü olduğu yorumunu size bırakıyorum."[30]

Konu yavaş yavaş anlaşılmaktadır. Katharların yaşadıkları yerde iki kilise var. Birisi Katolik Kilisesi, değeri ise Kathar Kilisesi. Erdoğan Çınar'ın Alevi olarak bize kabul ettirmeye çalıştığı Kathar Kilisesi'ne devam eden kitlelerde de iki kesim var: Alttakilere "İnananlar" üstekilere ise "Kusursuzlar" deniliyor. Özetlersek:

a) Kusursuzlar, et yemeyen, şiddete hiçbir koşulda başvurmayan ve en önemlisi de aşktan ve cinsellikten uzak yaşayan kadın ve erkeklerdir.

b) Kusursuzlar, evlilik kurumunu inananlarına serbest etmiş ama kendileri kesinlikle evlenmiyorlar.

c) Kathar Kiliselerinde Kusursuzlar evlilik töreni yapmıyor, evlenen çiftleri kutsamıyorlar. Kendileri de evlenmeyen ancak evliliği kutsayan Katolik Kilisesi papazlarını da pezevenklikle suçluyorlar.

Demek ki evlilik kurumu Kathar Kusursuzlarına göre kötü bir kurum. Zira evlilik kurumunu, cinselliği Yabancı Tanrıya bağlıyorlar. Mine G. Kırıkkanat şöyle bitirmişti söyleyeceklerini: *"Dolayısıyla karı koca arasındaki aldatma olayı da ikinci bir günah değil, zaten sevap olmayan bir dünyanın parçasıydı. Artık bu anlayışın iyi mi, kötü mü olduğu yorumunu size bırakıyorum."*

Mine G. Kırıkkanat'ın anlatımlarından Katharların Alevi toplumsal kurallarına uymadıkları anlaşılmaktadır. Kusursuzlar farklı, İnananlar farklı yaşamaktadır. Dolayısıyla Katharların toplum olarak ellerine, bellerine, dillerine sahip yaşadıkları söylenemez.

Alevi toplumu, Mürşitleri, Pirleri, Dedeleri, Rehberleri ve Talipleri ile normal yaşam sürdüren, evlenen, çoluk çocuk sahibi olan, kuralların herkes için geçerli olduğu bir toplumdur. Katha-

30 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı, s. 52

rizm Kusursuzlar üzerine, Alevilik ise talip üzerine kurulan bir Yol'dur. Alevi topluluğu eline, beline, diline sahiptir. Eşlerin birbirini aldatması hoş karşılanmaz, düşkünlük sebebidir.

Kathar Dinine Nasıl Girilir?

Mine G. Kırıkkanat, Kathar dinine nasıl girileceğini de anlatıyor:

"Katharlar Hıristiyanlığın temeli olan vaftizi de reddediyorlardı. Onların öğretisine göre bir din, anneden ya da babadan çocuğa kalan bir miras değil, bireyin özgürce inandığı için seçtiği bir inançtı. Bu yüzden, çocuklar asla Kathar olarak görülemezdi; ancak ergenlik çağına ulaştıklarında gerçekten kendileri seçerlerse Kathar toplumuna dahil olabiliyorlardı."[31]

Katharizm'in nasıl yayıldığını da alalım yazardan:

"Katharizm derin etkiler yaratmıştır, çünkü Katharlar en küçük köylere ve kasabalara giderek öğretilerini halka yaymışlardır."[32]

"Oksitanya halkı uzun saçlı, yetersiz beslenme nedeniyle solgun yüzlü bu 'kusursuzları' çok sevmişti. Onlar ikişer kişilik gruplar halinde Oksitanya'daki tüm şatoları ve kaleleri bir bir dolaşıp büyük bir inançla, insanları doğruluğa ve sonsuz adalete davet ediyorlardı."[33]

Katharların aynı zamanda misyoner olduklarını da öğrenmiş bulunuyoruz. Kusursuzları şato ve kale geziyorlar. Katharların çocukları ergenlik çağına geldikleri zaman "gerçekten kendileri seçerlerse Kathar toplumuna dahil olabiliyor." Oysa Hakk Erenlerinin Karanlık Âlem'e kaptıracakları çocukları yoktur. Çocuklarını kendi başlarına bırakamazlar. Yol'u ister seç ister seçme diyemezler. Dedelerimiz de kasaba, şehir ve köyleri gezerek başka dinlerden insanları Aleviliğe çağırmaz.

31 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı, s. 49
32 age., s. 47
33 age., s. 20

Kathar Kusursuzları ile Bogomil Tanrı Dostları birbirlerine benziyorlar, Bogomiller Divriklidir, deniyor. Yani köken olarak Paulikiendirler. İddia bu.

Katharizm Öğretisinin Altyapısını Düalist Düşünce Oluşturur

Kırıkkanat'ın kitabının Fransızca baskısına önsöz yazan Jacques Thobie (Paris-8 Üniversitesi Em. Profesörü ve İstanbul Fransız Enstitüsü Anadolu Medeniyetleri Araştırmaları (eski) Müdürü) Katharizm ile ilgili şu bilgileri veriyor:

"Katharizm öğretisinin altyapısını oluşturan düalist düşünceye Manes'e kadar gitmeden değinmek gerekirse: Altıncı yüzyılda Ermenistan, Küçük Asya ve Trakya'da yayılan Pavlusçuluk, 870'lerde en saf haliyle Tibrike'de (Divriği) ortaya çıkıyor ve V. Konstantin'in Malatya ile Erzurum'dan tehcir ettiği halklarla birlikte Bulgaristan'a yayılıyor. Onuncu yüzyıl ortasında Aziz Bogomil tarafından yeniden yorumlanan Pavlusçuluk, Balkan Slavları arasında yayılarak Konstantinopolis'e kadar uzanıyor. On beşinci yüzyıla kadar Bosna-Hersek'te gelişen Bogomilizm, on birinci yüzyıldan sonra özellikle Haçlı orduları ve uluslar arası tüccarlar aracılığıyla Batı'ya yayılıyor. İlgi çekici noktalardan birl de, on dördüncü yüzyılda, Fransa Krallığı'nda Katharizmin yok edildiği dönemde Philadelphia'da (Alaşehir) etkin bir Kathar kilisesinin olmasıdır. Daha da iyisi, Alaşehir'de bulunan bir yazıttan yola çıkan I. Henri Gregorie, dördüncü yüzyılda Küçük Asya'daki Kathar inançlarının, yedi-sekiz yüzyıl sonra Batı Avrupa Katharlarının inançlarıyla aynı olduklarını kanıtlamıştır."[34]

Yukarıdaki alıntı dikkatle bir kere daha okunursa, pek çok bilginin yanı sıra şunu da öğreniyoruz: Dördüncü yüzyılda Küçük

34 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı, s. 5-6

Asya'daki Kathar inançlarıyla, yedi-sekiz yüzyıl sonra Batı Avrupa'da yaşayan Katharların inançları aynıdır.

Doğal olarak misyonerler Paulikienler, Bogomiller ve Katharlar Alevidir, Aleviliğin kökleri onlardadır dediklerine göre, Erdoğan Çınar Divriği'den yola çıkardığı kitleleri Güney Fransa'ya götürdüğüne göre bu gruplardan birinin dikkatle incelenmesi ve inanış kalıplarının, yaşam biçimlerinin ortaya çıkartılması aynı zamanda diğer grupların da niteliklerini ortaya koyacaktır. Biz bu amaçla Katharları inceliyoruz. Kaldı ki Katharların bölgeden gidip gitmedikleri de ciddi tartışma konusudur. Yukarıdaki alıntıda dikkat edilmesi gereken bir konu daha var, gözünüzden kaçmamıştır: "On beşinci yüzyıla kadar Bosna-Hersek'te gelişen Bogomilizm, on birinci yüzyıldan sonra özellikle Haçlı orduları ve uluslar arası tüccarlar aracılığıyla Batı'ya yayılıyor." Bu alıntı da ilginç, Erdoğan Çınar'ın Aleviliğini Haçlı orduları ve uluslar arası tüccarlar yayıyorlarmış!

"Katharların Kusursuzları arasında kadınlar da var, bakın Hıristiyanlığın temelini oluşturan asıl kuralları da reddediyorlar", "Kadın erkek eşitliği var, mülkiyete karşı olma, otoriteye karşı olma" düşünceleri var diyerek Katharları Alevi olarak göstermek kötü bir niyete işaret etmektedir. Hıristiyanlığın asıl kurallarını reddediyorlar ama *"Hıristiyanlığın temelini kabul ediyorlardı: İsa Tanrının habercisiydi ve insanlara aşk ve kardeşlik mesajını vermek için dünyaya gelmişti..."*[35]

Ne diyordu Erdoğan Çınar bir kere daha hatırlayalım:

"Hz. İsa gerek inanç temelleri, gerek gizliliğe dayalı kurumsal yapıları ile Alevilikle çok büyük benzerlikler gösteren Esenniler'in arasında yetişmiş ve bu tarikat içinde en üst mertebeye ulaşmış bir 'Işık oğlu' idi."[36]

35 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı, s. 47-48
36 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 191

"İncil bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar."[37]

Erdoğan Çınar'ın İsacı olduğu, Tevratçı, İncilci olduğu çok açık.

Elini Kana Bulayan Kişiyi Katharlar Ne Yapıyorlardı?

"Ölüm cezasına karşı olan Kathar öğretisi, topluluk üyelerinden biri elini kana buladığında onu ömrünün geri kalanını 'kusursuz'luğa adayarak geçirmeye mahkûm ediyordu. Öğretinin kurallarını ve koşullarını kabul etmeyen ya da cayanlar, ellerini kollarını sallayarak topluluktan çıkabiliyorlardı."[38]

Bu alıntı bile Alevilerle Kathar ve öncellerinin hiçbir ilgilerinin olmadığını göstermektedir. Katharlarda Ocak sisteminin bulunmadığı ortadadır.

Düşünebiliyor musunuz, Alevi taliplerden biri adam öldürecek, Alevi öğretisi bu katili ömrünün geri kalanını "Pir"liğe adayarak geçirmeye mahkûm edecek! Diğer taraftan öğretinin kurallarını ve koşullarını kabul etmeyen talip elini kolunu sallayarak topluluktan çıkıp gidecek!

Demek ki Alevi taliplerden biri adam öldürürse Alevilikte düşkün, Katharlarda Kusursuz oluyor. O halde Katharlar nasıl Alevi oluyor?

37 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 192
38 Mine G. Kırıkkanat, Gülün Öteki Adı,, s. 20

Hakk Erenlerinin Yolunda "İyi" ve "Kötü" Dengesine Dayalı Dünya Görüşü Yoktur

Hayvandan doğanlar hayvan olurlar
İnsandan doğanlar insan olurlar
Hepisi de bu dünyaya gelirler
Ana Hakk'tır sen bu sırra erdin mi
Neşet Ertaş'tan

Alevilerin "İyi" ve "kötü" anlayışına dayalı Paulikenizm, Bogomilizm, Katharizm, Kabalacılık, Masonluk ve diğer Manici Hıristiyan ya da ezoterik gruplarla ilgisi yoktur.

Hakk Erenleri Âdem ile Havva hikâyesini bilirler ancak geliş yolları Âdem ile Havva değildir.

Hakk Erenleri Naci ile Naciye'den doğarak gelirler, geliş sırdır. Yollar ayrıdır.

Hakk Erenlerine "Naciye güruhu" denir.

Hakk Erenleri, Naci ve Naciye cennet sürgünü değillerdir.

Hakk Erenlerinin geliş yolu Rahmet Deryası'ndan Nur Deryası'na düşen su damlasında gizlidir. Damla noktadır ve Kubbei Rahman'dadır.

Hakk Yol'u doğruluk yoludur. Bir'e bağlıdır. Bir Işık Âlemi'ndedir ve Hakk'tır.

Hakk doğruluktur ve halkımızın kalbinde bir noktadır.

Hakk Yol'u ikrar iman yoludur. Hayır ve Şerri kabul etmez.

Hakk erenlerinin Yol'unda evlilik Hakk'tır.

Evlilik Hakk'ın emri ve rızasıdır. Evlilik meydanı Hakk divanıdır. Naci ve Naciye evliliği, Hakk Erenlerinin bütün evlilikleri Hakk'ın emri ve rızasıyladır.

Alevilik evlilik, musahiplik üzerine kuruludur. Pirler ve mürşitler de evlidir. Evlilik "Yabancı Tanrı"ya bağlanmaz. "İkrar" önce akrabalar arasında sonra evlenecek kız ve erkek arasında verilir. Yol'a da ikrar verilir. Tek evlilik esastır.

Hakk Erenlerinin Yol'unda kadın erkek birbirini aldatamaz. Hoşgörü yoktur! Aldatan düşkündür. Karı koca dışındakiler kardeş bacıdır. Cemde ise karı koca da dahil herkes kardeş bacıdır.

Evliliği kutsamayan, et yemeyen, şarap içmeyen, âşık olmayan ve evlenmeyen inanırları arasında karı kocanın birbirini aldatmasını normal karşılayan, kötü dünyanın bir parçası olarak gören Kathar Kusursuzlarını Alevi Pirleri olarak, Katharları da Alevi toplumu olarak sunmak da ne oluyor?

Alevilikte 12 hizmet vardır. Bu hizmetlerden biri de "Dem"dir. Dem olmazsa 12 olmaz, 11 olur ki Yol durur. Hem Alevilikte 12 hizmet vardır diyerek, hem de içki içmeyen Kathar Kusursuzlarını Alevi olarak göstermek neyin nesidir?

Yukarıda anlatılmaya çalışılan konunun anlaşılabilmesi için Işık kavramını iyi bilmek gerekir. Işık Luvice'dir, Alev'dir, Güneş'tir gibi uydurmalarla Manici Hıristiyan Paulikienler, Bogomiller, Katharlar anlaşılamayacağı gibi Hakk Erenlerinin Yol'u hiç anlaşılamaz. Not olarak şunu ekleyelim: Hakk Erenlerinin Yol bilgileri, bırakın Manici Hıristiyan Paulikien, Bogomil ve Kathar düşüncesiyle aynı olmasını, onların zıddıdır, kökten eleştiri toplamıdır.

Misyonerler henüz içlerinde faaliyet yürütmeye çalıştıkları toplumu tanımıyor.

Dört kitabın herhangi birisinin bilimle ilgili olduğunu söylemek doğru değildir. Dört kitap da dini anlatmaktadır. Erdoğan Çınar Tevrat'ı, İncil'i halkımıza şirin göstermek için Tevrat'ın ve İncil'in yolunun bilime çıktığını anlatmaya çalışıyor. Güya büyük değerimiz Yunus'un deyişleri Tevrat'ı doğrular nitelikteymiş, çırpına çırpına bunu ispat etmeye çalışıyor.

Önemli bir kavramımız var: Bilimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır, diye. Erenlerimiz bu kokuşmuş çürük tartışmaları çoktan bitirmişlerdir:

Dört kitabı koyup torbaya astım
Cennet hurisinden ilgimi kestim
Muskacı hocaya sanmayın sustum
Ağzının payını verdim de geldim.

İbreti

"MU RAHİPLERİ" ALUVİ MİYDİ?

Bir kişi yazdığı yazılarda ve kitaplarda aynı konuda birbirini destekleyen, besleyen görüşler ileri sürer. Eğer zaman içinde görüşü değişirse ki bu çok normaldir, özeleştiri yapar, yeni görüşünü söyler.

Erdoğan Çınar aynı konuda birbirine zıt beş ayrı şey söylüyor, eleştirilere de saldırganlıkla cevap veriyor; bizim parayla pulla, kitap tanıtımı gibi konularla ilgilendiğimiz dedikodusunu yapıyor.

Biz kaynakları tahrif eden, olmamışı olmuş gibi anlatan, inceden inceye din propagandası yapan Erdoğan Çınar'ın yüzünü açığa çıkartıyoruz.

Kitap okurundan ricamız var. Konuyu direkt, doğrudan anlatmaya çalışıyoruz. Doğru anlaşılmalıdır. Hedefe, doğruya kilitlenme, anlatılanı anlatıldığı gibi alma, sadece tartışılan konulara odaklanma temel kuraldır.

Örneğin "İsmaili" dendiği zaman siz ne anlıyorsunuz? Aklınıza büyük önder Hasan Sabbah geliyor ve başınızı yukarıya kaldırıyorsunuz değil mi? Aynı şekilde "Musa Kazımlı" dendiği zaman ne anlıyorsunuz? Erdoğan Çınar, Hamza Aksüt'ün kitabından alıntı yapıyor, "Musa Kazımlı" sözünü "Musa Kazımcı" diye anlayıp yazıyor. Önündeki kitaptan aldığı alıntıda bile tahrifat yapan bir kişiye ne denir?

İsmaili dendiği zaman Erdoğan Çınar övgü diziyor, Musa Kazımlı dendiği zaman ise tüyleri diken diken oluyor. İsmail ve Musa Kazım iki kardeş. İkisi de Cafer-i Sadık'ın oğulları... Hakk Erenlerinin Musa Kazım'ın tarafını tutması sadece siyasi bir tercihtir. Yol ile bir ilgisi yoktur.

Kuran'ı referans, Muhammed'i de "Işık" olarak almıyor Erdoğan Çınar. Bizce de almamak gerekir. Ancak neden Tevrat'ı, İncil'i referans, İsa'yı da "Işık" olarak alıyor? Tevrat'taki "Çeviri yanlışları" ile bile ilgileniyor. Bu, nasıl oluyor? Karşı ise hepsine karşı olması, alıyorsa hepsinden alıntı alması gerekmiyor mu? O değil miydi Aleviliğin dinlerin asıl kaynağı, dinlerin serçeşmesi olduğunu söyleyen? Kitaplar arasında tercih mi yapmak gerekiyor?

Devrimciler Bu Soruların Cevabını Verir

Alevilerin gençliği devrimcidir. 68 ve 78 kuşakları, sadece topraklarımızda yaşayan insanların değil, dünyanın bütün ezilen halklarının ve işçilerinin kurtuluşu için, yaşanabilir bir dünya ve komünist bir toplum için gençliğini, canını feda eden özverili, dürüst kitlelerdi. İşkencelerde yiğitçe direnen, baskınlarda canlarını veren, idam sehpalarını tekmeleyerek giden, cezaevlerinde doğru dürüst yatan insanlığın yüz aklarıdır onlar. Bugün o kuşakların ardılı, arayış içinde olan, kendisini ifade etmeye çalışan milyonlarca diyebileceğimiz devrimci bir yapı var. Bu yapı şimdi Alevilikle ilgileniyor. Zihinlerini yapılandırmaya çalışıyor. Devrimciler açısından Alevilikle ilgilenmek, bizce, tek tanrılı olsun, çok tanrılı olsun bütün din ve inançlara eleştirel bir gözle bakmak anlamına gelmektedir. Devrimciler dinlere ve dincilere karşıdır. İslam'ın içinde yaşadıkları için özellikle İslam'a tepkilidirler. Ali'ye, Muhammed'e, Kuran'a duyulan tepkiden yararlanan, devrimcilerin düşüncelerini istismar edenler var. Erdoğan Çınar yazdığı kitaplarda Kuran'dan hiç alıntı almıyor, ancak Tevrat ve İncil övgüyle anlatılıyor. İsa coşkuyla anlatılıyor. Bu bir tuzaktır. Bu tuzağın devrimciler tarafından fark edilmesi gerekiyor. Kuran ile Tevrat ve İncil arasında nasıl bir fark var da sadece Tevrat ve İncil'i incelemekle yetineceğiz!

Erdoğan Çınar ayrıca Alevilere Aleviliğin Güneş'e bağlı olduğunu anlatıyor. Arş'taki kandilin Güneş olduğunu söylüyor. "Güneş İmparatorluğu"nu ise Mu diye anlatıyor. Devrimcilere Mu masalını anlatmak zordur. Güya Mu, yani Alevilik Atlantis ve Uygur İmparatorluklarında imiş... Sonra birdenbire, aniden ilk insanı Anadolu'da ortaya çıkarmaz mı! Sonra bütün bu görüşlerden de vazgeçti. Erdoğan Çınar'a göre Mu uygarlığı Aluvi uygarlığı oldu, A harfi düştü kaldı mı Luvi? Luvi oldu mu Alevi, hem de Kadın Ana toplumu...

Deyişlerde Kandil gördüğü yerlere Güneş yazdı. *(Kilise gördüğü yerlere de Alevi ocağı yazdı.)* Oysa Hakk Erenleri işareti vermişlerdi: Ay Ali'dir, gün Muhammed. Buyurun, buradaki Ali ve Muhammed örtüsünü kaldıralım bakalım ortaya ne çıkacak? Ay'ın arkasında, sırda ne var?

Devrimciler Erdoğan Çınar'ın Alevi olduğu ön kabulüyle onun tezlerine eleştirel bir gözle yaklaşmadı. "Güneş gecesi"nin neyi ifade ettiğini Erdoğan Çınar'a sormadı. "Alevilik tek tanrılı dinlerden daha öncedir, kadimdir" diyerek devrimcileri kelimenin gerçek anlamında avladı. Devrimciler Alevilerin en eski olduğu düşüncesiyle hem kandırıldılar, hem onura oldular.

O halde arkadaşlarla daha açık konuşalım:

"Kandil geceleri kandil oluruz (Güneş geceleri güneş oluruz.)"[39]

"Bir Kandil'den Bir Kandil'e atıldım (Bir Güneşten Bir Güneşe Atıldım.)"[40]

1. Türkçede "Güneş gecesi" şeklinde bir anlatım var mı?

2. Türkçede anlamsız "Güneş gecesi" kavramı yoksa, acaba bu Mu uygarlığının, Luvilerin bir deyimi midir?

---

39 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 73
40 age., s. 75

Bir sorumuz daha olacak arkadaşlara:

Erdoğan Çınar aşağıdaki sözleri ile ne demek istedi? Yani biz işimizi gücümüzü bırakacağız da İsa'yı öğrenmeye, İncil üzerindeki gizlilik perdesini kaldırmaya mı çalışacağız? Bir yerden kurtulmaya çalışırken diğerinin içine mi düşeceğiz? Bir de Havarilerin mektupları var... Acaba planları bozulan Hıristiyanlar bize kızıyor mu? Kızdıklarını anlıyoruz. Çünkü halkımızın deyimiyle "Herkes aslına çeker."

Birkaç hatırlatma yapalım:

"Hz. İsa gerek inanç temelleri, gerek gizliliğe dayalı kurumsal yapıları ile Alevilikle çok büyük benzerlikler gösteren Esenniler'in arasında yetişmiş ve bu tarikat içinde en üst mertebeye ulaşmış bir 'Işık oğlu' idi. ...

İncil bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar."[41]

"Yeni Ahit olarak bilinen dört İncil'de (Matta, Markos, Luka, Yuhanna) ve Havariler'in mektuplarında Alevi inanışı ile örtüşen pek çok satır arası vardır. İncil'de 'göklerin hakimiyeti'nden çok sık bahsedilir ki bu bile başlı başına bir Alevi izidir."[42]

Erich Von Daniken Gibi

Erdoğan Çınar, Erich Von Daniken'e taş çıkartacak "roman"larında Paulikienleri, Bogomilleri, Katharları bile Alevi olarak gösterebiliyor. Gerçekleri alt üst edebiliyor. Gnostik Manici Hıristiyan mezhebini Alevi olarak gösterebilen bir kafa, biraz daha geriye gitse, Zerdüştileri, Sabiileri, Hanifleri de Alevi gösterir. Zaten Müslümanların dışındaki İbrahimilerin (Yahudi, Hıristiyan) sis per-

41 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 192
42 age., s. 195

desi içinde olduğunu, üzerlerindeki sis perdesinin kaldırılması durumunda Alevilerin, Aleviliğin ışık inanışının ortaya çıkacağını söylüyor. Eski Ahit'i, Yeni Ahit'i, İsa'yı övmüyor mu?

Burada soruşturulması gereken Ünsal Öztürk'ün düşünceleri değildir; evrakta sahtecilik yapan, açık tahrifatçı, yalana dayalı anlatımcı, olguları tersyüz eden, Pir Sultan Abdal'ı 16. yüzyıldan alıp 7. yüzyıla götürecek kadar şaşkın, "iyi"-"kötü" anlayışını Alevilik olarak sunacak kadar bilgisiz, bir konuda bir çırpıda beş ayrı görüş öne sürecek kadar okuru aptal sanan Erdoğan Çınar'ın konumunu tartışıyoruz. Kuşkusuz Aleviler çok büyük bir toplum, milyonlarca nüfusu var. Bu nüfusun içerisine Sâbiîlerden de, Paulikienlerden de, Manici gruplardan da karışanlar var. Bunu da unutmamak gerekir.

Yine de Ünsal Öztürk'ün temel düşüncelerini kısaca bir kere daha tekrarlayalım: Hakk Erenleri baki dünyasının malıdır. Baki dünyası ikrar imandır. İkrar, imanın koynundadır, doğrudur. Hakk Erenlerinin düşünce sistematiğinde din ve dincilik yoktur. Özellikle vurgulamak gerekirse, semavi dinler hiç yoktur. Aleviler bilimle ilgilenmelidirler, din mümkün olduğu kadar hiç konuşulmamalıdır. Bilim ve gönül birliği Yol'u tarif eder. Aleviler arasında din adına misyonerlik yapmak insanlık adına suçtur. İnsanları birbirine düşüren dindir. Din 72 millet ve 18 bin âlemin içindedir. Fani dünyasının malıdır. Kim olursa olsun dini kavramlarla Alevileri bir yerlere bağlamaya çalışanlara karşı çıkılmalıdır. Aleviler hiç kimsenin düşünce ve inanç sistematiğinin sorgulanmadığı laik bir toplumda vatandaşlarla eşit olarak ve karışık olarak yaşamalıdır.

Alevileri en iyi anlatan kavram Yol kavramıdır. Eskiden Alevilerin İslam'ın içinde mi dışında mı tartışması vardı. Erdoğan Çınar'la birlikte şimdi gelinen nokta Aleviler Hıristiyanlığın içinde mi dışında mı noktasıdır. Bu tartışmalara ihtiyaç yoktur. Aleviliği

semavi dinlerin ezoterik bir mezhebi gibi göstermeye çalışmak bu Yol'a hakarettir.

Hakk Erenlerinin Yol'unda insanın çamurdan yaratıldığı anlatılmaz, kullanılan kavram "doğum"dur, "üç yüz altmış altı"dır. Üç yüz altmış altı, birdir. Rahmet-nur deryasının malıdırlar. Hakk Erenleri "iyi" ve "kötü"yü bilirler ancak Yol iyi kötü dengesine dayanmaz, ayrıdır. Hakk Erenlerinin Yol'unda Hakk vardır, hakikattir ve halkımızın kalbinde bir noktadır. Hakk Yol'unda cariye, köle yoktur! İsmi üzerinde Hakk Yol'u, doğruluk yoludur. Manicilik, Zerdüştilik Yol'u anlatamaz! Sabiilik, Haniflik de Hakk Erenlerinin Yol'unu anlatamaz. Hakk Erenlerinin Yol'u klasik gnostik bir akım değildir. Hiç ilgisi yoktur. Hakk Erenlerinde vücut Hakk'ın evidir, pis yeri yoktur. Anne rahminde yıkanıp gelmişlerdir, vücutları temizdir (İstemem taharet yundum da geldim-Hatayi). Hakk Erenlerinin Yol'u 73'tür. Semavi dinlere hiç karışmadığı gibi onların önceli ve yakını Zerdüştiliğe, Sabiiliğe, Hanifliğe hiç karışmadı. Fani dünyasını peygamberler anlatıyor. Allah'ın âdemi çamurdan yaptığını söylüyor. Aracılar aradan çekilsin, iddia sahibi çıksın ortaya, kendisi anlatsın nasıl yapmış!

Tek tanrılı dinlerin atası İbrahim'dir, dolayısıyla Hakk Yol'u İbrahimiliğe de hiç karışmamıştır. Hakk Erenlerinin özellikle "İbrahim"le hesaplaşması gerekir. O ve çocukları kritik eşiktir.

Her insan ve topluluk işleğinden bellidir. Hakk Erenlerinin Yol'u enced, yani ana yoludur. Ana yolu ise Naci ve Naciye'nin toplamıdır. Bu yüzden Hakk-Naci-Naciye diyoruz. Nurdan gelmişlerdir. Nur Kubbei Rahman'dır. Işık Alemi'nde ervah deryadır. Başınızı kaldırdığınızda gördüğünüz ışık cisimlerine ışığını biz veririz. Biz olmazsak ışığı kim görüp kim söyleyecek! Kudret Kandili görüşü artık kabul görmemektedir. Bütün bu görüşleri Alevilerin Büyük Sırrı adlı kitapta, 2005'te anlatmaya çalıştık. Erdoğan Çınar'ı da o kitapta eleştirdik. "Yaratılış" kavramı kullanılarak Hakk

Erenlerinin Yol'unun anlaşılamayacağını söyledik. Hâlâ "yaratılış" deyip duruyor. Devriyeyi de anlatmıştık. Devriye anne, baba ve çocuktur. Rahim torbası olmayan yoktur.

Erdoğan Çınar Dünyadaki İlk İnsanın Anadolu'da Ortaya Çıktığını İddia Ediyor

Bunları Kim Yazdı?

Sık sık görüş değiştiren ancak eleştiri kabul etmeyen Erdoğan Çınar önce Mu'cuydu. Düşünce sistemi şöyleydi: Uzay, Mu (Atlantis-Uygurlar), Sümerler (Orta Asya'dan Aşağı Mezopotamya'ya giden Uygurlar)-Luviler (Asya İçlerinden Anadolu'ya geldiler); Bir ara da Atlantis'in kolonisi Mısırcı oldu. Önce 10. yüzyılda Orta Asya'dan getirdiği Türkmenleri inanışlarının bozulmamış kalıpları ile Anadolu'da karşılaştırırken, sonra Alevileri Alamut üzerinden Türkmen yaparak Anadolu'ya getirdi. Tabii gelenler mutlaka Luvi olmuştur! Güya Luvi ardılları Paulikienler, Bogomiller, Katharlar ve Aleviler... Bunların hepsi Alevi'dir, Luvi'dir ve Işık insanıdır! Bunları bir kişi anlattı. Bir kişi aynı yerde birden fazla görüşü okurun önüne koydu. Doğal olarak Erdoğan Çınar'a "iyi araştırmacı", "ezberimizi bozdu" diyenler hasta oldular. Hastalıktan kurtulmak zordur.

Erdoğan Çınar'ın "Luvi" ezber bozmasını biraz inceleyelim:

a) Nereden (2004 Yılındaki Görüşü)

Türk Bilge Kağanı Kül Tiğinci Erdoğan Çınar

Erdoğan Çınar ilk yazdığı Aleviliğin Gizli Tarihi kitabını tasfiye etmek zorunda kalacaktır. Çünkü ortada karınca da yoktur, izi de yoktur. Tek bir gerçek vardır: Türk Tarih Tezi ve uzantıları...

Erdoğan Çınar yazdıklarını savunuyorsa bağırmadan, çağırmadan, evet ben bu görüşleri halen savunuyorum demelidir.

Erdoğan Çınar'ın ana görüşü, Luvilerin, Sümerlerin, Orta Asya Türklüğünün inanış kaynağının aynı olduğu, Anadolu'nun en eski halkı olduğu iddia edilen Luvilerin Asya'dan geldiği, tümünün de yaradılış mitlerinin aynı olduğu doğrultusundadır.

Alevi nefesleri ile Sümer Yaratılış Miti'nde anlatılan genetik transferin ana hatlarıyla bire bir örtüştüğünü iddia etmektedir. Şöyle demektedir:

"Alevi nefeslerindeki, Arş'ta yapılmış genetik transfer ana hatları ile Sümer Yaratılış Miti'nde anlatılan genetik transfer ile bire bir örtüşür."[43]

Erdoğan Çınar ayrıntıya da girmektedir:

"Sümer tabletlerinde tanrılar olarak tanımlanan varlıkların, Alevi anlatımlardaki kırkların karşılığı olduğu açıktır. Bir sonraki bölümde görüleceği gibi bu varlıklar Tevrat'ta Elohim (İlahlar) olarak geçer. Sümer tabletleri ile bize ulaşan Sümer Yaratılış Mitleri incelendiğinde, bu varlıkların daha yaşlı bir gökyüzünden yeryüzüne inmiş, yeryüzündeki insansı varlıkların evrimleşme düzeyinden daha fazla evrimleşmiş daha gelişmiş varlıklar olduğu anlaşılacaktır."[44]

---

43 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 168
44 age., s. 172

Tevrat'ta geçen Elohim (İlahlar'ın da Kırkların karşılığı olduğunu söylüyor.

"Bu varlıkların Sümer tabletlerinde tanrılar olarak adlandırılması Sümer dili içinde son derece normaldi, çünkü Tanrı'nın Sümer dilindeki karşılığı 'ten-gri' idi ve ten-gri Sümer dilinde gökyüzü demektir. Krallık yeryüzüne, gökyüzünden 'ten-gri'ler aracılığı ile inmişti."[45]

Orta Asyacı Erdoğan Çınar, Tanrı'yı Kül Tiğin'de Buluyor

"Sümerler'in kökenini işaret etmesi bakımından burada bir parantez açarak belirtmek gerekir ki; Ten-gri sözcüğüne Orhun Yazıtları'nda da rastlanır. Üstelik bu sözcüğün bu Yazıtlarda da tıpkı Sümer dilinde olduğu gibi iki anlamı vardır; Gökyüzü ve Tanrı.

'Ten-gri teg tengride bolmış
Türk Bilge Kagan bu ödke olurtum.'
Kül Tigin Abidesi-Güney yüzü

(Tanrı gibi gökte olmuş
Türk Bilge Kağanı, bu zamanda oturdum.)"[46]

Erdoğan Çınar, Sümerlerin inanışlarını Orta Asya'dan getirdiğini delillendiriyor:

"Asya kökenli Sümerler'in, ana yurtlarında aynı inanışın aynı kelimelerle ifade edilmesi Sümerlilerin bu inanış kalıplarına ana yurtlarında sahip olduklarını ve bu inanışlarını Aşağı Mezopotamya'ya M.Ö. 4000'lerden önce Asya'dan taşıdıklarına delil sayıla-

45 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 172
46 age., s. 173

bilir. Sümerler'in Aşağı Mezopotamya'nın yerlisi olmadıkları ve buraya sonradan geldikleri bilinmektedir."[47]

Demek ki Sümerler Orta Asya'dan, Kül Tigin'in bulunduğu bölgeden Aşağı Mezopotamya'ya gelmiştir. Erdoğan Çınar'ın şahidi de var:

"James Churchward tarafından batı Tibet'te bir manastırda bulunarak okunan Naakal Yazıtları, Tufan ile birlikte sular altında kalan Uygur İmparatorluğu'ndan kurtarılarak Batı Tibet'e taşınmış kutsal belgelerdi. Sümerler de büyük bir ihtimalle Tufan'la birlikte Asya içlerinden kopup, suların önünden kaçarak Asya içlerinden, Tufan'dan en az etkilenen bir bölgeye, Aşağı Mezopotamya'ya gelerek yerleşmişlerdi."[48]

Erdoğan Çınar'ın düşünceleri yavaş yavaş olgunlaşıyor. Diyor ki, Orta Asya'da bir Uygur İmparatorluğu vardı. Bu imparatorluk inanışların kaynağıydı. Tufan olduğunda sel sularının önünden kaçarak Aşağı Mezopotamya'ya giden uygurlar Sümer uygarlığını kurdu. Giderken yaradılış anlayışlarını ve Ten-gri kavramını da götürdüler. Ancak herkes bölgeyi terk etmedi:

"Tufan'dan sonra Orta Asya'da kalarak yurtlarını terk etmeyen Türkler de muhtemelen o bölgeden göçerek Aşağı Mezopotamya'ya yerleşen Sümerliler gibi gökte (ten-gri gibi tengri de olmuş) yaratıldıklarına dair inançlarını binlerce yıl boyunca korumuş olmalılar."[49]

Erdoğan Çınar bir adım daha attı ve Sümerliler'in ve Orta Asya'da kalmış Türklerin de gökte yaratıldıklarına dair inançlarını koruduğunu söyledi.

Şimdi gelelim Anadolu'ya. Çünkü aynı anlayışın Anadolu'da da olduğunu söylemişti, şöyle demişti:

---

47 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 173
48 age., s. 174
49 age., s. 174

"Alevi nefeslerindeki, Arş'ta yapılmış genetik transfer ana hatları ile Sümer Yaratılış Miti'nde anlatılan genetik transfer ile bire bir örtüşür."[50]

Anadolu'daki Alevilerle Sümerler'in anlayışı bire bir örtüşüyorsa, açıklaması şöyle olmalıdır:

"Anadolu'nun bilinen en eski halkı olan Luviler'in de ayak izleri bizi Asya'nın içlerine götürüyor. Bilinmeyen kadim bir tarihte, onlar da Anadolu'ya Asya'nın içlerinden gelmişlerdi."[51]

Devre tamamlanmıştır. Sümerliler de Luviler de Uygurların devamıdır. İnanışları aynıdır. Tufandan sonra Orta Asya'da kalan Türklerin de inanışları aynıdır.

Yukarıdaki düşüncelerin tamamına "Türk Tarih Tezi" deniyor.

Alevilerin, yani Erdoğan Çınar'ın Luvilerinin, Sümerlerin ve Orta Asya'da kalan Kül Tigin'in yaradılış miti ise şöyleymiş:

"Sümer Yaratılış Miti'nde ortaya çıkan başka bir husus da insanın tıpkı Alevi inanışında olduğu gibi, kaçak ve suçlu bir Tanrının eti ve kanıyla varolan mahlukun karıştırılması neticesinde yaratıldığıdır.

'Bir Tanrı kurban edilsin
Böylece tanrılar onda yıkanıp arınacak
Onun eti ve onun kanıyla
Nintu kili karışacak
Böylece Tanrı ve insan karışacak'

Bu tablette anlatılan, kilden-balçıktan oluşmuş mahluka bir tanrının eti ve kanı karıştırılarak insan yaratılmasıdır. Kilden, balçıktan oluşma evrimleşme yolu ile ortaya çıkmıştır. Yani Sümer

50 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 168
51 age., s. 174

inanışına göre yeryüzündeki insansı varlığın evrim sürecine genetik müdahalede bulunulmuştur. Ünlü Sümerolog Samuel Noah Kramer'in deyimi ile bu Yaratılış'ta 'ölümlü kil, tanrıların et ve kanıyla birleştirilmiştir.'"[52]

Erdoğan Çınar dinlerin yalanlarını, Alevilerin "yaradılış" miti gibi anlatıyor. İnanışlarının kaynağını Orta Asya'ya, Uygurlara bağlıyor. Zira Alevilerle Sümerlerin mitlerinin bire bir aynı olduğunu söylüyor. Enki'nin mitolojisini Alevilere mal ediyor. Kildenbalçıktan oluşmuş dünyasal bir mahluka tanrının eti ve kanı karıştırılmış ve insan yaratılmış! Demek ki Erdoğan Çınar'a göre Alevi insanın yaratılışında kan katillik vardır!

"Alevi inanışı ile Sümer İnanışı'nın birbiri ile örtüşen temel öğelerinden birisi de insanın Yaratılış hikayesidir. İnsanın Yaratılış mitlerinin yer aldığı Sümer tabletlerinde ilk insan, yoktan var edilmemiş, yeryüzünde zaten var olan bir mahluka, gökyüzünden inen Tanrılarının sureti tutturulmuştur."[53]

Erdoğan Çınar Sümerlerin yaratılış mitlerinin Sümerlerden Anadolu'ya geçemeyeceğini de belirtiyor.

"Türkiye Türkçe'si, ölü bir dil olan Sümerce ile hiç karşılaşmadı. Türkçe'de kullanılan Tanrı sözcüğü dilimize asıl kaynağından, Orta Asya'dan gelmiştir."[54]

Görüldüğü gibi yaptığı tahrifatlarla, "Aleviler Müslüman değildir" diyen kardeşlerimizi istismar eden Erdoğan Çınar'ın Türk Tarih Tezi savunucusu olduğu, Uygurları asıl kaynak aldığı, Luvileri Orta Asya'dan getirdiği, Sümerleri de Uygur yaparak Orta Asya'dan getirdiği, Kül Tigin'i Alevi kaynağı, Orhun Yazıtları'nın tanrısını asıl kaynak olarak sunmaya çalıştığı besbellidir.

---

52 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 166
53 age., s. 166-167
54 age., s. 173

Orta Asya meselesini tekrarlayacak olursak Erdoğan Çınar'ın şu görüşlerine ulaşıyoruz.

"Luvilerin kim oldukları bilinmiyor. Anadolu'ya Asya'dan geldiklerine dair kesin olmayan izler var."[55]

"Anadolu'nun bilinen en eski halkı Luviler'in de ayak izleri bizi Asya'nın içlerine götürüyor. Bilinmeyen kadim bir tarihte, onlar da Anadolu'ya Asya'nın içlerinden gelmişlerdi."[56]

Bunları Erdoğan Çınar yazdı. Luvileri, Aluvileri Orta Asya bozkırlarında aradı. Sonra şunları söyledi:

"Başlangıçta yeryüzünün her tarafında tek bir din hüküm sürüyordu. Bu din, öze en yakın hali ile onbinlerce yıl Anadolu'da çeşitli kisveler altında varlığını sürdürdü. Bu dinin anavatanı Mu, (Güneş) İmparatorluğu idi. Bu İmparatorluğun Atlantis koloni İmparatorluğu'na bağlı Mısır alt kolonisinde bu dini en saf hali ile kurumlaştıran, okullaştıran İdris Peygamber oldu. İdris Peygamber'in kurduğu Mısır Okulu'ndan yetişmiş, aydınlanmış halkalar bu inanışı Alamut üzerinden Türkmen dervişler aracılığı ile bin yıllar süren üzen bir yolculuğun sonunda Anadolu'ya ulaştırdılar."[57] *("üzen" bir yolculuk değil, "uzun" bir yolculuk olmalı, tashih var. ü.ö.)*

b) Nereye (2008 Yılındaki Görüşü)

Erdoğan Çınar Eski Yazdıklarının Arkasında Duramıyor

"Çok parlak, ışıltılı, gizemli ve sessiz Luvi uygarlığı bugüne kadar yeterli düzeyde aydınlığa kavuşturulamamıştır. Bir teze göre Luviler, Anadolu'ya çok eski bir geçmişte Asya içlerinden geldiler.

55 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 29
56 age., s. 174
57 age., s. 213

Son dönemlerde ortaya atılan ve güçlü dayanakları olan diğer bir görüşe göre de Luviler insanlığın başlangıcından beri Anadolu'da yaşıyorlardı. Onlar Anadolu'da var olmuş ilk insanlardı..."[58]

"Dil bilimciler, Luvi dilinin sadece Anadolu'da değil tüm yeryüzünde konuşulan en eski Hint-Avrupa dili olduğu konusunda fikir birliği içindeler."[59]

Bunlar da Erdoğan Çınar'ın yeni görüşleri.

Görüş değiştirmiş ama özeleştiri yapma gereği duymamış. O halde yukarıdaki bütün görüşleri savunuyor demektir.

Asya içleri, Luvilerin ayak izleri, kadim tarih, Mısır kolonisi ne oldu?

Luviler Orta Asya'dan mı geldi, Anadolu'da mı ortaya çıktı; Mısır'dan mı geldi; Luvi uygarlığı bugüne kadar yeterli düzeyde aydınlığa çıkarılabildi mi, yoksa son dönemlerde ortaya atılan ve güçlü dayanakları olan tezlere göre Luviler "insanlığın başlangıcından beri Anadolu'da" mı yaşıyorlardı? "Onlar Anadolu'da var olmuş ilk insanlar" mıydı? Artık Erdoğan Çınar'ın bir karar vermesi gerekiyor. Ki nihayet kararını verdi.

Erdoğan Çınar'ın son kararı şu: *"Son dönemlerde ortaya atılan ve güçlü dayanakları olan diğer bir görüşe göre de Luviler insanlığın başlangıcından beri Anadolu'da yaşıyorlardı. Onlar Anadolu'da var olmuş ilk insanlardı."*[60]

Demek ki Luviler konusundaki *"Luvi uygarlığı bugüne kadar yeterli düzeyde aydınlığa kavuşturulamamıştır"* belirsizliği ortadan kalkmıştır. Erdoğan Çınar'a göre Luvi uygarlığı konusunda son dönemlerde ortaya atılan tezlerin güçlü dayanakları vardır. İnsanlığın başlangıç yeri Anadolu'dur ve ilk insanlar Luvilerdi! Başka yerlerden, örneğin Orta Asya'dan, Mısır'dan gelmediler.

58 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri*, s. 50
59 age., s. 48
60 age., s. 50

Susuz Arap çöllerinden de gelmediler. Hiçbir yerden gelmediler, Anadolu'da ortaya çıktılar! Erdoğan Çınar artık görüş değiştirmemeli! Orada durmalı! Eğer görüş değiştirirse ki mutlaka değiştirecektir okuru şimdiden uyarıyoruz, dikkatli olun, bunlar hep böyle yapıyor.

"Ezber Bozan" Erdoğan Çınar

Erdoğan Çınar'ın son görüşü dünyadaki bilim adamlarının "ezberini bozacak", onları altüst edecek niteliktedir. Çünkü:

1. Gen araştırmacılarına göre modern insan 200 bin yıl önce Afrika'nın doğusunda, Etiyopya'da ortaya çıkmış ve oradan bütün dünyaya yayılmıştır.[61]
2. Erdoğan Çınar'a göre Luviler, yani ilk insanlar on bin yıldan fazla bir zaman önce Anadolu'da ortaya çıkmışlardır. Ne kadar büyük bir keşif! Geriye kalan yüz doksan bin yıl ne olacak?

Erdoğan Çınar'a göre insanlar dünyaya Anadolu'dan yayılmış. Sadece Anadolu'da değil tüm yeryüzünde konuşulan en eski Hint-Avrupa dili Luvice değil miymiş? Erdoğan Çınar neandertalleri mi anlatıyor acaba!

Dünyada kabul gören bilim adamları modern ve neandertal insanın uzun bir zaman birlikte yaşadığını, neandertal insanın günümüzden yirmi sekiz bin yıl önce tarih sahnesinden çekildiğini söylüyor. Erdoğan Çınar'a göre Luviler Etiyopya'dan gelmemiştir, ilk insan Anadolu'da ortaya çıkmıştır! Neandertaller de tarih sahnesinden çekildiğine göre başka bir insan türüyle karşı karşıyayız demektir! O halde onlara bir isim vermemiz gerekiyor. Önerimiz "ilk kez Anadolu'da ortaya çıkan insana", Anadolu "âşığı", abartıcının önde gideni Erdoğan Çınar'ın isim vermesidir. Erdoğan Çınar bu müthiş buluşunu tez olarak üniversitelere de sunmalıdır!

---

61 Steve Olson, *Hepimizin Kökeni Afrika*, Yurt Kitap-Yayın, 2008 Ankara

Erdoğan Çınar'ın Göçü Ne Oldu?

"James Churchward tarafından batı Tibet'te bir manastırda bulunarak okunan Naakal Yazıtları, Tufan ile birlikte sular altında kalan Uygur İmparatorluğu'ndan kurtarılarak Batı Tibet'e taşınmış kutsal belgelerdi. Sümerliler de büyük bir ihtimalle Tufan'la birlikte Asya içlerinden kopup, suların önünden kaçarak Asya içlerinden, Tufan'dan en az etkilenen bir bölgeye, Aşağı Mezopotamya'ya gelerek yerleşmişlerdi."[62]

Sadece bu değil, Mısır'dan, hani İdris okulundan başlayan göç ne oldu? Yukarıdaki alıntıda yer alan görüşü ve diğer görüşleri hâlâ savunuyor mu? Erdoğan Çınar şimdilerde, Luviler ilk insanlardır ve Anadolu'da ortaya çıkmışlardır diyor. O halde, Atlantis'in kolonileri Uygurların, Mısırlıların Luvi olması gerekmiyor mu? Oralarda konuşulan dilin de Luvice olması gerekmiyor mu? Acaba Tufan sularından kurtarılarak Batı Tibet'e taşınan Uygur İmparatorluğu'nun Naakal Yazıtları Luvice miydi? Batı Tibetliler de Luvi miydi? Erdoğan Çınar bu sorulara *"Son dönemlerde ortaya atılan ve güçlü dayanakları olan"* görüş doğrultusunda "Tartışmasız Luvilerdir!" demelidir. Çünkü ilk insan Anadolu'da Luvi olarak ortaya çıktı ya!

O halde göç, Uygur Türklerinin Orta Asya içlerinden dağılmaları şeklinde değil veya Mısır kolonisinden değil, Anadolu'dan Orta Asya içlerine, Mısır'a doğru olmalıdır. Yani Uygurların ve Mısırlıların kökünün Luvi olması gerekiyor. O halde Alamut'taki Türkmenlerin binlerce yıl süren Alamut'tan Anadolu'ya taşıdıkları Mu'culuk ne olacak?

*"Dil bilimciler, Luvi dilinin sadece Anadolu'da değil tüm yeryüzünde konuşulan en eski Hint-Avrupa dili olduğu konusunda fikir birliği içindeler"*se, Luvilerin Anadolu'dan tüm yeryüzüne yayıldıkları, gittikleri yerlere de Luviceyi götürdükleri de söylenme-

62 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 173-174

lidir. Luviler Alevi olduğuna göre, bütün yeryüzündeki insanlar da Alevi'dir.

Erdoğan Çınar'ın düşünce sistematiğinde Tufan olayının kritik bir yeri var. Tufan olduğunda Erdoğan Çınar'a göre, Atlantis ve Uygur imparatorlukları sona ermişti ve özellikle Uygurlar sel sularının önünden kaçmışlardı. Bazı Türkler de kaçmayarak Tufan'dan kurtulmuşlardı. Bazı Uygurlar Batı Tibet'e Tufan sularının önünden kaçarak Naakal Yazıtlarını götürmüşlerdi. Erdoğan Çınar artık Luvileri Orta Asya içlerinden ve Mısır'dan getirmiyor. Anadolu'da ilk insan olarak ortaya çıktıklarını söylüyor. Peki, Tufan nerede gerçekleşti? Tufan en çok nereyi etkiledi? Luviler dünyaya nasıl yayıldı?

Peki, Sümerler ne oldu?

"Sümerler ... Yeterli kanıt olmamakla birlikte Hazar denizinin ötesinden, Asya'nın içlerinden geldiklerine dair önemli ipuçları vardır. Orta Asya Türkçesine benzer eklemeli bir dil kullanıyorlardı. ...

Sezgilerimize güvenerek şunu söyleyebiliriz: Orta Asya yeryüzünde Tufan'dan en fazla etkilenen yerlerden biriydi. Anayurtları sular altıda kaldıktan sonra Sümerliler sellerin önünden kaçarak Aşağı Mezopotamya'ya gelmişler ve asıl yurtlarından 'Pek çok uzakta olan ev'i ERİDU'yu kurmuşlardı. Ve muhtemeldir ki inanışlarının kaynağı Tufan ile birlikte ortadan kalkan Uygur İmparatorluğu idi."[63]

Erdoğan Çınar görüşü değiştirdiğine, Luviler Orta Asya'dan ve Mısır'dan gelmediğine, Anadolu'nun ilk insanları, dünyanın da ilk insanları olduğuna göre önce Luviler Orta Asya'ya gittiler de orada Uygurları oluşturdular da sonra oradan Aşağı Mezopotamya'ya mı indiler? "Asya içlerinden kopup" Tufan sularının önünden kaçanlara ne oldu? Sakın bu Luviler, yani Anadolu'da

63 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 175-176

ortaya çıkan dünyanın ilk insanları Türk olmasın, bütün dünya Luvice konuştuğuna göre bütün dünya da Türk olmasın? Sümerler, Orta Asya Türkçesine benzer eklemeli bir dil kullanıyorlarsa, acaba bu "ekleme"yi Anadolu'dan Tanrı dağına giderken mi aldılar?

Anlaşıldığı kadarıyla ırkçı Türk tezi olan Güneş-Dil Teorisi, Erdoğan Çınar'ın tezleri karşısında çok yetersiz kalmaktadır.

Erdoğan Çınar'ı bugüne kadar uydurduğu düşüncelerden sadece bir şey kurtarabilir. Bizim katkımıza acilen ihtiyacı var.

Erdoğan Çınar'a bir uydurma katkıda da biz bulunalım, hediyemiz olsun, yeni kitabında kullanabilir: *"Dünyada insan yoktu. Anadolu da on bin yıldan fazla bir zaman önce dünya haritasında yoktu. Orası denizdi. Bir anda deniz çekildi, kara ortaya çıktı, bir de ne görelim, üzerinde kendilerine Hititlerin Luvi adı verdikleri bir topluluk yaşamıyor mu! Onlar Mu rahipleriydi, dinlerin serçeşmesi, asıl kaynağıydı. Bu ilk insanlar bir çırpıda konuşmaya başladılar. Dağlara tepelere isimler verdiler. Hızlarını alamayıp bütün dünyanın dağlarına tepelerine de isimler verdiler. Aslında size bir şey söyleyeyim mi, gizliden, hani Platon var ya, ilk kez Atlantis'in varlığını söyleyen, işte o Platon aslında Anadolu'yu işaret etmişti. Zaten karşı kıyıda oturmuştu. Bakın Atlantis... Anadolu... aralarında nasıl da ses uyumu var değil mi! Burada ilk kez açıklıyorum: Atlantis Anadolu'dur. Mu'nun anavatanı Anadolu'dur ve onlar Luvilerdi. Bugüne kadar bu bilgiyi sakladım. Orta Asya'daki Uygurları, Mısır'daki koloniyi mahsusçuktan anlattım. Artık doğruyu açıklamak zamanı geldi."*

"Mu Arması"nın Vatanı Neresidir?

Luvilerin dünyanın ilk insanları, Luvicenin de dünyanın ilk dili ve yeryüzündeki insanlar tarafından konuşulan en eski dil olarak Erdoğan Çınar'ca kabul edilmesi, Erdoğan Çınar'ın kafasındaki sistematiği yıkmıştır... Dengesini yitirmesi de bu yüzdendir.

Erdoğan Çınar eskiden sekiz köşeli Mu armasının Uygurlardan gelerek Hacı Bektaş tekkesinde ortaya çıktığını düşünüyordu. İşler tersine döndüğüne göre, acaba Mu rahiplerinin sekiz köşeli Mu arması Hacı Bektaş tekkesinin bulunduğu yerdeki kadın ana topluluklarından ne zaman, kim tarafından Uygurlara götürülmüş olabilir? Acaba Tufan Anadolu'yu en fazla etkiledi de Luviler en az etkilenen Orta Asya içlerine, Tanrı dağına doğru mu sel sularının önünden kaçarak gittiler?..

Erzurumlu Teyo Emmi'nin* "palavraları", Erdoğan Çınar'ın macera anlatımları yanında hiç kalıyor.

---

* Teyo Emmi Hasankaleli'dir. "Bende yalan da yok, hilaf da yok" diyerek "palavra" sanatının çok güzel, çok renkli örneklerini sunmuştur. Aşağıya bu öykülerden birini alıyoruz:

"Geçenlerde TUZAK'tan aradılar. Tuzak, Türkiye Uzay Araştırmaları Merkezi'dir. Başkan beni aradı. Adı Neşet Havalıdurna. 'Teyo Emmi ecele gelesen çok önemli bir durum var. Sakın kimseye söylemeyesen' dedi.

Ben de çıkıp gettim. Kapıda parolayı söyledim, içeri aldılar. Beni alıp başkana götürdüler. Başkan 'Teyo Emmi iki senedir, aralıklarla uzaya adam yollirik ama gidirler geri gelmirler. Bir heber de alamirik. Baban heyrine get de bir heber al gel' dedi.

Neyse, bene üç saat kurs verdiler. Sonra gıcır gıcır bir uzay 131 tahsis ettiler.

Bende yalan da yok, hilaf da yok!

Üç, iki, bir, sıfır dediler, fırlattılar.

Böyle on kilometre kadar gitmiştim ki bir Amerikalı uzay astronot uzay teyyaresi ile yanımdan vın diye geçti. Geçtiğine bir şey demirem arkadaş, geçerken camdan bana baktı alaylı alaylı güldü ya, Teyo bunu yer mi?

Ben eyle hemen ara gazı yaptım, takviyeye geçirdim. Yanından vın diye geçmemle Amerikalı astronot yörüngesinden çıktı, uzayın derinliklerinde kayboldu.

Bir dakika geçmemişti ki telefonum çaldı, Bush aradı. Bush bene dedi ki, 'Sen bizim adamı yörüngeden çıkartmışsın.' Dedim ki 'Oğlum, senin adamın kaşındı.'

Neyse, gözüm benzin göstergesine ilişti. Yokuş aşağılarda boşa alıp sallıyram ki tasarruf edeyim.

Benzin istasyonuna girdik...

Mars'a indim. Dışarı çıktım ki etraftaki Marslılar beni sardılar. Marsça konuşirler, zannedirler ki ben anlamirem. Diyirler ki kendi aralarında: Ula tutun buni de öteki astronotların yanına koyun.

Teyo durur mi, Ya Allah dedim bunlara giriştim arkadaş.

Kime vurursam yerdeler. Bunlar dayanamadılar, bağırdılar: 'Teyo Emmi biz ettik sen etme. Ne dirsen söyle yapacık.'

Ula dedim, kaçırdığınız astronotları buraya getirin. Hemen gettiler 50-60 tene astronotu getirdiler oraya. Ben de onları aldım uzay 131'ine bindirdim. Doğru İsviçre'ye getirdim, uzay araştırma merkezine teslim ettim. Ordan Hasankale'ye geldim.

Marslıları iki mars bir ters ettim.

Bende yalan da yok, hilaf da yok!"

ERDOĞAN ÇINAR'IN PİRİ CONSTANTİNE SİLVANUS'UN KEHANETLERİ!

Pir Sultan Abdal ile ilgili araştırmaların çoğunda, Osmanlı döneminde, "Pir Sultan Abdal İsyanı"ndan ve Pir Sultan Abdal'ın bir isyan kahramanı olduğundan söz ediliyor. Bu konu Aleviliğin üzerindeki sis perdesini kaldırmaya çalışan Erdoğan Çınar'ın kafasına takılmış! Kitapların dipnotlarındaki "Mühimme Defterleri"ne de bakmış ancak isyanı bulamamış! Araştırmacıların birden fazla Pir Sultan Abdal bulunduğu iddialarını da değerlendirerek, "Derin araştırma"lardan sonra nihayet çarpıcı kararını vermiş:

Pir Sultan Abdal 16. yüzyılda yaşamamıştır! Asıl adı Silvanus'tur ve 7. yüzyılda yaşamıştır! Silvanus bir Alevi piridir, aynı zamanda ocak kurucusudur! Turna da Hermes'in avazıdır! Hermes'in asası Nil deryasında, hırkası da bir derviştedir. O halde, Pir Sultan Abdal "Turna", "Urum Kışı" dediğine göre, ölüm hikâyeleri de üç aşağı beş yukarı birbirine benzediğine göre o mutlaka "Silvanus"tur! Önüne "Pir" sözcüğü de eklenirse "Pir Silvanus" olur. Erdoğan Çınar'a göre halkımız 7. yüzyıldan itibaren "Pir Silvanus"un deyişlerini dilden dile yaşatarak bugüne kadar getirmiştir. "Pir Silvanus", Pir Sultan Abdal'ın ta kendisidir!

Hallac-ı Mansur'un da ölüm öyküsü Pir Sultan Abdal'a benzemesine rağmen, Hallac-ı Mansur'un "Arap çölleri"ne yakın olması, Sivas'la ve Yıldız Dağıyla ilişkisinin bulunmaması dolayısıyla Erdoğan Çınar, Pir Sultan Abdal'ı Hallac-ı Mansur yapmayı düşünmemiştir.

Normal bir insanın şöyle düşünmesi gerekirdi: Bugüne kadar araştırma yapan kişiler Pir Sultan Abdal isyanından söz ediyorlar, iyi arşiv tutan Osmanlı'da ise böyle bir isyanın kaydı yok, demek ki böyle bir isyan yok! Ama Erdoğan Çınar böyle düşünmüyor. Pir Sultan Abdal isyanı yoksa, Pir Sultan Abdal adlı bir kişi yaşama-

mıştır diye düşünüyor. Araştırmacıların isyan var kabulünü kabul ediyor ve 16. yüzyılda yaşayan halk ozanı, asıl adı Haydar olan Pir Sultan Abdal'ı alıyor, 7. yüzyıla, Bizans dönemindeki Colonea'nın (Şebinkarahisar) güneyindeki Cibossa'ya götürüyor, adını da Silvanus yapıyor. Pir Sultan Abdal'ın asıl adı Haydar'ken, Silvanus'un asıl adı olan Constantine'den ise hiç söz etmiyor.

Şöyle diyor Erdoğan Çınar:

"Silvanus sözcüğü 'orman halkından olan (ağaç eri)' anlamını taşıyan Latince bir kelimedir. Bu isim 680 yılında Sivas'ta katledilen 'Pir'in asıl adı değildi. Pir Silvanus bu ismi Alevi sözlü geleneğinin başlatıldığı ve kurumlaştırıldığı Cibossa (Sivas) Alevi ocağını kurduktan sonra aldı. Pir Silvanus (Master of The Wood) çok daha eski bir geçmişte Anadolu'da yaşamış orman halkı ve tahtacılar tarafından büyük üstat ve mürşit olarak kabul edilmiş kadim bir yol ulusunun adıdır."[64]

Mikhail Psellos'un Khronographia'sı, Prof. Dr. Işın Demirkent, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1992, Ankara, Basileios II.'nin Ölümünde (1025) Bizans İmparatorluğu Haritası.

64 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi Efsanesi*, s. 159

Bu alıntının neresini düzeltelim?

a) Öncelikle Cibossa Erdoğan Çınar'ın iddia ettiği gibi Bizans döneminde Sivas'ın adı değil, bugünkü Şebinkarahisar'ın güneyinde bulunan bir kasaba ya da köyün adı. O dönemde haritada görüldüğü gibi Sivas'ın adı Sebastia.

b) Sivas'ta katledilen "Pir" dediği Constantine Silvanus, Sivas'ta değil, Cibossa'da katledilmiş.

Peter of Sicily'nin anlatımlarından yola çıkarak yukarıdaki haritayı geliştirebilir, Cibossa'yı haritadaki yerine koyarak aşağıda yer alan haritaya ulaşabiliriz.

c) Silvanus adının "Pir"in asıl adı olmadığını söylüyor ama asıl adının ne olduğunu söylemiyor. Biz söyleyelim: Silvanus'un asıl adı Constantine'dir. Constantine (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan'ı), Ermenistan Samosata'sının Mananalis köyünde doğmuş bir Ermeni'dir. Bu bilgi Erdoğan Çınar'ın Aleviliğin Kayıp Bin Yılı adlı kitabının 51. sayfasında var. Şöyle diyor Erdoğan Çınar, hatırlatalım. Daha doğrusu Peter of Sicily'den alıntı alıyor:

"Kendisine Silvanus diyen Samsat yakınındaki Mamamalis Köyü'nden gelme Şebinkarahisar'ın bir 'Pir'i olan Corion'da Mani

sapkınlığını öğreten ve şeytani emelleri ve Hıristiyanlığa ettiği küfürler nedeni ile Symeon tarafından oracıkta taşlanan Paulikancı Constantine'ye lanet olsun."[65]

Demek ki Paulikancı Constantine... Yani Silvanus'un asıl adı Constantine... Erdoğan Çınar boşuna saklıyor. Yukarıdaki alıntıda geçen "Pir" sözcüğü ise Peter of Sicily'nin kitabında yok. Erdoğan Çınar tahrifat yapıyor. Okurla da alay ediyor. Genellikle "Papaz", "Keşiş" gördüğü yerlere "Pir" yazıyor. Suç işliyor. Sırf bu yüzden, asıl metni değiştirdiği için mahkemelik olması gerekiyor.

f) Oysa Ermenistan Samosata'sının Mananalis köyünde doğan Ermeni Constantine, Hıristiyanlığın gerçek kurucusu misyoner St. Paul'ün Makedonya'ya göndererek kilise kurdurduğu Başpiskopos Silvanus'un adını kendisine takma ad olarak almıştır. Silvanus takma adını aldığını Şebinkarahisar'ın güneyinde bulunan Cibossa'ya gittiği ilk gün, elindeki İncil ve St. Paul'ün mektuplarını oradaki halka göstererek ilan etmiştir.

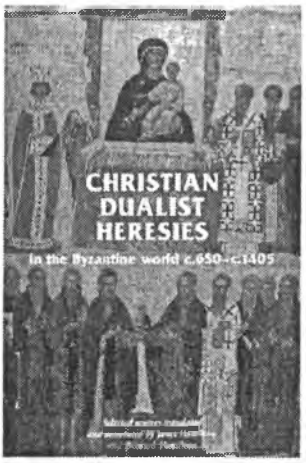

Bütün bu bilgiler Peter of Sicily'nin henüz Türkçeye çevrilmeyen, ancak Erdoğan Çınar'ın elinin altında bulunan kitapta fazlasıyla var. Söz konusu kaynak kitap bizim de elimizin altında var. *(9. yüzyılda Bizans görevlisi olarak Paulikienleri incelemek üzere bölgeye gönderilen Peter of Sicily, Grekçe metinler yazmıştır. Janet ve Bernard Hamilton ise bu metinleri İngilizceye çevirerek yayımlamıştır: "Christian Dualist Heresies in the Byzantine World c. 650– c. 1450, selected sources translated and annotated by Janet Hamilton and Bernard Hamilton assistance with the translation of Old Slavonic texts by Yuri Stoyanov,*

65 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kayıp Bin Yılı*, s. 51

Manchester University Pres Manchester and New York distributed exclusively in the USA by St. Martin's Press)

Kaldı ki Silvanus, İncil'de, Elçilerin İşleri'nde "Silas" olarak geçiyor. Yahudi kökenli bir kelime olan Silas, Latincede Silvanus olarak kabul görüyor. Zaten Erdoğan Çınar da Latincesini almış. "Ağaç eri" anlamına gelir diyor. Oysa "Orman ruhu" anlamındadır. Silvanus gerçek bir isim de değil. Bir unvan. Silas/Silvanus Hıristiyan inancıyla özdeşleşmiş bir kelime. Havarilerin hizmetinde bulunmuş, Hıristiyanlık ile ilgili düşüncelerini, mektuplarını, mesajlarını taşıyan, ulaştıran sadık kişilere, yardımcılara Silas/Silvanus denilmiştir.*

Silas/Silvanus ismini günümüzde Alevilerin arasında değil, Hıristiyanların arasında aramak gerekiyor. Dolayısıyla "Tahtacılıkla" bir ilgisi yok.

---

* http://en.wikipedia.org/wiki/Silas

(*This article is about the first century figure from early Christianity. For other uses, see Silas (disambiguation). For other saints named Silvanus, see Silvanus.* Saint Silas or Saint Silvanus (flourished 1st century) was a leading member of the early Christian community, who later accompanied Paul in some of his missionary journeys.

There is some disagreement over the proper form of his name: he is consistently called "Silas" in Acts, but the Latin *Silvanus*, which means "of the forest", is always used by Paul and in the First Epistle of Peter; it may be that "Silvanus" is the Romanized version of the original "Silas", or that "Silas" is the Greek nickname for "Silvanus". Fitzmyer points out that Silas is the Greek version of the Aramaic "Seila", a version of the Hebrew "Saul", which is attested in Palmyrene inscriptions.[1] The name Latin "Silvanus" may be derived from pre-Roman Italian languages (see, *e.g.*, the character "Asilas", an Etruscan leader and warrior-prophet who plays a prominent role in assisting Aeneas in Virgil's epic poem the *Aeneid*).[*citation needed*]

St. Silas is currently commemorated in the Calendar of Saints of the Evangelical Lutheran Church in America on January 26 with Timothy and the Apostle Titus, and separately on February 10 by the Roman Catholic Church and by the Lutheran Church - Missouri Synod.)

ELÇİLERİN İŞLERİ 18

Korint'te

18 [1]Bundan sonra Pavlus Atina'dan ayrılıp Korint'e gitti. [2-3]Orada Pontus doğumlu, Akvila adında bir Yahudi ile karısı Priskilla'yı buldu. Bunlar, Klavdius'un bütün Yahudiler'in Roma'yı terk etmesi yolundaki buyruğu üzerine, kısa süre önce İtalya'dan gelmişlerdi. Akvila ile Priskilla'nın yanına giden Pavlus, aynı meslekten olduğundan onlarla kalıp çalıştı. Çünkü meslekleri çadırcılıktı. [4]Pavlus, her Şabat Günü havrada tartışarak hem Yahudiler'i hem Grekler'i ikna etmeye çalışıyordu.

[5]Silas'la Timoteos Makedonya'dan gelince, Pavlus kendini tümüyle Tanrı sözünü yaymaya verdi. Yahudiler'e, İsa'nın Mesih olduğuna dair tanıklık ediyordu. [6]Ama Yahudiler karşı gelip ona sövmeye başlayınca Pavlus, giysilerini silkerek, "Başınıza geleceklerin sorumlusu sizsiniz!" dedi. "Sorumluluk benden gitti. Bundan böyle öteki

Tarsuslu Elçi Pavlus, Kitabı Mukaddes Şirketi, Haziran 2008 İst., s. 45

Silvanus adı, Kitab-ı Mukaddes şirketi tarafından yayımlanan "Tarsuslu Elçi Pavlus" adlı kitapda, Pavlus'tan Selaniklilere I. Mektup da şu şekilde geçmektedir:

"Pavlus, Silvanus ve Timoteos'tan Baba Tanrı'ya ve Rab İsa Mesih'e ait olan Selanik kilisesine selam! Sizlere lütuf ve esenlik olsun."

PAVLUS'TAN SELANİKLİLER'E BİRİNCİ MEKTUP 1-2

Pavlus'tan SELANİKLİLER'E BİRİNCİ MEKTUP

1 [1]Pavlus, Silvanus ve Timoteos'tan Baba Tanrı'ya ve Rab İsa Mesih'e ait olan Selanik kilisesine selam! Sizlere lütuf ve esenlik olsun.

Tarsuslu Elçi Pavlus, Kitabı Mukaddes Şirketi, Haziran 2008 İst., s. 180

Aynı hitap cümlesi Pavlus'tan Selaniklileri yazılan II. Mektupta da geçmektedir.

O yıllarda Ermenistan'dan bakıldığında Coleonea batıda görünüyormuş. Bu yüzden Constantine Silvanus Cibossa'ya gittiğinde "Siz Makedonlarsınız, bense size Paul tarafından gönderilen Silvanus'um" demiştir. Dolayısıyla Colonea'ya ve onun güneyinde bir kasaba olan Cibossa'ya Makedonya toprakları içinde yer veriliyormuş...

Bu durumda, yani Silvanus, St. Paul'ün adamlarından biriyse ve Silvanus Alevilerin "Büyük Üstadı" ise St. Paul kim olmaktadır? (Kaldı ki Alevilerde "Büyük Üstadlık" gibi bir tanımlama yoktur.) Yani St. Paul Alevilerin birinci derece büyük üstadı ve büyük mürşidi, peygamberi mi oluyor? Aleviler "Ali" adını kaldırarak "St. Paul" adını mı kullanmalılar?

Erdoğan Çınar, Pir Sultan Abdal'ı Silvanus yapabilmek için, Silvanus'un asıl adı olan Constantine'i, St. Paul hayranı olduğunu saklıyor, ancak tahrifatı bu kadarla sınırlı değil. Sivas'ın Bizans dönemindeki adı olan Sebastia'dır. Erdoğan Çınar ise Sivas'ın adını "Cibossa" yapıyor. Cibossa, "Kibossa" şeklinde okunması gerekirken, Erdoğan Çınar "Sibossa" olarak lanse ediyor ki okur tarafından Sivas olarak anlaşılsın. Doğal olarak Pir Sultan Abdal'ın yaşadığı yer olarak kabul edilen Yıldız Dağı'nın da yerinin değiştirilmesi gerekiyor. Constantine Silvanus'un doğduğu köy olan Mananalis'ten ayrılıp Colonea'nın (Şebinkarahisar) güneyindeki bir kasaba ya da köy olan Cibossa'ya gitmesini, Erdoğan Çınar, *"Bizans saldırılarında büyük kayıplar veren, kanlı eylemlerin değişmez hedefi haline gelen Pülümür'deki köyünden 653 yılında ayrıldı. Bu bölgeden daha Batıya doğru giderek Sivas'ın kuzeyinde Yıldız Dağı'nın yamaçlarına yerleşti. 653 yılından başlayarak Yıldız Dağı ve bu heybetli dağın alçağında uzanan Bedohtun Ovası Aleviliğin merkezi oldu"*[66] şeklinde sunuyor.

66 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri*, s. 140

Sebastia'yı Sivas olarak kabul etmez, Cibossa'yı Sivas olarak anlatmaya kalkışırsanız, doğal olarak yalana dayalı bir tarih yazmış olursunuz. Constantine Silvanus'un 27 yıl vaizlik yapacağı Colonea'nın (Şebinkarahisar) güneyinde bir kale olan Cibossa'ya gitmesini Yıldız Dağı'na gitme olarak anlatırsınız. Haritada Sivas'ın kuzey batısında yer alan Yıldız Dağı'nı alır, sağa, kuş uçuşu yaklaşık 250-300 km. kaydırıp Şebinkarahisar'ın güneyindeki Cibossa'ya yerleştirirsiniz. Erdoğan Çınar, bunu nasıl yaptın diye soranlara, ekvatora paralel bir çizgi çekin bakalım Yıldız Dağı Şebinkarahisar'ın güneyinde mi değil mi, diye karşı soru bile soruyor. Siz de bir Türkiye haritası alabilir, Şebinkarahisar ile Yıldız Dağı arasına bir çizgi çekip Erdoğan Çınar'ın iddiasını doğrulayabilirsiniz! Aynı mantıkla, örneğin Kars ile İzmir arasına, ekvatora paralel bir çizgi çekersek, İzmir Kars'ın hangi yönünde olur!

Özetlersek, Erdoğan Çınar yalana dayalı bir tarih yazabilmek için mizansene başvurmaktadır:

1. Ermeni Constantine'in Sivas, Banaz ve Yıldız Dağı ile bir ilgisi yoktur.

2. Constantine Türkmen değil, Ermenistan'ın Samosat'ında (Arsamosata) Mananalis köyünde Ermeni bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.

3. Suriye'den cezaevinden kaçan bir papaz yardımcısı ona İncil ve St. Paul'ün mektuplarını getirmiştir. Constantine, St. Paul'e hayran olmuş, onun yolundan, gerçek yolundan gitmek için bir karara varmıştır.

4. Colonea'nın (Şebinkarahisar) güneyinde bir kasaba olan Cibossa'ya gitmiş, orada kendisini Silvanus olarak tanıtmıştır: "Siz Makedonlarsınız, bense size Paul tarafından gönderilen Silvanus'um" demiştir.

Dolayısıyla Erdoğan Çınar, Constantine'in St. Paul hayranı olduğunu ve St. Paul'ün adamlarından biri olan Silvanus'un adını

unvan olarak aldığını ve Paulikienlerin etnik kökenini okurdan saklıyor. Manici Gnostik Hıristiyan Ermeni bir papaz oluyor mu Pir Sultan Abdal! Bütün bunları yaparken okuru da aptal sanıyor. Hani, daha önce söz ettiği, bizim de bu kitapta sık sık eleştirdiğimiz Atlantis'in Mısır kolonisinden on binlerce yıl süren göçler sonucu Alamut'a gelen Mu'culuk, binlerce yıl süren uzun bir yolculuktan sonra ve Türkmen dervişleri aracılığı ile Anadolu'ya gelmişti! Hiç de öyle olmadığı bizzat Erdoğan Çınar'ın Constantine Silvanus anlatımıyla sabittir. Erdoğan Çınar, Constantine Silvanus'u Cibossa yerine Sivas'a götürerek, ona Alevi ocağı kurdurarak Bizans tarihi çalışan üniversitelerin düşüncelerini de "alt üst" etmiştir.

Psikolojik bir harekât yapıldığı görülmektedir. Erdoğan Çınar yüzlerce yalan ve tahrifatla Alevilerin zihnini karıştırmaya çalışmaktadır. Okur-yazar Alevilerde en azından bir iz kalsın istenmektedir. Misyonerler, St. Paul'ün kurdurduğu kiliselerin, St. Paul görevlilerinin isimlerinin Alevilerin bilinçaltında yer etmesini istiyor. St. Paul ile Aleviler arasında ilişki kurulmak isteniyor.

Paulikien Didaskaloslarının Kısa Tarih Özeti

Önce Paulikienler hakkında biraz daha toplu ancak özet bilgiyi bu kez hikâye edelim, tekrar edelim:

> 94. In the days of the emperor Constantine, grandson[28] of Heraclius, there was born in the territory of Samosata in Armenia an Armenian named Constantine, in a village called Mananalis,[29] a village which even now rears Manichaeans.
>
> 76
>
> Sicilya'lı Peter'in notu

95. This man entertained in his house for some time a certain deacon, a prisoner who was returning to his own country from Syria and came first to Mananalis. All this we found by careful enquiry. The prisoner was bringing back from Syria two books, one of the holy Gospel and the other of the Apostle, which he presented to Constantine in return for his hospitality.

96. When he had received the two books, that of the Gospel and of the Apostle, and realised that his heresy was unlawful and hateful and was hated and avoided by everyone because of the blasphemies and shameful acts it contained, he determined to give a new face to the evil. He determined, through the power of the devil, that no other book at all should be read than the Gospel and the Apostle, to conceal the harm

76

Sicilya'lı Peter'in notu

Ermenistan Samosat'ının (Arsamosata) Mananalis adlı köyünde Ermeni bir ailenin çocuğu olarak Constantine adlı bir kişi dünyaya geldi. Bu kişi büyüyüp yetiştiğinde Suriye'den zindandan kaçan ya da mahkumiyetten dönen bir papaz yardımcısının yolu Mananalis köyünden geçiyordu. Papaz yardımcısı Constantine'e misafir oldu. Uzun uzun sohbet ettiler. Papaz yardımcısı, Constantine'e iki kitap verdi. Bu kitaplardan birisi Gospel (İncil), diğeri ise St. Paul'ün mektuplarından oluşan Apostle'dı. Constantine büyük heyecana kapıldı ve St. Paul'ün yolundan gitmeye karar verdi. O günden sonra St. Paul'ün "gerçek" düşüncelerini yaymaya başladı. Katolik Hıristiyanlar onları küçümsedikleri için "Paulcükler" anlamına gelen Paulician adını taktı. Paulician, Ermenice *Paylikeank* sözcüğünün bozulmuş şeklidir.

Constantine Havari geleneğini yeniden keşfetti. Zaten diğer Hıristiyan gruplar da benzer keşifler yapmaktaydı. Constantine 654-655 yıllarında Colonea'nın (Şebinkarahisar) güneyindeki ve Colenea'nın bir kasabası olan Cibossa'ya gitti. Kendisini St. Pa-

ul'ün adamlarından Silvanus'a benzetiyordu. Zira St. Paul, sadık havarisi olan Silvanus'u yüzyıllar önce Makedonya'ya göndermişti. Constantine de Cibossalılara St. Paul'ün mektuplarından oluşan kitabı göstererek şöyle dedi: "Siz Makedonlarsınız, bense size Paul tarafından gönderilen Silvanus'um." O günden sonra Constantine, Silvanus olarak anıldı. Yani St. Paul'ün sadık misyoner yardımcısının adını alan kişinin gerçek adı Constantine'dir. Bu bilgiler Peter of Sicily'nin raporlarında var. Constantine, yeni bir yaşama başlamış, yeni bir isim almıştır: Silvanus... Constantine, kendisini Silvanus olarak adlandırırken, bir manastır geleneği olan "yeni yaşamda yeni isim" geleneğini uyguluyordu.

Constantine Silvanus, Paulikienlerin ilk didaskalosudur. Onlarda bir didaskalos, yani keşiş başı vardı. Constantine'den sonra gelen didaskaloslar da St. Paul'ün adamlarının adlarını almışlardı. Bir gerçek, bir de havari adları vardı.

Constantine, Cibossa'da bir kilise kurdu. Colanea'da (Şebinkarahisar) ve civarında 27 yıl kalarak vaazlar verdi. Daha sonra Bizans'tan, onu öldürmesi için Symeon adlı bir saray görevlisi koutan gönderildi. Sonuçta Constantine asılarak öldürüldü. Ancak Paulikienler, Constantine'i Hıristiyanların ilk şehidi olan Stephen'e benzetmek için yeni bir hikâye uydurdular. Constantine güya Stephen gibi taşlanarak öldürülmüştü! St. Paul Stephen'i taşlatarak öldürmüş, daha sonra rüyasında İsa'yı görmüş, pişman olarak Hıristiyan olmuştu.

Symeon, Bizans'a döndükten sonra Constantine'in öldürülmesinde rol aldığı için pişman oldu. Aynen St. Paul gibi. Symeon, zaten Paulikienlerin inancından da etkilenmişti. Colonea'ya döndü ve Paulikienlerin didaskalosu oldu. (Erdoğan Çınar Constantine Silvanus'u Pir Sultan Abdal yapmıştır. Oysa Constantine'in başına gelenler Pir Sultan Abdal anlatısından çok farklıdır. Pir Sultan Abdal anlatısındaki Hızır Paşa tiplemesine hiç benzemiyor. Zi-

ra Hızır Paşa, Pir Sultan asıldıktan sonra Alevilerin mürşidi olmamıştır. O hâlâ Hızır Paşa olarak, "ikrarsız şeytan-ı lain" olarak lanetlenmektedir. Oysa Constantine Silvanus'u öldüren Symeon birkaç yıl sonra Cibossa'ya dönerek Paulikienlerin didaskalosu olmuştur.

Yürü Bre Hızır Paşa

Yürü bre Hızır Paşa
Senin de çarkın kırılır
Güvendiğin padişahın
O da bir gün devrilir

Nemrut gibi Anka n'oldu
Bir sinek havale oldu
Davamız mahşere kaldı
Yarın bu senden sorulur

Şah'ı sevmek suç mu bana
Kem bildirdin beni Han'a
Can için yalvarmam sana
Şehinşah bana darılır

Hafid-i Pelgamber'im has
Gel Yezid Hüseyn'imi kes
Mansur'um beni dara as
Ben ölünce il durulur

Ben Musa'yım sen Firavun
İkrarsız Şeytan-ı lain
Üçüncü ölmem bu hain
Pir Sultan ölür, dirilir)

Buradan şunu da öğreniyoruz ki, Paulikienlerin didaskalosu olmak için aynı soydan gelmek şart değildir. "İdris Peygamber'in okulunda okumak" da şart değildir. Constantine Silvanus'un Ermeni bir aileden geldiğini unutmamak gerekiyor. Constantin Silvanus'u Symeon adlı komutanın öldürdüğünü de... Symeon'un Bizans komutanı olduğunu da... Bizans komutanı Symeon Paulikienlerin didaskalosu olmuşsa, "İdris Peygamberin Okulu" Bizans'ta demektir!

Symeon adlı komutan didaskalos olduktan sonra, St. Paul'ün adamlarından Titus'un adını aldı. St. Paul'ün "Ama Tanrım, kim şu kederli insanları Titus'un gelişi gibi avutur" sözlerinden etkilenmişti.

Bu sırada Mananalisli Constantine'in evlatlık oğlu Justus, Hıristiyan düalizmiyle St. Paul'ün öğretisinin uyuşup uyuşmadığı konusunda kuşku duymaya başladı. Şebinkarahisar (Colonea) Ortodoks piskoposundan bu konuda Symeon Titus ve kendisi arasında bir karar vermesini istedi. Piskopos, Symeon Titus'u İmparator II. Justinian'a ihbar etti. Symeon Titus ve kendisine sadık adamları ölüm cezasına çarptırıldı ve canlı canlı yakıldılar. Bu cezada Symeon Titus'un bir zamanlar kraliyet görevlisi olması ve daha sonra imparatoru hayal kırıklığına uğratması büyük rol oynamıştır. Bu olayların II. Justinian yönetiminin ilk döneminde (685-95) meydana gelmiş olması muhtemel görülmektedir. Çünkü 686-87'de Hazarların da yardımıyla kraliyet güçleri Ermenistan'da kontrolü tekrar ele geçirmeyi başarmışlardır, 693'e kadar bu durum sürmüştür, dolayısıyla imparator doğu vilayetlerde karar verme yetkisine sahiptir.

Justus ve yandaşları Ortodoks Kilisesiyle uzlaşmaya vardılar. Cibossa'daki Makedon Paulikien Kilisesi daha da hassas bir duruma geldi. Paulikien Kilisesi'nin daha önce zulümden kaçmış olan Paul adındaki Ermeni üyesi, yanına Gegnesius ve Theodore adlı

oğullarını alarak Şebinkarahisar'ın (Colonea) batısındaki Phanaroia'daki Episparis bölgesine kaçtı. Paul, Paulikienleri toparladı ama onların üzerinde dini bir otorite kurmadı. Yani kendisini didaskalos olarak ilan etmedi. Ancak bu topluluk üzerinde büyük saygınlık kazandı. Mananalisli Constantine'in müritleri Paul'e büyük değer verdiler ve bir iddiaya göre onun ismini aldılar. Paul'ün iki oğlu da didaskalos niteliğine sahip olduklarını iddia etti. Ama Paul, bir zamanlar St. Paul'ün yakın adamı olan ve St. Paul ve Silvanus'a misyonerlik görevlerinde yardım eden Timothy'nin adını alan oğlu Gegnesius'u destekledi. Sicilyalı Peter, Timothy'nin 718'de lider olduğunu, otuz yıl görevde kaldığını, muhtemelen 748'de öldüğünü anlatıyor.

Paulikienler Gegnesius Timothy öldükten sonra yerine kimin geçeceği konusunda ikiye bölündüler. Bir kısmı Gegnesius Timothy'nin oğlu Zacharias'ı, diğerleri de evlatlık oğlu Joseph'ı takip etmek istedi. İkisi de yeni *didaskalos* olduğunu iddia etti ama bir süre sonra her iki lider de müritleriyle birlikte Ermenistan'dan Bizans ülkesine göçme konusunda anlaştı. 772'de Ermenistan'da Abbasi Halifesi İslami düzeni yeniden kurmuştu. O dönemde birçok Ermeni Bizans'tan sığınma talep etti. Paulikienler de bu genel hareketin bir parçası oldular. Ancak, Arap sınırındaki devriyelerle savaşan Zacharias'ın müritlerinin birçoğu Bizans topraklarına geçmek isterken öldürüldü. Çünkü Zacharias yandaşlarını terk etmiş ve onları tehlikeye atmıştı. Dolayısıyla *didaskalos* olma iddiasını kaybetmişti. Zacharias'ın akıbeti bilinmemektedir.

Joseph ise sınır görevlilerine, yük arabaları içinde yolculuk eden adamlarının Suriye'de otlak aradıklarını söyleyerek güneye geçmelerini sağladı; ama daha sonra batıya yönelerek Phanaroia'daki Episparis'e gittiler.

Tartışmasız *didaskalos* olan Joseph, St. Paul tarafından "kardeşim ve yakın arkadaşım ve yakın askerim" olarak tanımlanan

Epaphroditus ismini aldı. Bir zamanlar babasının yaşadığı Epispa-ris'te Paulikienler tarafından içtenlikle karşılandı. Ancak bir süre sonra ibadet etmek için toplandıklarında yerel bir görevli Paulikienleri tutukladı.

Joseph Epaphroditus tutukluyken kaçtı ve St. Paul tarafından İncil'in öğretildiği Orta Anadolu'da, Pisidia'daki Antioch'a gitti. Orada, Philippi Paulikien Kilisesi'ni kurdu. Otuz yıl kadar didaskalos olarak görev yaptıktan sonra, Josehp Epaphroditus 800 yılından hemen önce öldü.

Onun halefi Baanes (Ermenicede Vahan), Ermenistan'da doğdu. Paulikienlerin ad vurma geleneğine göre asıl adı Vahan olan kişi Baanes adını almıştır demek yanlış olmaz. Photius'a göre Baanes'in babası Yahudi'ydi. Daha sonra Anadolu'daki Joseph Epaphroditus'a katıldı ve sonunda Joseph Epaphroditus öldükten sonra didaskalos olarak onun yerini aldı. Ancak Sergius adlı bir kişi etrafına toparladığı taraftarlarıyla Baanes'in hain olduğunu ilan etti. Paulikienler ikiye bölündü ve birbirine düştü. Burada geleneksel yapı Baanes yapısıdır.

Epaphroditus escaped arrest and went to Antioch in Pisidia in central Anatolia, which had been evangelized by St Paul.[36] There he founded the Paulician Church of Philippi, the name presumably being chosen because the first Epaphroditus had been a prominent member of the Pauline church of Philippi. After a ministry of almost thirty years Epaphroditus died some time before 800.

His successor, Baanes (Vahan in Armenian),[37] was born in Armenia and according to Photius had a Jewish father.[37] He later joined Epaphroditus in Antioch in Pisidia and eventually succeeded him as *didaskalos*, but his leadership was challenged by a certain Sergius, whose followers always referred to Baanes as 'the Foul', and they were Peter of Sicily's informants.

18 Peter of Sicily'nin notu

Sergius Grek'ti. Galatia, Tavium (Ankara Çorum arası) yakınlarında bir köyde Ortodoks Hıristiyan olarak büyütülmüştü. Sicilyalı Peter'a göre Sergius, Paulikien bir kadının sevgilisi olmuş ve inanç değiştirmişti. Ancak Bizanslı yazarlar Sergius'un öğretmeninin Lycopetrus ya da Peter the Wolf (Kurt Peter) adındaki bir büyücü olduğunu iddia etmişlerdir. Sergius bazı Paulikienlerce didaskalos olarak kabul edilmiştir. Sergius da St. Paul'ün adamlarından Tychicus'un adını almıştır. St. Paul bu kişiyi "Sevgili kardeşim ve Tanrı'nın inançlı vaizi" olarak tanımlar.

O günden sonra iki Paulikienci grup arasında savaş başladı. Birbirlerini öldürdüler. Erdoğan Çınar, Baanes adlı didaskalos Ermeni'ye kitaplarında yer vermiyor. Gelmiş geçmiş en büyük didaskalos olarak Sergius'u anlatıyor. Paulikienliğin kurucusu Constantine'i Pir Sultan Abdal'a benzetebilmek için onun takma ismi olan Silvanus sözcüğünü kullanırken, sıra Sergius'a geldiğinde, Sergius'un aldığı takma ismi olan Tychicus'u değil, ilk ismini kullanıyor. Çünkü ona "Tahtacı Sergius" diyecek ve şairane anlatımlara başvuracak. Oysa Sergius tartışmalı bir kişidir. Erdoğan Çınar Aleviliğin Kökleri adlı kitabında "Sergius'un postta kaldığı otuz dört yıl boyunca dağlara çıkmış 'Alevi İntikam Mangaları' ile Sergius'un sadık gelenekçi talipleri arasında yaşanan tartışma ve ayrılık giderek büyüdü. Dağlardaki intikam mangalarının sayıları hızla arttı" demektedir.[67] "Alevi İntikam Mangaları"nın Baanes taraftarları olduğu çok açıktır. "Dağlardaki İntikam Mangaları'nın sayıları hızla arttı" demek Sergius taraftarlarının Sergius'u terk ederek Baanes taraftarlarına katıldı anlamına gelmektedir. "Sadık gelenekçi" taraftarlar Baanes taraftarlarıdır. Erdoğan Çınar'ın sözünü ettiği "Alevi İntikam Mangaları", Peter of Sicily'nin kitabında yoktur. Erdoğan Çınar her zamanki gibi tahrifat yapıyor. "Alevi İntikam Mangaları", yani Baanes taraftarlarıyla Sergius taraftarlarının birbirlerini öldürdüklerini unutmamak gerekiyor.

67 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri*, s. 147

Aynen St. Paul gibi, Sergius da Paulikien kiliselere mektuplar yazmıştır.

Paulikienlerin çok azı Sergius'u didaskalos olarak kabul etti, geneli Baanes'e bağlı kaldı. 834-35 yıllarında marangozluk yapan Sergius, Arguvan dağlarında ağaç keserken Nikopol (Nicopolis) kastellon'undan gelen Tzanios, baltayı Sergius'un elinden kaptı, vurdu ve onu öldürdü. Muhtemelen Tzanios bir Ortodoks fanatiğiydi. Ama Tzanious'un didaskalos Baanes'in müritlerinin bağlı olduğu rakip Paulikien kilisesinden biri olma ihtimali de mevcuttu. Çünkü Sergius'un ölümünden sonra müritleri, Baanes'in müritlerini öldürmeye hız verdi. Photius, dokuzuncu yüzyılın sonunda Sergius ve Baanes'in müritleri arasındaki ayrımcılığın düzelmediğini anlatır.

Erdoğan Çınar'ın "Tahtacı" olarak lanse ettiği didaskalosların marangozluk yapmaları da özentiydi. (Marangoz Yusuf'un oğlu marangoz İsa....) Dolayısıyla Erdoğan Çınar'ın "Marangoz"u, "Tahtacı Sergius" olarak lanse etmesi spekülasyondur. Bizim "Tahtacıların" ne St. Paul'den, ne Sergius'tan haberleri var. İsa'nın Allah'ı, İsa'nın babası Yusuf, anası Meryem Alevilerin deyişlerinde yerlerini çoktan almışlardır.

Aslı var mı evlenmişsin
Hazreti Meryemi almışsın
Oğlan babası olmuşsun
İsa ruhullahın var mı

Seni ne etsem neylesem
Bir güzel rüsva eylesem
Her ettiğini söylesem
Acaba iznullah var mı?
Agahi

Baanes taraftarlarıyla Sergius taraftarları arasındaki Paulikienler içi savaşa Sergius'un synekdemos'u Thedotus tarafından son verildi. Baanes'in akibeti bilinmiyor.

Sergius'tan sonra bir daha didaskalos gelmemiş.

Dikkat edileceği gibi biz de Bizans arşivlerine girmiş bulunuyoruz! "Bizans arşivlerine girmek" demek "Peter Of Sicily'nin raporlarını okumak" demektir. Yukarıdaki bilgiler Peter of Sicily'nin raporlarında bolca var. Bu kitaptaki, raporlardaki Paulikien Hıristiyanlık tarihini, Erdoğan Çınar Alevi tarihi olarak anlatmaktadır. Keşişleri pir yapmış, kiliseleri de alevi ocağı yapmıştır.

Oysa bu tarih Paulikienlerin tarihidir ve onlar da St. Paul'ün gerçek temsilcilerinin kendileri olduğunu söylemektedir... Yani nasıl Sünni ve Şii tarihi İslam mezhepleri tarihinin bir parçasıysa, Paulikien tarihi de Hıristiyanlık mezhepleri tarihinin bir parçasıdır.

Paulikienlerin arasında her zaman ikilik olmuştur: Symeon ile Justus arasında; Paul'un oğulları Gegnesius ile Thedore arasında; Gegnesius'un oğulları Joseph ile Zacharias arasında -ki Zacharias kardeşi Joseph'i bir taşla vurup öldürmüştür- ve son olarak aralarında katliamlara varan saldırı olan Baanes ile Sergius arasında...

"Constantine Pir Silvanus Kültür Derneği!" mi?

Erdoğan Çınar, Türkmen Pir Sultan Abdal'ı 16. yüzyıldan 7. yüzyıla taşıyarak Ermeni Constantine yapmadan önce birkaç kitap yazdı. Bu kitapları okuyan ve tarih bilgisi hiç olmayan, Constantine Silvanus'u duymamış bazı Alevi dernek yöneticilerinin ezberleri ve dengeleri bozuldu. Anadolu'daki St. Paul "çiçekleri"ni koklayarak büyük coşkuya kapıldılar, heyecanlandılar. Erdoğan Çınar'ın, "Alevilik dinler yok iken vardı, Alevilik semavi dinlerin asıl kaynağı, serçeşmesidir" demesi onların ruhunu okşadı. Sadece dernek yöneticileri değil, "iyi arşivci", "bilgili" yazar-çizerlerin kafasında bile soru işaretleri belirdi. Dernek yöneticileri Alevi araş-

tırmacılara güveniyor ve onların evrakta sahtecilik yapabileceklerini, papaz yardımcısının heybesinden çıkarıp Constantine Silvanus'a verdiği, Constantine Silvanus'un da öptüğü İncil ve St. Paul'ün mektuplarını Alevilik kitabı olarak sunabileceklerini sanmıyorlardı. Erdoğan Çınar'dan kuşkulanmak akıllarına gelmedi. Gönülleri yalana aktı. Yalanı, sanal bir tarihi bizzat kendileri istedi. Bu tür kişiler için Alevilik, İslam'ın, Muhammed, Ali ve Hasan-Hüseyin'in dışına çıksın da ne olursa olsundu. İsterse kuyruklu yalan olsundu, anlatılan her türlü masala inanmaya hazırdılar. Önemli olan Aleviliği çok tepki duydukları İslam'ın dışına çıkartmaktı. Erdoğan Çınar da zaten bunu yapıyordu. Ama Erdoğan Çınar'ın diğer "tezleri" neyse de Pir Sultan Abdal konusundaki vecizelerini duyduklarında şoke oldular, sessizleştiler, bu kadarı da olmaz diye düşünerek bir kenara çekildiler. Dengeleri hâlâ bozuktur, utangaçtırlar.

Pir Sultan Abdal Kültür Derneği yöneticileri arasında sağlam duruşlu, sarsılmaz arkadaşlar var. Ancak siz Pir Sultan Abdal Kültür Derneği yöneticisi olsanız ve ezberiniz Erdoğan Çınar'ın anlattıkları ile bozulsa, büyük coşkuya kapılsanız. Ama bir gün Pir Sultan Abdal'ın 16. yüzyılda değil de 7. yüzyılda yaşadığını, Silvanus olduğunu Erdoğan Çınar'dan öğrenseniz şoke olursunuz, değil mi? Peki, siz, Pir Sultan Abdal'ın asıl adının "Koca Haydar" olduğunu sanırken, gerçekte "Constantine" olduğunu, aslının Türkmen değil de Ermeni olduğunu, hatta Silvanus'un St. Paul'ün Makedon Kilisesi'ni kurmak için gönderdiği Silas adlı kişi olduğunu öğrendiğinizde ne yapardınız, ezberiniz ve dengeniz tamamen bozulmaz mıydı? Zira Pir Sultan Abdal hakkında bildiğiniz her şeyin yanlış olduğunu Erdoğan Çınar size söylüyor. Eğer ezberiniz bozulmaya devam ediyorsa, gerçeğe erdiniz demektir! Öncelikle dernek adını değiştirmelisiniz. Erdoğan Çınar'ın tezlerini kabul ediyor ve gerçeği görüyorsanız derneğinizin adının "Pir Sultan Abdal Kültür Derneği" değil, en azından "Pir Silvanus Kül-

tür Derneği" ya da "Constantine Pir Silvanus Kültür Derneği" olması gerekiyor. Ayrıca Silvanus'un resimleri de var. Dernek logosunun yanındaki sakalı döşünde, elindeki sazını yukarı kaldıran Pir Sultan Abdal resmini de "Constantine Pir Silvanus"un resmiyle değiştirmeniz gerekiyor.

Tarih Kurumu eski başkanı Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu Alevilerin Ermeni kökenli olduğunu söylediğinde karşı çıkanlar vardı. Aynı kişiler Çınar'ın tezlerini destekledilerler. Peki, Halaçoğlu, Çınar'ın kitaplarından alıntı yaparsa ne olacak? Constantine Silvanus bir Ermeni. Çınar onu Alevilerin ulu mürşidi, "büyük üstadı", ocak kurucusu, sözlü geleneğin kurucusu ve kurumlaştırıcısı olarak anlatıyor. *"En sevdiği müridinin attığı taş ile Hakk'a yürüyen Mananalisli Pir Silvanus, Alevilerin ünlü mürşidi ve Alevi sözlü geleneğinin kurucusu ve büyük üstadı Pir Sultan Abdal'dır. Onun onurlu ve mahzun hikâyesi, bir unutulmaz efsane oldu, bin üç yüzyıldır Anadolu'nun her köşesinde anlatılır"*[68] diyor. Paulikienler de ya Ermeni, ya Yahudi, ya da Grek. Didaskaloslar arasında da ne ararsanız var: Ermeniler, Grekler, Yahudiler...

Erdoğan Çınar'ın "Pir Silvanus (Master of The Wood) çok daha eski bir geçmişte Anadolu'da yaşamış orman halkı ve tahtacılar tarafından büyük üstat ve mürşit olarak kabul edilmiş kadim bir yol ulusunun adıdır" diye lanse ettiği, St. Paul'ün "Tahtacı" baş piskoposu Silas/Silvanus'un resimleri.

68 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri*, s. 142-143

Pir Sultan Abdal Kültür Derneği yöneticilerinin bu konuda neden suskun kaldıkları düşündürücüdür. (Hatta bazı yöneticiler, çeşitli seminer ve panellerde, televizyon programlarında Erdoğan Çınar'la aynı masada oturmaktadır.) Ya Erdoğan Çınar'ı ciddiye almıyorlar ya da bir dönem alkışlamış şimdi utanıyor olabilirler. Yöneticiler Erdoğan Çınar'ın görüşlerini savunuyorlarsa açık yürekliliklе bunu halka açıklamalıdırlar ki bu durumda Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nin varlık koşulu ortadan kalkmış demektir.

Gospel'ı yani İncil'i Alevi kitabı olarak, Apostle'ı da Alevi kitabı olarak gösterebilen bir kişi, ki o kişi Erdoğan Çınar'dır, Pir Sultan Abdal konusunda spekülasyon yapmış, hem de Alevi önderler arasında kuşku yaratabilmiştir. Eğer Aleviler, özellikle önderler bu kişiyi kenara itemiyorsa, ayaklarını hangi zemine basmaktadırlar?

Alevilerde iki kesim olduğu görülmektedir. Birisi gelenekten gelen kesimdir. Diğeri ise geleneğin dışındadır. Gelenekten gelen kesim için yeni, uydurma bir tarihe ihtiyaç yoktur. Alevilere yapay tarih arayanlar gelenek dışı kesimdir. Bu kesim, Alevi mürşit ocakları, alt talip toplulukları aşiret adlarıyla, obalarıyla, yerleşim bölgeleriyle, etnik kimlikleriyle ve milyonlarca halk yapısıyla yaşarken; Türkmenlerin, Kürtlerin, Zazaların, Arapların ve Rom Abdallarının yapısını inceleyecek yerde, St. Paul ve taraftarlarının Hıristiyanlık tarihine kayıyorlar ve yalana inanmak istiyorlar. Demek ki yalana ihtiyaçları var. Alevilerin kendilerine güvenmeleri şarttır. Öz güven çok önemlidir. Alevilerin Alevilik konusunda bir daire çizip içerisine girmeleri gerekiyor. Paulikienlerin tarihi Paulikienlerin tarihi olarak; Hakk Erenlerinin tarihi de Hakk Eren tarihi olarak anlatılmalıdır. Eğer Alevilerin bir kısmı kendilerine İsmaili, diğer büyük kısmı da Musa Kazımlıyız diyorsa, araştırmacının yapması gereken, Hıristiyanlık tarihini anlatmak değil, bu iki kişinin babası olan Caferi Sadık'ın kim olduğu, Hakk Erenleri ile Caferi Sadık'ın yolunun ne zaman ve hangi koşullarda kesiştiği konularında araştırma inceleme yapmak, bu konuları açığa çıkartmak olmalıdır.

Pir Sultan Abdal, Hacı Bektaşı Veli, Balım Sultan...

Pir Sultan Abdal'ın 16. yüzyılda mı yoksa 7. yüzyılda mı yaşadığı çok basit bir testle anlaşılabilir. Şöyle ki, özellikle birden fazla Pir Sultan Abdal bulunduğunu iddia eden araştırmacıların kitaplarından edinilir, araştırmacıların düşünceleri bir tarafa ayrılır, Pir Sultan Abdal'ın deyişleri bir araya toplanır. Birden fazla olduğu iddia edilen Pir Sultan Abdalların kullandığı kavramların, yer isimlerinin, önemli adların altı çizilir. Bu kavramların hangi döneme ait olduğu, Bizans dönemini çağrıştıran herhangi bir kelimenin bulunup bulunmadığı soruşturulur.

Pir Sultan Abdal'ın kullandığı kavramlar ve isimlerden bazı örnekler vermek istiyoruz. Ama önce Erdoğan Çınar'dan birkaç alıntı alalım:

"Hacı Bektaş-i Veli, 1209-1210 yılları arasında Nişabur'da doğdu."[69]

"Hacı Bektaş-i Veli, doğduğu kenti terk ettiğinde on bir on üç yaşlarındaydı. Anadolu'ya otuzlu yaşlarının başında geldi. Yaklaşık yirmi yıl boyunca, Alamut'un yönetimindeki Kuhuzistan Bölgesi'nde bulundu."[70]

"Hacı Bektaş-i Veli, İdris Peygamber'in Okulu'ndan yetişmiş, kadim sırlara sahip, bilgelerden el almış bir derviş olarak Anadolu'ya geldi. O'nun Anadolu'da ilk görülmesi, 1240 Yılında patlak veren Babai Ayaklanması sırasındadır."[71]

"Hacı Bektaş-i Veli ve Kardeşi Menteş, Babai İsyanında Baba İlyas'ın çevresinde bulundu."[72]

---

69 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 205
70 age., s. 207
71 age., s. 207
72 age., s. 208

Erdoğan Çınar'ın derin bilgilerine göre Hacı Bektaş-ı Veli'nin etnik kimliği ile de ilgili bilgi sahibi oluverelim:

"Başlangıçta yeryüzünün her tarafında tek bir din hüküm sürüyordu. Bu din, öze en yakın hali ile onbinlerce yıl Anadolu'da çeşitli kisveler altında varlığını sürdürdü. Bu dinin anavatanı Mu, (Güneş) İmparatorluğu idi. Bu İmparatorluğun Atlantis koloni İmparatorluğu'na bağlı Mısır alt kolonisinde bu dini en saf hali ile kurumlaştıran, okullaştıran İdris Peygamber oldu. İdris Peygamber'in kurduğu Mısır Okulu'ndan yetişmiş, aydınlanmış halklar bu inanışı Alamut üzerinden Türkmen dervişler aracılığı ile bin yıllar süren üzen bir yolculuğun sonunda Anadolu'ya ulaştırdılar."[73]

Okuduğunuz gibi Erdoğan Çınar, Hacı Bektaş-ı Veli hakkında ayrıntılı bilgi veriyor. Erdoğan Çınar'a göre Hacı Bektaş-ı Veli'nin doğum tarihi belli (1209-1210), Anadolu'ya kaç tarihinde geldiği belli (1240), nerede eğitim aldığı belli (Alamut'un yönetimindeki Kuhuzistan Bölgesi). "Hacı Bektaş-i Veli, İdris Peygamber'in Okulu'ndan yetişmiş, kadim sırlara sahip, bilgelerden el almış bir derviş olarak Anadolu'ya geldi. O'nun Anadolu'da ilk görülmesi, 1240 Yılında patlak veren Babai Ayaklanması sırasındadır" bile diyor. İdris Peygamber'in Okulu nerede kuruluydu acaba? Kadim sırlara sahip bilgeler kimlerdi? Acaba Hacı Bektaş-ı Veli yanında bir, iki kişiyle mi gelmişti Anadolu'ya? Yoksa İshak Obasının hareketine Bekdeş Obası da mı katılmıştı?

Erdoğan Çınar, Hacı Bektaş-ı Veli'yi gerçek ad sanıyor. Oysa değerli Yol yolcusu Hamza Aksüt'ten artık biliyoruz ki asıl adı Muhammed olan Mürşid'e, Hacı Bektaş-ı Veli denmektedir. Veli unvanını sonradan almıştır. Hacı Bektaş demek, "Bekdeş Obasından olan Hacı" demektir. Asıl adı Fatma olan kişi "Kadıncık Ana" olarak anılmaktadır. Yani "Kadıncık Obasından olan Ana" anlamındadır. Yani, "Dede Garkın", "Garkın Obasından olan Dede";

73 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 213

"Kaygusuz Abdal", "Kaygusuz Obasından olan Abdal" gibi... "Hacı Kureyş", "Kureyş Obasının Hacısı" gibi... Ankara Valisi, Ankara Kaymakamı gibi. Eğer Bekdeş Obasının Hacısı gerçekten Hacı ise kendi obası ile birlikte hareket etmektedir. Hakk Eren topluluğunda tek başına hareket yoktur. Yok, eğer Bekdeş Obasından bir kişi obasını bırakıp İshak Obası ile Anadolu'ya gelmişse onun adı Hacı Bekdeş olamaz. Olsa olsa obasını terk etmiş Muhammed olur.

Bilindiği gibi Hakk Erenleri tek başlarına hareket etmezler. Örneğin İshak Obası 1240 yılında Anadolu'ya giriş yaptığında yanlarında dedelerinin ve taliplerinin yanı sıra koyunları, keçileri bile vardı. Aynı şekilde Yukarı Mezopotamya'da, Urfa-Mardin arasındaki Küçük Bekdeş-Büyük Bekdeş köylerinde yaşayan Bekdeş Obası dedeleri ve talipleri ile birlikte Anadolu'ya daha sonra giriş yapmışlardır. Bilinmesi gereken bir konu daha var: Hakk Erenlerini yetiştiren kendi ocak sistemidir. Başka okullardan ders almaya ihtiyaçları yoktur! Gizli bilgi veriyormuş gibi "Hacı Bektaş-i Veli, İdris Peygamber'in Okulu'ndan yetişmiş, kadim sırlara sahip, bilgelerden el almış bir derviş olarak Anadolu'ya geldi" demek spekülasyondur. Bekdeş Mürşit Ocağı'ndan adı Muhammed olan Hacı, İdris Peygamber'in okuluna gitmiş, orada yetişmiş! Böyle olmuşsa, Bekdeş Mürşit Ocağı'nın dede yetiştirmekteki rolü nedir?

Bu bilgiler ışığında Erdoğan Çınar'ın yukarıya aldığımız görüşlerini özetleyelim:

Ona göre:

1- Hacı Bektaş-ı Veli 1209-1210 yıllarında doğmuştur.

2- Türkmen dervişidir.

3- Nişabur'ludur.

4- 1200'lü yılların ilk yarısında Alamut'ta veya kalelerinden birindedir. 1240 yılında Babai isyanına kardeşi Menteş ile birlikte katılmıştır.

5- Erdoğan Çınar'ca kabul edilen ve başka olgularla beslenen bu bilgilere göre Hacı Bektaş-ı Veli 7. yüzyılda değil, 13. yüzyılda yaşamıştır. Yine Erdoğan Çınar'a göre etnik kimliğinin de Türkmen olduğu yukarıdaki "Türkmen dervişleri" deyiminden bellidir!

Biz Aleviliğin Türklerde, Kürtlerde, Zazalarda, Araplarda, Romlarda... yaşadığını söylediğimizde Erdoğan Çınar "Bunlar Aleviliği değişik etnisiteler içinde eritmeye çalışıyorlar, yok etmeye çalışıyorlar" diyordu. Peki, o Aleviliği Anadolu'ya "Türkmen dervişler" aracılığı ile getirdiğinde kimin ruhunu okşamaya çalışıyordu?

Sayın Çınar'ın verdiği bilgilere bazı bilgiler de biz ekleyeyim:

Hallac-ı Mansur (D. 858-Ö. 922);

Hacı-Bektaş-ı Veli (D. 1209-1210, Ö. 1271);

Seyyid Nesimi (D. 1339-1344, Ö. 1417-1418);

Balım Sultan (D. 1462?-Ö. 1516)

En sonda verdiğimiz bilgiyi bir kere daha tekrarlayalım:

Balım Sultan'ın yaşadığı dönem 15-16. yüzyıl...

Bir türlü anlayamadığımız, aklımıza mantığımıza sığdıramadığımız konu şu: 684 yılında öldürülen Constantine Silvanus (Erdoğan Çınar'ın Pir Sultan'ı) "Türkmen derviş" Hacı Bektaş-ı Veli'yi, Abdal Musa'yı, Balım Sultan'ı nereden biliyordu?

"Kadılar Müftüler Fetva Yazarsa"

Şimdi, Pir Sultan Abdal'ın şiirlerinden kısa bir döküm yapalım:

"Kadılar müftüler fetva yazarsa

İşte kement işte boynum asarsa."

a) Kadı

b) Müftü

c) Fetva

Bu kavramlar, Osmanlı döneminin kavramlarıdır.

"Alınmış abdestim aldırırlarsa
Kılınmış namazım kıldırırlarsa
Sizde Şah diyeni öldürürlerse
Ben de bu yayladan Şaha giderim"

a) Abdest

b) Namaz

c) Şah

Bu kavramların da Bizans dönemindeki Constantine Silvanus ile bir ilgisi yok. Pir Sultan Abdal "Şah" derken kimi kastettiği bellidir. Eğer bu şiiri Contantine Silvanus yazmışsa, onun da kastettiği bellidir: Ünlü Hıristiyan misyoner St. Paul.

Kavramları sıralamaya devam edelim:

Bezirgân, Dergâh, Pirim İsmail, Bozatlı Hızır, Şahım Haydar, Pirim Mustafa, Kerbela, Şah Hüseyin;

"Pirim Hacı Bektaş nazar eyledi";

Urum Hoca, Derviş;

"Abdal Musa ile bir Urum Hoca";

Koyun Baba, gülbeng

"Sultan Ağu İçen cümlenin başı";

Hasan Dede, Zühre Yıldızı, Onar Dede, Mürşid, Şeyh Hasan, Horasan, Urum Diyarı, On İki İmam, Secde Eyledi, Hakk, Veli, Çelebi, Kırklar, Aşk Mekânı, Muhabbet, Can, Kırkların Sohbeti, Sefa, Cefa, İstanbul, Kazova;

"Bağdat'ta Mansur'un canı ezada";

Kudret, Hakk'ı Bilen, Bismillah, Kırklar Yediler, Hint Eli, Yemen, Talip, Münafik, Kırklar Katarı, Yıldız Dağı;

"Mansur gibi kabul kıldı darını";

Eba Müslim, Seyyid Nesimi;

"Ko desinler n'oldu Seyyid Nesimi";

"Bektaş-ı Veli'den umarız imdat";

"Mansur'un darına erkâna geldik";

Mümin, Seyrangâh, Erenler, Abdal, Sarıkaya, Dönüyor Çarklar, Hariciler, Sofi;

"Mansur Hakk dedi de buldu darını";

Serçeşme, Sultan, Dede Dehman;

"İstanbul şehrinde ol Sahib-Zaman";

Emirzade, Veli, Düldül-ü Kanber, Fatıma Ana, Hasan, Hüseyin, İmam Zeynel, Şefaat, Bakır, İmam Cafer, Kazım Musa Rıza, Ali-el Rıza, Taki Naki, Asker, Mehdi, Şah Meyit, Güzel Şah, Bağdat, Yezid, Mervan, Gövel Ördek, Üçler Yediler, Basra;

"Erdebil'de Şah Safi'den buyruğum";

"Mansur olup şu cihana atarım";

Hatayi, Kâfir, Şah İsmail, Muhammed, Ali, Urum Sofusu;

"Şah İsmail gibi samah dönmeye";

Musahib, Zahir, Cesed, Nar, Yol Erkan, Nefs, Hanedan, Hama, Mardin, Erzurum, Kösedağ, Katar, Muhib, Mana, Ehli Hikmet, Sünnet, İmam, Temenna, Erenlerin Sırrı, Koca Haydar, Şah-ı Cihan, Müşkül, Mürvet, Amana Geldim, Hikmet, Erkân, Zat-ı Sıfat, Gülbeng;

"Sen bir Padişahsın amana geldim";

Zahir, Batın, On Dört Masum, Şah-ı Merdan Ali, Rabb, Teberra, Miheng, Arş, Ulu Divan, İnşallah, Kırklar Meydanı, Gül Yüzlü Şah, Mehdi;

"Hünkar Hacı Bektaş Veli aşkına

Zahirde batında Ali aşkına

Cümle erenlerin yolu aşkına

Ne yatarsın Ali'm zamanın şimdi";

Lanet Gömleği, Sultan Nevruz, Şems, Kamer, Yaylak;

"Pir Sultan'ım gitmek ister Tebriz'e."

Bu kadarının yeterli olduğunu düşünüyoruz. Pir Sultan Abdal bugün Hakk Erenlerinin kullandığı temel kavramların hepsini kullanıyor. Bizans dönemini çağrıştıracak tek bir sözcük yok!

Erdoğan Çınar'da "Yalan da Yok Hilaf da Yok"

Teyo Emmi ile Erdoğan Çınar arasında fark var. Ünlü Erzurumlu Teyo Emmi'nin anlattıklarına herkes gülüyor, Erdoğan Çınar'ın anlattıklarını ise ciddiye alıp inananlar var.

684 yılında öldürülen Constantine Silvanus, Hacı Bektaş-ı Veli'yi, Abdal Musa'yı, Hallac-ı Mansur'u, Balım Sultan'ı, Hatayi'yi, Şah İsmail'i nereden biliyor? Nasıl bilebilir? Yoksa Constantine Silvanus kehanet sahibi miydi!

"Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var";

"Güvercin donunda gördüm oturur
Ziyaret eyledim Balım Sultan'ı";

"Pir Sultan'ım kork Allah'ın işinden
Tesellimiz aldık pınar başından
Biz de geçtik ol Delikli Taş'ından
Ziyaret eyledim Balım Sultan'ı";

"Bizlere bu dolu Ali'den geldi
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver
Balım Sultan Kızıl Deli'den geldi
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver";

"Bektaş-ı Veli'ye kul kurban olduk";

"Bu yıl bu dağların karı erimez
Eser bad-ı sabah yel bozuk bozuk
Türkmen kalkıp yaylasına yürümez
Yıkılmış aşiret il bozuk bozuk";
"Pir Sultanım Haydar diye anıldı";

"Pir Sultan Abdalım Seyyid Nesimi
Şu âleme destan ettin sesimi";
"Pirim Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli";

"Fetva vermiş koca başlı kör müftü
Şah diyenin dilin keseyim deyü";

"Yine Ruşen oldu Şah'ın ocağı
Külli elvan açar dergâh çiçeği
Hünkâr Hacı Bektaş Veli köçeği
Arzulayıp size geldim erenler."

Pir Sultan Abdal Hakkında Erdoğan Çınar Spekülasyonları

Erdoğan Çınar şunları söylüyor:

"Pir Sultan Abdal Efsanesi ve Pir Silvanus'un hazin öyküsünde yer alan olayların yaşandığı coğrafya, kahramanların nitelikleri, olayların sebepleri ve oluş sıraları bütünden en ince detaylara varıncaya kadar birbirinin aynıdır."[74]

Bu söylenenler doğru değil. Pir Sultan Abdal ile Constantine Silvanus'un yaşadıkları yer de dahil başlarına gelenler, asılmalarının dışında hiç benzemez.

Constantine'in başına gelenler Pir Sultan Abdal anlatımı ile değil Hıristiyanlık manastır geleneği ile bire bir örtüşmektedir.

74 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi efsanesi, s. 167*

Artık genel bir karşılaştırma yapabiliriz:

1. Pir Sultan Abdal Sivas-Banazlıdır. Sivas'ın eski adı Sebastia'dır.

Constantine ise Ermenistan Samosata'sının Mananalis köyündendir.

2. Pir Sultan Abdal Türkmen'dir.

Constantine Ermenidir.

3. Pir Sultan Abdal deyişlerini Türkçe söylemiştir.

Constantine'nin herhangi bir şiiri kayıtlarda yoktur. Ki, Erdoğan Çınar şunları söylemektedir: "Pir Silvan şiirlerini unutulmuş bir dilde mi söyledi, yoksa Pir Silvan'ın nefeslerinde kullandığı dil bugün hâlâ bir yerlerde konuşuluyor mu? Elimizdeki verilerle bu sorulara cevap bulmak mümkün değildir." (Kayıp Bir Alevi Efsanesi, s. 186) Dikkat ederseniz Erdoğan Çınar yukarıdaki alıntıda "Pir Silvan" diyerek okuru yalana alıştırmak istemektedir. Kitabının başka bölümlerinde "Pülümürlü Silvanus" da diyecektir. Mananalis nere, Pülümür nere?..

Erdoğan Çınar Ermeni Constantine'in tek bir şiirini bulamamıştır, bulabilseydi kitabına yazar, esrarengiz havalara girmezdi. Yine de Ermeni tarihine derinlemesine dalabilir, şiirleri aramayı sürdürebilir. Sonuçta varsa birkaç Ermenice şiir bulabilir. Ermenice kaybolmuş bir dil değil, yaşayan bir dildir.

4. Pir Sultan bütün deyişlerinden anlaşılacağı gibi Alevi'dir.

Constantine ise hakkında yazılan kitaplardan da anlaşılacağı gibi Hıristiyan düalisttir. Hıristiyan düalizmi Hıristiyanlığın ta kendisidir.

5. Pir Sultan Abdal'ın 900 kadar deyişi var.

Constantine'nin bir tek şiiri yok. Olsaydı Erdoğan Çınar yazardı.

6. Pir Sultan Abdal oldubitti Alevi'dir.

Constantine ise Maniheizm'i terk etmiş Hıristiyan düalisttir.

7. Pir Sultan Abdal'a Suriye'den gelen bir kişi iki kitap getirmemiştir!

Constantine Silvanus'a Suriye'den gelen bir papaz yardımcısı iki kitap getirmiştir. Bunlardan birisi İncil, diğeri St. Paul'un mektuplarıdır. Bu da Hıristiyan manastır geleneğine uygundur.

8. Pir Sultan Abdal adı Alevi ad vurma geleneğine uygundur.

Constantine'in aldığı Silvanus takma adı ise Hıristiyanlığın misyoneri St. Paul'un başpiskoposunun adıdır.

9. Pir Sultan Abdal ocağı günümüzde Hacı Bektaş Ocağı'na bağlıdır. Daha önce Dedegarkın ocağında değerlendirilmekteydi.

Constantine Silvanus kilise kurucusudur.

10. Ali Baba Pir Sultan Abdal'ın musahibidir.

Constantine Silvanus'un musahibi olduğuna dair bir belge yoktur. Justus denen kişi Constantine Silvanus'un oğulluğu olarak geçiyor.

11. Pir Sultan Abdal söylencesinde Pir Sultan Abdal asılarak öldürülmüştür.

Constantine Silvanus anlatımında ise Constantine Silvanus asılarak öldürülmesine rağmen, Paulikienlerin onun taşlanarak öldürüldüğünü anlatmaktadır. Manastır geleneği böyle diyor.

12. Pir Sultan Abdal söylencesinde Ali Baba, musahibine gül atmıştır.

Constantine Silvanus anlatımında ise Justus, Constantine Silvanus'u taşla vurup öldürmüştür.

13. Pir Sultan Abdal'ı İstanbul'dan Sivas'a tayin edilen Hızır Paşa isimli bir vali astırmıştır.

Constantine Silvanus anlatımında Bizans'tan Cibossa'ya görevli gelen Symeon isimli bir komutan Constantine Silvanus'u astırmıştır. Görevini tamamlayan Symeon tekrar Bizans'a dönmüştür.

14. Pir Sultan Abdal'a gül atan Ali Baba'ya gönül konmuş ancak lanetlenmemiştir.

Constantine Silvanus anlatımı Hıristiyanlığın manastır geleneğine uygun olduğu için Justus'un da lanetlendiği doğru değildir.

15. Hıristiyanlığın manastır geleneği nedir?

St. Paul döneminde Stephen adlı Hıristiyan misyoner taşlanarak öldürülmüştü. O sahneyi St. Paul da izlemişti. Daha sonra St. Paul rüyasında İsa'yı gördü ve Hıristiyan oldu. Aynı olayı Paulikienlerde de görmek mümkündür. Paulikienler Constantin Silvanus'un öldürülmesini Stephen'in öldürülmesine benzetirler.

16. Hızır Paşa, Pir Sultan Abdal'ı astırdığı için yüzyıllardır lanetlenmektedir. Bazen Hınzır Paşa olarak da lanetlenir. Yani Pir Sultan Abdal'ın yerine geçmesi söz konusu bile değildir. Katilleri Aleviler süresiz düşkün sayar, aralarına almaz.

Constantine Silvanus'u öldüren Symeon ise üç yıl sonra Cibossa'ya gelerek öldürdüğü Constantine Silvanus'un yerine geçmiştir. Erdoğan Çınar'ın "Pirini" öldüren katil Pauiikienlere baş olmuştur. Demek ki Paulikienler katilleri "Pir" yapıyor.

17. Hızır Paşa'nın başka adı yoktur.

Bizans komutanı Symeon ise manastır geleneğine uygun olarak, St. Paul'un misyoner adamlarından Titus'un adını almıştır.

18. Ali Baba'nın saf değiştirerek Müslüman olduğu Alevi geleneği içinde anlatılmaz.

Justus ise saf değiştirmiş, karşı safa geçmiştir. Bu da manastır geleneğine uygundur.

19. Hızır Paşa'nın İstanbul padişahı tarafından yakılarak öldürüldüğüne dair bir kayıt kuyut yoktur.

Symeon Titus ise Bizans tarafından yakılarak öldürülmüştür.

Bütün bu olgular birlikte değerlendirildiğinde kilise kurucusu Constantine Silvanus'un Alevi geleneği ile bir ilişkisinin olmadığı besbellidir. Constantine Silvanus'un Pir Sultan Abdal ile ne coğrafya olarak, ne gelenek olarak, ne olayların gelişimi olarak hiçbir ayrıntıda örtüşmedikleri besbellidir.

Constantine Alevi Erkanı İçinde mi Büyümüştür?

Erdoğan Çınar, Constantine Silvanus'u Pir Sultan Abdal olarak gösterebilmek için hiçbir kaynakta bulunmayan, tamamen kendi uydurması olan anlatımlara başvuruyor. Şöyle diyor:

"Silvanus, yedinci yüzyıl başlarında Ortodoks Kilisesi tarafından sapkınlığın önemli merkezlerinden sayılan bu bölgede küçük bir köyde dünyaya geldi. Silvanus Mananalis'te çevreden yalıtılmış bir dünyada Alevi erkânı içinde büyüdü, yola girdi, tutkulu bir derviş olarak yetişti."[75]

Öncelikle Erdoğan Çınar'ın bilinçli, aklı başında ve taammüden ürettiği temel yalanı ortaya çıkartıp altını çizmek gerekiyor: Mananalis adlı köyde doğan çocuğun adı Constantine'dir, Silvanus değil! Çünkü henüz Suriye'den bir papaz yardımcısı gelme-

---

75 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi efsanesi, s. 150*

miş, Constantine'e İncil ve St. Paul'un mektuplarını hediye etmemiş; sonra Constantine Şebinkarahisar'a gitmemiş ve Silvanus adını orada almamıştır! Yani Erdoğan Çınar'ın, "Silvanus Mananalis'te çevreden yalıtılmış bir dünyada Alevi erkânı içinde büyüdü, yola girdi, tutkulu bir derviş olarak yetişti" dememesi gerekiyor. Doğru tarih yazmak istiyorsa en azından şöyle söylemesi gerekiyordu: "Constantin, Mananalis'te çevreden yalıtılmış bir dünyada Alevi erkânı içinde büyüdü, yola girdi, tutkulu bir derviş olarak yetişti."

Ayrıca hiçbir kayıtta Mananalis'te Alevi erkânı olduğuna ilişkin bir bilgi de yoktur. Alevi erkânı demek cem demektir. Mananalis'te cem erkânı var mıdır? Varsa kanıtı nedir, nereden biliyoruz? (Peter of Sicily'nin raporlarındaki lanetleme bölümündeki bazı iftiraları alıp Aleviliğe atfetmenin dışında) Mananalis köyünde Alevi erkânının olmazsa olmaz bir kurumu olan musahipliği, 12 hizmeti anlatan küçücük bir bilgi kırıntısı bile yoktur. Peter of Sicily, Paulikienlerin kiliseye adam almak için bir ritüel düzenlediklerine dair bilgi derleyemediğini özellikle belirtmiştir. Kaldı ki Peter of Sicily'nin Paulikienlerin üzerine gönderildiği dönem, Paulikienlerin kendilerini saklayacakları bir dönem de değildir. Erdoğan Çınar'ın Alevi devleti olarak lanse ettiği Divriği'de kurulan Paulikien devleti ile görüşmeler için gönderilmiştir Peter, Paulikienlerin Sergius döneminde. Peter of Sicily aynı zamanda ajan örgütlemesi de yapmıştır. Sergius'un adamları arasında Peter of Sicily'nin ajanları da vardır.

Suriyeli Papaz Yardımcısı

Peter of Sicily'nin notları arasında Draconus adlı bir kişiden söz edilmiyor. Erdoğan Çınar'a göre Suriye'den dönen mahkûmun adıdır Draconus. Ayrıca önüne önce "Pir" sözcüğünü ekliyor, oluyor "Pir Draconus." Daha sonra ise papaz yardımcısını "devrin en ünlü mürşidi" yapıyor. Bunların kanıtları yoktur.

Peter of Sicily'nin notları arasında Draconus adına en yakın isim olarak Duruinus adlı bir kişi var. Duruinus, daha sonra Paulikienlerin didaskalosu olacak olan Sergius'un babasıdır.[76]

Papaz Yardımcısı Palu'ya Değil Mananalis'e Gitmiştir

Suriye'den gelen papaz yardımcısı, Erdoğan Çınar'ın yazdığı gibi Palu'ya gitmemiştir, yolu Mananalis'ten geçerken Constantine'e misafir olmuştur. Ancak daha önce şunu not etmek kesinlikle gereklidir: Erdoğan Çınar, Constantine'in düşüncelerinin papaz yardımcısı ile tanıştıktan sonra büyük değişikliğe uğradığını söylemektedir. Açıklaması aynen şöyledir:

"Silvanus'un yaşamı dervişlik yıllarında Elazığ-Palu'da (Romalılar tarafından Armasota olarak adlandırılan bugün Palu yakınında Simsatkale kalıntılarının olduğu antik kent) devrin en ünlü mürşidi Draconus ile tanışmasıyla büyük değişikliğe uğradı."[77]

Şöyle düşünülebilir: Constantine'in yaşamı ikiye ayrılır. Suriye'den gelen papaz yardımcısından önce, papaz yardımcısından sonra. Yani, Constantine, papaz yardımcısı ile tanıştıktan sonra yeniden doğmuştur. Bu durum, Maniheizm'i terk etmek, İncil ve St. Paul'e bağlanmak anlamına gelmektedir.

Gelelim Constantine ile papaz yardımcısı arasında geçtiğini iddia edilen, ancak hiçbir kaynakta kaydı bulunmayan Erdoğan Çınar'ın anlattığı masala:

"Draconus inançlarından dolayı Bizanslılar tarafından mahkûm edilmiş, uzun yıllar Suriye'de tutuklu kaldıktan sonra bir yolunu bularak zindandan kurtulmuş, köyüne dönerken yol üstünde Pa-

76 Janet Hamilton, Bernard Hamilton, Barış Baysal, *Bizanslı Heretiklerin Tarihi*, Kalkedon Yayınları s. 115

77 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi Efsanesi*, s. 150

lu'ya uğramıştı. Draconus'un Palu'da olduğu haberini duyan Silvanus, ünlü mürşidin ziyaretine gitti. Yaz sonuydu. Silvanus Palu'da Pir Draconus'un huzuruna çıktı, niyaz aldı. Draconus uzun sürmüş ağır tutukluluk yıllarının ağırlığıyla yorgun ve ihtiyardı. Silvanus onun yanında kaldı."[78]

Bu anlatılanlar taammüden yalandır. Peter of Sicily'nin notlarında papaz yardımcısının Suriye'deki mahkûmiyetinin nedenine, kısa ya da uzun hapisliğine, genç ya da ihtiyar olduğuna, Palu'ya geldiğine, Constantine'in onu Palu'da ziyarete gittiğine ve "niyaz aldığına" dair bilgi yoktur. Peter of Sicily'in söylediği şu:

"94. Heraklitos'ün torunu imparator Konstantinos döneminde, Ermenistan'daki Samosata'da, Mananalis adlı bir köyde Konstantinos isimli bir Ermeni doğdu. Bu köy bugün bile Maniheistler'i barındırmaktadır.

95. Bu adam, Suriye'den evine dönerken Mananalis'ten geçen bir mahkûmu, bir papaz yardımcısını bir süreliğine evinde ağırladı. Bu bilgiye uzun araştırmalar sonucunda ulaştık."[79]

Görüldüğü gibi konu açık. Kitabın başka bölümlerinde de aynı bilgi tekrarlanıyor. Bu anlatım Hıristiyanlıktaki bir manastır geleneğidir. Hep böyle olur. Bir papaz gelip paganları Hıristiyanlığa kazanır. Bizanslı Heretiklerin Tarihi adlı kitabı hazırlayan Janet Hamilton ve Bernard Hamilton'un bu konudaki görüşleri şöyledir:

"Herakleios'un torunu İmparator Konstantinos döneminde, Ermenistan'ın Samosata bölgesinde bugün bile Maniheistler'i barındıran Mananalis adlı bir köyde Konstantinos isimli bir Ermeni dünyaya geldi. Bu cümle, Paulikanlar'ın Sicilyalı Peter'e kendi kökleri hakkında verdikleri bilgiye dayanarak yazılmıştır. Bahsi geçen imparator II. Konstans'tır (641-68). Peter'in anlatımı,

78 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi Efsanesi*, s. 150

79 Janet Hamilton, Bernard Hamilton, Barış Baysal, *Bizanslı Heretiklerin Tarihi*, Kalkedon Yayınları s. 108-109

Konstantinos'un halktan sıradan bir kişi olduğunu hissettirmektedir; ancak adı, onun Ermeni Kilisesi'nin bir üyesi olarak yetiştiğini göstermektedir. Peter'e, Konstantinos'un, kendisine bir İncil ve St Paul Mektupları Kitabı hediye eden kaçak bir papaz yardımcısını nasıl gizlediğinin anlatıldığı hikâye, muhtemelen ilk Paulikan didaskalosu'nun dinini yazmalardan nasıl öğrendiğini sembolize etmeyi amaçlamaktadır. Bu; gerçek apostolik geleneği yeniden keşfettiğini iddia eden Hıristiyan mezheplerin tarih anlatımında yaygın bir durumdur, ancak Konstantinos'un öğretisinin yalnızca Yeni Ahit'e dayandığı ve onun kitabın yalnızca belli kısımlarını kabul ettiği gerçeği, Paulikanizm'in gelişme tarzında da açık biçimde görülür."[80]

Erdoğan Çınar, yukarıdaki değerlendirmeleri biliyor, bilerek görmezden geliyor. Constantine'e İncil ve St. Paul'un mektuplarını getiren papaz yardımcısını önce Palu'ya getiriyor, sonra güvenlik sorunundan dolayı Constantine'in köyüne götürüyor, orada kış boyu misafir ediyor. Tabii ki Constantine adını ağzına hiç almıyor. Sürekli Silvanus adını telaffuz ediyor. Tekrarlamakta büyük yarar var, Constantine henüz "kemale ermemiş", yani Maniheizm'i terk edip Hıristiyan olmamış, St. Paul'un adamlarından Silvanus adını almamıştır.

Erdoğan Çınar, masalını sürdürüyor:

"Draconus Mananalis'teki uzun misafirliği süresince Silvanus'a el verdi, onun eksiklerini tamamladı, ona yolun sırlarını ve erkânın işleyişini anlattı. Silvanus ve Draconus uzun kış geceleri boyunca yolun etrafını saran cendereden nasıl kurtarılabileceği, erkânın nasıl daha korunaklı biçimde yeniden kurulabileceği üzerine uzun sohbetler ettiler."[81]

---

80 Janet Hamilton, Bernard Hamilton, Barış Baysal, *Bizanslı Heretiklerin Tarihi*, Kalkedon Yayınları s. 30

81 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi Efsanesi*, s. 151

Siz yukarıdaki anlatılanları şöyle okuyabilirsiniz: Papaz yardımcısı Constantine'i ikna etti, onun Maniheizm'i terk etmesini sağladı, St. Paul'un gerçek yolundan nasıl gidileceği konusunda onu bilgi sahibi kıldı.

Papaz Yardımcısının Constantine'e Verdiği İki Kitap

Artık papaz yardımcısı Mananalis köyünden ayrılacak. Ki aşağıdaki Erdoğan Çınar'ın kaleminden okuyacaklarınız asıl kaynakta yok. Erdoğan Çınar'ın hayal mahsulü masalları...

"Başına kötü bir hal gelmeden, ecel gelip onu bulmadan köyüne dönüp kavmi-kardeşi, dostu-arkadaşı, müridi-talibi ile kavuşmak istedi. Hazırlığını yaptı, herkesten helalliğini aldı. Denklerini bağlarken heybesinden iki el yazması kitap çıkardı, Silvanus'a uzattı.

- Öyle yap ki bu kitapların içindekiler kaybolmasınlar, zaya gitmesinler dedi.

Silvanus kitapları sırasıyla önce kalbinin üzerine sonra dudaklarına götürdü, öptü ardından ikisini de heybesine koydu.

Silvanus mürşidini yol ayrımına kadar uğurladı. Onun gideceğini duyan Pülümür'ün, Tercan'ın köylüleri erkenden yollara düşüp uğurlamaya katıldılar. Ayrılık vakti geldiğinde daha gün ağarmamıştı.

Draconus'un Pülümürlü Silvanus'a emanet ettiği iki el yazması kitaptan biri 'Kudret' (Dynasis) kitabıydı. İkinci kitap erkânın işleyişi üzerineydi. Silvanus kalan ömründe bu kitapları yanından hiç ayırmadı."[82]

Suriye'den Constantine'e misafir olan papaz yardımcısının Constantine'e iki kitap verdiği, Constantine'in de bu iki kitabı

82 Erdoğan Çınar, *Kayıp Bir Alevi Efsanesi*, s. 152

ömrünün sonuna kadar yanından hiç ayırmadığı doğrudur. Ancak bu kitaplar "Kudret" (Dynamis) ve sözde erkânın işleyişi üzerine diğer bir kitap değildir. Kitaplar şunlardır:

"Mahkûm Suriye'den dönerken yanında iki kitap getirmişti. Biri Kutsal İncil, diğeri ise Havarilerin Kitabı idi. Bu kitapları konukseverliğinin karşılığında Konstantinos'a hediye etti."[83]

Erdoğan Çınar'ın sözünü ettiği Dynamis kitabının Suriye'den gelen papaz yardımcısı ile bir ilişkisi de yoktur. Söz konusu kitaptan Sicilyalı Peter'in derlediği lanetleme metinlerinde söz edilmektedir.

Constantine Silvanus, İncil ve St. Paul'un mektuplarını ömrünün sonuna kadar yanından hiç ayırmadı.

"Bu adam öğretisini onlara yazarak değil konuşarak anlattı. Ayrıca elinde İncil ve Havariler Kitabı da vardı. Onları kelimesi kelimesine ve yazılı olarak da aktardı. Ancak her bir bölümü sapkınlığa uyarladı ve yandaşlarına İncil ve Havariler Kitabı dışında başka kitaplar okumalarını yasakladı."[84]

Şu konudan kesinlikle eminiz: Erdoğan Çınar ne yaptığını çok iyi biliyor. Türkçeye çevrilmemiş ya da çevrilip yayımlanmış kitaplardaki bilgileri bilinçli olarak, aklı başındayken, tasarlayarak, belirli bir plan çerçevesinde ters yüz ediyor. Örneğin doğduğunda çocuğa verilen isim Silvanus değil, Constantine idi. Mananalis köyüne gelen de mürşit filan değil papaz yardımcısı idi. Papaz yardımcısının Constantine'e verdiği kitaplar İncil ve St. Paul'un mektuplarıydı. Erdoğan Çınar bütün bunları kesinlikle biliyor. Tahrifatı bile bile yapıyor.

Ortaya çıkan olgular tarihsel gerçekleri de ortaya çıkartmıştır.

---

83 Janet Hamilton, Bernard Hamilton, Barış Baysal, *Bizanslı Heretiklerin Tarihi*, Kalkedon Yayınları s. 109

84 age., s.126

Bu kadar bilgiye rağmen kanmak isteyenlere hiçbir şey yapamayız.

Hakk Erenlerinin Yol kuralları yanlışı, yalanı ve tahrifatı kabul etmez.

Tasarlayarak, planlayarak insanları kandırmaya çalışmayı asla kabul etmez.

Planlayarak, tasarlayarak yalan üretmek, yalanı süsleyip Alevileri kandırmaya çalışmak suçtur.

Böyle organize bir suçu işleyenlerin Alevilikte yeri yoktur.

Constantin Silvanus'un Ermenice ya da Grekçe Tek Satır Şiiri Yok!

Pir Sultan Abdal veya Abdalların dokuz yüze yakın şiiri halkımızın dilindedir. Kullandığı kavramlar tanıdık kavramlar. İsa'nın bir "Işık oğlu" olduğuna, "İncil'in de üzerindeki sis perdesi kaldırıldığında Alevilerin kitabı olacağına" dair tek bir satırı yok! 6., 7. yüzyılda geçen olaylar ile ilgili bilgi de yok! Mananalis'ten, Titus'dan, Carbeas'tan, Cibossa'dan, Colonea'dan, Sergius'tan, Baanes'ten hiç haber yok! "Divriği Alevi Devleti"ni de bilmiyor Pir Sultan Abdal! Pir Sultan Abdal, deyişlerinde Mu rahiplerinden de söz etmiyor! Yukarıdaki deyişleri okudunuz ve şu deyişi dikkatinizden kaçmamıştır:

"Fetva vermiş koca başlı kör müftü
Şah diyenin dilin keseyim deyü."

Şu deyişe de bakalım:

"Pir Sultan'ım eydür kalbimiz nurdur
Müminler gözlüdür münafik kördür
Erenlerin yolu kadimdir birdir
Her tepenin başında ayrı yol olmaz."

Kitaplar mutlaka eleştirel bir gözle okunmalı, aklın süzgecine vurulmalı, Hakk Erenlerinin Yol'uyla ilgisi değerlendirilmelidir. Tabii ki öncelikle Hakk Erenlerinin temel Yol kuralları ile ilgili bilgi sahibi olunmalıdır. Aksi takdirde Sabiilerin, Masonların, Kabalacıların, Manici gnostik Hıristiyanların oyununa gelinecektir.

Bir soru daha soralım: Büyük patlama, bing-bang anlatılarak Alevilerin düalist olduğu nasıl iddia edilebiliyor?

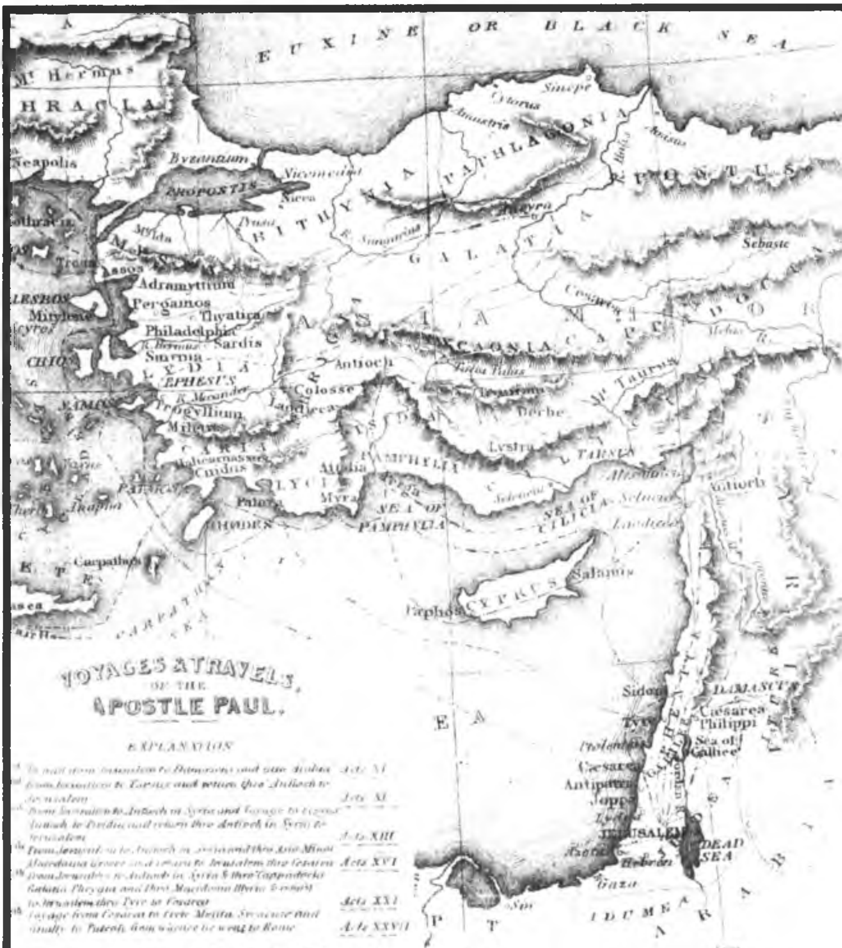

Aziz Paul gezilerinin gösterildiği bu haritada bile Sebaste (Sivas) hâlâ günümüzdeki konumunda, yeri değişmemiş.

YAZIN HAYATININ TANIMADIĞI BİR FACİA: ERDOĞAN ÇINAR

Son birkaç yıldır Aleviler maalesef Erdoğan Çınar vakası ile karşı karşıyadır. Onunla aramızda tartışma var. Bu tartışmalarda bazı temel özellikleri ortaya çıkmıştır:

a) Okuduğunu Doğru Anlamama:

Bizim Gazete'ye, internet ortamında verdiği röportajda Ünsal Öztürk'ün Hamza Aksüt'ün görüş değiştirdiğini söylediğini beyan eylemiş.

Biz "Erdoğan Çınar Yalanla Bina Kuramaz" diye bir yazı yazdık. O yazıda söylediğimiz şuydu:

"Bir kişi savunduğu görüşlerin yanlışlığını fark ederek görüşlerini değiştirebilir. Bunun için özeleştiri yapması yeterlidir. Bu kişiye dengeli, hatalarının farkında olan bir kişi diyebiliriz. O kişi dürüst bir kişidir. Erdoğan Çınar hem görüşlerini değiştirmiştir, hem de bu görüşlerin yanlışlığını işaret edene hakaret etmektedir. Çok kötü niyetli olduğu ortadadır.

Hakk Erenlerinin önemli bir sözü var: Yalanla bina kurulmaz, diye.

Erdoğan Çınar yalan söylemektedir. Onu bazı konularda eleştirdiğimiz yazılarımız olacak ama artık o muhatabımız değildir."

Yukarıdaki paragraflarda hiç Hamza Aksüt adı geçiyor mu? Geçmiyor. Kimin adı geçiyor. Erdoğan Çınar'ın. Yani sık sık görüş değiştiren ama özeleştiri yapmayan Erdoğan Çınar'ın kendisidir. Erdoğan Çınar yukarıdaki söylediklerimizi anlayamamış. Röporta-

jını da yalan üzerine kurmuş. Güya biz yeni yayımlanan kitabın tanıtımını yapıyormuşuz. Öyle bir şey yok. Yalandır. Ayrıca bizim bir grupla ilişkili olduğumuzu söylemiş, bu grubu da kendisiyle röportaj yapan arkadaş biliyormuş. Bu da yalan, gerçek dışı ve çirkin. Erdoğan Çınar her zamanki gibi fantezilerini söylüyor.

Yeri gelmişken de söyleyelim. Hamza Aksüt Alevi halkının yetiştirdiği en nadide, en saf, alçak gönüllü, mütevazı, kaprissiz; çok saygılı, saygın, bütün Alevi yerleşimlerini bilen, herhangi bir Alevi köyünün adı söylendiğinde onun hangi Mürşit ocağından olduğunu, nereden geldiğini, ocağın oluşum coğrafyasının neresi olduğunu nokta gösterecek kadar bilen ender bir kişidir. Hamza Aksüt'ü tanıdığımız için, kitabını da yayımladığımız için çok coşkuluyuz. Hamza Aksüt'ün kitabı ile birlikte Alevilerin Orta Asya'dan geldiği yalanı, Yesevi yalanı çöpe atılmıştır. Artık Yukarı Mezopotamya mercek altına alınmalıdır. Alevi bilim insanları Urfa, Mardin, Musul, Halep gibi yöreleri dikkatle incelemelidir.

Şu çok açık bilinmelidir. Bugün yaşayan Alevilik Türklerde, Kürtlerde, Araplarda, Romlarda, Zazalarda yaşamaktadır. Bu halklar dikkatle incelenmelidir. Halklarımızın Yukarı Mezopotamya'da binlerce yıldır birlikte yaşadığı ve dağılma zamanları artık biliniyor. Bu halklar büyük Ezdan'ın bugünkü parçalarıdır. Kafa karıştırıcılara kanmayınız. Tüm hakikat burnumuzun dibindedir. Harran'ın 50 km kuzey doğusunda bulunan Soğmatar'da Büyük Ezdan tapınağı olduğunu bugün biliyoruz. Benzer bir tapınağın 640 yılında Harran'ı ele geçiren İslam komutanı Ganem tarafından yıkıldığını ve yerine cami yapıldığını da biliyoruz. Bölgeyi iyi anlamak için, yolu bulmak için de Başköylü Hasan Efendi'nin Hakk'ın Emri Rızası kitabını okumak gerekiyor.

Erdoğan Çınar onu yeni eleştirdiğimizi söylüyor. Oysa 2005 yılında yayımlanan Alevilerin Büyük Sırrı kitabında onu eleştirmiştik. Görüşünü değiştirdi, daha doğrusu çorbaya çevirdi, ne savunduğunu bilmiyor. Yeni eleştirilmiş değildir.

b) Seçenekler Arasında Tercih Yapamama, Denge Bozukluğu:

Erdoğan Çınar'dan dört alıntı yapalım. Kararı okur versin.

1. *"Anadolu'nun bilinen en eski halkı Luviler'in de ayak izleri bizi Asya'nın içlerine götürüyor. Bilinmeyen kadim bir tarihte, onlar da Anadolu'ya Asya'nın içlerinden gelmişlerdi."*[85]

2. *"Çok parlak, ışıltılı, gizemli ve sessiz Luvi uygarlığı bugüne kadar yeterli düzeyde aydınlığa kavuşturulamamıştır. Bir teze göre Luviler, Anadolu'ya çok eski bir geçmişte Asya içlerinden geldiler. Son dönemlerde ortaya atılan ve güçlü dayanakları olan diğer bir görüşe göre de Luviler insanlığın başlangıcından beri Anadolu'da yaşıyorlardı. Onlar Anadolu'da var olmuş ilk insanlardı."*[86]

3. *"Dil bilimciler, Luvi dilinin sadece Anadolu'da değil tüm yeryüzünde konuşulan en eski Hint-Avrupa dili olduğu konusunda fikir birliği içindeler."*[87]

4. *"Başlangıçta yeryüzünün her tarafında tek bir din hüküm sürüyordu. Bu din, öze en yakın hali ile onbinlerce yıl Anadolu'da çeşitli kisveler altında varlığını sürdürdü. Bu dinin anavatanı Mu, (Güneş) İmparatorluğu idi. Bu İmparatorluğun Atlantis koloni İmparatorluğu'na bağlı Mısır alt kolonisinde bu dini en saf hali ile kurumlaştıran, okullaştıran İdris Peygamber oldu. İdris Peygamber'in kurduğu Mısır Okulu'ndan yetişmiş, aydınlanmış halkalar bu inanışı Alamut üzerinden Türkmen dervişler aracılığı ile bin yıllar süren üzen bir yolculuğun sonunda Anadolu'ya ulaştırdılar."*[88]

Yukarıdaki hepsi de Erdoğan Çınar'a ait olan alıntıları bir kişi okuduğunda, ayrımına varmaya çalıştığında, o kişi mutlaka psikolojik rahatsızlık nedeniyle hastanelik olur.

---

85 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 174
86 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri*, s. 50
87 age., s. 48
88 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 213

Erdoğan Çınar Luvileri Orta Asya'dan getirdi, bundan vazgeçti, dünyanın ilk insanlarının Anadolu'da ortaya çıktığını söyleyiverdi. Sonra Luvicenin dünyanın ilk dili olduğunu söyledi. Sonra Alevileri Mısır'dan Alamut üzerinden Türkmen dervişlerine teslim edip Anadolu'ya getirdi.

Buyurun. Oysa şunu da söyleyen Erdoğan Çınar'dı: *"Sezgilerimize güvenerek şunu söyleyebiliriz: Orta Asya yeryüzünde Tufan'dan en fazla etkilenen yerlerden biriydi. Anayurtları sular altında kaldıktan sonra Sümerliler sellerin önünden kaçarak Aşağı Mezopotamya'ya gelmişler ve asıl yurtlarından 'Pek çok uzakta olan ev'i ERİDU'yu kurmuşlardı. Ve muhtemeldir ki inanışlarının kaynağı Tufan ile birlikte ortadan kalkan Uygur İmparatorluğu idi."*[89]

Ne anladınız? Aleviler nereden gelmiş? Orta Asya'dan mı? Yoksa ilk insan Anadolu'da mı ortaya çıkmış? Yoksa Mısır'dan mı gelmişler? Yoksa Uygur İmparatorluğu mu?

Bir de Mu var. Erdoğan Çınar'a göre Güneş İmparatorluğu Mu İmparatorluğu olduğuna göre, biz Mu'cu muyuz? O halde neden "Gerçeğe Mu" değil de "Gerçeğe Hu" diyoruz?

Erdoğan Çınar'ın yazım tekniği budur. Sürekli görüş değiştirmektedir. Okuduğunu da anlayacak kapasitesi yok. Onu eleştirdik. Darmadağın oldu. İlk insan diyor Anadolu'da ortaya çıktı. Adı da Luvi'ydi. Aslında Aluvi'ydi de A harfi düştü. Kaldı Luvi. On bin yıldan fazla da tarihi vardır. Bu görüşler de yeni uydurmaları. Oysa modern insan iki yüz bin yıl önce Afrika'nın doğusunda, Etiyopya'da ortaya çıkmıştır ve oradan dünyaya yayılmıştır. Erdoğan Çınar yüz doksan bin yılı bir çırpıda yok etmiştir. Çok açık doğruları tekrar söylemek bizim açımdan utanç vericidir. İlk insan Anadolu'da ortaya çıktı diyen bir kişiye ne söyleyebiliriz? Alevilerin hiç mi lisede, üniversitede okuyan, okul bitirmiş doktorları, mühendisleri, mimarları, akademisyenleri yok?

89 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 176

c) Hedefe Odaklanamama

Erdoğan Çınar kitaplarının bazı yerlerinde evrenin oluşumunu büyük patlamaya bağlıyor. Ama Güney Fransa'da 10.-14. yüzyıllar arasında yaşamış, düalist, dünyayı yabancı tanrının yaptığını savunan Katharların Alevi olduğunu söylemez mi!

d) Unutkanlık, Olgular Arasında Bağ Kuramama: İslamın İçi Dışı Meselesi

Ünsal Öztürk olarak din kavramını da mezhep kavramı da kullanmıyoruz. Bırakın İslam'ı, dini, Hakk Erenlerinin yolunun 73 olduğunu, Hakk Yolu olduğunu, Hakk Yolunda dinin bulunmadığını anlatıyoruz. Din yaratılmışlar arasında vardır ve Allah'a bağlıdır. Allah hayır ve şerden sorumludur. Bu, aydınlık ve karanlığın toplamı oluyor. Aynı anlayış Erdoğan Çınar'ın Alevi olarak anlattığı Paulikienlerde, Bogomillerde ve Katharlarda fazlasıyla var.

Aleviliğin bilimle ilgili olduğunu, kullanılacak kavramın "doğum" kavramı olduğunu, hiçbir dinle ilişkili olmadığını hem yazdığımız kitapta hem de makalelerde anlatıyoruz. İnternete Ünsal Öztürk yazın, pek çok yazı gelecektir. Kullandığımız kavram Yol kavramıdır. Erdoğan Çınar ise özellikle devrimcilerin İslam'a duyduğu tepkiden yararlanarak hiçbiri kabul edilemez, tamamen yanlış, uydurma düşünceler ileri sürüyor.

e) Uydurma, Olmamış Şeyleri Olmuş Gibi Gösterme: Pir Sultan Değil "Pir Silvanus"muş!

Yeni tarih yazıyormuş Erdoğan Çınar! Pir Sultan Abdal ile ilgili yazılan kitaplarda "Pir Sultan İsyanı"ndan söz ediliyormuş... (Bu konu ile ilgili geniş bilgi elinizdeki kitapta "Erdoğan Çınar'ın Piri Constantine Silvanus'un Kehanetleri" başlıklı yazıda geniş olarak yer almaktadır.)

f) Alevileri Kandırmaya Çalışma: Erdoğan Çınar İsa'cı, Yeni Ahitçi Bir Dincidir

Erdoğan Çınar'ın Hakk Erenlerinin Yol'u ile bir ilgisi yoktur. O bir dincidir. İslam karşıtlığına sığınan Yeni Ahitçi ve İsa propagandistidir. Aleviliğin semavi dinlere başlangıç oluşturmuş asıl kaynak, serçeşme olduğunu iddia edecek kadar kendisinden geçmiştir:

"Alevilik, yeryüzündeki hemen, hemen bütün inanışları etkilemiş, semavi dinlere de başlangıç oluşturmuş, asıl kaynaktır. Yani 'Serçeşmedir.'"[90]

Dinlerin serçeşmesi kimmiş: Aleviler. Görüyor musunuz?

Peki, Aleviler Erdoğan Çınar'a göre İslam dışı. Aynı görüşteyiz. Peki, Erdoğan Çınar din dışı mıdır? Yoksa İsa, Tevrat ve İncil savunucusu mudur?

"Yuhanna İncili'nde daha ilk paragrafta anlatılanlar sanki Alevi Ayin-i Cem'inin kısa bir özeti gibidir."[91]

"Tufan'dan çok önce insanların yeryüzünde çoğalmaya başladıkları ilk günlerde Aleviler'in yeryüzünde var oldukları, tek tanrılı dinlerin ilk kitabı Tevrat'ın bir söylemidir. Bu söylem bir başka yoldan binlerce yıllık Alevi Sözlü Geleneği içinde Alevi meclislerinde kulaktan kulağa aktarılarak günümüze kadar ulaşmıştır."[92]

"Tevrat'ta yer alan anlatımlar, Alevi geleneği içinde bin yıllar boyunca kuşaktan kuşağa anlatılan bilgileri doğrular nitelikte olmakla birlikte hayli karışıktır. Yaratılışa ilişkin anlatımlar, Alevi geleneği içinde daha yalın ve durudur. Tevrat, Aleviliğin Tufan'dan önceki geçmişine şahitlik etmesi bakımından önemlidir. Çünkü

---

90 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 19
91 age, s. 132
92 age., s. 187-188

Tevrat'ın Yaratılış Kitabı yazıldığı dönemi değil, evrenin ve insanın yaratıldığı en eski geçmişi hikaye eder."[93]

"Tevrat ile Alevi sözlü arşivi arasında, yapılan bu kısa, karşılıklı gezintide görülmüştür ki: Söz kalmış, yazı tahrif edilmiştir. En az tahrifatla günümüze kadar ulaşan sözü kullanarak, yazıyı onarmak mümkün olabilir. Tevrat'ın şimdiye kadar teologları zora sokan bölümleri, Alevi sözlü kaynaklarıyla açıklığa kavuşturulabilir. Tahrif edilmiş kutsal yazmaların aslına ulaşmada Alevi geleneği beklenmedik, şaşırtıcı bir fırsat sunmaktadır."[94]

"Hz. İsa gerek inanç temelleri, gerek gizliliğe dayalı kurumsal yapıları ile Alevilikle çok büyük benzerlikler gösteren Esenniler'in arasında yetişmiş ve bu tarikat içinde en üst mertebeye ulaşmış bir 'Işık oğlu' idi."[95]

"Saint Yuhanna tarafından kaleme alınmış Yuhanna İncili daha ilk paragraflarında Hz. İsa'nın gerçekte 'Işık' olduğunu beyan ile başlar:"[96]

"İncil bu hali ile üzerindeki gizlilik perdesi kaldırılarak okunduğunda karşımıza her dönemde, her dinin saklısında var olmuş Alevi (Işık) inanışı çıkar."[97]

"Yeni Ahit olarak bilinen dört İncil'de (Matta, Markos, Luka, Yuhanna) ve Havariler'in mektuplarında Alevi inanışı ile örtüşen pek çok satır arası vardır. İncil'de 'göklerin hakimiyeti'nden çok sık bahsedilir ki bu bile başlı başına bir Alevi izidir."[98]

Çok belli, çok açık. İsa'yı bir Alevi değeri gibi, İncil'i de Alevi kitabı gibi sunan bir Erdoğan Çınar... Alevi tarihi yazıyormuş!

---

93 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, s. 188
94 age., s. 188
95 age., s. 191
96 age., s. 191
97 age., s. 192
98 age., s. 195

İsa ile ilgili duygusal yazılar yazan Erdoğan Çınar sıra dedelerimize geldiğinde şunları söyleme cesareti göstermiştir:

"Yakın geçmişte kendisine 'dede' süsü vermiş cahil takımı da aynen bunları söylüyorlardı... Onlar uzun metinler yazacak kadar okuma yazma bilmediklerinden bunları kâğıda dökememişlerdi. ...

Hal böyleyken cahil takımından devir alınmış, mantık ve izan süzgecinden geçirilmemiş, paralel kanıtları bulunmayan hurafelere nasıl itibar edeceğiz." (Bu Sevdaya Düştük Bir Kere makalesi)

Aleviler, özellikle devrimciler, Anti Dühring, Doğanın Diyalektiği, Kapital gibi anlaşılması çok zor kitapları okuyup anlayan devrimciler, Pir Sultan Abdal'ı Constantine Silvanus yapabilmek için, Yıldız Dağı'nı Sivas'ın kuzeybatısından alıp Şebinkarahisar'ın güneyine götürebilen Erdoğan Çınar'ın gerçek yüzünü açığa çıkaracaklardır.

DEDELİK KURUMU: YOL'U KİMDEN ÖĞRENECEĞİZ?

Hakk Erenleri'nin ikrar imanla gittikleri bir Yol'u vardır. Yol doğruluk üzerinedir. Dinlerin ve inançların kavramları Yol'u anlatamaz çünkü Yol baki dünyası olarak içinde yaşadığımız dünyayı kabul etmektedir. Fani dünyası ise yok hükmündedir.

Dinler ve inançlar yaşadığımız dünyayı fani olarak, geçici olarak kabul etmektedir, bunun için de cenneti ve cehennemi bir gerçek, kurtuluşu ise ruhun kurtuluşu olarak önümüze koymaktadır. Sürgünlüğün, ruhun hapisliğinin, nefsin öldürülmesinin anlatıldığı tasarımların Hakk Yol'unda geçerliliği yoktur.

Cennetin ve cehennemin var olduğunu söyleyen, ispat eden peygamberlerdir. Bugüne kadar cennete veya cehenneme gidip gelen var mıdır? Baki dünyasına insanlar gelir ve giderler. Eğer geçicilik var ise gelen ve gidenleredir. Dünya kalıcıdır ve devamlıdır. Gelenler kadın ve erkek bir gömleğe girerler, bir can olurlar. Kırklar da bir gömleğe girip tek can olurlar. Devriye çocuğa geçer ve bu böyle sürer. "Hayatı olan", yaşamı "hayatı olan"a bırakır.

Evrene, dünyaya, canlı ve cansız varlıklara ve de insana dair anlatımlar ve yapılan önderlikler her din ve inançta farklıdır. Bazılarının rahipleri, hocaları, hahamları, bazılarının da şamanları, büyücüleri vardır. Hakk Erenlerinin Yol önderlerine Mürşid, Pir, Dede ve Rehber denir. Bu kategorilerin ortak adıdır dede.

Dede Yol önderidir. Olmazsa olmazdır.

Alevi araştırmacıların ve gençlerin dedelik kurumu ve dedeler konusunda sağlıklı düşüncelere sahip olması gerekiyor.

Dedelik kurumunun ve dedelerin neden gerekli olduğu ya da

gerekli olup olmadığı konularında sorulacak sorulara net cevap verilmelidir.

Kimdir dede, eyleminin içeriği nedir? Dedenin Alevi yolu ile ilgisi hayati midir, yoksa dede olmasa da Yol sürer mi gibi sorulara sağlıklı cevaplar vermek önemlidir.

Alevilerde Yol Sürmekte midir?

Evet sürmektedir. Kim sürdürmektedir? Dede.

Peki, dedeler Yol'u yeterince sürebilmekte midir? Tartışma bu noktada yapılmaktadır. Ancak yine de saptanması gereken şey, Alevi Yol'unun ne üzerine kurulu olduğudur. Bizce Alevi Yol'u dede-talip üzerine kuruludur. Ancak dede de taliptir. Tartışmasızdır.

O halde Alevi araştırmacının ne yapmaya çalıştığını, ne yapması gerektiğini saptamalıyız.

Araştırmacı eğer dede değilse, posta oturma yetkisi yoksa iki anlayışla çalışma yapabilir. Birincisi dedenin zihnini açan, onun önünü açan, dedeye birtakım bilgiler sunan kişi olabilir. İkincisi ise Alevi Yol'unu yıkan, parçalayan, ortadan kaldıran çalışmalar yapabilir.

Alevi araştırmacının görevi dedelik kurumunu yerle bir eden bir konuma oturmamalıdır.

Posta oturan, yolu yürüten, götüren dededir. Araştırmacı öncelikle dedelik kurumunu bilince çıkartmalı ona saygı göstermelidir.

Dedelerle ilgili şu saptamalar yapılabilir:

Dedeler talip topluluğu gibi yaşarlar.

Çileci, dünyadan el etek çekme anlayışları yoktur. Evlenirler, yerler içerler, dünya nimetlerinden yararlanırlar.

Düşkünlük dedeler için de geçerlidir. Düşkünlük talip topluluğunu sınırlayan genel kuraldır. Demek ki dede de sorgu-sualden geçer.

Talip bir suç işler ise bir, dede aynı suçu işler ise beş yazılır.

Yolu yürüten en önemli kurum dedelik kurumudur. Fakat bu kurum dedenin de talip olduğunu, Hakk Erenlerinin yolunun talip yolu olduğunu ortadan kaldıramaz.

Alevilik talip üzerine kurulan bir Yol'dur.

Dede de talibin talibidir. Yani talip, talip topluluğunun talibi, pirin ve mürşidin talibi; pir ve mürşit de talibin talibidir.

Dedeler talipleri ile evlenemezler, var ise kendi ocaklarındaki ocakzadeleriyle, yok ise başka ocakların ocakzadeleriyle evlilik yaparlar.

Hakk Erenlerinin Yol'unda çocuk sınırlaması yoktur.

İkilik Kime Hizmet Eder?

Talip topluluğunu dağıtmak isteyen kötü niyetli misyoner oyuncağı kişiler öncelikle dede ile talip topluluğunun arasına ikilik sokmak istiyorlar. "Cahil dede takımı" kavramı bunun için kullanılıyor.

Yol yürürse dünya bakidir. Eğer yol yoksa, cem yoksa dünya zulümattır, karanlıktır.

Kritik bir dönemden geçiliyor. Dedelik kurumu kuşatılmış durumdadır.

Bir taraftan "Alevi İslam Din Hizmetleri Başkanlığı" adında bir kurum var. Bu kurum Hakk Erenlerinin Yol'unu "İslam" olarak, "din" olarak yorumlamakta, devletin de imkânlarından yararlanarak Alevilerin arasında kol faaliyeti yürütmektedir.

Diğer taraftan İslam'ın hurafelerine, İslam'ın kendisine karşı

olan geniş Alevi yığınlarının duygu ve düşüncelerine hitap eden, onları okşayan ancak başka dinlerin kitaplarını öneren, özellikle Tevrat ve İncil'in üzerindeki sis perdesi kaldırıldığı zaman Alevi kitabı olarak ortaya çıkacağını iddia eden meczuplar var. Bu meczupların da büyük oynadıkları görülmektedir. Alevi İslam Din Hizmetleri Başkanlığı geniş geleneksel Alevi yığınları İslamcı yapmaya çalışırken, diğer güruh ise geleneksel Alevilere aşağılayıcı kavramlar kullanarak, onları dışlayarak genç kesimleri özellikle Yeni Ahitçi ve İsacı yapmaya çalışmaktadır.

Cemlerde Kuran'dan sureler okuyan, Allah sözcüğünü ağzından düşürmeyen kişilerin tutumları ile Yeni Ahitçilerin tutumları hemen hemen birbirine benzemektedir. Örneğin İslamcılar Alevi dedelerine "cahil takımı" demiyorlar. Dedeleri bir bir tespit ederek, onlara çeşitli toplantılara katılmaları için çağırılar göndererek, bizzat bir araya toparlayarak, onları onura ederek faaliyetlerini sürdürüyorlar. Fakat bu kişiler Alevi gençliğini, Alevi örgütlenmelerinin başında bulunanları aşağılayıcı kavramlarla suçluyorlar: "Bunlar cemevine gitmez, bunlar Müslüman değildir, Kuran'ı kabul etmez; Allah Muhammed Ali'yi kabul etmez. Bunlar ateisttir" diyorlar.

Yeni Ahitçiler ise kısa yolu, tersi yolu tercih etmektedir. Şehre çıkan ve devrimci mücadeleye katılan, dedelik kurumuna soğuk ve uzak kitlelerin duygu ve düşüncelerinden yararlanan bu kişiler, dedelik kurumunu aşağılayıcı kavramlarla karalayarak, bu kitleleri Alevilikten iyice koparmaya çalışıyor. Bu tutumun İslamcıların faaliyetlerinden çok daha ağır sonuçlar doğuracağı açıktır. Bunu biliyorlar. Camiye, İslam'a, Kuran'a eleştiri yöneltmeye hazır olan geniş yığınların ruhunu okşamanın, İsa'ya, kiliseye, İncil'e sessiz kalmanın, yanı sıra "Işıkçılık" parlak kavramı altında İsa'ya, İncil'e övgüler yağdırmanın, onları parlatmanın, bu yığınlar arasında özellikle Yeni Ahitçiliğe sempatiyi artıracağını hesaplıyorlar.

İnciller arasında da tercih yapmamız isteniyor. Kâtip Luka'nın İncil'ini veya Kâtip Yuhanna'nın İncil'ini, Sn. Paul'un mektuplarından büyük çoğunluğunu kabul etmemiz de isteniyor. Ancak hesap edemedikleri bir şey var: Karşı duruş!

Bizlerin, samimi, dürüst dedelerimizi ve devrimci, özgür beyinli insanlarımızı dinlere ve inançlara yem etmememiz gerekiyor. Hakk Erenlerinin Yol'u bir bütündür ve bu günler geçicidir.

Dedeler Din Önderi Değil Yol Önderidir

Dedeler Yol önderleridir. Hakk Erenlerinin dini yoktur. Yol vardır. Yol'da din ve mezhep kavramı kullanılmamalıdır.

Alevi araştırmacılar ve kafası çalışır kişiler dedelere yabancı olamaz. Dedelere karşı sevgisiz olamaz. Çok belli birkaç kişinin dışında dedeler tartışmaya açık, sevgi dolu kişilerdir. Bilgi eksiklikleri ise planlı programlı bir devlet politikasının sonucudur.

Devlet, İmam Hatipler, İlahiyat Fakülteleri kurdu. Diyanet İşleri Başkanlığı başlı başına din üreten bir kurumdur ve başbakanlığa bağlıdır. Yan destekleyici kurumları ve büyük bütçeleriyle dini ve dinciliği üreten kurumlardır bunlar. Örneğin bir ilahiyat profesörü her gün fakültedeki odasına gitmekte ve burada dinle ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bilgilerini tazelemekte, yeni yeni düşünceler üretmektedir. Her gün beş vakit camilerden namaza çağırılan kitleler, maaşlı memurlar aracılığıyla din duygularını tazelemektedir. Oysa bu süreçte dedelerin üzerinde ağır baskılar oluşturulmuştur. Bu baskılar aynı zamanda şiddete dayalıdır da. Uzun yıllar ellerinde saz ile dedelerin bir yerden bir yere seyahatleri bile izlenmiştir. Sazları kırılan, cezaevlerine konulan, katledilen dedeler vardır. Kısa birkaç örnek verecek olursak:

3 Mart 1924'te Diyanet İşleri Reisliği kuruldu. Özellikle Sünni İslam'la ilgilenenler reisliği doldurdu. Alevilik yok sayıldı.

30 Kasım 1925 yılında "Tekkeler ve Zaviyelerin Kapatılması Kanunu" ile Hacı Bektaş Veli Dergâhı da kapatıldı. Tarihi değeri olan eşyalar alınıp götürüldü. Kitaplar bir yazarın oğlu tarafından Amerika'ya satıldı. Dergâh'ın diğer eşyaları, kap kaçakları Ankara İtfaiye Meydanı'nda haraç-mezat satıldı. Aynı yasayla "dedelik", "seyitlik", "çelebilik" yasaklandı. Alevi inancının taşıyıcısı olan dedelik kurumu, üfürükçülükle, falcılıkla bir tutuldu. 18 Mart 1925'te çıkarılmış olan "Köy Kanunu"nda, köy, "... ve camisi olan yer" olarak tarif edildi.

Dolayısıyla dedelerin bilgi eksikliği olması çok doğaldır. Bu sürecin tek sorumlusu var, o da devletin kendisidir. Devlet eleştirilmeden Dedelik kurumunun bugününü anlamak imkânsızdır. Bu süreç artık tersine çevrilmelidir. Zaman geçmiş değildir. Dedelerle öncelikle dost olunmalıdır. Unutulmamalıdır ki bugün Alevilikten söz ediliyorsa onların sayesindedir. Onlarla konuşulmalıdır. Ama önce onların güveni kazanılmalıdır. Alevi gençliği ve kafası çalışır kişiler güvenilir insanlardır. Sadece yöntemde karışıklık vardır.

Dedelere soru sormak, ikili ilişkiler geliştirmek, onlarla her konuda konuşmak, sohbet etmek araştırmacının temel ilkelerinden birisi olmalıdır. Bu yapıldığında bir süre sonra görülecektir ki kendi alanlarında dedeler bizim gibi düşünmektedirler, en azından bizim gibi düşünmeye yatkındırlar. Biz kendi pratiğimizde bunu çok izledik. Çok saygın, saygıdeğer dedelerle yaptığımız sohbetlerde onlardan çok şeyler öğrendik. Şehirlere çıkan Yol ile ilgili nasıl sancı çektiklerini, yararlı olmaya çalıştıklarını, eskiyen kurumların değiştirilmesi için, yeni Yol için nasıl çırpındıklarını gördük.

Dedeler de şunu bilmelidirler ki Yol, ağlamak, sızlamak, cemleri Kerbela'yla başlatıp Kerbela'yla bitirmek değildir. Cemlerde mutlaka bilimsel bilgi taliplere verilmelidir. Alevi halkının doçent

olmuş, profesör olmuş değerleri var. Bu bilim adamlarıyla ilişki kurarak cemlerdeki sohbetlerde en azından su, toprak, bitki gibi konularda bilimsel sohbetler yapılmalıdır. Cemler başka dinlerin dualarının okunduğu yerler olmaktan çıkartılmalıdır.

Dedeler Alevilerin Yol önderleridir. Eğer değillerse önder kimdir? Posta oturup cem yürütmeyen, dışarıdan bildiklerini söylemeye çalışan kişiler mi Yol önderidir? Buna karar vermek gerekiyor. Eğer Alevilik cem ise, sorgu sual ise, örgütlü bir yapı olması gerekiyor ise, cem evleri isteniyor ise, bu toplumu yöneten kişilere dede denilmektedir. O halde dedelik kurumuna saygı gösterilecektir. Dedelere de sevgi gösterilecektir.

Dedelere saygı ve sevgi göstermek gericilik değildir. Hakk Erenlerinin Yol'u gerici bir yapılanma değil, insanlığın bizzat kendi yoludur. Zira Hakk Erenlerinin Yol'u başkalarının duygu ve düşünceleriyle örtüşmez. "Bilimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır" sözü bize aittir. Hakk Erenlerinin Yol'unda bilimden gidildiği doğrudur. Dedeler yürütülecek tutarlı bir faaliyetin sonucunda kısa bir süre içinde rahatlayacaklar, önleri açılacaktır.

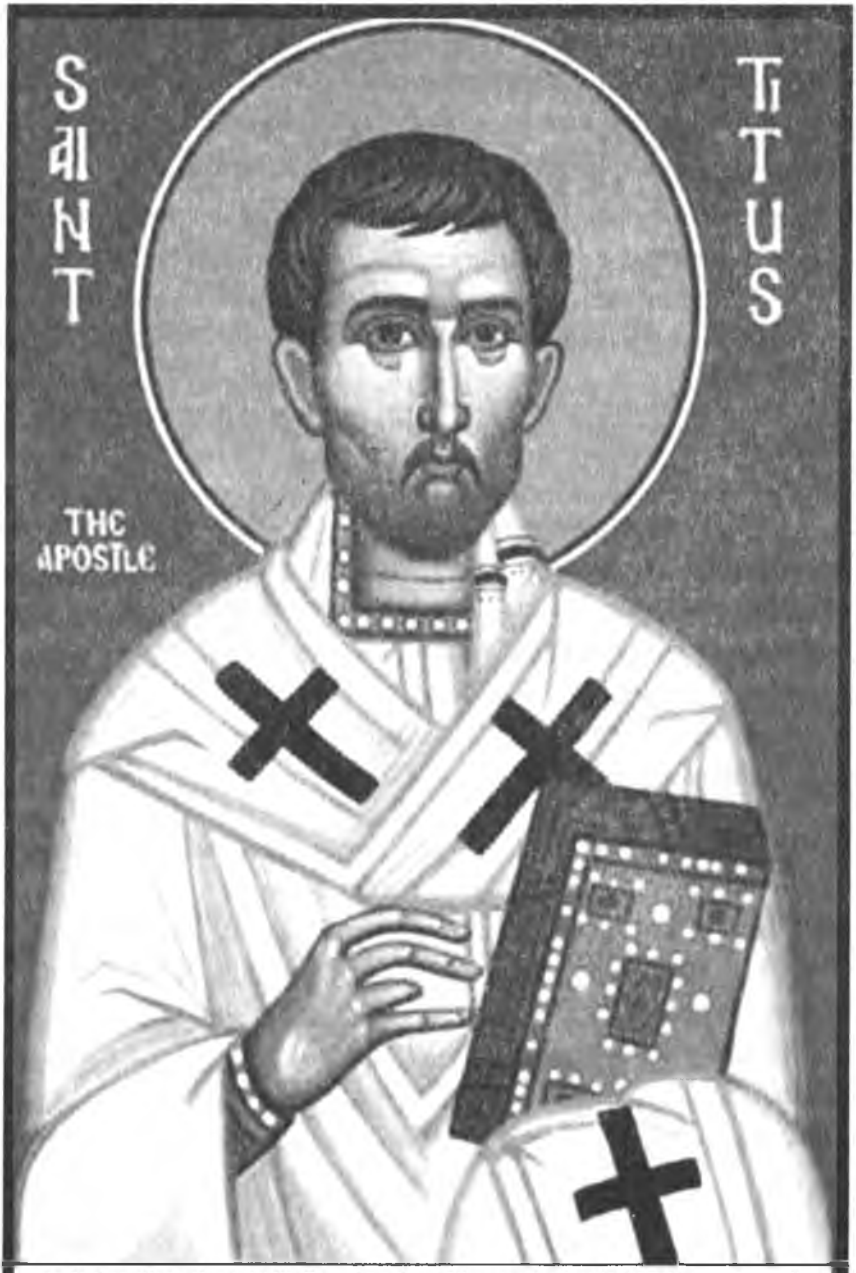

Erdoğan Çınar'ın "Pir"i Constantine Silvanus'u katleden Symeon adlı keşişe adını veren, misyoner St. Paul'ün adamlarından Titus.

KOMANA: KRAL, RAHİP, KADIN-ERKEK KÖLE ve KUTSAL FAHİŞE ŞEHRİ

Milat döneminde Kapadokya Krallığı ve Pontos Krallığı vardı. Bu krallıklar ünlü coğrafyacı Strabon'un ifadesine göre, batıda Kızılırmak'tan başlayan ve doğuda Fırat ırmağına kadar; kuzeyde Karadeniz'den güneyde İskenderun Körfezi'ne kadar olan bir bölgeyi kapsıyordu. Her iki krallıkta da aynı isimde iki şehir vardı. Bu şehirlerin adına KOMANA deniliyordu. Komanalardan birisi asıl Kapadokya'da, Kayseri'nin 75 km güneydoğusundaki Şar'da; diğer Komana ise Pontos'ta, Tokat'ın 10-15 km kuzeydoğusundaki Yeşilırmak kenarındaki Gümenek'teydi.[99] Bu Komanalarda büyük ve görkemli tapınaklar vardı. Tapınakları başrahip yönetiyordu. Ayrıca krallıklarda irili ufaklı tapınaklar da vardı. Örneğin bir tanesi Zeus Tapınağı'ydı. (Ki Erdoğan Çınar Zeus Tapınağı'nın yerini bugünkü Hacı Bektaş'a kaydırarak tahrifat yapmaktadır.)

Komanalar bağlarıyla ünlüydü ve geniş, verimli arazileri vardı. Arazilerinde alınıp satılamayan kadın erkek köleler çalışıyordu.

Komanalar aynı zamanda inanç merkezleriydi. Bu şehirlerde yılda iki kez festival yapılıyordu. Bütün çevre halkı ve uzaklardan parası çok olan askerler, tüccarlar ve diğer halk kesimleri Komanalara akın ediyordu. Tapınaktaki rahibeler ve kadın köleler inançları doğrultusunda vücutlarını yabancılara sunuyorlardı, yani fahişelik yapıyorlardı. Fahişelikten kazandıkları bütün gelire Başrahip el koyuyordu. Başrahip Komana'nın efendisiydi.

---

99 Bkz. Prof. Dr. Ömer Çapar, "Yerli bir Anadolu Tanrıçası: Ma." *Dil ve Tarih Coğrafya Dergisi* 37, s. 583-599, Ankara 1995

Strabon'un kitabının 7. sayfasında Quenasa'da (Vanessa-Bugünkü Avanos) Zeus tapınağından söz edilmektedir. Oysa Çınar, Vanesa'yı Hacı Bektaş olarak okura sunarak tahrifat yapmaktadır.

Kral soylu olan Başrahip, Komana'da kraldan sonra gelen ikinci kişiydi ki onu kral atıyordu.

Bütün kaynaklar, Komana adlı şehirleri anlattığımız şekilde anlatıyor. Hiçbir kaynak Komanaları komünal bir toplum, kadınların yönettiği bir toplum olarak anlatmıyor. Tam tersine ticarete, köleye; vücudundan sağladığı kazancı tapınağa veren kutsal fahişe kadınlara dayanan bir toplum olarak anlatıyor. Erdoğan Çınar ise aynı Komanaları "Ma-Kadın Ana'nın halkının yaşadığı ... Işık Şehri" olarak, "Kadın Ana"lar tarafından yönetilen "Dergâh-devlet"ler olarak anlatıyor.[100]

Erdoğan Çınar, Komanaları kadınların yönettiği bilgisini coğrafyacı Strabon'dan aldığını söylüyor. Ancak Strabon, Erdoğan Çınar'ın iddialarının tam tersine Komanaları erkeklerin, yani rahiplerin yönettiğini söylüyor. Araştırmacıların hemen tamamı da Kapadokya ve Pontos Krallıkları ile ilgili bilgi verirken Komanaları kadınların yönettiğine dair bir iddiada bulunmuyorlar. Tersine, tümünü erkeklerin yönettiği konusunda görüş birliğindeler.

100 Bkz. Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri*, s. 60

Amasyalı Coğrafyacı Strabon

Öncelikle asıl kaynak kişi olan Strabon'un (M.Ö. 64-M.S. 24) kim olduğunun ayrıntısına bakalım:

Strabon'un "*Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap : XII-XIII-XIV*"[101] kitabına önsöz yazan, aynı zamanda kitabın çevirmeni olan Prof. Dr. Adnan Pekman, Strabon'u şu şekilde tanıtmaktadır:

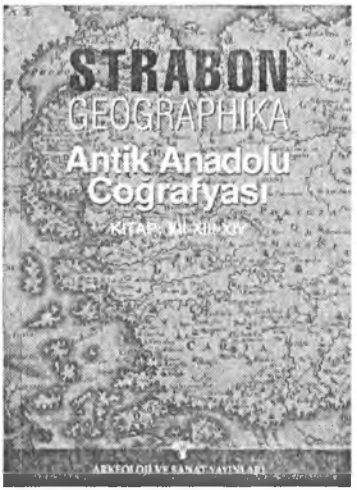

"Strabon, yapıtının çeşitli yerlerinde ataları ve kendisiyle ilgili bilgi vermektedir. Ataları Pontos Kralları yanında önemli görevler almış olan kimselerdi. Bunlardan bir tanesi, Mithridates Eupator tarafından, ***kraldan sonra gelen yeri tutan, Pontos Komana'sındaki 'Ma' rahipliğine kadar yükselmiştir.*** *Özellikle anne tarafından böyle soylu bir aileye bağlı olan Strabon, M.Ö. 64 veya 63 yıllarında Pontos'ta Amaseia (Amasya) kentinde doğmuştur. Varlıklı bir aileden olduğu için iyi bir öğrenim yapabilmiş ve istediği kadar gezmek olanağına sahip olmuştur."*[102] (siyahlar bize ait, Ü.Ö.)

Demek ki Strabon herhangi bir gezgin değildir. O, Amasyalı Strabon olarak da anılmaktadır. Pontos'ta doğmuş, ataları Pontos krallarının yanında önemli görevler almış, hatta bunlardan biri kraldan sonra gelen "Ma" rahipliğine kadar yükselmiştir. Strabon çeşitli ülkeleri gezmiş, doğum yeri olan Amasya'da ömrünün son yıllarını geçirmiş ve orada ölmüştür. Dolayısıyla Strabon içeriden

101 Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap : XII-XIII-XIV, 5. Basım, İstanbul 2005*
102 age., s. IX

bir kişidir. Komanaları anlatırken kendi toplumunu, kendi atasını, dedesini anlatmaktadır. Kendi toplumuna iftira atacak bir konumda değildir. Yukarıdaki anlatımda Prof. Dr. Adnan Pekman'dan önemli bir bilgi de almış bulunuyoruz. Pontos Komana'sının birinci derecede sorumlusu kral olmaktadır. Kraldan sonra ise Ma rahibi, yani başrahip gelmektedir. Demek ki Komanaları "Kadın Analar" değil, "Rahip" yönetmekteymiş.

Strabon, Geographika adlı kitabında, ailesini şöyle anlatmaktadır:

"Bundan önce annemin büyük babası olan taktikçi Dorylaos ve bunun yeğeni ve Philetairos'un oğlu olan ikinci bir Dorylaos'tan söz etmiştim ve onun Eupator'dan birçok onurlu payeler ve bunların en onurlusu olan Komana Başrahipliği'ni almış olduğunu ve krallığı Romalılara karşı ayaklandırırken yakalandığını söylemiştim."[103]

Alevilik, Komana Yaşantısına, Komana Örgütlenmesine Benzemez

Erdoğan Çınar, Alevi toplumunu bir türlü herhangi bir yere sığdıramıyor. Verdiği örneklerden hiçbiri Alevileri anlatmıyor.

Alevi toplumunun ve erkânının olmazsa olmaz kriterleri var. Alevilerin öncelikle aşağıda ana hatlarıyla yazacağımız kriterler konusunda bir karara varması gerekiyor:

1. Öncelikle Hakk'a ve Yol'a ikrar vermek
2. Yol'un Işık Alemi'ne giden Yol olduğunu düşünmek
3. Yol bilgisinin Işık Alemi'ne giden Yol'un bilgisi olduğunu düşünmek
4. Eline, beline, diline sahip olmak, temel ilkesini düşünmek

103 Strabon, *Geographika Antik Anadolu* s. 44

5. Büyük patlama neticesinde evrenin var olduğunu düşünmek
6. Işık varlıklarının Işık Alemi'nin birer parçası olduğunu düşünmek
7. İnsanın doğum üzerine geldiğini ve Hakk'tan emirli olduğunu düşünmek
8. Çamur hikâyesini reddetmek
9. On iki hizmetin var olduğunu düşünmek
10. Özellikle sorgu-görgü olgusunun cemlerin en temel özelliği olduğunu düşünmek
11. Dem'in cemin olmazsa olmazı olduğunu düşünmek
12. Musahipliğin Alevi toplumunun temel kuralı olduğunu düşünmek
13. Musahipliğin sadece talipler için değil dedeler için de geçerli kesin kural olduğunu düşünmek
14. Evliliğin Hakk'ın emri rızası olduğunu düşünmek
15. Yol'un talip üzerine kurulu olduğunu düşünmek
16. Yol'da dede ve talip ilişkisini kurmak
17. Dede ve taliplere uygulanan Yol temel kurallarının aynı olduğunu düşünmek
18. Dedelerin talip topluluğundan farklı yaşamadığını, örneğin evlenmek, doğurganlığa olumlu bakmak gibi temel kurallarda dede ve taliplerin aynı olduğunu düşünmek.

Bu kurallar çoğaltılabilir. Ancak çok önemli bir şey daha eklemek mümkündür. Alevi toplumunda köle ve cariye hiçbir zaman olmamıştır. Aleviler komşu halklara saldırarak erkeklerini öldürme, kadın ve çocukları ganimet olarak aralarında paylaşıp köleleştirme düşüncesini taşımamışlardır. Alevi toplumu kadın ve erkek birlikteliğine ve eşitliğine yüksek değer biçmiştir. Cinsel sap-

kınlık Aleviler arasında hiçbir zaman itibar görmemiştir. Tanrısal kültler de kabul edilmemiş, Alevilik onların eleştirisi üzerine kurulmuştur. Örneğin İnanna, İştar, Afrodit gibi cinsel objeler, tapınak fahişeliği Alevi toplumsal geleneği içerisinde yer almamıştır. Gılgameş destanında anlatılan, Enkidu'ya gönderilen kutsal fahişe betimlemesi Alevi toplumsal geleneği içerisinde hiçbir zaman yer almamış; muhabbetlerde, sohbetlerde, cemlerde bu tür düşüncelerin kırıntısına dahi yer verilmemiştir. Aksine Alevilerde görülmese de Alevilerin yaşadığı yerde, Yukarı Mezopotamya'da törelerden söz edilmektedir. Kadınlara veya genç kızlara bakışta tutuculuk vardır. Aile mahkemelerinin kurulması, genç kızların yaptıkları hatalardan dolayı öldürülmeleri halen yaygın olgulardır.

Alevilik yüksek ahlaklı olmak demektir. Alevi toplumsal geleneği, insani moral değerler bütünüdür. Alevi toplumu insanlaşmış, yüksek değerleri toplumsallaştırmış ve onları ikrar iman haline getirmiştir. Yanlışı, yaramazı hiçbir zaman kabul etmemiştir. Alevi Yol'unu kuranlar müthiş eleştiricidir. Kadın ve erkeğin birbirini aldatmasını, insanın insan tarafından aşağılanmasını ve sömürülmesini asla kabul etmemişlerdir.

Öncelikle okurla, yukarıda saydığımız kurallarda anlaşmamız gerekiyor. Demek ki Alevi toplumunda köle ve cariye olmayacak. Sınıfsal farklılıklar bulunmayacak ve komünal bir hayat yaşanacak. Kadın ya da erkeğin ön plana çıkartılması hoş karşılanmayacak. Hakk'a ikrar verilecek. Yol erenleri birbirlerine ve Yol'a da ikrar verecek. Kötülüğün bulaşamayacağı cem erkânı kurulacak. Erkânın temeli ise sorgu-sual olacak. Evlilik Hakk'ın emri rızasıdır. Her Eren musahipli olacak. Sosyal hayatta karı-koca dışında herkes kardeş bacıdır. Ceme girenler, karı-koca bile olsalar, herkes kardeş bacıdır.

Erdoğan Çınar'ın kitaplarında örneklediği toplumların hiçbirinde bu değerler yoktur. Örneğin Bogomiller, Katharlar gibi top-

luluklar dinlerini inanırlarından farklı yaşayan Kusursuzlar üzerine kurmuştur. Kusursuzlar et yemiyor, içki içmiyor, evlenmiyor, cinsel ilişki kurmuyor. Zamanlarını dua ve perhizle geçiriyor. Doğurganlığa, çocuk yapmaya karşı çıkıyor, her çocuğu ruhun bataklığı, hapishanesi olarak görüyorlar. Evliliği zina olarak, fuhuş olarak kabul ediyor. Bu toplulukların neresi yukarıda sayılan Aleviliğin temel kurallarına uymaktadır?

Diğer taraftan Erdoğan Çınar tarafından "Işık" tarikatı olarak gösterilen, katil ve ganimetçi bir Yahudi tarikatı olan Esseniler ise "Bekâr Kardeşlik" örgütlenmesidir. Yahudiliğin on ikinci kabilesi olan Magdalalılar da aynen Komanalılar gibiydi. Onlar Güneş Tanrısı El'e inanıyorlardı. El'in karısı Astarte idi. Magdalalıların tapınakları Tanrıça Astarte'ye adanmıştı. Aynen Kapadokyalıların tapınaklarının Ma'ya adandığı gibi. Tanrı El karısını çok sevmesine rağmen insan kadınlarını hamile bırakmak konusunda ustaydı. Kendisini bir yabancı olarak göstererek insan kadınlarına yaklaşır, onlarla cinsel ilişki kurardı. Bundan dolayı Astarte tapınaklarındaki rahibeler her yıl yaz aylarında bedenlerini yabancılara satarlardı. Tapınaktaki fuhuş odasına yabancılardan başkası giremezdi. Bu rahibelere kutsal fahişe denirdi. Kutsal fahişeler her yabancıyı El'in yerine koyardı. Elde ettikleri gelirle kurban alıp Astarte için keserlerdi.[104] Çok ilginçtir ki Cihangir Gener, "Tapınak Hizmetkârı" anlamını içerdiğini söylediği "Hirodule" kavramını "Kutsal Fahişeler" için kullanıyor. Cihangir Gener söz konusu kitabında Magdalalı Meryem'in de aslında tapınak fahişesi olduğunu, ancak henüz yabancılara çıkartılmadan İsa tarafından tapınaktan alınarak kendisine eş yapıldığını anlatıyor. "Hirodule" kavramını Cihangir Gener "Kutsal Fahişe" olarak kullanırken, Erdoğan Çınar, Strabon'dan alıntı yaparken, parantez içinde (ierodouliler: talipler-dervişler) olarak kullanıyor.

104 Cihangir Gener, İsa'nın Gerçek Yaşam Öyküsü O'nun Oğlu, Yurt Kitap-Yayın, Kasım 2009 Ankara, s. 66

Ayrıca Erdoğan Çınar'ın Alevilerle büyük benzerlik kurduğu katil bir Yahudi tarikatı olan Essenilerle ilgili pek çok bilgi "'Gizli Bilgilerin Sahipleri' ve Aleviler" başlıklı kitapta verildi.[105]

Erdoğan Çınar son olarak köleye ve dinsel fahişeliğe dayanan Kapadokya ve Pontos'taki Komana şehirlerinin topluluğunu Alevi olarak gösterme cesaretini de gösterebilmiştir. Nasıl olsa daha önce yaptığı tahrifatlara karşı çıkan olmamıştır, bu tahrifata da karşı çıkılmayacağını düşünmektedir. Düzeninin, planının bozulacağı, bozulduğu çok açıktır. Çünkü Hakk Erenlerinin Yol'unu her tür saldırıya karşı savunma kararlılığımız vardır.

Erdoğan Çınar Komana şehirlerini Alevilik merkezleri olarak gösterebilmek için kendisine kaynak kişi olarak, bizim de kaynak kişi kabul ettiğimiz Strabon'u almıştır. Ancak Strabon'un kitabının Türkçede yayımlandığı bilgisine kitabında yer vermeyerek saklamıştır. Strabon'un kitabı Türkçe'de yayımlandı, merak eden her kişi ulaşabilir. Bizim için sır değil, okuduk, biliyoruz.

Okur artık şu gerçeği fark etmiş olmalıdır: Erdoğan Çınar kaynaklarla oynamaktadır. Kitaplardan aldığı hemen hemen her alıntıyı tahrif etmektedir. Aldığı alıntıların kelime aralarına, asıl metinde varmış gibi kendi düşüncelerini parantez içerisine alarak yazmaktadır. Bazen de kavramların yerine başka kavramları, sanki asıl metinde varmış gibi yazmaktadır.

Örnek olarak Erdoğan Çınar'ın "Aleviliğin Kökleri, Abdal Musa'nın Sırrı" başlıklı kitabına bakabiliriz. Bu kitapta Coğrafyacı Strabon'dan aldığı alıntılarda aynı yöntemi kullanmıştır. Erdoğan Çınar kitabına Strabon'dan aldığı alıntılarda, noktalama işaretleri bile Arkeoloji Sanat Yayınları'nın çevirisine benzemesine rağmen, sadece kitap adı vermektedir. Dipnotlarda ve kaynakçada Strabon'un kitabına, sadece, "Strabon, Geographica XII" olarak yer

105 Ünsal Öztürk, "'Gizli Bilgilerin Sahipleri" ve Aleviler, Yurt Kitap-Yayın, Kasım 2009 Ankara

240 Aleviliğin Kökleri

15) Bilge Umar, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İnkılap Yayınları, S. 522.
16) Age. S.522.
17) Age. S.529.
18) Strobon, *Geographica* XII, 2/3
19) Strobon, *Geographica* XII, 3/36
20) Hıdır Temel ile yapılan görüşme.

Görüldüğü gibi Erdoğan Çınar'ın kitabındaki dipnotta Strabon'un kitabının Türkçe'de yayımlandığına dair bilgi yok.

250 Aleviliğin Kökleri

- Steven Runcıman, *The Medieval Manichee*, 1999.
- Strobon, *Geographica* XII.
- Suraiya Faroqhi, *Anadolu'da Bektaşilik*, Simurg Yayıncılık, 2003

Görüldüğü gibi Erdoğan Çınar'ın kitabındaki kaynakçada da Strabon'un kitabının Türkçe'de yayımlandığına dair bilgi yok.

vermiştir. Ne yayınevi adı var, ne sayfa numarası var, hiçbir şey yok. Oysa Strabon'un ilgili kitabı en son Arkeoloji ve Sanat Yayınları tarafından 1987 yılında yayımlanmıştır ve piyasada bulunmaktadır. Elimizdeki söz konusu kitabın 5. baskısı ise 2005 yılında yayımlanmıştır. Kitap, Prof. Dr. Adnan Pekman tarafından çevrilmiştir. Bu bilgileri Erdoğan Çınar neden vermiyor, çünkü tahrifat yapacak, Alevileri avlayacak, kafalarını karıştıracak da ondan.

Erdoğan Çınar'ın Yaptığı Tahrifatın İspatı

Aşağıda Erdoğan Çınar ile Strabon'u karşılaştıracak ve Erdoğan Çınar'ın yaptığı açık tahrifatı göstereceğiz:

Kapadokya Komanası

Strabon'un gezi notlarında adı geçen '*Ma/Kadın Ana*'nın halkının yaşadığı birinci Işık şehri (*Komana*) Maraş-Elbistan'ın batısında, Tufanbeyli ilçesinin kuzeyinde, Şarköy sınırları içinde, bugün ancak harabeleri seçilebilen, toprak altından henüz günyüzüne çıkarılamamış bir eski çağ şehridir. Strabon Anti-Toroslar üzerindeki bu Işık şehrinin '*Kadın Ana (Ma)*'ya atfedildiğini şu cümlelerle nakleder;

"*Bu Anti-Toroslar'daki derin ve dar vadilerde, Komana ve buradaki halkın 'Ma' dediği Enyö Mabedi bulunur. Burası önemli bir kenttir. Halkını çoğunlukla dindar kişiler ve mabette yaşayan hizmetliler (ierodouliler: talipler-dervişler) oluşturur.*"

"*İereous (pir) mabedin ve hizmetlilerin ruhani başkanıdır. Ben orada konuk olduğum zaman bunların sayıları, kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca mabedin geliri, İereoslar (pirler) tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı.*"[18]

Erdoğan Çınar'ın Strabon'dan yaptığı tahrifatlı alıntı,
Aleviliğin Kökleri, Kalkedon Yayınları, s. 57

Önce Erdoğan Çınar'dan tahrifatlı alıntıyı alalım:

"Strabon'un gezi notlarında adı geçen 'Ma-Kadın Ana'nın halkının yaşadığı birinci Işık şehri (Komana) Maraş-Elbistan'ın batısında, Tufanbeyli ilçesinin kuzeyinde, Şarköy sınırları içinde, bugün ancak harabeleri seçilebilen, toprak altından henüz gün yüzüne çıkarılamamış bir eski çağ şehridir. Strabon Anti-Toros'lar üzerindeki bu Işık şehrinin 'Kadın Ana (Ma)'ya atfedildiğini şu cümlelerle nakleder;

'Bu Anti-Tauros'lardaki derin ve dar vadilerde, Komana ve buradaki halkın 'Ma' dediği Enyö Mabedi bulunur. Burası önemli bir kenttir. Halkını çoğunlukla dindar kişiler ve mabette yaşayan hizmetliler (ierodouliler: talipler-dervişler) oluşturur.'

'İereous (pir) mabedin ve hizmetlilerin ruhani başkanıdır. Ben orada konuk olduğum zaman bunların sayıları, kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca mabedin geliri, İereoslar (pirler) tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı."[106]

Erdoğan Çınar'ın yaptığı tahrifatın kolayca anlaşılabilmesi için küçük bir sözlük verelim:

İereous: Rahip

Arhiereus: Başrahip

İerodouliler: Köleler

Erdoğan Çınar, "İerodouliler" kavramını "Talipler-dervişler" olarak çeviriyor ki parantez içinde verdiği "Talipler-dervişler" açıklaması asıl metinde yoktur. Erdoğan Çınar, parantez içinde, sanki çeviride varmış gibi ekleme yapmaktadır. Oysa aynı kavram, yani "ierodouliler" kavramı "Köleler" anlamına gelmektedir. "İereous" kavramını ise "Pir" olarak çevirmektedir. Yine parantez içinde verdiği (pirler) kavramı asıl metinde yoktur, kendisi eklemiştir. Oysa aynı kavram, yani "İereous" kavramı "Rahip" anlamı-

106 Erdoğan Çınar, Aleviliğin Kökleri, Abdal Musa'nın Sırrı, s. 57

STRABON XII. 2

3 Bu Anti–Tauros'lardaki derin ve dar vadilerde, Komana ve buradaki halkın "Ma" dediği Enyö Tapınağı bulunur. Burası önemli bir kenttir; halkını çoğunlukla dindar kişiler ve tapınakta yaşayan hizmetkârlar oluşturur. Halkı Kataonia'lılar olup genellikle krala tâbi olarak sınıflandırılırlarsa da, aslında çoğunlukla rahibe tâbidirler. Rahip, tapınağın ve hizmetkârlarının ruhanî başkanıdır. Ben orada konuk olduğum zaman, bunların sayıları, kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca tapınağın, geliri rahipler tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı. Kappadokia'da kraldan sonra rahip gelir ve genellikle rahip kralla aynı soydandır. Artemis

Strabon'un, Erdoğan Çınar tahrif etmeden önceki orjinal görüşü. Arkeoloji Sanat Yayınları, s. 4-5, altını biz çizdik. (Ü.Ö.)

na gelmektedir. Orijinal metindeki "Tapınak" kavramını ise "Mabed" olarak değiştirmiştir.

Arkeoloji Sanat Yayınları tarafından yayımlanan Strabon'un kitabında bu bölüm şu şekilde verilmiştir:

"Bu Anti-Tauros'lardaki derin ve dar vadilerde, Komana ve buradaki halkın 'Ma' dediği Enyö Tapınağı bulunur. Burası önemli bir kenttir, halkını çoğunlukla dindar kişiler ve tapınakta yaşayan hizmetkârlar oluşturur. ***Halkı Kataonia'lılar olup genellikle krala tabi olarak sınıflandırılırlarsa da, aslında çoğunlukla rahibe tabidirler. Rahip****, tapınağın ve hizmetkârlarının ruhani baş-*

kanıdır. Ben orada konuk olduğum zaman, bunların sayıları kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca tapınağın, geliri rahipler tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı. ***Kappadokia'da kraldan sonra rahip gelir ve genellikle rahip kralla aynı soydandır.***"[107]

Yukarıya orijinal metinde Strabon tarafından tek bir paragrafta yazılan metindeki siyahla gösterdiğimiz yerleri Erdoğan Çınar almamıştır. Çünkü ilgili yerlerde:

a) "Kral"dan,

b) "Rahip'in Kralla aynı soydan olduğu"ndan,

c) "Tapınağı Rahip'in yönettiği"nden söz edilmektedir.

Strabon dikkatle incelendiğinde özellikle Kapadokya ve Pontos Komanalarını anlatırken hiç de Alevilerden söz etmediği anlaşılacaktır. Komanalar kölelere ve fahişelere dayanan örgütlenmelerdir. Yaşadıkları ülke krallıktır. Onların özellikle ömür boyu hükmeden kralları vardır. Kraldan sonra ise kral soyundan gelen Başrahipler hüküm sürmektedir. Erdoğan Çınar'ın söylediği gibi oraları yönetenler kadınlar değildir.

Yukarıdaki bilgileri ve yazının devamında ispatlayacağımız bilgileri topluca değerlendirdiğimizde şu sıralama doğrudur:

1. Kapadokya ve Pontos'u krallar yönetiyor.

2. Krallık soydan geliyor.

3. Enyö Tapınaklarını ise yöneten birinci derece sorumlu Başrahip'tir.

4. Başrahip kral soyundan geliyor.

5. Başrahibi kral atıyor.

6. Başrahip de ömür boyu görev yapıyor.

7. Tapınağın emrine geniş topraklar verilmiş.

---

107 Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, s. 4-5*

8. Tapınaklarda rahipler ve rahibeler var.

9. Tapınağa ait topraklarda kadın erkek köleler (hieroduloslar) çalışmaktadır.

10. Rahibeler ve kadın köleler ki bunlar aynı zamanda tapınak inanırları haline getirilmiştir, tapınağa gelir getirsin diye fahişelik yapıyorlar, vücutlarını satıyorlar.

Erdoğan Çınar Zeus Tapınağı'nı Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı Olarak Gösteriyor

Erdoğan Çınar, günümüzdeki Hacı Bektaş ilçesini Coğrafyacı Strabon'un kayda geçirdiğini iddia etmektedir. Erdoğan Çınar'a göre Ouanesa'daki Morimene Hacı Bektaş'ın ta kendisi idi. Erdoğan Çınar şunları söylüyor:

"Strabon'un anı-gezi notlarında bir üçüncü dergâh-devletten daha bahseder ki bu dergâh-devlet Quanesa'daki Morimene idi. Strabon'un Ouanesa olarak Helen diline uyarladığı bu yerin adı, Hıristiyanlık öncesi kayıtlarda Vanesa olarak geçer. Vanesa, Luvi kökenli bir kelime olup 'Ana Kraliçe' anlamına gelmektedir. Luvi adı taşıyan ve kökleri kuşkusuz Luvilere kadar uzanan ve isminden 'Kadın Analar' tarafından yönetilen bir 'dergâh-devlet' olduğunu tahmin edebildiğimiz Vanesa-Morimene, bugün Aleviliğin en büyük mabedi sayılan Karacahöyük'teki Hacı Bektaş-i Veli Dergahı'nın ta kendisidir."[108]

Erdoğan Çınar aklına geleni yazmaktadır. Tarihsel gerçekler yazdıklarını doğrulamamaktadır. Konu ile ilgili Strabon'un yazdıkları şunlardır:

"Zeus Dakieos rahipliği, rütbece üçüncü geliyordu. Bu Enyo'ya kıyasla bir derece aşağı ise de söz etmeye değer. Burada, çevresi oldukça büyük olan bir tuzlu göl vardır. O kadar yüksek

108 Erdoğan Çınar, Aleviliğin Kökleri, Abdal Musa'nın Sırrı, s. 60

ve sarp yamaçların arasına sıkışmıştır ki, insanlar ona, ancak merdivene benzer basamaklarla ulaşabilirler. Söylediklerine göre su ne azalır ne de gözle görülen herhangi bir yerden dışarı doğru akar."[109]

Görüldüğü gibi Strabon "Zeus rahipiiği"nden söz ediyor. Zeus rahipliğinin Komana'daki Enyo tapınağından sonra ikinci geldiğini vurguluyor. Bu rahipliğin bulunduğu yerde çevresi oldukça büyük olan tuzlu bir gölün bulunduğunu söylüyor. Tapınağın oldukça sarp ve yüksek yamaçların arasına sıkışmış olduğunu, ancak çok dik bir merdivenle çıkılabildiğini belirtiyor. Aynı konu ile ilgili Strabon şunları da söylüyor:

"Ouenasa'daki Morimene'de, üç bin hizmetkârı barındıran Ouenasa Zeus'una ait bir tapınakla rahibe yılda yüz talandon'luk bir gelir sağlayan verimli ve kutsal bir arazi bulunur. Komana'da olduğu gibi bu da yaşamı boyunca rahiplik eder ve rütbe itibariyle Komana rahibinden sonra ikinci gelir."[110]

Morimene'deki tapınağın Zeus Tapınağı olduğu, rahip tarafından yönetildiği, verimli bir kutsal araziye sahip olduğu; Zeus Tapınağı rahibinin aynen Komana'da olduğu gibi yaşamı boyunca rahiplik ettiği Strabon'un anlattıkları ile besbellidir.

Erdoğan Çınar bütün bu bilgileri saklamakta ve ters yüz etmektedir. Güya Erdoğan Çınar'a göre Morimene'deki tapınak Zeus Tapınağı değil Hacı Bektaş-i Veli Dergâhı'nın ta kendisidir! Yine Erdoğan Çınar'a göre, Strabon zamanında bu dergâhı kadınlar yönetmekteydi ve komünal bir yaşam vardı!

Erdoğan Çınar coğrafya ile de oynamaktadır. Vanesa'nın, Morimene'nin yerlerini değiştirmektedir. Erdoğan Çınar'ın kaynak kişi aldığı Bilge Umar'ı dikkatle izlemekte yarar var. Bakalım Bilge Umar'a göre Vanesa ve Morimene neresidir?

---

109 Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, s. 7*
110 Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası. s. 7-8*

"Avanos: Nevşehir iline bağlı ilçe merkezi-kasaba. Bölgenin adı Bizans kaynaklarında, daha erken Hıristiyanlık çağında, Venasa olarak geçiyor. (Ramsay, s. 322-324). Strabon (12 II 6 sonu) bu adı, Helen yazımıyla, Ouenasa diye aktarır. ? Bölgenin Ouenasa Zeus'u tapınağıyla ünlü olduğunu söyler; üstelik, bölgedeki hiçbir kentin sözünü etmez."[111]

Şimdi, aşağıya yazacağımız bölümü dikkatle incelemenizi rica ediyoruz:

"Morimene: Roma imparatorluğunun egemenliği döneminde Kappadokia bölgesindeki illerden biri (Strabon, 12 1 4). Bu il Avanos dolaylarını da kapsayarak Kızılırmak ile Tuz gölü arasında yayılıyordu."[112]

Demek ki Bilge Umar'a göre Morimene, Avanos dolaylarını da kapsıyor ve Kızılırmak ile Tuz gölü arasında yayılıyor. Hacı Bektaş ilçesi Kızılırmak ile Tuz gölü arasında değildir. Kızılırmak'tan çok yukarıdadır. Kızılırmak ile Tuz gölü arasında Şereflikoçhisar, Gülşehir, aşağıda Derinkuyu sakinleri Zeus Tapınağı'nın kendi bölgelerinde olduğunu iddia ederlerse bunun bir sakıncası yoktur. Ancak Erdoğan Çınar, Hacı Bektaş-ı Veli dergâhının yerinin Morimene olduğunu iddia ettiğine göre, Morimene de Kızılırmak ile Tuz gölü arasında bulunduğuna göre, Erdoğan Çınar'ın en yakın hastaneye başvurması kendi sağlığa için elzemdir.

Aşağıya bölge haritasını da alalım ki Erdoğan Çınar'ın coğrafya ile nasıl oynadığı daha iyi anlaşılabilsin.

Ayrıca Erdoğan Çınar, Hacı Bektaş-ı Veli'nin 1209-1210 yılında doğduğunu söylüyor... Birinci yüzyıl nere, on üçüncü yüz yıl nere? Birinci yüzyılda yaşayan Strabon on üçüncü yüzyılda yaşayan Hacı Bektaş-ı Veli'yi nasıl kayda geçirmiş olabilir!

111 Bilge Umar, Türkiye'de Tarihsel Adlar, s. 140
112 Bilge Umar, Türkiye'de Tarihsel Adlar, s. 580-581

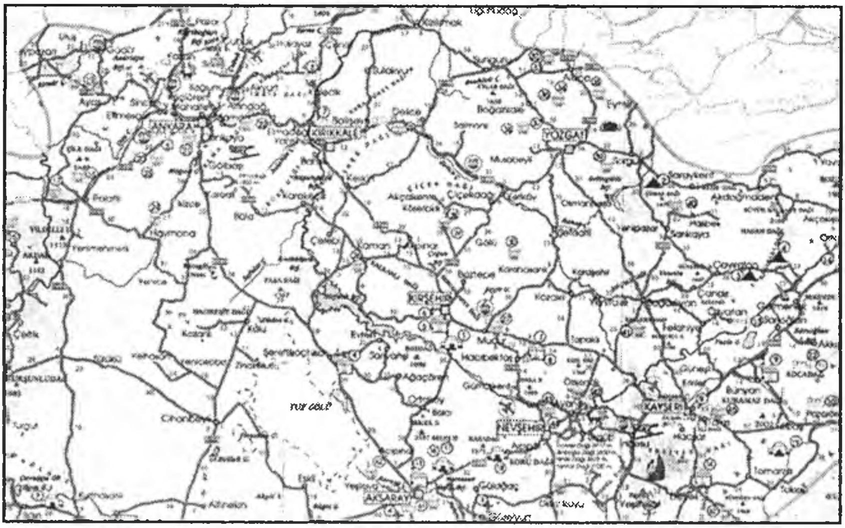

Komanalardaki Alınıp Satılamayan Köleler

Strabon'un aşağıdaki görüşleri, Komana'nın ne anlama geldiğini, kölelerin çalıştırıldığını, bunların alınıp satılamayan toprak köleleri olduğunu açık açık ispat etmektedir:

"Krallar zamanında Komana'nın işleri anlattığım şekilde yönetiliyordu. Ama Pompeius egemenliği ele alınca, Arkhelaos'u rahip atayarak, çevresi iki 'skhoini' (yani altmış stadion) olan bir toprak parçasını kutsal alana kattı ve burada oturanların Arkhelaos'a itaat etmelerini emretti. ***Şimdi o buraların hâkimi ve kentte yaşayan tapınak hizmetkârlarının efendisidir; fakat bunları satmaya hakkı yoktur.*** *Burada da tapınak hizmetkârlarının sayısı altı binden aşağı değildir."*[113]

"Tapınak hizmetkârı" denen, Erdoğan Çınar tarafından "derviş-talip" olarak gösterilen kişiler, yukarıdaki siyah olarak belirtilen yerde olduğu gibi, "alınıp satılamayan" toprak kölelerinden başkası değildir.

113 Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, s. 45*

Aynı konuya Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Ömer Çapar da dikkat çekmektedir.

Prof. Dr. Ömer Çapar şunları söylüyor:

"Öte yandan, Pontos Komana'sının Kapadokia Komana'sı tarafından kurulduğu vurgulanmakta, her iki kentte de kültün Orestes tarafından yerleştirildiği söylenirken tanrıçanın kült tasvirinin Artemis Tauros ile ilgili olduğu belirtilmektedir. Strabo Kappadokia Komana'sındaki tapınağın adını açıkça 'Maon' olarak göstermektedir. Hirtius ise onun Kappadokia'daki en eski ve en kutsal Bellona tapınağı olduğunu ileri sürmektedir. ***Bilindiği kadarıyla tapınak her iki kentte de kölelerce işletilen ve büyük gelir getiren geniş topraklara sahip olup bu toprakların geliri tapınak başrahibi tarafından toplanmıştır.***"[114]

Prof. Dr. Ömer Çapar ilgili makalesinde özellikle Kapadokya ve Pontos'da kurulan krallıkları "teokratik devlet" olarak nitelemektedir. Şunları söylüyor:

"... Nitekim, Roma cumhuriyet döneminin son yüzyılın MA kültünün çıkış yeri olarak düşünülen Kappadokia Komana'sı ile bunu her yönden taklit ettiği bildirilen Pontos Komana'sının üzerinde yer aldığı alanlar, genelde M.Ö. II. Binyılda Hitit/Hatti ve Huri kültürlerinin çakıştığı yerler olmuştur. Ayrıca, gerek Kappadokia ve Pontos krallarının gerekse Roma'lıların bu iki teokratik devleti fazla müdahale etmeksizin kendi siyasal sistemlerine birleştirmiş olmaları da, eskiye uzanan bağımsız bir dinsel yapının varlığını dolaylı bir biçimde akla getirmektedir."[115]

Prof. Dr. Ömer Çapar, Komanalarla ve onların yönetimleriyle, tapınak yönetimleri ve kölelerle ilgili yazdıkları hiçbir tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır: Ülkeyi kimin yönettiği, tapınaklarda kimlerin bulunduğu, tapınağı kimin yönettiği; tapınak rahibi-

114 Prof. Dr. Ömer Çapar, "Yerli bir Anadolu Tanrıçası: Ma." s. 583-599
115 Prof. Dr. Ömer Çapar, adı geçen makale

nin kral soyundan geldiği gibi konularda bilgi vermektedir. Okuyalım:

"Tanrıçanın rahip sınıfı ve dinsel topluluğuna bakıldıkta, Anadolu ile ilgilerini görmemek olanaksızdır. Her iki Komana'da da tanrıça MA'nın bir rahip ve rahibe sınıfının bulunduğunu biliyoruz. ***Strabo'ya göre, bu yerlerde –yani, hem kentte hem de kırsal kesimde oturanların çoğunluğu, kendilerini tanrıçaya ve hizmetine adamış olan 'Hierodulos'lar idi.*** *Anlaşılıyor ki, tanrıçayı kutsamayan insanlar da söz konusu idi.* ***Bunların üstünde ve egemeni olarak, hem tapınağın yöneticisi hem de dünyaevi otorite sahibi bir başrahip bulunuyordu.*** *Kappadokia Komanası halkının Kappadokia kralının uyrukları olmakla birlikte, temelde başrahibe boyun eğdiklerini söyleyen Strabo, bize bu din adamının kralın emri altında bulunan yerel bir iktidar sahibi olduğunu düşündürmektedir. Öte yandan Kappadokia Komana'sında ele geçen bir yazıt, bir Komana rahibinin aynı zamanda Kataonia strategosu olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi, Kataonia strategiası (= yönetim bölgesi) Kappadokia'nın bölündüğü 10 strategiadan biri idi. Böylece işaret edilen rahip de Kappadokia kralına bağlı Kataonia'nın yöneticisi konumunda bulunmuş oluyordu.* ***Başrahip yaşam boyu görevde kalmış olduğu gibi, kralların bağlı olduğu soya mensup idi. Aynı başrahip rütbe açısından ülkede kraldan sonra ikinci sırada geliyordu. Bir başka deyişle, bu din adamı Kappadokia strategoslarınm ve rahiplerinin rütbece en büyüğü idi."***[116]

Prof Dr. Ömer Çapar yazısının devamında erkek ve kadın köle (hierodulos)larla ilgili şunları söylemektedir:

"Gerçekten başrahibin egemenliği altında 6000 erkek ve kadın köle (=hierodulos) bulunmakta olup ayrıca tapınak ve toprak gelirleri de onun denetimi altında idi."[117]

116 Prof. Dr. Ömer Çapar, adı geçen makale
117 Prof. Dr. Ömer Çapar, adı geçen makale

"Hierodulos" kavramını (Erdoğan Çınar onlara talipler-derviş-ler diyor) Prof. Dr. Ömer Çapar "erkek ve kadın köle" olarak açıklamaktadır. Ömer Çapar kölelerle ilgili şunları da söylemektedir:

*"**Her iki Komana'daki kalabalık bir sayıya ulaştıklarını belirttiğimiz kadın-erkek tapınak kölelerinin satılamaz oluşu ilgi çekicidir.** Tanrıçanın inananları olarak gösterilen **her iki gruptan kadın kölelerin dinsel fahişe olarak tapınağa büyük gelir sağladıkları açıktır.** Ayrıca, tanrıçanın kültüne kadın-erkek azadlı kölelerin girdiği de anlaşılmaktadır."*[118]

Komanalardaki Ticaret ve Kutsal Fuhuş Festivalleri (Eksodos)

Erdoğan Çınar Aleviliğin tarihi zincirini sıralarken Kapadokya ve Pontos'ta yılda iki kez yapılan festivallerle (eksodos) ilgili destansı anlatımlara başvuruyor. Şöyle diyor: *"-Ma/ Kadın Ana'ya adanmış, Komana dergâh-devletleri, Toprağa düşmeden ve hasat tarladan kalktıktan sonra her yıl tekrarlanan bolluk-bereket kutlamaları 'eksodoslar;"*[119]

Erdoğan Çınar'ın "Komana dergâh devleti"nin devlet başkanının rahip olduğunu biliyoruz. Başında da tacı var. İmparator gibi. Ancak "dergâh devlet" söyleminin spekülasyon olduğunu, rahibin krala bağlı bulunduğunu unutmamak gerekiyor.

Aynı konuyla, yani eksodosla ilgili, Prof. Dr. Ömer Çapar, Pontos Komana'sını anlatırken şöyle diyor:

"Tanrıçanın kült gelenekleri ve uygulamaları da çok ilginçtir. Ne yazık ki, tanrıçanın Anadolu vatanındaki kült geleneklerine ilişkin bilgilerimiz çok azdır. Pontos Komana'sında dinsel esrime (=Theophoria) ve kurbanlar sunulduğundan (=hierourgiai) söz

118 Prof. Dr. Ömer Çapar, adı geçen makale
119 Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri-Abdal Musa'nın Sırrı*, s. 180

edilmekte, her iki Komana'ya ortak olarak kült mitoslarının söylenildiği ve bazı kült nesnelerinin gösterildiği belirtilmektedir. ***Strabo'nun anlattığına göre, Pontos Komana'smda tanrıça onuruna yılda iki festival (=Eksodos) düzenlenmekte, bu esnada başrahip başında tacı ile görünmekte, kentten ve ülkenin her yanından çok sayıda kadın ve erkek inananlar bu festivale akın etmekte idi.*** *Ayrıca, yıl boyunca yine bu dine bağlanan çok sayıda taraftar tanrıçaya bağlılıklarını göstermek için kutsal yeri ziyaret edip kurbanlar sunuyorlardı.* ***Kuşkusuz, bu yerde çok yaygın olan dinsel fahişelik uygulaması da bu dinsel ziyaretleri çekici kılmış olmalıdır. Nitekim, Strabo Pontos Komana'sını bu açıdan 'küçük Korenth' olarak tanımlamaktadır.***"[120]

Prof. Dr. Ömer Çapar, Erdoğan Çınar'ın *"bolluk-bereket kutlamaları"* olarak nitelediği eksodosları, yani festivalleri dinsel fahişeliğin çekici kıldığını açıkça belirtiyor. Ayrıca profesör, Komanalara domuz sokmanın da yasak olduğunu söylüyor: *"Nihayet, yukarıda belirtildiği gibi, domuzun pis sayılarak kente sokulamayacağına ve etinin yenilemeyeceğine ilişkin bir inançtan da söz edilmektedir."*

"Bir başka söylencede ise imparator Augustus'un tapınak başrahipliğine atadığı Kleon adlı eski bir haydutun kente domuz sokmak ve bunun sonucunda tanrıça tarafından ölümle cezalandırıldığı anlatılmaktadır."[121]

Ma Toplumu Kölecidir

Prof. Dr. Ömer Çapar'ın yukarıdaki görüşlerini dayandırdığı Strabon Komana şehirleri ve yılda iki kez yapılan "eksodos"larla ilgili Erdoğan Çınar'ın aksine görüşler ileri sürmektedir. Strabon, Ma toplumunda tüccarların bulunduğunu, Komanaların önemli tica-

120 Prof. Dr. Ömer Çapar, adı geçen makale
121 Prof. Dr. Ömer Çapar, adı geçen makale

ret merkezleri olduğunu, yılın belli aylarında komşu halkların Komanalara geldiğini, bütün paralarını özellikle tapınak fahişelerine yatırıp cepleri boş ayrıldıklarını, Komanaların tatil cenneti olan Korinthos'a benzediğini anlatıyor. Hatta bir de atasözünden söz ediyor:

"Şimdi Komana kalabalık bir kenttir ve Armenia'dan gelen halk için önemli bir ticaret merkezidir ve tanrıçanın 'eksodos'u zamanında festivale katılmak için kentlerden, kasabalardan, her yerden kadınlar ve erkekler hep birlikte burada toplanırlar. Belirli bazı kişiler daha vardır ki, bir yemine uyarak daima orada yaşarlar, tanrıça onuruna kurbanlar keserler. ***Yerli halk lüks içinde yaşar ve toprakları bağlarla doludur, ve çoğu, kendini tanrıçaya vakfetmiş olan, vücutlarından kazanç sağlayan kadınlardır.*** *Bu nedenle bir bakıma kent küçük Korinthos gibidir. Çünkü orada da Aphrodite için kutsal olan kurtizanlar çok olduğundan pek çok yabancı buraya gelerek tatil yapar. Buraya giden tüccar ve askerler bütün paralarını harcadıklarından, bunlar için şu atasözü söylenir: 'Korinthos'a seyahat etmek her adamın harcı değildir.' İşte benim Komana hakkında söyleyeceklerim."*[122]

Yukarıdaki sözleri herhangi bir kişi değil Strabon söylüyor. Yani dışarıdan iftira niteliğinde bir anlatım değildir. Strabon, kralların yanında çalışmış itibarlı bir aileden ve Ma tapınağında Başrahiplik yapmış bir aileden gelmiştir, yani o toplumun bir üyesidir ve kendi toplumunu anlatmaktadır.

"Yerli halk lüks içinde yaşar ve toprakları bağlarla doludur, ve çoğu, kendini tanrıçaya vakfetmiş olan, vücutlarından kazanç sağlayan kadınlardır" diyor Strabon. Dinsel fahişeliğin temel kurum olduğu, tapınağın önemli gelir kaynaklarından olduğu, o kadar ki gelenleri soyup soğana çeviren fahişeliğe dayandığı anlaşılan Komanaları Erdoğan Çınar Alevilik olarak sunmaktadır.

122 Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, s. 47, siyahlar bize ait. (Ü.Ö.)*

Tüccarların, askerlerin gelerek fuhuş yaptığı, paralarını son kuruşuna kadar orada bırakıp ayrıldıkları bir toplumu Alevi toplumu olarak anlatmak, Alevilerin gözlerinin içine bakarak Alevilere şiddetli hakarettir.

Anlayamadığımız konulardan biri de şu: Marksist-Leninist klasikleri okuyan, örneğin Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki ayrımları ince ayrıntılarına kadar değerlendirme yetisine sahip olan, eskiden devrimcilik yapmış Alevilerin neden bu aptalca ve alçakça saldırılara yüksek değer biçtikleridir. Erdoğan Çınar'ın anlattığı toplumlardan biri Efes'te idi. Yolunuz Selçuk yakınlarındaki Efes antik kentine düşmüştür kuşkusuz. Ki Strabon da uzun bir süre Efes'te kalmıştı.

Oradaki genelevi görmediniz mi? Efes'teki tapınakla ilgili bilgilere ulaşamadınız mı? Efes'te turistlere kılavuzluğu çocuklar bile yapıyor. Sizi antik genelevde gezdiriyorlar ve anlatıyorlar. Oradaki öykü de aynı. Kente gelen asker ve tüccarlar bütün paralarını Efes'te harcadıktan sonra oradan ayrılıyorlar. Sizler Google'a "Efes Antik Kenti Genelevi" cümlesini yazarsanız karşınıza videolar gelecektir. Onları seyrediniz. Efes aynı zamanda köleci bir toplumdu. St. Paul (Miladi 5-67) Efeslilere yazdığı mektupta şunları söylüyor:

"Köle Efendi İlişkileri

Ey köleler, dünyadaki efendilerinizin sözünü Mesih'in sözünü dinler gibi saygı ve korkuyla, saf yürekle dinleyin.

Bunu, yalnız insanları hoşnut etmek isteyenler gibi göze hoş görünmek için yapmayın. Mesih'in kulları olarak Tanrı'nın isteğini candan yerine getirin.

İnsanlara değil, Rab'be hizmet eder gibi gönülden hizmet edin.

Çünkü ister köle ister özgür olsun, herkesin yaptığı her iyiliğin karşılığını Rab'den alacağını biliyorsunuz.

Ey efendiler, siz de kölelerinize aynı biçimde davranın. Artık onları tehdit etmeyin. Onların da sizin de Efendiniz'in göklerde olduğunu ve insanlar arasında ayrım yapmadığını biliyorsunuz."[123]

Strabon ile St. Paul hemen hemen aynı dönemde yaşamışlardır. Strabon (M.Ö. 64-M.S. 24), St. Paul (Miladi 7-67)

Strabon, Komanaları Korinte benzetirken, "Yerli halk lüks içinde yaşar ve toprakları bağlarla doludur, ve çoğu, kendini tanrıçaya vakfetmiş olan, vücutlarından kazanç sağlayan kadınlardır. Bu nedenle bir bakıma kent küçük Korinthos gibidir" derken, St. Paul, Korintlilere yazdığı mektupta fuhuş ile ilgili şunları söylüyor:

"Aranızda fuhuş olduğu söyleniyor, üstelik putperestler arasında bile rastlanmayan türden bir fuhuş! Biri babasının karısını almış.

Siz hâlâ böbürleniyorsunuz! Oysa yas tutup bu işi yapanı aranızdan atmanız gerekmez miydi?"[124]

İncil düzenleyicileri "Pavlus'tan Korintlilere Birinci Mektup, Giriş" başlığı altında şunları yazmışlardır:

"Korint Orta Yunanistan'la Mora yarımadası arasındaki körfezin ağzında kalan, kuzey-güney ve doğu-batı ticaret yollarını denetim altında tutan önemli bir kentti. (Deniz yüklerinin büyük bölümü, fırtınalı bir yol olan Mora Yarımadası'nın güneyinden değil de körfezden geçirilirdi.) Korint kenti fuhuş yapmakla ün salmıştı. Eski Grek tanrılarına ait en az on iki tapınağın bulunduğu bu kent alabildiğine putperestliğin pençesindeydi. Örneğin putlara sunulan adakların sadece belirli bölümleri yakılır, geri kalanı yenilir ya da kasaplarda satılırdı. Bunun yanı sıra felsefe ve bilgelik büyük değer taşırdı. Hem Yahudi, hem Yahudi olmayanlardan oluşan inanlılar topluluğu böyle bir ortamda belirli bazı kültürel sorunlarla karşı karşıya kaldı."[125]

---

123 İncil, Zirve Yayıncılık, 6. Basım, Temmuz 2008, İstanbul, s. 367
124 age
125 age.

SONUÇ
KOMANA: KRAL, RAHİP, KUTSAL FAHİŞE ve KÖLE TOPLULUĞU

Kutsal Fahişe, sokakta fuhuş yapana değil, mabette fuhuş yapana denmektedir. Komana tapınaklarında vücutlarını tanrıça için sunan ve tapınağa gelir getiren fahişeler vardı. Eğer fahişelik tapınakta bile meşru görülüyorsa, toplumun genelinde de yaygın olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu tür bir toplumu "Kadın Anaların" yönettiğini söylemek, bu toplumu Alevi toplumu olarak sunmak spekülasyondur. Yalana dayanmaktadır. Bu topluluklar köleci, erkek egemen topluluklardır, kadınların ise özellikle tapınakta yaşayan rahibelerin fahişelik yaparak tapınağa gelir elde ettikleri çok açıktır. Ülkenin kral tarafından yönetildiği, tüccarların, zenginlerin, mülk sahibi sınıfların bulunduğu, köle sahiplerinin zengin ve rahat bir hayat yaşadığı bir topluluğu komünal bir toplum olarak anlatmak ayrıca bir cesaret işidir.

Bazıları Alevilerin örneğin Hititlerin aynısı olduğunu düşünüyor. Öyle değil. Alevilik toplumsal eleştiri üzerine kuruludur. Tabii ki aynı coğrafyada yaşamış halklar arasında giyim, kuşam, örf, adet; gelenek, görenek gibi konularda benzerlikler bulmak mümkündür. Ancak Aleviliği sıradan bir halkın ya da uygarlığın doğal sonucu olarak anlatmak yanlıştır. Çünkü Alevilik değerler toplamıdır. Alevilik kralları, soytarıları, dansözleri, tapınak fahişelerini; doğurganlığa zina olarak bakan sapkınları; içinde yaşadığımız dünyayı kötüleyenleri, ne olduğu belirsiz öteki dünyayı kabul etmez! Yalancıları, tahrifatçıları, bilgiyi kaynağından alıp değiştirerek sunup Alevileri kandırmaya, avlamaya çalışanları kabul etmez. Aleviler bu tür anlayışları ve kişileri tasfiye edeceklerdir.

Dolayısıyla yukarıda verdiğimiz kaynaklardan Komanalar çok kolay bir şekilde öğrenilebilir. Erdoğan Çınar'ın tahrifatları ortaya çıkartılabilir. Bütün bunlara rağmen yalana inanmak isteyenler olursa onlar için yapabilecek bir şeyimiz yoktur.

III. BÖLÜM

ALEVİLERİN HİTİTLERLE İLGİSİ VAR MI?

Hasan Harmancı

ALEVİLİK HER ÖLÜ KÜLT ve KÜLTÜRÜN ATILDIĞI BİR MEZARLIK DEĞİLDİR

Eleştirinin haklı olması, eleştirilen şeyden daha önemlidir. Bunun için üretilmiş olanın üstüne gidecek verilerin her koşulda eleştiriden geçmesi gereklidir. Bazı çalışmaların eksiklikleri hoş görülürken, bazılarındaki *"projeci"* tutum ne yazık ki bilimsel çalışmaların varlığına tüy dikiyor. Kirlilik elbette belli bir düzeye kadar olgunlukla karşılanabilir. Sonuçta her konuya farklı bakmak, herşeyden önce farklı ve sorgulayıcı düşünmek mümkündür. Bilimin bu nedenle oluşmuş disiplinleri vardır. Bu nedenle her yapılan şey rastgele, kuralsız yapılamaz. Yerçekimi yasası test edebilir, ancak onu zorla başka bir şey olduğu konusunda kimse ikna edilemez. Böylesi yöntemler metafizikçilerin ve *"akıllı tasarımcıların"* zorlama ilahi yolları olarak görülür. İşte bu nedenle bu tür sorunlar fen bilimlerinde görülmezken sosyal bilimlerde *"etik"* dışı çabalar ve çalışmalar, sorgulama ve yeniden yapılandırma adı altında vakfedilebiliyor. Buna uymamanın hoşgörü sınırları bulunmaktadır. Senkretik ve gnostik özelliklerinden dolayı bu tür bilim dışı sorumsuzluklara alet olmayı, en çok Alevilik gibi her yöne taşınma potansiyelini içinde barındıran öğretiler yaşar.

Arkeoloji, jeoloji, etnoloji ve antropoloji gibi alanlarda geriden/kadimden belgesiz ve yorumlanarak taşınmaya çalışılan yanıtların tartışılması belli ölçülerde mümkündür ve yararlıdır. Bu tartışmaya kaynaklık edecek herşey ya toprak altından çıkacaktır ya da insanın bir denemesinden. Sözlü gelenek çerçevesinde ele alınan Alevilikte son zamanlarda arkeoloji ve antropolojinin alanına taşındı. Bu çok önemli bir gelişmedir. Etnik sorunları tartışılan bir kimliğin kendisini bu yönüyle de meşrulaştırması yaşamsal değerdedir. Bunun için etnografyanın, etnolojinin, sosyolojinin verileri de dikkate alındığında Aleviliği yeni bir dönemin beklediği açıktır.

Bu açıklığa karşın üniversitelerde, Cumhuriyetle birlikte başlayan Mezopotamya ve Anadolu'daki toplulukların Türk etnisitesine dahil edilme çalışmaları hala gündemdedir. Üniversiteler bu yönlü tezler ve ölçümlerle onlarca yıl idare etti. Bu yönlü çalışmaların en ünlüsü Afet İnan'ın büyük bütçelerle yürüttüğü ve 64 bin denek üzerinde yapılan *"Türkiye Halkının Antropolojik Karakterleri ve Türkiye Tarihi, Türk Irkının Vatanı Anadolu"* (Fransızca basımı; 1939, Türkçe basımı; 1947) çalışmasıdır. O denemede iki önemli sonuca varılmıştı. Bunlardan birincisi, "Türklerin, günümüz uygarlıklarının kurucuları olan Avrupa'nın büyük beyaz ırkına mensup" olduğu. İkicisi ise, *"Türkiye'de tarih boyunca bir ırk birliğinin"* olduğuydu. Bu yönlü çalışmalar hala raflarda Cumhuriyet üniversiteciliğinin sözde *"ulus"* amaçlı çalışmaları olarak durmaktadır. Bu çalışmaları düşündükçe, bir yandan da Alevilerin uygarlığın başlangıcından beri var olan *"kadim"* uygarlık olduğu -ve ne değişmez yasaysa- hep muhalif olma özelliğiyle ayakta durduğu *"sav"*ı aklıma geliyor. Yetmemiş gibi bu muhalif kimlik Avrupa'nın ortaçağ din muhalifleri olan Katharların, Bogomillerin felsefeleri ile bir tutulmaya çalışılıyor. Bu da yetmemiş gibi çarpıcı biçimde öğreti, inanma zıtlığına karşın ilkçağın Sabiileri ve Esennileri ile tasavvuf olarak da aynı olunduğu savrulup durulmaktadır. Bütün bunlara arkeoloji ve antropoloji kullanılarak Hititlerin, Luvilerin eklenmesi büyük bir zorlamaya ve *"kayıp zincir"* halkaları yalanına ve kandırmacasına dönüşüyor. Bunu bir de Alevi olduğunu iddia eden ve hiç kazı çalışması veya antropolojik alan çalışması yapmamış *"araştırmacılar"* iddia edince tuhaf ve kaprisli hale dönüşüyor.

Onların çalışmasını ilk elde okuyup-dinlerken sosyal bilimlerin kanla yazılmış ilkelerinin tarihini dikkate almayınca sorun görünmüyor. Çünkü Alevilik okuyucusunun önemli bir kısmı öğrenme düzeyinden ve sorgulamadan yoksun. Hala Alevilik içinde bin yıllardır taşınan bir *"kadim"* sır olduğuna inanılıyor. Bu kandırmacayı yaratanların bir noktada durdurulmaları gerekiyordu. Bu durma noktası da sanırım bizim bu ortak çalışmamız olacak. Nasıl ki A. İnan'ın çalışmaları artık acınacak bir ilkel dönemi hatırlatıyor ve II.

Dünya Savaşı yıllarının meyvesi ise, bu çalışmalar da Aleviliğin asimilasyondan açıktan yara aldığı zamanlara denk geliyor. Alevilik kendi kültür ve felsefi değerleri ile *"öz"* İslam, *"öz"* Türklük ve Kürtlük'ten kurtulmaya çalışırken birden başka bir batağa, *"öz"* Hitit ve *"öz"* Luvi, *"öz"* vs. topluluğuna indirgeniyor. Bu da yetmiyor, çalışmalar dilbilimin terk edilmiş yöntemleri ile ya Zaza etnik yapısına ya da Esenniler vs. adı altında Hıristiyanlığa ve Yahudiliğe taşınıyor.

Öte yandan Erdoğan Çınar'ın Aleviliğe etik yaklaşmadığının en belirgin göstergesi onun Aleviliğin *"İslam içi-dışı"* tartışmalarındaki tutumunda belirginleşir. Tarihsel bir kopuş olarak Aleviliğin Tevrat, İncil gibi iki önemli dinin kurumsallaşmış ilkeleri arasında, teolojik bakış açısı yaratırken, İslami terminolojiyi kullanmaktan oldukça kaçınıyor. Bu kaçış ve saklama ise kaynakların arasına serpiştirilen *"ışık"*, *"kadim"*, Sümer, Luvi, Hitit gibi şaşırtmacalı ve hiç belge kullanmadan yorumlayıcı veya doğrudan kullanıyorsa belge tahrifatlı bir yol izleyerek gerçekleştiriyor. Aleviliğin ele alınma biçimi açısında teolojik bir yaklaşımla geliştirdiği sekterci bu tutumunu yakın dönem Aleviliğin siyasallaşmasındaki verimi de öne çıkarıyor. E. Çınar, Alevi kimliğine yönelik oluşturduğu tezlerindeki tahrifat ve *"yamama"* işlevselliğini, bilim titizliği, araştırma ve etik açıdan zorunlu olan sorumluluğu bir kandırmaya dönüştürüyor. Alevi gençlerinin yaşanan topraklardaki İslamın siyasal ve sosyal baskısını başka bir teolojik tamamlama ile dönüştürmeyi hedefliyor. Bu nedenle çalışmalarını olabildiğince İslami literatür dışında olmak üzerine kuruyor. Buna karşın Tevrat ve İncil, İsevi ve Musevi kahraman kimlik örneklemini asil ve asıl, değerli belge ilişkisini ise *"vecd"* bir geçişle kullanmayı tercih ediyor.

Aleviliğin bu siyasallaşmasındaki yeni gelişmelerin odağındaki örgüt ve kişilerin bakış açılarının oluşturduğu, Aleviliğin ne olduğu veya olmadığı yönlü materyaller arasında bulunmayan Hıristiyan ve Musevi kaynakları ve onların kimi ezoterik, dualist, gnostik bakış açıları ile Aleviliğe köken ve süreç ilişkisi yaratıyor. Çalışma-

larında oluşturduğu temelsiz ve kronoloji dışı bir uygulama ile bir anda Uzaylı veya dünya dışı kurgulardan Naacal tabletlerine, Sümer tabletlerinden belgesiz Luvi-Hitit çarpıtmalarına, tektanrılı ilk dinleri ise Aleviliğin sırlı yapılanması özel kaynaklarına dönüştürüyor. Aleviliğin herhangi bir dine ya da inanca eklenmek sorunundan çıkarılması gereken ve kendi temelleri üzerinde görülmesi gereken bir sürecin uluslar arası hukuk mücadelesi ve normların dayatması ile kazanılan *"emeği"*, kendi emeği olarak ele almaya çalışmaktadır. Onun kaynak ve çeviri tahrifatlı çalışmalannın çarpıtma, tahrifat ve yanlışlarına dikkat çeken yazar, yayın, belge ve bakış açılarını ise İslamcılığı öne çıkarma ve rant üreterek *"Alevi esnaflığı"* ölçülülüğü ile sahiplenmektedir.

Bu durumda bize de yapılacak fazla birşey kalmıyor. Ünsal Öztürk çalışmasında Aleviliğin tektanrılı dinlerden ayrımı üzerinde durarak Aleviliğin ne olmayacağını ele aldı. Hamza Aksüt, Alevi kavramlarının Latince ve İngilizce'den yapılan çevirilerde tahrifata nasıl uğratıldığı ve Alevi coğrafyası, kurumsallaşması olarak iddia edilen yalan ve yanlış Hıristiyan tapınakları üzerinde duruyor. Ben ise özellikle Hitit ve Luvi yaşam biçimi, dinsel yapılanması ve tanrı anlayışına yer vererek bu karmaşaya el atmış bulunuyorum.

Alevilik adına atılan satrançlı bu adımlar bir hesap gibi görülüyor. Bu ilk bakışta Alevilerin gözünden kaçan girişimler olabilir. Tohum atarken belki de *"iyilik"* amaçlanmıştır. Bu adımlar ilk bakışta bir parça ile bir başka parçanın yer değiştirmesi gibi algılanabilir. Elbette bu dile getirilenlerle Alevilik arasında bir bağ vardır. Dikkat edilmesi gereken bu yapılan *"iyiliğin"* bilim adı altında yapılmaya çalışılmasıdır. Ya sonraki adımlar. Bundan kim sorumlu tutulacaktır. Bu ilk hamleler bu nedenle buluş değil, Aleviliğe tecavüz içermektedir. İlerisi için Alevilik düşüncesine ekilen tohumlar neyin propagandasına dönüşecektir! Bunun etkisi eleştirdiğimiz bu iddia ve çalışmalardaki referanslardan kolayca anlaşılabilir.

Şimdi bu ayrımlara eşlik edenler ve sessiz kalanlar ne ile avunacaklar. Bu tecavüzcülerden saygılı ve nazik bir biçimde mi ayrılacaklar? Kime hak verecekler. Onların da cesaret ve özeleştiriye

ihtiyacı olacak. Acemi edebiyatçılık karşısında *"sessizliği sevmek"* bir acemice tutum olmasa gerek. Alevilikte sevilen bir hayatı bulabilirsiniz, ancak her ölü kült ve kültürün atılacağı bir mezarlık değildir.

Artistik kimliklerin sayıklamaları ile yoğunlaştırılan bu sığ Alevilik, sadece yeni roller için hazırlanabilir. Her şeye karşın Alevilik kolayca böylesine örümcek ağları ile kapatılamaz. Bu şaşkınlık bitmiştir. İsa'nın çarmıhtan indirildikten sonra O'na yüklenen mucizeleri ve inancı öncesiyle-sonrasıyla Aleviliğe ait değildir. Bu Hitit dini için de, hala tamımlanamamış Luvi karanlığı için de geçerlidir. Aleviler kör, sağır ve her şeye kadir olan insanlar değildir. Bu oyunun sessizliği daha fazla uzayamazdı. Susmadık. Alevilik hayal ve hayalet kimlikler üzerinden yaşatılamaz. Bu nedenle bu çalışmanın yapılması bir düello değildir. Çünkü Alevinin kapısı bu değildir. Bu nedenle her kilitle açılmaz. Hikayelerden hoşlananlar için belki ama Alevi gençlerinin beyinlerinin parçalanmasına artık bu kapılar kapalıdır. Alevi mahkemesi şimdi burada başlıyor. Alevi hak ve ilkeleri kirletilemez, gülünç hale sokulamaz.

İşte bu nedenle, Alevilik deneme-yanılma sahası olarak görülemez. İnananları ile dalga geçilmesi ve değerlerinin asimilasyonla yüz yüze kaldığı bir süreçte *"daha iyi"*, daha yumuşak ve kabul edilebilir diye başka çıkmaz ve kirli alana taşınamaz. Aleviliğin nicel değil, somut kaynaklara ihtiyacı vardır. Her motifi, ritüeli Aleviliğin içinde çoğaltmaya çalışırsanız, Aleviliği *"kadim"* değil ilkel bir öğretiye dönüştürürsünüz. Alevilik açısından yapılmaya çalışılan bu çalışmalar Afet İnancıların ırkçı ve seçkinci çabalarına dönüşür. Bu nedenle öncelikle Alevilikle özdeşliği kurulan toplum ve kavramların içeriğine, dönemsel özelliklerine bakmak gerek. Bunu yapmamak, tarih biliminin yöntemlerini bilmeden tarih, arkeoloji ve antropoloji bilmeden bu alanları çalışmaya kalkmaktan başka bir şey değildir. Bu nedenle buradaki çalışmaların sadece bir eleştiri olarak değil, yanıt olarak ele alınmasını diliyorum.

Hasan Harmancı

HİTİTLERİN KÖKENİ SORUNU

Anadolu Yarımadası'nın bugün için bilinen en eski adı *"Hatti Ülkesi"*dir. İlk defa Mezopotamya yazılı kaynaklarında, Akkad Sülalesi döneminde (M.Ö. 2350-2150) kullanılan bu ad, 7. yüzyıl Asur yıllıklarında da yer aldığı haliyle, M.Ö. 630 tarihlerine kadar süregelmiştir. Bu, Anadolu'nun en aşağı 1700 yıl boyunca Hatti Ülkesi olarak bilinmesi anlamına gelmektedir. M.Ö. ikinci bin yıldan itibaren Anadolu'yu istila etmeye başlayan Hind-Avrupalı *"Hititler"* bile yeni yurtlarından söz ederken Hatti Ülkesi deyimini kullanmış ve bu yüzden Hattuşa (Boğazköy) tabletlerini ilk okuyan filologlar da bu yeni kavim için Hatti demiştir. Oysa aynı tabletlerden öğrenildiğine göre söz konusu Hind-Avrupa'lı halk kendini Nesice konuşan Nesililer (Neşa/Kaneş) olarak anıyordu. Nesili denenler Hind-Avrupa'lı boyların sadece Orta Anadolu'da oturan bölümüdür. Diğer bazı Hind-Avrupa'lı boylar ise Luwiler ve Palalar adı ile bilinmektedir.[1]

Hind-Avrupalı Hititler din, mitoloji, töre ve örf bakımından büyük ölçüde Hatti etkisinde kalmıştır. Hitit Pantheonu'nun başlıca tanrılarına Hatti inançlarında da tapılmaktaydı. Hattice adı Wuruşemu olan Hititlerin Güneş Tanrıçası, onun kocası Fırtına Tanrısı, çocukları, yani Nerik ve Zipplanda'nın fırtına tanrıları, kızları Mezullaş ve torunları Zentuhiş Hatti kökenlidir. Hitit tanrısı Telepinuş ve eşi Hatepinuş da Hattilerden gelmedir. Bir anlamda Hititlerin İlluyanka ve Telepinuş efsaneleri de aslında Hatti uygarlığının ürünleri sayılmaktadır.

Hattilerin diline gelince, ne yazık ki günümüz koşullarında bu dil hakkında çok az bilgimiz bulunmaktadır. Hint- Avrupa köken-

---

1 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s. 30.

li Anadolu dillerinin bu bölgede ne zamandan beri konuşulmaya başladığı sorusunu linguistik verilere dayanarak yanıtlamak mümkün değildir. Assurlu tüccarlar öncesinde yazısız (analfabet) dönem vardı. Bu nedenle dil konusunda bir belge bulunmamaktadır.[2] Hattuşa'nın M.Ö. 14. ve 13. yüzyıllara ait ibadet konulan üzerindeki tabletlerinden öğrendiğimize göre, Hitit rahipleri dinsel törenleri yönetirken arada bir kendi dillerinden olmayan alıntılar yapıyorlardı. Çevirileri satırlar arasında verilen bu ifadelerden önce *"rahip şimdi Hattili (yani Hattice) konuşuyor"* açıklamasına yer verilmektedir. Ayrıca dağ, nehir, kent ve tanrı adlarından, bazı dinsel ve mitolojik konulu metinlerden de Hatti dili kalıntıları elde edilmiştir.[3]

Geç Hitit Anadolu sanatında görüldüğü üzere boğa en büyük tanrı olan gök tanrısının, geyik ise bazı örneklerde ana tanrının (Hind-Avrupa'lı Hellenlerde Artemis'in) simgesidir. Güneş kurslarının ortasında duran boğa, geyik ve aslan gibi hayvanlar da theriomorfik (hayvan biçimli) tanrıların sembolleridir. İnsanoğlu ilk önceleri gökten düşen meteorlara ve daha başka fetişlere, daha sonra ise güçlü olan ya da kutsal olduğuna inandığı hayvanlara tapmıştır. Demek oluyor ki Alacahöyük âlemlerinde ve güneş kurslarında görülen hayvan heykelcikleri tanrısal göstergelere dikkat çekmektedir.

Alacahöyük'teki güneş kurslarının ve hayvan şekilli tanrıların aynı zamanda evreni taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu kurslar evreni canlandırmanın sembolik düzeneğidir. Kendilerine *"ben güneş"* diyen Hitit krallarının güneş anlamına gelen hiyerogliflerinin etrafında bir ışın sırası ile süslü çember yer alır.

Bu âlemlerde boğalar en büyük tanrıyı (gök tanrısını), geyikler ise tanrı anayı temsil etmektedir. Rahipler dinsel tören sırasında bir sopanın ucuna takılan bu simgeleri geçit alayının önünde

2 Ali Dinçol, *"Hititler Son Tunç Çağı"*, Arkeo-Atlas, S. 3, 2004. s. 22.
3 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s. 31.

taşıyordu.[4] Güneş kurslarının bir tanesinde bir çift boğa boynuzu üstünde türü pek belli olmayan bir hayvan heykelciğinin etrafını çeviren çelenkten ışınlar çıkmakta, alemin toptan görünüşü, güneşi -kursların Mısır kökenli olduklarını vurgulamakta yarar varandırmaktadır.

Aiacahöyük, Horoztepe ve Mahmatlar'da gün yüzüne çıkarılan eserlerde saptanan dört önemli özellik şöyledir;

1) Güneş kurslarının Anadolu'da birden görünmesi,

2) Hayvanlara tapma âdeti,

3) Hayvan heykelciklerinin kültürel açıdan Maikop hayvan tasvirlerini andırması,

4) Mezar ve gömme biçiminin Maikop, Miken ve Fryg uygarlıklarındaki gibi olması, onların Hind-Avrupa'lı Hititlere ait olduğunu göstermektedir.

Maikop uygarlığı ile benzer özelliğe sahip bu eserler, Hititlerin Anadolu'ya Kafkasya yoluyla geldiğine dair kanıyı güçlendirmektedir. Hitit eserlerinin belirgin bir biçimde Hatti sanatı üslubunda olması doğaldır, çünkü yukarıda dile getirildiği üzere Hititler Anadolu'da Hattilerin din, mitoloji ve edebiyatından büyük ölçüde etkilenerek onların daha önce kullandığı tanrı, dağ, nehir ve kent adlarını kabullenerek devam ettirmişlerdir. Yeni yurtlarının Hattice adını bile değiştirmemişlerdir. Hititler, Hattilerden aldığı zengin kültür mirasını geliştirerek dünya tarihinin en ilginç ve özgün uygarlıklarından birine damgalarını vurmuştur.

Aiacahöyük'te meydana çıkarılan kraliyet ailelerine ait mezarlar toprak içine kazılmış çukurlardan oluşmaktadır. Ölü, *"Hocker"* duruşunda, sağ yanı üzerinde ve yüzü güneye, ayakları ise doğuya yönelmiş olarak yatmaktadır. Cesetler ölü giysisi ve çok zengin armağanlarla birlikte gömülmüştür. Ölünün ve armağanların yerleştirilmesinden sonra, çukurun dört bir yanı taşla çevrilmekte

4 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s. 37.

ve mezarın üstü enlemesine odunlarla kapatılmakta, onların üstü de bol miktarda toprakla örtülmektedir. Ölü gömme geleneği olarak mezar bu biçimde kapatıldıktan sonra bir ölü yemeği yeniyor ve kurbanlık hayvanların kemikleri mezar yığınının üstüne düzgün bir sıra ile yerleştiriliyordu. Hocker duruşu, Hind-Avrupa kökenli Maikop, Myken ve Fryg uygarlıklarında da görülmektedir.[5]

Hitit uygulamalarının kısa sürede oturmadığını biliyoruz. Uygarlıklarını oluşturmak için gereken süre beklenenden daha uzun olmuştur. Bu nedenle birçok Hind-Avrupa'lı prensin, sonraki dönemlerde olduğu gibi bu süreç içinde de politik nedenlerle kendilerine Hattice ye Hurrice ad takması kimin yerli kimin göçmen olduğunu ayırtetmemizi zorlaştırmaktadır. Ancak en geç M.Ö. 1600 yıllarında kurulan Eski Hitit krallığının Hititlerden oluşması aşağı yukarı 250 yıl süregelen egemenlik savaşlarında, Hind-Avrupa prenslerinin yerli beyleri alt ettiklerini ve Anadolu'yu ellerine geçirmiş olduklarını anlatmaktadır. Buna karşın tümden böyle bir çözümü öne çıkarmak mümkün değildir.

Amuvanda sözcüğü de Tuthaliya sözcüğü gibi Hattice'dir ve her ikisi de birer kutsal dağın adıdır. Kraliçelerin hemen hepsi Hurri adı taşımaktadır. Anadolu uygarlıkları üzerine çalışan E. Akurgal, bu davranışı Hititlerin yerlilerle kaynaşma politikası olarak değerlendirmektedir. Ancak Hitit kralları için Hattili kökenden gelme ihtimali söz konusu değildir. Üçüncü binde, Hititlerin gelişinden önce Orta Anadolu'da Hattilerin, Güneydoğu Anadolu'da ise Hurrilerin yerli halk olarak egemen olduğunu ve Hitit devletinin kurulmasından sonra da nüfus yoğunluğunun bu iki yerli kavim tarafından oluşturulduğunu ve ayrıca Eski Krallık Dönemi'nde de Hattilerle iyi geçinme politikası inşa ettiklerini düşünmektedir.[6]

5 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s. 38.
6 age. s. 69.

Her şeye karşın elimizdeki veriler bize tüm detayı sunmamaktadır. Hititlerin ve istila ettikleri topraklarda yaşayan diğer halkların *"nereden geldiği"* hala yanıt beklemektedir. Hint-Avrupa dillerinin özgün *"anayurdu"* konusundaki veriler, ağırlıkla Anadolulu bir konuma işaret etmez. Bu da, Hint-Avrupa kavimlerinin Anadolu'ya bilinmeyen bir tarihte dışarıdan gelmiş olduğunu gösterir. Peki, ama nereden ve ne zaman? Genel kanıya göre, ilk soruyla ilgili dilbilimsel kanıtlar Hint-Avrupa *"anayurdu"* için aşağı Tuna'dan, Karadeniz'in kuzey kıyısı boyunca Kafkasların kuzey eteklerine kadar uzanan yöreye işaret etmektedir.[7] Hititleri ya da çağdaşlarını fiziksel görünümleri açısından tanımlayamayacağımızı öncelikle vurgulamalıyız. Kafataslarının biçiminde ya da derilerinin, gözlerinin ve saçlarının renginde *"Hititlere özgü"* olarak nitelenebilecek bir özellik yoktur. Politik ve kronolojik açıdan tanımlama çok daha kolaydır. Hititler, Arzavalılar ve diğer halklar, ikinci bin yıl Anadolu'sunda komşu toprakları işgal etmiştir. Ne var ki, tanımımızı bu biçimde sınırlandırmak, Hititler ve çağdaşlarıyla ilgili bildiklerimizin çok önemli bir boyutunu, yani dillerini göz ardı etmek anlamına gelecektir. Dili bir araç olarak kullanırsak, Hititliyi Hitit dilini konuşan, Arzavalıyı Arzava dili Luviceyi konuşan (ya da yazan) olarak tanımlayabiliriz. İkinci binyılda Anadolu'nun birbiriyle yakından ilintili (ve daha da önemlisi, İngilizce de dahil birçok modern dilin üyesi olduğu) Hint-Avrupa ailesinden gelen dilleri konuşanlar tarafından işgal edildiği düşünülürse,

7 Yörenin, *Kurgan* olarak bilinen arkeolojik kültürle akla yatkın bir bağlantısı kurulmaktadır. Bu kültürün taşıyıcıları ilkin Avrasya bozkırlarından yayılıp, beşinci bin yıl sonlarına doğru Karadeniz kıyısına ulaştığı ve üçüncü bin yıla gelindiğinde ise Baltık'tan Ege'ye kadar Avrupa topraklarına yayıldığı iddia edilmektedir. En tipik özelliği, çoğunlukla zengin gömüt armağanları içeren ev tipi mezarı örten tümülüstür *–kurgan-*. Eğer bu yaklaşım doğruysa, Hint-Avrupa boylarının Anadolu'ya kuzeyden gelmiş oldukları anlaşılır. Çözülmesi gereken sorun, Boğazlar yoluyla kuzey-batıdan mı yoksa Kafkas geçitlerinden kuzey-doğudan mı geldikleridir. J.G. Macqueen, *Hititler ve Hitit Çağında Anadolu*, s. 28.

çok daha geniş bir araştırma alanı açılır. Dilbilimsel kanıtlar, bir dereceye kadar arkeolojik kanıtlara bağlanabilir ve bu yolla, Hititlerin ve Arzavalıların (yani Hitit ve Luvi dilini konuşanların, daha doğrusu proto-Anadolulu olarak denebilecek bir önceki atalarının) geçmişini, varlıklarına dair yazılı kanıtlardan çok daha geriye, önceki binyıla kadar izlemeyi umabiliriz.[8] Yaşadığımız toprakların ilk halklarına ulaşmanın araçları elbette çok yönlü olmalıdır. Ancak kaynakların daha çok Hititlerle başlaması, bu sorunun yanıtını doğal olarak silikleştirerek doyuruculuğunu engellemektedir.

Alevi Kadimliği

Aleviliğin tartışma süreci etno-arkeolojik bir alana gerçekten ihtiyaç duymaktadır. Alevi yaşam alanı Cumhuriyet'le birlikte kabuk değiştirmeye başlamıştır. Ancak güçlü sıçrayışına karşın geleneksel sürdürümünde ısrarı, Alevi değerlerinin -yargısal olarak- evrensel duruşunu olumsuz etkilememiştir. Bu duruşu oluşturan yapılanma gerçekten Aleviliğin kadim (ancient) varlığını besleyen uygarlıklara, mitolojilere, estetik algılayış ve dünya felsefelerine duyduğu ilgi midir? Bu ilgi hangi noktalarda tartışılabilir veya kabul edilebilir? Bunun için öncelikle Aleviliği belirleyen kurumsal ve sembolik alana, yapılanmaya yönelmek durumundayız. Luviler ve Hititler bu yönüyle en çok parlatılan ve tartışılan uygarlıklardır. Ancak bu tartışmalar ne yazık ki bu toplulukların yaşam ve iktidar ilişkisinden koparılarak, mitolojilerinin anlam ve sembolleri yeni bir düşünceyle beslenmekte ve ilk anlam ve kurgusundan bağımsız düşünülmeye çalışılmaktadır. Bu bir toplumu tarihsel ve felsefi yapılanmasından koparmak, düşünce sistematiğinin, beslenme kaynaklarının *"biçim"* ve *"öz"* itibariyle tüketmek anlamına gelir.

8 J.G. Macqueen, *Hititler ve Hitit Çağında Anadolu*. s. 37.

HİTİT DİNİ YAPISI

Hititlere göre tanrılar insan yapısında ve görünümündedir. Onlar da insan gibi doğar, yer-içer, büyür, evlenir ve çocuk sahibi olur. İnsandan yegane farkları ölümsüz oluşlarıdır. Doğal olayların ve insanların başına gelen felaketlerin ya da başarıların ve mutlulukların arkasında hep tanrıların parmağı vardır. Başarıya ve mutluluğa erişmenin yolları tanrıları memnun etmekten geçer. İnsanın kendisi için özlediği en güzel şeyleri tanrılara sunması gerekir. Tanrılar yiyeceklerin ve içeceklerin en iyisine, en temizine ve en tazesine layıktır. Tanrı heykellerine, altarlarına ya da diğer kutsal nesnelerine çeşitli kurbanlar ve şarap ile diğer keyif verici içkiler sunmak onları hoşnut etmenin en kestirme yollarından biridir. Tanrılara içki sunarken gerek form, gerekse kalite bakımından en güzel kaplar kullanılmalıdır. Hititlerin düşüncesine göre tanrılara karşı görevi ihmal etmek büyük felaketlere yol açabilir.[9] Hititlerin bu görüşleri onların dini iktidar yapılanmasının nasıl olduğunu göstermektedir.

Anadolu'nun en eski dini, tıpkı dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi, temelde insanoğluyla doğanın *"büyük"* güçleri arasındaki etkileşime dayanmaktaydı. Doğal güçlerin en önemlisi kuşkusuz ki yaşam veren, her şeyin anası olan topraktır. Toprak Ana'yı gebe bırakacak olan suyun bereketiyle ilişkili eşi de ikincil önemde bir tanrıydı. Bu güçler ve daha niceleri, toplumun esenliği ve sürekliliği için temel öneme sahipti; hem bireyin hem de toplumun düzenli olarak, uygun dinsel etkinliklerle onların onayını alması ve koruması gerekiyordu. Böylece, her köyün kendine ait koruyucu tanrıları, kült merkezi, mitolojisi ve temelde tarım

---

9 Sedat Alp, *Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans, Hitit Çağında Anadolu'da Üzüm ve Şarap*, s. 71.

evreleriyle bağlantılı şenlikleri oluştu. Ayrıca her köyde, belirli afetleri etkisizleştirmek ve belirli amaçlara ulaşmak için çeşitli ayinler yapan büyücüler ve şifacılar bulunmaktaydı.

Hitit devletinin federal düzende olması, onun din konusunda hoşgörülü bir davranışta bulunmasını gerekli kılmıştır. Hititler Anadolu'da daha sonra Hellen ve Roma Çağları'nda gördüğümüz senkretik yöntemine, yani yabancı dinleri birbirleriyle kaynaştırma tutumuna başvurarak inanç dünyalarını federatif bir anlayış içerisinde bütünlüğe ulaştırmanın bir yolunu bulmuşlardı.

Hititler tabletlerde sık sık *"Hatti Ülkesinin Bin Tanrısı"*ndan söz ederler. Metinlerdeki uzun tanrı listeleri göz önünde tutulursa, bu deyişin pek abartılı olmadığı söylenebilir. Gerçekten Büyük Krallık Dönemi'nde daha sonraki Anadolu'nun Roma Çağı'nda olduğu gibi aşırı bir çok-tanrılık –politheism- egemendir. Ancak her beylikte değişik bir epithet (lakap = tanımlama) taşıyan bu tanrılar, özünde birkaç tanrı tipinin yerel çeşitlemeleriydi-. Bunun gibi Hatti, Luvi, Pala, Hurri ve Mezopotamya kökenli tanrılar bile başka başka adlarla anılmalarına rağmen birbirine koşut tiplerden oluşmaktadır.

Örneğin Gök Tanrısı (Teşup) ile Hepat ve İştar gibi tanrıçalar birçok yörede değişik yerel tipler gösterdikleri halde, özünde aynı erkek ve kadın tanrıdan gelmekteydiler. Nitekim metinlerde *"bütün gök tanrıları"*, *"bütün Hepat'lar"* ya da *"bütün Iştar'lar"* gibi deyimler bu gerçeği açığa vurmaktadır. Bu hoşgörülü davranış Hitit halkının küçük topluluklar üzerindeki egemenliklerini sürdürmelerini sağlıyordu. Yani din politikasında sadece hoşgörüye ve krallık çıkarlarına dayalı bir yol izleniyordu. Ancak bu çıkarcı yaklaşım, sonunda Hitit dininin III. Hattuşili (1275-1250) dönemlerinde Hurrileşmesine neden oldu. Gerçekten Yazılıkaya açık hava tapınağındaki tanrılar Hurri dininde adlandırılmıştır.[10]

10 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s.104.

Hititlerin dinsel ve dünyevi metinlerinde kesin olarak saptayabileceğimiz en erken unsur Hatti etkisidir. *"Arinna'nın Güneş Tanrıçası"* -daha çok bir yeraltı tanrıçası-, *"Hava Tanrısı"* Taru -daha çok bir su tanrısı-, *"Güneş Tanrısı"* Estan, *"Savaş Tanrısı"* Wurunkatte, *"Taht Tanrıçası"* Halmasuit, *"Hattuşa Dahisi"* İnara, *"Kaybolan Tanrı"* Telepinu ve önemli önemsiz pek çok tanrı, Hattilere aitti. Bu tanrılar, ikinci binyıl inanç sisteminin temelini oluşturan Hitit öncesi yerel panteondan varlıklarını sürdürenlerdi.[11] Ayrıca Hitit tanrılarının farklı etnik kökene ve senkretik yapıya sahip olduğunu şu ayrımdan da anlamak mümkündür: Hint –Avrupalı tanrılar (Hitit-Luvi-Pala), Asianik tanrılar (Hatti-Hurri-Sümer), İndo-Ari tanrılar (Eski Hint), Semitik tanrılar (Assur-Babil).

Hitit panteonundaki bu tanrısal yapılanmanın, heykel ve heykelciklerine dayanarak Ana Tanrıça'nın en üstün kutsal varlık olduğu öne sürülebilir. Öte yandan geleneksel köy yaşamındaki en önemli bireyler, bir yönetim heyeti oluşturan ve muhtemelen topluluktaki ailelerin kıdemli bireylerinden oluşan Yaşlılar'dı. Aileler ataerkil yapıdaydı ve babanın güçlü bir otoritesi vardı. Kızlarını müstakbel kocalarına *"vermek"*le kalmıyor, oğlunu öldürdüğü bir aileye oğul da verebiliyordu. Ancak kadınlar yalnızca kocalarının mülkiyeti olarak görülmezdi; anlaşıldığı kadarıyla, daha bağımsız bir konuma özgü bazı haklara sahiptiler. Örneğin bir köleyle evlenen özgür doğmuş bir kadın, özgür kadın olarak toplumdaki yerini koruyabiliyordu. Kadınlar, kızlarının evliliği konusunda en azından söz hakkına sahipti ve belirli durumlarda -bunun yeterince açık olmadığını itiraf etmek gerek- oğullarını reddedebiliyor, hatta kocalarını boşayabiliyorlardı. Olağan evlilik anlayışı, bir adamın kadını *"alması"* ve onunla *"yuva kurup çocuk yapması"* şeklindeydi -bu ifade tarzı, toplumsal birimin genişletilmiş aile değil, çekirdek aile olduğunu düşündürür ve arkeolojik kanıtlara da uygundur-; buna karşın bazı durumlarda kadının ev-

11 J.G. Macqueen, *Hititler ve Hitit Çağında Anadolu*. s. 122-125.

lilikten sonra babasının evinde kalması da mümkündü. Öte yandan, kocası ölen kadının, kocasının erkek kardeşi, babası ya da hayatta kalan erkek akrabası ile evlenmesi töresi, yalnızca erkek üstünlüğünün kabul gördüğü topluluklarda benimsenebilir.

Hitit toplumunda köleliğin kesinlikle var olduğunu belirtmek gerekir. Yine de nüfusun ne kadarının kölelerden oluştuğunu ya da –varsa- köy ekonomisindeki rollerini belirlemek neredeyse olanaksızdır. İmparatorluk döneminde köleler, sahibinin malı durumundaydı; *"öl dediği yerde ölmek, kal dediği yerde kalmak"* zorundaydı. Eski Krallık döneminde ise, Yasa Kitabı'ndan -tabletlerinden- anlaşıldığı kadarıyla kölelerin yasal hakları vardı ve mülk sahibi olabiliyorlardı. Büyük olasılıkla zenginlere hizmetkarlık yapıyorlardı. Bu mülk sahibi olma ve zenginlerin ticari faaliyetlerinin sürdürülmesi durumuna daha belirgin örnekler özellikle eski Yunan'da karşımıza çıkmaktadır. Zenginlerin bankacılık ve bankerlik başta olmak üzere işlerini devralıp sonra da onlar öldüğünde eşleri ile evlenenlere dahi rastlanmaktadır. Tapınakla, "kentte kölelerce işletilen ve büyük gelir getiren geniş topraklara sahip olup bu toprakların geliri tapınak başrahibi tarafından"[12] toplanmaktadır. Yine aynı yazara göre, "Başrahibin egemenliği altında 60 bin erkek ve kadın köle (=hierodulos) bulunmakta ve bu tapınak kölelerin satılamaması yanında kadın köleler dinsel fahişe olarak tapınağa büyük gelir sağlamaktaydı." Yine yazara göre bu anatanrıça kültüne azatlı kadın ve erkekler de katılabiliyordu.

Yeni çalışmalarını daha da geriye götüren yazarlar, Sümer ve Hitit tanrı panteonuna, din ve devlet ilişkileri açısından yaklaşmak gerektiğini dikkate almıyorlar. Bu durum, tarihsel taşınmayı tarihin akışı ve geldiği nokta olarak ele almadıklarından anlaşılıyor. Muazzez İlmiye Çığ'a göre Sümer mabetlerinde, özellikle Aşk Tanrıçası'nın mabedinde, rahibelerin tanrısal bir görev olarak fahi-

12 Strabon XII 3, 32; Hirtius. Bell. Alex.66.'dan aktaran Ömer Çapar, *"Yerli Bir Anadolu Tanrıçası: "Ma"*. DTCF S. 37, s. 588

şelik yaptığı, bunlara kutsal kadın gözüyle bakıldığı yazılıdır. Bu kadınlar ötekilerden ayrılmak için başını örtmektedirler.[13] Mascetti, kutsal fahişe olarak nitelendirilen bu kadınların, tanrıçanın yeryüzündeki güçlerinin temsilcileri olduklarını, tanrıçanın gücünü insani düzeye sevişme yoluyla indirdiklerini, güzelliği ve tenselliği güven, güç ya da maddi yarar sağlamak için kullanmadıklarını, varlık nedenlerinin *"sevişme yoluyla tanrıçaya tapmak"* olduğunu belirtmektedir. Tarım ve dinin yaşamın en önemli olayı olarak görüldüğü anaerkil toplumların giderek ataerkilleştiğini, erkeğin kendi suretinde bir erkek tanrı yarattığını (Hıristiyanlığa atfen) ve erkek üstünlüğüne olan inancını yansıtan yeni bir öğreti geliştirdiğini ileri sürmektedir.[14] Diğer taraftan, Hititlerde geniş ailesinden birinin öldürülmesi halinde kan sahibi olarak öldürülen kişi hakkında da tazminat alabildiği gibi, konumu gereği kızını bir tapınağın hizmetine şarkıcı, müzisyen ve hatta kutsal fahişe olarak verebildiği ileri sürülmektedir.[15] Bu hakkın kullanılış biçimi o döneme ait önemlilik ve değerlilikle ölçülmelidir. Bu kültürel durum dönemi için *"asil"* bir uygulama olarak görülmektedir.

Hüseyindede Vazosu olarak adlandırılan vazo üzerinde; Fırtına Tanrısı'nın kutsal hayvanları, müzik eşliğinde tapma, libasyon, tanrılara çeşitli hayvanların sunulması, mabet dışındaki törenler, kutsal yatak, rahipler, hediye götürenler, dans ve eğlence gibi sahneler, İnandıktepe-Bitik grubuna giren vazoların değişmeyen konusunu oluşturmaktadır. Farklı yorumlarla, ülkenin verimliliğini artırmayı sembolize eden *"kutsal evliliğin"* de betimlendiği bu vazo Fırtına Tanrısı'nın kutsandığı ilkbahar bayramlarından birini anlattığı belirtilmektedir. Bugüne kadar yalnızca İnandık Vazosu'nda görülen *"kutsal izdivaç"* sahnesinin burada tasvir edilmediği görül-

---

13 Muazzez İlmiye Çığ, *Bereket Kültü ve Mabet Fahişeliği.* Kaynak Yay. 2005.

14 M.D Mascetti, *Hititler ve Hitit Çağında Anadolu,* Arkadaş Yay., İstanbul. 2000. s.181.'den aktaran Binnur Çelebi, *"Anadolu'da Hitit Sosyal Yaşamında Kadının Yeri Ve Önemi"* Yüksek Lisans Tezi. Ankara. 2007.

15 Jak Yakar, *Anadolu'nun Etnoarkeolojisi, Tunç ve Demir Çağı'nda Kırsal Kesimin Sosyo- Ekonomik Yapısı,* Homer Kitabevi. 2007. s. 59.

mektedir. Sahnede daha çok kadın ve erkeğin yer aldığı müzik ve dans vurgulanmaktadır.[16] Kutsal mekanların önemli belirleyicisi durumunda olan simge materyallerin özellikle tapınakların kimliği ve kültürü açısından bize detay vermektedir. Bu nedenle her iki vazodaki ritüellerde kalıcılıklarını korumak açısından hala önemli bir işlevselliğe ve veriye sahiptir. Yorumlarımızı geliştirmemizi önemli ölçüde belirleme fırsatı taşımaktadır.

Aristokrasinin diğer üyeleri, saray bölümlerindeki yöneticilik işlevlerine ek olarak savaşçılık özelliğine de sahipti ve toplu olarak *"savaşan adamlar ve kralın hizmetkarları"* olarak anılıyorlardı. Bunların hepsi birleşerek soylular meclisi *"panku"yu* oluşturuyordu. Temelde yargı görevi gören bu meclisin üyeleri, emsallerince yargılanma hakkına sahipti. Kral bile yargı önüne çıkarılmakla yükümlüydü ama bunun fiilen uygulandığına ilişkin kanıtımız yok. Ayrıca, onay ya da veto beklentisi olmasa bile, veliaht seçimini bildirmek için I. Hattuşili'nin bu meclisi topladığını biliyoruz.

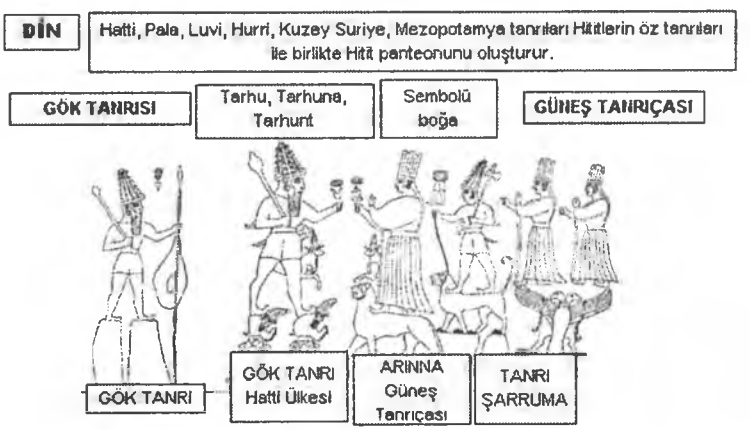

Sol başta Hattuşaş Gök Tanrısı iki dağ üzerinde, yanında iki tanrı (dağlar) üzerinde bulunan Hava Tanrısı Hepatu, Güneş Tanrıçası Arinna (Hava Tanrısı'nın eşi) panter üzerinde ve diğer tanrılar ile tanrıçalar.

16 Tayfun Yıldırım, *"Hüseyindede Tepesinde Bulunan Yeni Bir Kült Vazosu"* V.Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Ankara, 2005. s.761-779.

Kralla yakından bağlantılı bir diğer güçlü yetkili de egemen kraliçe *(tavananna)* idi. Bu unvana yalnızca kralın eşi olduğu için sahip değildi. Kocasının ölümünden sonra da yetkilerini koruyor ve genellikle ülke yönetiminde rol alıyordu. Bu kurum, sonradan Hint-Avrupa krallık sistemiyle birleşen özgün Anadolu anaerkinin kalıntısı olarak görülmüştür ancak, bu konuda somut kanıt yoktur. Büyük olasılıkla kraliçe, öncelikle dini görevleri yüzünden konumunu koruyordu. Gücünü, kapalı kraliyet ailesi içinde kardeş evliliği sisteminden alması da mümkündür. Ancak yine, bu doğru olsa bile Hitit krallığının ortaya çıkmasından çok daha önce geçerliliğini yitirmiş olmalıdır. Eski Hitit döneminde *tavananna*'ların kral eşi olmadığı da öne sürülmüştür ama genelde kanıtlar bu görüşü desteklemez.[17]

17 J.G. Macqueen, *Hititler ve Hitit Çağında Anadolu*. s. 82-84.

HİTİTLERDE DEVLET-DİN İLİŞKİSİ

Hitit panteonunda dinsellikten öte, tanrıların birlikteliği ve onlar arasındaki hiyerarşi önemlidir. Her kentte oluşan tapınak yapılanması başkente doğru bir hiyerarşi biçiminde gelişmiştir. Boğazköy'ün daha görkemli dini yapılarına döndüğümüzde, Hitit emperyalizminin en etkileyici anıtlarından bazılarıyla yüz yüze geliriz. Hitit gücünün yükselmesiyle birlikte, eskiden küçük tarım topluluklarının koruyucusu olan tanrılar, hızla kendilerini sarayın ve büyük bir imparatorluğun bekçileri konumunda buldular. Ancak temel özellikleri ve insanoğluyla ilişkileri değişmedi. Hititlerin gözünde tanrılar efendiydi; insanın amacı, tıpkı hizmetkarın efendisine yaptığı gibi, onlara hizmet etmekti. Karşılığında tanrı, iyi bir efendi gibi, hastalık, kıtlık ve düşman saldırılarına karşı koruma sağlar ve dinsel görevini ihmal eden kötü hizmetkarı cezalandırırdı.

Hitit ülkesi toprakları genişledikçe kralın omuzlarına binen yük de artmaktaydı. O, tanrıların en önemli hizmetkarı olarak ülkesindeki tüm tanrıları gözetmekle sorumluydu. Dolayısıyla imparatorluğu bir bütün olarak tutma konusunda kilit öneme sahipti. Kralın öncelikli görevi tanrıları hoş tutmaktı. Bu amaçla şenlik zamanı gelen tanrının tapınağını ziyaret etmek ve erdemli bir kişiliğe sahip olmak zorundaydı. Bir şekilde hizmette kusur ederse tanrılar öfkeye kapılırdı Bu öfkenin nedenini bulmak, kusurunu düzeltmek ve af dilemek de yine kralın boynunun borcuydu. Böyle durumlarda tam olarak ne kusur işlendiğini bulmak zordu, çünkü her ne kadar tanrılar insan biçiminde olsalar da, kusurun niteliğini açıklamak için kullarının karşısına çıkmıyorlardı. Ara sıra vecde gelen bir esriğin ağzından konuştukları olurdu; sıkça da rüyada mesaj iletirlerdi ama kusurun niteliğini keşfetme işi çoğu zaman

kehanete kalırdı. Kurban bağırsaklarını incelemek, kuşların uçuşunu izlemek ya da ayrıntıları bilinmeyen bir tür piyango yoluyla. İşe, *"Tanrının öfkesinin nedeni şunlar şunlar mıdır?"* diye sorarak başlanır ve kahinler belirtilerden uygun bir yanıt alana dek, olası kusurlar bir bir sayılıp dökülürdü. Tanrının gazabının nedeni keşfedildiğinde, duacı artık tanrısına doğrudan seslenebilirdi. Hitit krallarını -ve kraliçelerle prensleri- insani sorunlarla boğuşan ve onlara çözüm arayan bireyler olarak en açık biçimde dualarında/yakarışlarında görürüz.

Örneğin, II. Murşil her işten önce Arinna kentinin güneş tanrıçasının adına bir dinsel tören düzenlemeyi gerekli bulurdu. Çünkü babası Şuppiluliuma'nın son Mitanni seferinden beri bu ödev yerine getirilememişti. II. Murşili (M.Ö. 1345-1315) bunun için şöyle bir kitabe hazırlatır: Ben, majeste, babamın tahtına oturduğumda çevredeki bütün düşmanlar benimle savaşa giriştiler. Ancak ben hiç bir düşman ülkesine karşı sefere çıkmadan önce Arinna kentinin Güneş Tanrıçası ile ilgili bayram törenlerini düzenledim... ve ona seslendim: "Arinna'nın Güneş Tanrıçası!, benim sahibem (efendim), benim yanıma aşağıya gel ve bana hakaret eden ve beni küçük gören ve senin topraklarını her fırsatta almak isteyen çevredeki düşman ülkeleri yok et" ve Arinna'nın Güneş Tanrıçası sözümü duydu ve bana geldi. O zaman, babamın tahtına oturur oturmaz, çevredeki bu düşman ülkeleri on yılda yendim ve onları yere vurdum.[18]

Ancak hükümdarın görevleri, kişisel dualardan çok ortak ayinlerle ilgiliydi. Büyük Kral olarak görevlerinin yerine getirilmesi için uygun bir ortam gerekiyordu. Bu ortam, aşağı şehirde göze çarpan bir konuma kurulu büyük bir tapınak kompleksi olan Boğazköy'deki merkezi tapınaktır. Tapınağın arkası personel evleriyle doluydu. Bazı evler daha önemli görevlilere ait müstakil binalar

18 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s. 78.

durumundaydı. Merkezi tapınağın kenarlarındaki depo odaları, üzerlerine eklenen ikinci katla asıl tapınağın çevresini kuşatan kaldırım taşı döşeli kapalı bir alan oluşturuyordu.[19] Genellikle *"kâhin"* ya da *"kuşçu"* olarak nitelenen rahipler ve *"yaşlı kadın"* olarak anılan rahibeler, bu tür törenlerden sorumluydu ve etkinliklerin çoğu, duacının evinde ya da açık havada gerçekleşirdi. Bu bağlamda yeraltı suyu kaynakları olarak pınarlar özellikle önemliydi. Kadınlara atfedilen bu kültlerin önemi ve su kaynaklarının geçitlerine veya belirleyici yönlerine yapılan heykel ve rolyefler de bu amacı perçinlemektedir. Ama bu yapılanma içinde bulunan kutsallıklarda halka ait bir sembolleştirme bulunmamaktadır. Kutsallık halktan uzaktır çünkü. Bu halkın ayak basması veya tapınmak için gitmesi söz konusu bile değildir.

Öte yandan Hitit tapınaklarının en iç kısmındaki kült odası avludan kolayca erişilebilir hatta görünebilir durumda değildi. İçeride olup bitenler yalnızca seçkin bir azınlığı ilgilendirirdi. Ayrıca tanrı heykeli, tapınmak için dışarıda toplananların gözünden uzak tutulmaktaydı. Kült odalarının, daha doğrusu tapınak odalarının çoğunun, iç avludan değil dış duvarlardaki pencerelerden ışık aldığını da belirtmeliyiz. Tapınaklarda dinsel hizmetler de bir anlamda krallığın kontrolündedir. Halk buradaki kararlarda yer almadığı gibi bu kararların ritüellerini de bilmezdi. Tapınak (Sümerce'de E.DINGIR; Hititçe'de E.Karimmi/E.Karimna), büyük şenliklere ev sahipliği yapmakla kalmayıp yıl boyunca tanrıyı da ağırlardı. İçinde tanrının yemek ve yatak odası vardı. Ayrıca her türlü gereksinimi karşılamak üzere emrine hazır tapınak hizmetkarları bulunuyordu. Bu hizmetkarların bazıları tapınağın arkasındaki evlerde, bazıları da kasabada yaşıyordu.

Önemli Hitit şenliklerinin çoğu tapınak alanında gerçekleşmiş olmalı. Bunlar, büyük ölçüde kült odasının farklı bölümlerinde gerçekleşen törensel yıkanmalar, kurban adakları ve sıvı sunular-

19 J.G. Macqueen, *Hititler*... s. 129-130.

dan oluşuyordu. Kült nesneleri arasında güneş ve ay kursları, değerli madenden yapılma kaplar ve genellikle boğa ya da diğer hayvanlar biçiminde seramik kaplar *(ritonlar)* yer alıyordu. Yalnızca kült heykeli değil, kral tahtı ve tapınak binasının bölümleri de kutsal sayılıyordu. Yontulu özel bir kaide üzerine dik yerleştirilen bir stel olarak tanımlayabileceğimiz *huvaşi* taşları da önemli bir role sahipti. Muhtemelen avluda, sık sık büyük toplantılar düzenlenir, genellikle şarkıcılar ve çalgıcılar eşliğinde kral, muhafızları, rahipler, ileri gelenler ve tapınak hizmetkarlarından oluşan alaylar sürekli geçit yapardı.[20]

Bir devlet dini olarak karşımıza çıkan Hitit dininin uygulamalarına, Hitit halkı katılmazdı. Yani Hitit dini pratiğinde halka yer verilmiyordu. Bunu en iyi bayram törenlerinden anlayabiliyoruz. Hitit bayram ritüellerinin ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı tabletlerde, törenlere katılan kral ve ailesi pek çok tapınak ve saray görevlileri, ülke beyleri, yabancı ülke diplomatları dışında; halkın bu törenlere katıldığına ya da bayramları seyrettiğine ilişkin bir anlatıma yer verilmemiştir. Belki bazı durumlarda halk bu kutsanma ve şenliğin seyircisi durumunda oluyordu.

Hitit kabartmalarında yer alan bazı simge/imgeler bazı yazarlarca son dönemlerde Aleviliğin simge ve yapılanmasında gösterge olarak kullanılmaktadır. Ancak bu simgeler günümüze taşınırken nitelikleri ile değil yan anlamları açısından işlenmektedir. Örneğin; IV. Tuthaliya'nın (M.Ö. 1250-1220) boynuzlu tanrı külahı taşıması. Doğulu bir dünya görüşünün Hitit ülkesine yerleştiğini yani artık Hititlerin de Ortadoğu ülkelerinde görüldüğü üzere krallarını yaşamları boyunca tanrı saymalarını açığa vurmakta olduğuna gösterge olarak dikkate değer. Ancak çoğu insan, Hitit krallığının semboller dahil yapılanmasını bilmediği veya yeterince ayrıntısıyla ilgilenmediğinden nitelik tartışmasında önü alınmaz öngörü ve yeni tanımlamalar ile kuşkular doğmaktadır.

20 J.G. Macqueen, *Hititler*... s. 134.

Ugarit. Kral IV. Tuthaliya'ya (M.Ö. 1250-1220) ait mühür baskısı.

Tanrı Şarruma ve Kral Tuthaliya'nın karşısındaki figür sivri külahı ve arkada sürünen uzun etekli elbisesi ile bir tanrıçayı ya da bir kraliçeyi tasvir etmektedir. Ancak sol elinin üstünde üç, altında ise iki kez yinelenmiş olarak görülen ve karşılıklı bir çift yarım elipsten oluşan işaret, tanrı anlamına gelir ve hem erkek hem de dişi tanrıyı tanımlamak için kullanılır. Krallık simgesi olan kanatlı güneşin hemen altında yer alan arma biçimli hiyeroglifleri, öteki kral mühürlerinden tanıyoruz. Sağda ve solda birer Büyük Kral işareti, yani uzunluğuna bir üçgen ve tepesinde iki ucu kıvrık bir işaret görüyoruz. Yine simetrik olarak konmuş olup bir kama ve bir çiçekten oluşan işaret de bir krallık simgesidir. Ortadaki uzunluğuna işaret bir krallık simgesidir. Ortada uzunluğuna bir işaret olup iki yanında birer yarım elips bulunan hiyeroglif kutsal dağ olarak anlaşılmaktadır. Metinlerden öğrendiğimize göre birer kral adı olan Ammuna, Arnuvanda ve Tuthaliya aslında kutsal dağ adlarıdır. Bu kutsal dağ hiyeroglifinin altında görünen çizme resmi *"tu"* ya da *"du"* sesini verir. Böyle olduğuna göre bir kutsal dağ hiyeroglifinin altındaki bu *"tu"*, Tuthaliya adının ilk hecesidir. Bu kutsal dağ simgesi ve *"tu"* sesi ile Tuthaliya dağının ve böylece kral Tuthaliya'nın kastedilmiş olduğu anlaşılmaktadır.[21] Ancak, arkeolojik verilerle yaşam ilişkisi kültürel olarak sürse de, toplumsal yapılanma ve inanç alanındaki kurgusu birbirini tutmayan Hitit panteonu tanrı simgeleri ile Aleviliğin önderlerinden Hacı Bektaş Veli bu anlamda çokça karşılaştırılmaktadır.

21 Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, s. 93.

Yorumlarla güçlendirilmeye ve günümüze taşımaya çalışılan Hitit kültür kalıplarının Alevi, Hıristiyan, Yahudi veya Müslümanlara ait folklorların kaynağı arasında görülmesi doğal ve mümkündür. Ancak, bu, o sembollerin taşınma formunu değiştirerek yeniden kullanmakla yapılabilir bir yorum değildir. Her görünen sembol veya ritüelin bire bir anlam ve pratik olarak sürüyor sanılması büyük yanılgıdır. Hitit panteonunda yer alan geyik, aslan, panter, yılan, hayat ağacı, güneş kursu, ay, dağ, su, besiler ve diğer hayvan kült ve simgelerinin Alevilikte doğrudan aynı değer ve erdeme karşılık geldiği düşünülemez. Bu nedenle belirleyici tanrılardan bazılarına bakmakta ve işlevlerine dikkat çekmekte yarar var.

A. Gök Tanrısı.

Hititlerde Gök Tanrı baş tanrıdır. O, baş tanrıça ile birlikte federal Hitit devletinin en önemli birleştirici gücünü oluşturur. Ona hem yerli Hatti ve Hurri halkları hem de Anadolu'ya göç eden Hind-Avrupalı Hititler tapıyordu. Üstelik o, metinlerde Mezopotamyalı göğün tanrısı Adad'ın ideogramı ile yazılıyordu. Bu yüzdendir ki onun Hititçe adını öğrenmek bugüne değin mümkün olmamıştır. Sadece *"una"* hecesi ile son bulduğu bilinmektedir. Hitit metinlerindeki *"siu"* sözcüğü Yunancadaki Zeus ve Latincedeki Deus'un karşılığıdır. Ancak belirli bir tanrının adı olmayıp Latince'de olduğu gibi sadece tanrı anlamında kullanılmaktadır. Hiyerogliflerdeki ideogram, Tarhunt olarak okunmaktadır. Gök tanrısına Hattiler Taru, Hurriler Teşup, Luviler Data demekteydi.

Gök tanrısı Hitit metinlerinde genellikle *"Hatti Ülkesi'nin Gök Tanrısı", "Göğün Tanrısı", "Hattuşa'nın Tanrısı", "Sarayın Tanrısı"* gibi adlarla anılmaktaydı. Ayrıca *"Ordunun Gök Tanrısı", "Yağmur Gök Tanrısı"* gibi adlara da rastlanmaktadır. Bir tanrının hiyeroglif işareti, ikiye bölünmüş bir elipsten oluşur. Önce söz konusu işaret, sonra gök tanrısı demek isteniyorsa ikiye bölünmüş elipsin al-

tına "W" biçimli yıldırım işareti yazılırdı. İkisi birden Gök Tanrısı anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda Yazılıkaya'daki baş tanrıda gördüğümüz gibi *"Hitit Ülkesinin Gök Tanrısı"* demektir. Hattuşa'nın ya da başka yerin gök tanrısı kastedildiğinde ise, öteki iki işaretin altına bir üçüncü işaret eklemek gerekirdi.

Gök Tanrısı metinlerdeki tasvirlerde ve sanat eserlerinde dağlar üzerinde durur. Hititler dağları kutsal sayıyor ve onlara tapıyordu. Hititlerin Hurilerden aldığı Hazzi ve Nanni dağ adları, gök tanrısı ile yakın bağlantılıydı. Hazzi, Suriye'de Orontes (Asi) Irmağı'nın denize aktığı yöredeki Romalıların Mons Cassius dedikleri dağdır. Nanni'nin hangi dağ olduğu saptanamamıştır. Hatti kökenli Tuthaliya, Árnuvanda ve Ammunada kutsal dağ adlarıdır. Bir Hitit metnindeki tanrı tasvirinde gök tanrısı, kendileri birer dağ tanrısı olan iki erkek figürün üstünde durmaktadır. Yazılı kaynaklardaki bu tanımlamayı aynen baş sahnede Yazılıkaya'da görürüz. Söz konusu dağ tanrılarının giysilerine bakılırsa önden ve yandan tasvir edilmiş üçgenlerden -yani tepelerden- oluştukları görülecektir. Nitekim baş tanrının arkasındaki Hattuşa'nın gök tanrısı ve tanrılaştırılmış kral Tuthaliya, böyle tepeler üzerinde durmaktadır. Kral Tuthaliya'nın kartuşunda gördüğümüz figür, baştanrının üzerinde durduğu dağ tanrılarının aynısıdır ve burada kralın adı yerine geçmektedir. Hiyeroglife bakan Hititler burada adı bir dağdan alınmış kralın tasvir edildiğini ve onun altında yer alan çizme biçimli, *"Tu"* sesini veren işareti görünce de onun Kral Tuthaliya olduğunu anlıyorlardı.

Gök tanrısının en önemli sembolü boğadır. Hatti bölümünde anlatıldığı üzere boğa Orta Bronz Çağı'nda gök tanrısının kendisi idi. Hatti dini Eski Tunç Çağı'nın theriomorph ya da zoomorph denen hayvan biçimli tanrı inanışı yerine, insan kılıklı inanca sahipti. Ancak aynı tanrıları kastettiklerini anlatmak için her insan kılıklı tanrıyı, onun hayvan biçimli hali üzerinde tasvir ediyorlardı. Bununla birlikte Hitit metinlerinde de Hitit sanat eserlerinde de

gök tanrısının boğa üzerinde durmadığı dikkati çekmektedir. Bu durum herhalde boğanın Orta Anadolu'da tek başına gök tanrısını temsil ettiğine işaret etmektedir. Nitekim Alacahöyük'teki bir kabartmada Büyük Kral, eşi kraliçe ile birlikte hem bir sunak şekilli fetiş (Huvaşitaşı) hem de bir boğa tasviri önünde saygı duruşu yapmaktadır. Yani İ.Ö. 14. yüzyılda yapılmış olan bu kabartmada bile fetişe tapma evresi ile daha sonraki hayvan kılıklı tanrıya tapma evresi hala yaşamaktadır.

Bunun gibi Yazılıkaya'da Hurri dininden gelme Hurri (gece) ve Şerri (gündüz) adlı boğalar, en büyük iki erkek ve kadın tanrının yanında yer almaktadır. Boğazköy Büyükkale'de bulunmuş olan çifte boğalar da şüphe yok ki tapınma konusu olmuştur. Boğanın bütün geçimi tarıma bağlı topluluklarda taşıdığı büyük önem göz önünde tutulursa, onun Hitit Dönemi'nde tapınma konusu olması anlam kazanmaktadır.

Kabartmalarda önümüze çıkan ve dikkat çeken 12 tanrının adlarına ise yazılı kaynaklarda rastlanmıyor. Üstelik bu tanrıların Roma dönemine kadar yaşadığı dikkate değerdir. Öte yandan

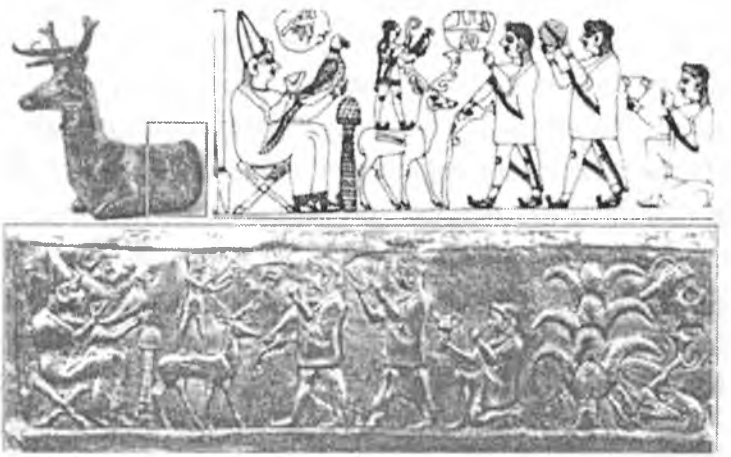

Geyik biçimli sunu kabı ve ağız kenarında yer alan 4.5 cm eninde friz. M.Ö. 14. y.y., Anadolu Kültür Tarihi, Ekrem Akurgal, TUBİTAK.

dikkat çekmemiz gereken önemli bir nokta da Anadolu anıtsal heykellerinin Hititlerle başladığıdır. Bu heykellerde sakal ve bıyık bir arada bulunmakta ancak çoğu figürde sakal, bıyık olmadan yer almaktadır.

B. Hititlerde Cem Sahnesi Var mıydı?

Tüm bu kavramları tartıştığımızda Aleviliğin ütopyası olarak tanımlanan *"Rıza Şehri"* ile Hitit krallık şenliğindeki ritüeller birbiriyle benzer değildir. Tanrı temsilcisi kralın, kölenin, kutsal fahişenin, kastın egemen olduğu Hitit töreni ile mürşitin, kâmil insanların ütopik şehri bir ve aynı *"öz"* olarak ele alınamaz. Rıza Şehri'nde yaşam herkesin eşit ve kamilleşmiş olduğu, yaşamın ihtiyaca göre tasarlandığı bir dünyadır.

Alevilerin kavram ve kurumlaşma özlemlerini, Hitit inanç dünyasıyla ele almaya çalışan Kemal Soyer ve Erdoğan Çınar, kültür, felsefe, öğreti ve amaçları, birbirine karıştırmaktadır. Alevi kült ve ritüelleri ile Hitit, Luvi! kült ve ritüelini, efsane ve tanrısını karşılaştırmak ve benzer demek herşeyden önce Hitit rolyeflerini özünden uzaklaştırmaktır. Ne yazık ki bu iki kültür ve uygarlığın kadimliği ancak birbirine uzaktan seslenebilir. Bu ses ise şöyledir: Biz aynı topraklarda farklı düşünen iki uygarlığız. Kendi içimizde üretiğimiz felsefe, sanat, edebiyat ve inanmamız var. Bizi birbirimize karıştırmak yerine değerinde tutunuz. Biz eğer ölçü alacaksanız *"kadim"* olarak tüm evrenin değeri ve özüyüz ve onda yaşıyoruz.

Tartışmalarda en çok dikkat çekilen kurgu, kralın başrolü oynadığı, kraliçenin, prenslerin, prenseslerin ve devletin birçok yüksek rütbeli görevlilerinin katılımı ile gerçekleşen dinsel bayram törenleridir. Bu merasim alaylarında ve çoğu kez tapınaktaki kült salonunda tanrı heykelinin ya da altarının önünde hayvan kurban etme ve içki sunma (Hititçe *sipant-)* ve ekmek kırma (Hititçe *pars-)* ve diğer yiyecekleri sunma ya da adorasyon (tapma) sah-

nelerinde şarkı, müzik ve bazen dansla eşlik etmenin büyük önemi vardı. Libasyon ya tanrının ya da altarının önüne içki dökmek (sunmak) ya da bir kaptan içki içerek bir düşünceye göre tanrıyı içine almak ya da onun şerefine içmek (Hititçe *ekti-)* suretiyle gerçekleşiyordu.

Bu sahnelerde hangi tanrıya kurban sunuluyor ya da tapılıyorsa o tanrının mensup olduğu etnik grubun dilinde (örneğin Hattice, Luvice, Palaca, Nesaca ya da Hurrice) şarkı söylemek adetti. Metinlerde bu dillere ait şarkı sözleri ele geçmiştir. Her bir etnik gruba ait ayrı şarkıcılar vardı. Şarkı ve müzik yalnız bayram töreni ile sınırlı değildi. Ölü ritüelinde verilen yemekte ve tanrılara sunulan kurban ve libasyon sahnelerinde şarkı ve müziğin önemli bir yeri vardı.[22] Hitit krallık panteonunda tanrılara veya yarı tanrılara dair yapılan bu törende yer alan protokol isimler gerçekten Alevi ceminde, meydanında yer alan isimlerin bazılarını veya aynı adlı ritüel kişisini de kapsar görülmektedir. Bu benzerliğe dikkat çekilmesi gereken simge ve ritüel elbette vardır. Örneğin Hitit'te uygulanan koç katımı ritüelinin aynı bölgede hala yaşıyor olduğu iddia edilir. Bu ritüel sadece bölge Alevileri ile sınırlı değildir. Müslümanlar da aynı uygulamayı sürdürür. Ancak Hitit ve öncesi topluluklarda gerçekleştirilen ritüel ve semboller bununla sınırlı değildir.

Kutsal evlenme töreni buna önemli bir örnektir. Bu, o dönemin düşüncesi çerçevesinde kurgulanması ile yeni bir düşünceye, felsefeye ait olduğu anlamına gelmiyor. Hitit ve öncesi kültürlerde olduğu gibi sonrasındakilerde de kutsal evlilik vardı. Bu evlilik daha çok mevsimleri ve sarayı, bir anlamda kutsal kişi ve çevreyi ilgilendirmekteydi. Alevilerde de evlilik kutsaldır. Ancak bu kutsallık verilen sözlerle kurulan ilişkinin niteliği ile ilgilidir. Mevsimsel ya da kölesel mitolojik ilişkileri içinde barındırmaz.

22 Sedat Alp, *Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans, Hitit Çağında Anadolu'da Üzüm ve Şarap*, s. 1.

Yine, Hacı Bektaş Veli'nin resim olarak tasviri bir ön kabuldür. Pir'in resimlerle tasvir edilen giyim tarzı, yol kuralları ile uyumlu değil. Hitit tanrı ve kral külahlarına yüklenen anlam, Hacı Bektaş Veli'nin inanmasına uyumlu değildir. Hacı Bektaş Veli'ye yüklenen mitolojik kurgular onun resmedilmesinde tasavvur edilmiştir. Bu noktada bile Hitit tanrı ve kralları ile simgeleştirilen hayvanlarla Pir'in kucağına oturtulmuş hayvanların işlevleri ve felsefesi arasında anlaşılır bir farklılık bulunmaktadır. Bazı hayvanlarla yan yana temsil edilme örneğin Orfeci inançta da önemli görülür. Bu yönlü duvar resimleri, vazo bezemeleri birer şaheser olarak olarak kabul edilir.

Gerçekte bunun bir tartışma mı yoksa komik bir durum mu olduğunu bile anlamak zorlaşıyor. Halbuki Hacı Bektaş Veli'nin gerçekte taşa ya da herhangi bir deriye vs. işlenmiş herhangi bir resmi veya rölyefi bulunmamaktadır. Bugüne kadar olmayan bir şeyi, yeni çizimler üzerinden geriye taşıyorlar. Bu resimleme On iki İmam ve Ali tasviri, minyatürü ve resminde de dikkat çekmektedir. Bu kolayca anlaşılabileceği gibi yakın çağda üretilmiş bir canlandırmadır. Bunlar modern resimlerdir. Bir anlamda tasvirlerle kendilerine yol bulmaya çalışıyorlar. Üstelik Hacı Bektaş Veli zamanına ait derviş, sufi, abdal ve ozanların tasvirleri daha çok dört terk olarak bildiğimiz saç, sakal, kaş ve bıyıktan arınma olarak öne çıkar. Buna rağmen bir ressamın canlandırması olan kişilik, bize tarihsel karşılaştırma yapacak ve karmaşaya yol açacak bir çalışma ve örnekleme alanı yaratıyor.

Yine Cem töreninde öne çıkan hizmetleri gerçekleştirenlerle Hitit sarayındaki bazı görevlilerin aynı ritüel kimliklere taşınması gerçekten de *"gelenek icadı"*nda daha zor bir düğümü çözmek olmalı. Düşünsenize; 1-Arabacı, 2-Kahya, 3-Mübaşir, 4-Silahtar, 5-Müzisyen -müzisyenler demek daha doğru çünkü kullanılan enstrüman sayısı ölçü alınmalı-, 6-Kuşbaz, 7-Keçi Çobanı, 8-Dalyan Denetçisi, 9-Ulak(haberci), 10-Tahıl Denetçisi, 11-Mabeyinci,

12-Kapı Bekçisi vb. olarak sıralanan isimler cemde görevlendirilmiş hizmetliler olarak sunulmaktadır. Dahası da on iki sayısını tutturabilmek için sınırlandırılıyor. Yine "Kültepe'de bulunan tabletlerde geçen kamu görevlilerinin unvanlarından ve bunların çeşitliliğinden daha tarihi devirlerin başlangıcında Anadolu'da çok iyi organize olmuş devletler bulunduğuna hükmediyoruz. Demircibaşı, pazar sorumlusu, depo âmiri, köpek sorumlusu, dellal (tellal; Hakk'a davet eden) başı, sâki başı, kır (bekçisi) sorumlusu, şehir kapısı âmiri, tercüman başı bu unvan sahiplerinden bazılarıdır.[23]

Karşılaştırmak amacıyla vermek istemezdim ancak dil kökenleri ile birlikte tespit edilebilen Hititçenin bazı kavramları bu anlamda bizi kuşkuya ya daha çok çekecek ya da yeni arayışlarla karşılaşmamıza yardımcı olacaktır.

Hititçede dans etmek için kullanılan sözçük *tarku(wai)-* ya da onun iteratif şekli olan *tawisk*-tir. Profesyonel dansçı için *tarwisgala-* sözü kullanılıyordu. Ayrıca sumerogram olarak yazılan, HUB.BI, bir tür "köçek" sözü de vardı. ^{LU}HUB.BI'nin Hititçesi herhalde *tarwisgala-* dır.

Dans ile ilgili diğer bazı terimler ise şunlardır:

piran iya- "öne yürümek"

nai- "dönmek"

nanna- "sürmek"

weh- "dönmek, *wahnu-* "dönmek, çevirmek"

Ayrıca Akadça *SÂRU* da dans etmek anlamında kullanılmaktadır.

Çivi yazılı metinlerde profesyonel dansçılar yanında her türlü görevlinin, meslek sahiplerinin, halktan kişilerin ve çeşitli hayvan maskeli ve maskesiz tapınak personelinin dans ettiği görülmektedir. Bunlar arasında kraliçe de vardır. Metinlerde profesyonel

23 Cahit Günbattı, *"Anadolu'nun Politik Manzarası"*, s.18.

dansçı olmayan ve çeşitli vesilelerle bayram törenlerinde dans eden kişilerin de bir listesi sunuluyor:

LÛA.ZU "hekim"

LÛMESALAN.ZÜ "hokkabazlar (?)"

DUMU.MUNUS LÜMASDA "fakir adamın kızı"

EN " "beyler, komutanlar"

M' *hapes "hapiya-* adamları"

hartagga- adamı "bir tür hayvan maskeli adam"

GAL MUNUS MESKAR.KID "(tapınak) fahişelerinin başı"

MUNUS.MESKAR KID (tapınak) fahişeleri

Himmuwa kenti adamları

Lallupiya kenti adamları

Lumanhila kenti adamları

Dauniya ülkesi adamları LUL-.siya adamı

Meneya adamı

LÛMUHALDIM "aşçı"

NIN.DINGIR "tanrı kızkardeşi" diye adlandırılan rahibe

Tanrı Tivvati'nin rahibesi

LÛSAGI "saki"

LÛ.MESGj Su.GI "yaşlı adamlar"

MVmstarpasgana- "tarpasgana kadım"

PÎRIG.TUR- *as* "pars (maskeli adam)"

lû.mhs URBAR.RA "kurt (maskeli) adamlar"

LUMESzinhures "zinhuri- adamları"

mmsMIZintuhes"zintuhi- kadınları, şarkıcı (?) kadınlar"

LÛMESZ/T/"pay alıcılar"

Çözümlenememiş metinlere göre bu listenin dışında kalan katılımcıların da söz konusu olabileceği düşünülebilir. Hititlerin temsil amacını bilmediğimiz çeşitli dans türleri ya da figürleri geliştiğini görüyoruz.

Bunlardan bazılar şöyledir:

huppisanili: Huppisna kenti -Klasik Çağlarda Kybistra. Konya Ereğlisi tarzı

genenantas : "eğilerek"

lahsanüi: LahsanalLihsana kenti tarzı

parsanili: Pars ya da leopar tarzı

karussiyanüli "susarak, sessizce" tarzı

menisınit: "yüzlerinde, yüz yüze (?)" tarzı. Belki de bu tarzdan iki kişinin yüz yüze dansı kastediliyordu.

pedi "yerinde (bir kez sağa ya da sola dönmek)"

tan "iki kez"

Metinlere göre tanrı –heykelinin- önünde dans edildiği gibi kralın ve diğer yüksek rütbeli rahiplerin ve rahibelerin önünde de dans ediliyordu. Bir Alacahöyük kabartmasında da görüldüğü gibi bazen çıplak da dans ediliyor ya da gösteri yapılıyordu. Bayram ritüellerinde çıplak köçekten başka çıplak hokkabazdan (?) ve çıplak sakiden söz ediliyor. Bir metne göre köçek bazen çıplak olarak da dans ediyordu. Alacahöyük kabartmasındaki çıplak kişinin köçek olup olmadığı bilinmemektedir. Ayrıca, üreme bayramında kör bir adam soyulmakta ve dövülmektedir. Öte yandan, Alacahöyük kabartmasındaki çıplak kişi, ritüelde geçici olarak kralın yerine geçen kişi olarak tartışılmaktadır.[24]

Bu sahnelerin geçtiği kabartmalar aşağıda olabildiğince çıkarılmış durumda. Bunları tek tek ele almak ayrıntı olacaktır. Ancak bu kutsal sahneleri tek başına düşünemeyeceğimize göre bazı bölümlerinin tartışmaya gerek olmayacak ölçüde belirgin olduğu ortadadır. Örneğin çizimlerin birinde *"kutsal seks"* sahnesi yer almakta. Burada bir prens ve ona eş seçilen kadının cinsel ilişkisi tasvir edilmiştir. Bu –uygulamalı- sahne, kutsal törenin bir parçasıdır. Bu *"kutsal seks"* sahneleri birden fazla tarzda yer almaktadır.

24 Sedat Alp, *Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans*, s. 52-53.

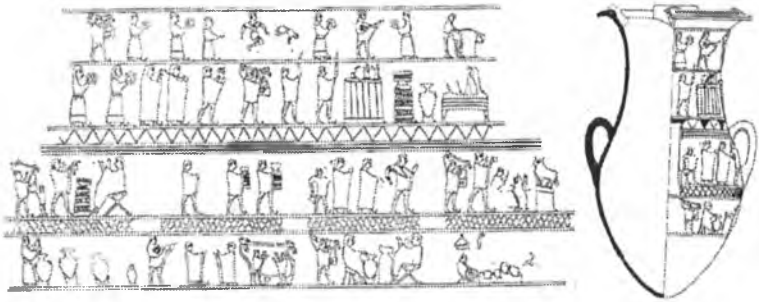

İnandık Vazosu kült desen çizimi: Ritüel, seks ve kutsal evliliği anlatan ve bu amaçla müzik eşliğinde yapılan gösteri ve şenliği kapsamaktadır. Bu vazoda bulunan detayların Hitit evlenme üslubunu belirttiği, vazonun birinci frizinde tören kaplarının ve yemeğinin hazırlanması, lir ve saz çalanların eşliğinde sunağın iki yanına oturmuş tanrıların yemeği ve iki rahibin dansı betimlenir. İkinci friz Fırtına Tanrısı'nın kaide üstünde duran kutsal hayvanının boğa heykeli önünde kurban edilmesi ile başlar. Onu, arkasında lir çalan birinin eşliğinde dua eden kralın, tanrıya boğa kanı sunmasıyla ilgili betimleme izler. Buradaki kralın bayram ritüelindeki öneminin sanata yansıması gözlenir. Üçüncü friz, tanrı ve tanrıçayı temsilen kral ve kraliçenin kutsal evlenme sahnesi ile başlar. Yatakta karşı karşıya otururken ve kral kraliçenin duvağını açmaktadır. Yatağın önündeki vazo, sunak, sahnenin önemi uyarınca diğerlerinden daha büyük gösterilmiştir. Dördüncü friz, evlenme sahnesidir. Erkek, başını arkaya çevirmiş, kendisine sırtını dönmüş çalpara çalan kadın müzisyene bakar. Bunu lavta çalan erkek ve çalpara çalanlar arasında gösterilerini sürdüren iki akrobat, küçük bir figür ve çalpara, lir çalanlar izler. Kral ve kraliçenin evlenmesini sembolize eden bu friz, halkın evlenme törenin kutsamasını yansıtır.

Benzer bir dini/bayram töreni Çorum-Sungurlu, Yörüklü kasabası çevresinde yakın zamalarda bulunan ve bu yöndeki örneklerin en orijinal sayılan Hüseyindede kabartmalı vazo frizinde de dikkati çekmektedir. Burada yeralan boğa üzerindeki akrobatik hareketlerin kökeninin Neolitiğe kadar gidebileceği iddia edilmektedir.

Bitik'te bulunan kabartmalı kült vazosunun boyun kısmında kutsal evlenme sahnesi. Sol elindeki kadehten içki ikram eden damat sağ eliyle gelinin duvağını açıyor. Bir tür çarşaf ya da pelerin giymiş olan gelin, sol elini dua/yakarış jestinde kaldırmıştır. (Eski Hitit Çağı)

Karkemiş ortostatlarında ziyafet sahnesi. Açılıp kapanan sandalye üstünde oturan ev sahibi elinde bir kadeh ya da bardak tutuyor. Arkasında bir görevli bir yelpaze sallayarak serinlik sağlıyor ya da sinekleri kovuyor. Ziyafet sofrasının sağında bir "saki" frig tipi bir vazodan içki ikram ediyor. Onun sağında bir çalgıcı ziyafet sahnesine lavta çalarak eşlik ediyor. M.ö.700 sıraları.

Ev sahibi olarak tanımlanan kişi, doğal olarak krallık ailesinin bir üyesi ya da kralın kendisi. Bu sahnenin her iki yandan da devamı bulunmaktadır. Günümüzde saz olarak tanımlanan telli çalgının daha çok bağlama olduğu kanısı öne çıkmakta. Ancak saz değil lavta* olarak isimlendirilen alet keman veya kemanın başka bir türevi de olabilir. Bu sahneyi Alevilik çalışmalarında kaynak olarak kullanan yazar Kemal Soyer, telli çalgı elinde olan çalgıcıyı zakir, masada oturan soldaki kişiyi de lokma dağıtan Mürşit, Pir, Dede ya da Baba sıfatında biri olduğu iddiasında. Luvilere atfedilmeye çalışılan bu kabartmadaki seremoniler Hitit dönemine aittir. Ancak orada gerçekleştirilen sahne sanatı ile Alevi yaşam alanı arasında bağlantı kurmak gerçekte kolay olmasa gerek. Her şeyden önce dede olduğu iddia edilen kişinin kral olduğu açıktır. Ayrıca kralın arkasında görevli bulunan ve kralı serinleten hizmetliye acaba Alevi geleneğine göre hangi görevi layık görmek gerek.

* Uda çok benzer. Farkları, gövdesinde uda göre daha az dilim bulunması ve perdeli olmasıdır. Utta perde yokken lavtada yirmi altı tane perde aralığı bulunmaktadır. Gitarın atası olarak nitelendirilmektedir. İlk çağda Sümerler, Mısırlılar, Babilliler, Romalılar ve Yunanlılarda bu sazın ilkel şekline rastlandı. Daha sonraları Araplar tarafından geliştirildi ve Endülüs Emevileri Dönemi'nde İspanyollara, oradan da batıya yerleşti. http://tr.wikipedia.org/wiki/Lavta.

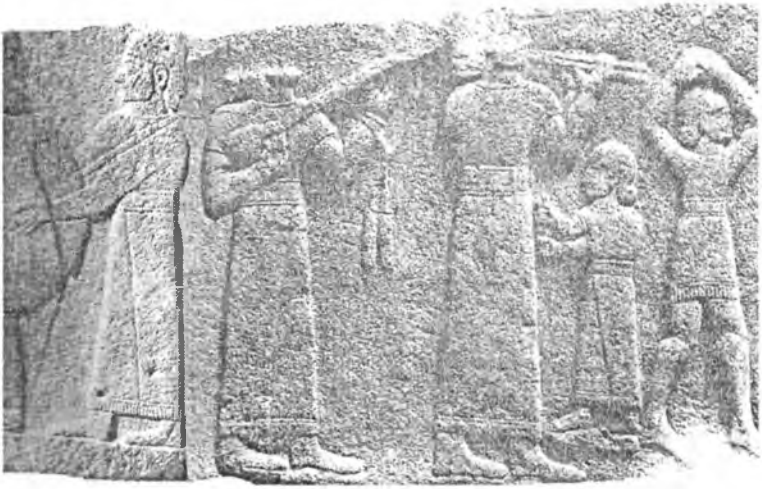

Bu sahnede, dans eden erkeğin semah dönmekte olduğu fikri sanırım kolay kabul edilecek bir durum değildir. Bu konuda iddiada bulunan K. Soyer de E. Çınar da, bu iddiasını yorumlamaktan çıkarıp bugüne kadar bu yönlü okunan bir kitabe veya tabletle ispatlamak zorundadırlar. Çünkü burada sahnenin sol tarafında elinde davul/tef olan kişinin davulunu üç kişi birlikte çalmaktadır. Ayrıca ikili flüt ve çalpara/kastanyet veya zil çalan bir kişi ve davul/tef çalanların yanında bir kişi de boynuz biçimli müzik aleti üflüyor. Bu çalgılar daha çok bir savaş dansı ve ya kutlamasını hatırlatıyor. Yazarlarımız bu sahnede zil (?) çalan kişiyi saki, telli çalgıyı kullananın da zakir olduğunu iddia etmektedirler. Üstelik bu duvar resimleri sadece bu sahneler değildir. Bu sahne birbirini tamamlayan bir anlatım ve tören dizisidir. Bu duvarı tamamlayan diğer duvar resimlerini de dikkate almak gerek.

Çıplak dans sahnesi. Bir Alacahöyük Ortostatında çıplak bir görevlinin gösterisi. Sağda uzun mantolu adam, elinde taşıdığı aletten anlaşıldığına göre *Meşedi* denen (baş korumacı, zıpkıncı başı) korumacı –zıpkıncı-, solda karşılıklı olarak bir asayı tutan iki kişi, belki de bayram ritüellerinde asa adamı denen kişiler.

Anadolu'da çıplaklık konusu neolitik çağdan beri işlenmiştir. Çatalhöyük'te bulunan çıplak Ana Tanrıça heykellerinin ve daha sonraları göğüslerini tutan çıplak Ana Tanrıça tasvirlerinin sanat tarihinde önemli bir yeri vardır. Tanrı Ana, daima çıplak olarak çeşitli şekillerde yatmış, çömelmiş, uzanmış durumlarda ve özellikle doğum yapma sırasında tasvir edilmiştir. Bu doğum hali, tanrıçanın insanlığın devamlılığı için bereket ve çoğalımın sembolüdür. Çıplak Kubaba = Kybebe = Kybele figürleri Anadolu'dan Roma'ya kadar yayılmıştır.

C. Hitit Bayram Metinleri

Ekrem Akurgal'ın başkanlığı altında yürütülen Konya Karahöyük kazılarında bulunan Erken Hitit Çağına ait kanatlı, çıplak ve bikinili İstar heykelciği, çıplak tanrıça heykelleri arasında en ilginç olanlardan biridir. Kanatlı İstar ile yakın akraba olan ve en güzel örnekleri Konya-Karahöyük'te bulanan silindir mühür baskıları üzerinde görülen tülünü açan bayan tasvirleri striptiz -*"strip tease"*- modasının en eski örneklerini vermektedir. Benzer tasvirler aynı çağa ait M.Ö. 2 binin ilk çeyreğine tarihlenen Eski Suriye stilindeki silindir mühürde de görülür. Tülünü açan bayan tasviri Koloni Çağına -Erken Hitit Çağına- ait olan Kültepe tableti üzerine yuvarlanmış olan silindir mühürde de görülüyor. Soyunan bayan tasviri Aşk Tanrıçası Istar'a aittir.

Hitit tabletlerinden biri söyle başlar: "Sonra kral ile kraliçe –tapınağın- kült salonundan gelir. İki saray oğlanı ile bir korumacı (zıpkıncı)* kralın önünden giderler. Beyler, saray oğlanları ve zıpkıncılar –kralın- arkasından giderler. Hokkabazlar (?) kralın arkasında ve önünde davul (?), tef (?) ve çalpara (?) çalarlar. Pay alıcılar krala yaklaşırlar. Dans ederler ve lavta çalarlar. Diğer hokkabazlar (?) kırmızı giysiler giymiştir. Onlar krala yaklaşır ve ellerini kaldırarak, yerlerinde dönerler. İlahiler söylerler (?) Sonra kral ve kraliçe savaş tanrısı ZA.BA BA'nın tapınağına giderler. Kral revaklı hol'e varır. O sırada köçek bir kez (yerinde) döner". "Asa adamı önde gider ve prensleri yerlerine oturtur. Sonra Asa adamı dışarı gider. İlk aşçıların getirdiği yemeğin önünden gider. Aşçılar ilk (yemeği sofraya) koyarlar. Sonra asa adamı tekrar dışarı gider. Kutsal rahibin, Hatti'nin beyinin (kumandanının), Hububat tanrısının, *"tanrı anasının"* (bir tür kutsal rahibe) önünden gider ve onları yerlerine oturtur. Sonra Baş *Meşedi* içeriye gelir ve krala bil-

* Parantez içindeki kelimeler cümlelerin anlamına göre tamamlanmıştır. Soru işaretleri kurulan cümlenin yoruma açık olduğu anlamında kullanılmıştır. (*S. Alp.*)

dirir : 'Lir aletlerini alsınlar mı ?' Kral yanıt verir : 'Alsınlar!' Sonra Baş Meşedi avluya çıkar ve asa adamına şöyle der : *"Lir (aleti), Lir (aleti)"*.

Asa adamı dışarıya (büyük) kapıya gider. Çalgıcılara şöyle der: *"lir (aleti), lir (aleti)"*. Ve çalgıcılar lir aletlerini alır. Asa adamı önde gider. Sonra çalgıcılar lir aletlerini içeriye getirir ve ocak yüksekliğinin önünde yerini alır.

Sonra *haliyari-* adamları, hokkabazlar (?), *palwatalla-* adamlar ve *kita-* adamlar lir aletleri ile birlikte yürür, gider ve yerini alır. Aşçılar et suyu yemeğini (sofraya) koyar ve soğuk yağlı eti böler. Asa adamı konukların, iskemle sahiplerinin ve iç evin çavuşlarının önünden gider ve onları oturtur. Yemek (tamamen) bölününce, Baş Meşedi *marnuwan* içkisini (bir tür birayı) krala bildirir; 'toplantıya *marnım atî*. Sonra toplantıya *marmman* sunar (koyar). Kral peşkiri atar. Eğer saray oğlanlarının çömeldikleri tarafa atarsa, onu oradan saray oğlanları alır, eğer korumaların (*Meşedi*'lerin) çömeldikleri tarafa atarsa, onu oradan *Meşedi'ler* alır ve sofracılara verir. Kral gözleri ile (işaret) eder. Berberler yerleri süpürür.

Baş Meşedi saray oğlanlarına *messa* diye bağırır. İki saray oğlanı krala ve kraliçeye el (yıkama) suyunu altın bir leğen içinde getirir. Saray oğlanlarının başı havluyu onların arkalarında hazır tutar. Kral (ve) kraliçe ellerini yıkar. Saray oğlanlarının başı havluyu verir. Onlar ellerini siler. Onlar (saray oğlanları) dışarı çıkar. Sonra çömelen saki gelir. Saki başı ve (aynı zamanda) saray oğlanı olan saki krala ve kraliçeye içecek olarak *marnuwan* türü bira verir. Kral (ve) Kraliçe Tanrı Tauri'yi (Tauri'nin onuruna) içer. Lir aletini çalar. Şarkı söylemez. Kalın ekmek (kurban ekmeği) yoktur"... Saki BA.BA.ZA'dan yapılmış ısırma ekmeğini kapıdan getirir ve (onu) krala verir. Kral ekmeği böler, sonra ısırır. Büyük lir aletinin eşliğinde şarkı söylenir. Hokkabaz (?) söyler. *palwatalla-* ilahi (?) okur. Davulu (?) (ve) bronzdan çalparayı (?) vurur. Köçekler dans eder. Hokkabaza (?) şarap çömleğini verir. Çömelen (sa-

ki) gelir. Kral (ve) kraliçe oturarak Kır Tanrıçası Istar'a (Tanrıça Istarın onuruna) içerler. Saki bir ekşi kalın ekmeği kapıdan getirir. Krala verir. Kral (ekmeği) böler. Huni şarkıcıları şarkı söyler. Hokkabaz (?) söyler. *pahvatalla-* ilahi (?) okur. Çömelen (saki) gelir. Kralın (ve) kraliçenin dizlerinden peşkiri alır.

Kral (ve) kraliçe Güneş Tanrısının onuruna ayakta *kurupsinnu* kalitesindeki altından *BI.IB.RV* ile içerler" (arkası kırık). '"Altı kadın kralın karşısına geçer. Ellerini kaldırır. Sessizce dans eder. Yerler (inde) bir kez sağa, bir kez sola dönerler). Yüzlerini krala dö(nerler), sırtlarını krala dönmezler..."

"Lallupiya'lıların başr sakiye şö(yle) bağırır: *wa(iy)ati hapanusa*. Saki dans etmeye başlar. O, dans edince, aşçı da (dan)s etmeye başlar. Yerinde de döner. Diğer Lallupiya'lı sırtında mantosunu tutar. Birlikte yerlerinde döner. Saki (tef)i (?) (elinde) tutar, fakat onu çalmaz." "(Kra)liçe (tanrıya) eğilir. Arkadan mantosunu omuzunda tutar. Efsun rahibi ona baltayı verir. Kraliçe eğilir ve baltayı a(lır) ve tanrının önünde dans eder. Sonra baltayı ve mantoyu tekrar efsun rahibine verir. Onları su ile temizler ve tanrının önüne (koyar)".[25]

Burada yaşanan tüm bir seromoni bütününü Alevi dünyasının kimyasına işlemeye kalkarsanız karşınıza ilkel bir 'rıza şehri' ütopyası çıkar. Ancak, Aleviliğin ütopyası iktidarsız, şersiz, kralsız tanrısal panteonların izin ve günahlarına gerek kalmadan yaşamayı ödev bilir. Cemin kurumsal işleyişinde de bu kurguyla karşılaşılmaz. Burada anlatılanı eğer Hitit din yapısını ve kralın görevlerini bilmeden yanıtlamaya ve örnek çözüm olarak sunmaya kalkarsanız benzer gibi görünen, ancak başka bir şey olan seromonileri ilgisiz bir konuma çekersiniz.

25 Sedat Alp, *Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans*, s. 59-61.

Kültepe'de silindir mühür baskısı. Dört atın çektiği dört tekerlekli savaş arabası üzerinde tanrı Pirva betimleniyor. Onun karşısında, bir aslan-ejderha üzerinde durarak mızrak ve şimşek tutan tanrı Adad görülüyor. Arabanın altında yüzü koyun yatan bir insan figürü yer alıyor. (solda) Hacı Bektaş Veli'ye atfen bir modern çalışma. (sağda)

Hitit Tanrı panteonunda kabartmalarda gördüğümüz ve Yazılıkaya'nın A Odası'nda tanrı alayının son grubu, birlikte yürürken betimlenmiş on iki yeraltı tanrısı. (Arkeo Atlas, S. 3, 2004.)

-EK-

Gen, Irk, Mu ve Parapsikoji Karmaşası

Erdoğan Çınar, "Son yıllarda saygın üniversiteler, Anadolu'nun gen haritasını tespit yönünde, bilimsel çalışmalar yaptılar. Çeşitli saha çalışmaları ve laboratuar çalışmaları sonunda elde edilen sonuç şu: Asya'dan göç bir efsanedir. On birinci yüzyılda Anadolu'ya gelen Asya'lı unsurların (Türklerin, Çinlilerin Afganların ve Moğolların) Anadolu gen havuzu içindeki toplam payları sadece yüzde üç buçuktur. Bu laboratuar çıkışlı bir bilgidir ve tartışılacak yönü de yoktur." diyor. Çınar bilimsel verilerin önemine dikkat çekerken kendi çalışmalarında bunu kullanmayı hiç düşünmüyor. Örneğin Katharların yaşadığı bölgelerde de Anadolu'da da yeterince olmasa da mtDNA çalışması yapılmış durumda. Neden bunları karşılaştırma ihtiyacı duymamakta. Bunlar karşılaştırıldığında -bu güne kadar yapılan çalışmalarda- aynı topluluklar olduğuna dair herhangi bir yakınlık bulamamaktayız.

Bir başka önemli ve dikkat çekilmesi gereken nokta ise birbirine yakın olan topluluklar arasında çok yoğun ölçüde *"genetik takas"* olduğudur. Özellikle Anadolu ve Mezopotamya araştırmalarında kimin kim olduğu, mitokondrial olarak o kadarda bilinebilir değildir. Ortadoğu toplulukları Aborjinler gibi saf/korunmuş topluluklar değildir. Anadolu ve Mezopotamya toplulukları arasında dıştan evliliği reddeden Alevilerin, Romların, Dürzilerin, Yahudilerin ve Yezidilerin önemli bir avantajı olmakla birlikte, özellikle Alevi etnisitesini oluşturan toplulukların çeşitliliği bu açıdan güçlü bir önerme olmayabilir. Buna karşın Alevilerin çevre topluluklarla yakınlığı ölçülebilir. Öte yandan E. Çınar'ın dikkat çektiği Pavlukenler, Bogomiller ve Katharlar eğer Aleviler ile aynı popülasyon içinde görülüyorsa, bu toplulukların -ona göre- Anadolu'dan göçü, kaçışları veya sürgünlükleri genetik açıdan çok da eski değildir. Bu nedenle Aleviliğin yakın ölçü alınabilecek popülasyonu içinde görülmesi gerekir. Ancak şimdiye kadar bu yönlü bir bilimsel veri bu-

lunmamaktadır. Bu konuda bütünleyici olmak açısından ancak şu söylenebilir; "Avrupa'daki en erken modern insanlar, Ortadoğu'dan şüphesiz ya saat yönünün tersinde, Kafkas Dağlarından ve Ukrayna düzlüklerinden geçerek Karadeniz havzasının çevresinden ya da saat yönünde Türkiye, Yunanistan ve Balkan Dağlarından geçerek gelmişlerdi. Bugün Avrupalıların hemen hepsinde bulunan mitokondriyal ve Y kromozomu haplotipleri, Ortadoğu'da halen varolan haplotiplerden türemiştir.[26]

Çınar, bu tür bir araştırmanın verilerini kullanmak yerine, tarihsel-mitolojik bilgi olarak Alevi bilgi kümesi ve belleğinde belgeli olmayan felsefe, çeşitli sanatlar, simgeler ve edebi kurguları kullanarak olanı çarpıtmaya veya doğru bilgiler kullanıyor izlenimi vermekle yetiniyor.

Bu Kavimlere(Hunlar ve Keltler) daha sonra Fransa'ya gelen diğer popülasyonlar eklendi. Romalılar MÖ. ikinci yüzyılda hakimiyetlerini adım adım kuzeye doğru genişleterek Güney Fransa'ya yerleşmeye başladılar. Ülkenin adını aldığı Franklar, Ren nehrini geçen ve toplu bir şekilde yavaş yavaş güneye doğru ilerleyen Cermen bir halktı. Beşinci ve altıncı yüzyıllarda İngiliz Adalarının Anglo-Saksonlar tarafından istila edilmesinin ardından Kelt muhacirleri Kuzeydoğu Fransa'ya yerleşti. Burası daha sonra dokuz ve onuncu yüzyıllarda Viking göçmenleri tarafından işgal edildi. Ülkenin güneybatı köşesinde de Basklar, Güneydoğu Baltıktan Güneydoğu Fransa'ya göç eden Burgonyalılar, Kuzey Afrika'dan Sarıcanlar, doğudan Macarlar ve diğerleri vardı.[27]

Çınar'a göre "Anadolu halkı otuz beş bin yıldan bu yana bu topraklarda yaşıyor. Alevilerin yaşadıkları coğrafya ve bu coğrafyanın etnisitesi otuz beş bin yıldır değişmedi. Onlar hep aynı topraklarda yaşadılar. Hıristiyanlığa karşı mücadele eden de onlardı. Babai başkaldırısında canlarını verenler de onlar oldular." diyerek

26 Steve Olson, *Hepimizin Kökeni Afrika Gen-Irk ve Ortak Kökenlerimiz*, Yurt-Kitap Yay. 2008. s. 219.
27 age., s. 254.

kendi çalışmalarına hiç uymayan bir düşünce geliştiriyor. Otuz beş bin yıldır bu topraklarda nasıl olurda göçler, değişimler, "tufanlar", katliamlar, sürgünler olmamış pek anlaşılır değil. Çınar'ın difüzyon (yayılım) teorisinde bir sorun olduğu görülür.

Çınar, "İnsanın DNA'sı uçağın kara kutusu gibidir. Bütün geçmişi orada yazılıdır. Alevi canların son altmış bin yılları DNA'larında kayıtlıdır." diyor. Çınar'ın bu tür cümlelerine yer verip üzerinde durmak durumunda kalıyoruz. Kitap çalışmaları hep bu tür yuvarlama ve bindirmelerle yüklü. *"Otuz beş bin yıldan bu yana"* bu topraklarda yaşayan Alevilerin *"altmış bin yılları DNA'larında kayıtlı"* ise bunun birkaç örneğini iddialarına göre yanıtlamalıdır. Dile getirdiği kurgular, ilk bakışta doğru gibi görünüyor. Ancak insanın göç yolları ve bu göçlerle birlikte oluşan kültürel çeşitlilik ortadadır. İnsanın atasının altmış binden çok daha önceki sürecide elde edilebilecek durumdadır. İnsanın atalarından biri durumunda olan ve şempanzeden ayrılmaya başladığı, ilk dik yürüdüğü belli olan *"Ardi"* insanından beri, yani yedi milyon yıl öncesine kadar götürülebilmektedir.

Çınar, bilimsel verileri kullanmadan adını geçirerek bir tarihsel kurguya imza atmaktadır. Bunu yaparken de kendisi dışında herkesi uyarıyor: "Bu sanal tarih yazma hevesinizden vazgeçin artık. Çünkü bilim sizleri yalanlıyor. Bilime karşı, aydınlığa karşı bile bile yalan söylemeye utanmıyor musunuz? Utanmıyor musunuz bir halkın geçmişini yok etmeye, hafızasını sıfırlamaya? Bu büyük insanlık suçunu işlerken hiç mi vicdan muhasebesi yapmıyorsunuz?" diyor. Çok haklı Türk tarih tezleri de dahil, insanları ırk, din, renk dil vb. ayrımların sonu gelmiştir. Artık bilim *"ilk patlama"*, *"Hubble genleşmesi"*, *"mikro dalga yayılımı"*, *"kozmik modeller"*, *"Görecelilik Kuramı"*, *"elementlerin ve yıldızların oluşumu"*, *"karanlık madde ve enerjiler"*, *"kara delikler"*, *"kütlenin hızı, artışı ve enerjisi"*, *"Evrenin genişlemesi"* vs. gibi alanları çalışarak, parapsikolojinin alanlarını delmiş ve susturmuş durumdadır. Bu nedenle gizemcilerin ve *"abartıcıların"* sığındıkları alanlar olan *"gizemli*

evren tasarımları" veya *"insanın uzaydan geldiği"* tezlerinin zamanı geçmiştir. Tektanrılı dinlerde bu akibete uğrayacaklardır. Bu nedenle hiçbir dinin *"saklısı"*ndan Alevilik çıkmayacaktır. Alevilik ve Alevilik tarihi, *"Kayıp Miras Atlantis"*, *"Kayıp Uygarlık Atlantis"*, *"Hayatta Kalanlar"*, *"Atlantis - Kayıp Bir Uygarlığın İç Yüzü"*, *"Atlantis'in Çöküşü"*,James Churchward, *"Kayıp Kıta Mu'nun Kozmik Güçleri"*, *"Mu'nun Kozmik Güçleri -2"*, *"Kayıp Kıta Mu"*, *"Kayıp Kıta Mu'nun Çocukları"*, *"Mu'nun Kutsal Semboller"i*, *"Atlantis: Tarih - Öncesi Evrensel Uygarlık"*, Erich von Daeniken'in *"Yıldızlara Dönüş"*, *"Tanrıların Arabaları"* gibi gizemci kitapları gerçek kaynaklar sayıp, alıntılar verip, tüm dinlerin ve Aleviliğin başlangıcı sayıp sonra da Alevi gençlerine, Karl Marx,tan *"Felsefe İncelemeleri"* F. Engels'ten, *"Doğanın Diyalektiği"* M. Heidegger'den *"Metafizik Nedir?"* gibi sorulara yanıt aramaya kalkılıyor. Çalışmaların içindeki metafizik ve gizemci kurgularla Alevi tarih yazımı yapmaya kalkışınca doğal olarak; "Beşeriyetin tarihöncesi, çok uzak geçmişlerden bu yana bilinmeyen gelişim sürecidir." sonucu çıkıyor.

Erdoğan Çınar'ın kaynak gösterdiği kaynakların bazıları birbirini etkileyerek ve atıfta bulunarak uygarlık, uzaylılık, kadimlik gibi alanlara şu tarz yanıtlar üretiyor:

Okültist Marcia Moore: "Hemen hemen herkes Atlantis'in güzel olduğu konusunda hemfikir. Atlantis yeşil tepelerden, görkemli dağ sıralarından, verimli tarlalardan, plajlardan, kentlerden oluşuyordu. Arı kovanı gibi faal olan liman kentlerinin limanlarında büyük gemiler demirliydi. Halkın çoğunluğu uçmayı tercih ediyordu. Atlantisliler çeşitli türden manyetik motorlu uçaklar kullanıyorlardı. Ufak kişisel uçaklar, otobüs tipi uçaklar ve kainatın başka planetlerinden gelen uzay araçları da vardı... Teokratik bir yönetim şekli vardı, iktidarın dizginlerini ellerinde tutmaya çalışanlar arasında entrikalar dönüyordu. Enerji kaynakları kontrolleri altında olduğundan rahiplerin emirlerine hiç kimse karşı koyamıyordu. Din ile bilim birbirinden ayırt edilemeyecek kadar iç içeydi. Bunun yarattığı sonuçlar her zaman yararlı oluyordu denemez. En tepe-

de rahipler, onların altında aristokratlar, daha sonra da tüccar ve köylüler yer alıyordu. Ayrıcalıklı sınıflar son derece kendini beğenmiştiler, sosyal merdivenin alt basamaklarında yer alanlardan ise hiçbir itiraz duyulmuyordu."[28]

Yüksek Rehber Ruh Djwhal Khul *"Atlantis ve Çağımıza Etkisi"* üzerine çalışmasında; Atlantis'in Rahip-Kralları gününüzdeki modern bilimlerin çoğuna vakıftılar. Onların bilgisi halk kitlelerinin gözünde olağanüstü bir maji türü oluşturuyordu. Çok yüksek düzeyde bir sağlık organizasyonu ve ulaşım düzeni geliştirilmişti. Ne var ki bunlar insanların başarısı olmayıp Hiyerarşiden gelen ve bilgece bir rehberlikle sunulan armağanlardı... Atlantis döneminde, maddi güçleri temsil eden grupla ışığın enerjisini temsil eden grup arasında giderek artan zıtlaşma Atlantis çağının sonuna doğru giderek hızlandı ve uygar dünyada bir kriz meydana getirdi. Yüzyılımızdaki dünya savaşları bu krizin size yansıyan sonuçlarından biridir. Krizden sonra Form Rableri ile Varoluş Rableri ya da Madde Güçleriyle Yüce Beyaz Kadro arasındaki büyük savaş başladı. Zafer Işık Güçlerine nasip oldu, çünkü Hiyerarşi etkili biçimde işe karışmak zorunda kalmış, bazı dünya dışı Yüce Varlıkların da yardımıyla uzun bir kaos ve karmaşa döneminden sonra Atlantis uygarlığını ani bir şekilde sona erdirmişti. Bu kaçınılmaz son, yüz binlerce insanı yeryüzünden silen bir afetle oluşturulmuştu. Bu olayın anısı, dünyanın her tarafında hala dile getirilen Tufan Efsanesi sayesinde günümüze kadar korunmuştur. [29]

Ünlü Amerikalı medyum Edgar Cayce; "Cayce, trans halindeyken Atlantis'in yıkımına yol açan Atlantis enerji santralleri ve kristalleri hakkında son derece ilginç açıklamalarda bulunmuş"tur.[30]

"Agarta Mahatmalar Misyonu" bilgelik kitabında ise Agarta hakkında sır bilgileri verilir: "Agarta Ülkesi, şimdiye kadar yeryüzünden gelip geçmiş uygarlıkların tüm evrim aşamalarının en in-

28 *Agarta Mahatmalar Misyonu.* Bilim Araştırmalar Merkezi. Yay Haz: Haluk Egemen Sarıkaya, Tarihsiz. s. 27-41.
29 age., s. 53-61.
30 age., s. 15-17.

ce ayrıntısına kadar kaydolup saklandığı milyonlarca kitaptan oluşan kozmik kütüphanesiyle aslında kozmik bir üniversitedir. Söz konusu kitapların birçoğu hologram tekniğiyle renkli olarak basılmıştır. Bu üniversitenin Agarta Yüksek Hiyerarşisi dışındaki asıl öğrencileri, dünya dışından gelen ve insanlığa bilinen ya da bilinmeyen kimliklerle rehberlik eden Öğretmenlerdir. Bu kozmik bilim merkezi, Yüksek İlahi Hiyerarşinin varlıkları Hz. Muhammed ve Hz. İsa gibi insanlık Öğretmenleri tarafından da şereflendirilmiştir. Onlar ilahi görevleri için gerekli etütleri burada yapmışlardır.

Dünya Yönetici Rab Mekanizma'sına dünya üzerindeki bir görev merkezi olarak hizmet eden Agarta Işık Ülkesi, bir ışık ve rahmet odağı olarak Rabbin dünyadaki ilahi Eli'dir. Bu ilahi El'in kudret alanı içinde dünyanın tüm ülkeleri ve insanlığın tümü bulunmaktadır. Bin yıllar boyunca insanlık ve onun yöneticileri, bu ilahi merkezin rahmet ya da gazabını üzerlerine çekmişlerdir.

Agarta çalışmasını yayına hazırlayan H. E. Sarıkaya, Yunus Emre'nin *"Bir Dağ İçinde"* şiirini Agarta derlemesinin içine alıyor ve ona şu yorumu getiriyor: "Yunus'un sözünü ettiği bu dağ sakın Himalayalar olmasın? Dağ içindeki dost da kim? Yunus'un yüzünü gördüğü Allah yoksa o dağın içinde mi gizleniyor?"[31]

Bir Dağ İçinde

Adım adım izleri
Bu alemden içeri
On sekiz bin alemi
Gördüm bir dağ içinde

Bir döşek döşemişler
Nur ile bezemişler
Dedim bu kimin ola
Sordum bir dağ içinde

31 *Agarta Mahatmalar Misyonu.* Bilim Araştırmalar Merkezi. Yay Haz: Haluk Egemen Sarıkaya, Tarihsiz. s. 7.

Yetmiş bin hicap geçtim
Gizli perdeler açtım
Ben dost ile birleştim
Buldum bir dağ içinde

Deprenmedim yerimden
Ayrılmadım pirimden
Aşktan bir kadeh aldım
İçtim bir dağ içinde

Gökler gibi gürledim
Yerler gibi inledim
Çaylar gibi çağladım
Aktım bir dağ içinde

Yunus eydür gezerim
Dost iledir bazarım
Ol Allah'ın didarın
Gördüm bir dağ içinde

Yine İsa'nın izlediği yolu izleyen nice peygamberden evliyadan, veliden birisi de Kapadokya'da doğan Tyanalı Apollonius. Apollonius gizemleri ve tabletleri okumak için *"Tibet'e giderek Agarta Kralıyla görüşmüş ve orada birkaç ay kalmıştır."*[32]

Yine, Avustralya UFO araştırma derneği başkanı Andrew Thomas *"Şambala"* adlı eserinde, değerli taşlarla aydınlatılmış görkemli mağaralarda *"Yılanlar Irkından Nagalar"*ın yaşadığını yer veriyor; "Göklerde uçma yeteneğine sahip bu varlıklar bilgelikleriyle ün yapmışlardır. Nagalar ve Naginiler çoğunlukla krallar, kraliçeler ve ermişler olmak üzere insan ırkından kişilerle evlenmişlerdir, ama spiritüel yönden gelişmemiş insanlarla ilişki kurmayı istemez-

32. *Agarta Mahatmalar Misyonu*. Bilim Araştırmalar Merkezi. Yay Haz: Haluk Egemen Sarıkaya, Tarihsiz. s. 35-38.

ler. Başkentleri Bhogawati'dir. Birçok Hindu ve Tibetli, Nagaların yüzlerce kilometre boyunca uzanan yer altı kentlerine girme ayrıcalığına sahip olmuştur." diyor.

Yine aynı yazarın görüşlerine yer verilen web sayfasında; "Hem Agarta hem de Şambala dediğimiz iki merkez ve bu merkezlerin yüksek hiyerarşileri ve asıl inisiyeleri dünya dışından gelen ve yeryüzü beşeriyetine çeşitli bilinen ve bilinmeyen kimliklerde rehberlik eden kozmik öğretmenlerdir."[33] kurgusuna ulaştığına dikkat çekilen çalışmaların sahibidir.

E. Çınar gizemciliği ile Mu tabletlerini yorumlayanlar aynı noktaya taşınıyor.

Bu tür çalışmaları izleyen ve aynı kategoride değerlendirilen kimi bilim-kurgu, kimi gizemci çalışmalar telepati, beden dışı veya ölüme yakın deneyimler, lüsid rüyalar ve hatta kozmik birliği hissetmek veya mucize eseri iyileşmeler gibi dinsel ve mistik deneyimlere kadar gidiyor. Kutsal kitap imalarıyla toplumları tanımlamaya ve yapılandırmaya gitmek, kadim ilişki açısından böyle değerlendirildiğinde büyük bir boşluğa hizmet edeceği açıktır. Çınar'ın özlü bir görüşünü daha, bu konuyu onun bakış açısını netleştirmek için yer verelim; *"Luviler, Mu Uygarlığının devamı olarak Batı Anadolu'ya yerleşen Maya-Atlantis insanlarıdır."*[34]

Bütün bu çalışmaların kimliklendirilmesinden E. Çınar'ın geldiği önemli bir rota var. O da Aleviliğin kurumları ve bu kurumların işleyişi. Çınar "Alevilik ortada" diyor ve Alevi kurum, ritüel ve öğreti kalıpları olan *"Ayin-i Cem"*, *"On iki hizmetli"*, *"Kırklar Meclisi"*, *"Varlığın birliği"*, *"Semah"*, *Nefes, bağlama"*, *"Dört kapı kırk makam"*, *"Alevi ocak sistemi ve dedelik kurumu"*, *"Dem alma"*, *"Musahiplik"*, *"Düşkünlük"*ü ele alıyor. Bu dikkat çektiği yapının *"İslam"* da olup olmadığını soruyor. Sonrasında da anlayışının çarpıcı olması açısından *"Aleviliğin temel taşları İslam'da olmadığı*

33 www.parasuniversal.com/.../shambala—the-oasis-of-light-by-andrew-thomas. 10.05.2010.

34 http://www.kayaduzu.com/fr/viewtopic.php?f=7&t=16. 17.05.2010.

gibi, İslam'da olan da Alevilikte yoktur." diyerek yeni bir ilkeyi gündeme getirmiş gibi davranıyor. Aleviliğin bu ifade edilen kurumları, ritüel ve öğreti kalıplarının İslam'da olduğunu kimse söylemez zaten. Aleviler bu nedenle *"zındıktır"* zaten. Ancak bunlar İslam'da, Kuran'da yokken, İncil ve Tevrat'ı kazıyınca nasıl bulunuyor. Bu üç kitapta birbirinin devamı niteliğindedir. Birbirini belli ilkeler dışında reddetmezler. Tek tanrılı din ilkeleri çerçevesinde birbirine referans ve örnektir.

Ancak Alevilik, adı geçen uygulamalar ve daha nicesi açısından olduğu gibi, felsefesi açısından da, bu adı geçenleri ayrı bir yere koyar ve kendi yaşam alanıyla kesiştiği oranda dillendirir. E Çınar öyle yapmıyor. Yaptığı popülist bir yaklaşımla tek yönlü bakmaktır. Aleviliğin ilişkide olduğuna dikkat çektiği toplulukların uygulama ve ilkelerine yer vermekten kaçınıyor. Benzer tarihsel kurgu ve öyküleri o yapılardan Aleviliğe taşırken tahrifat yapıyor. Bu tahrifatın onu götürdüğü nokta ise, Aleviliğin şu ana kadar ulaşabildiğimiz en eski yazılı kaynakları olarak gördüğü Sümer tabletleri oluyor. Ancak çalışmalarına Sümer belge ve bilgi ilişkisi kurmadan dile getiriyor. Bu tür çarpıtmalarına açıklayıcı kaynak sunmaktan kaçınıyor.

Aleviliği anlatan veya Sümerden Aleviliğe devamlılığı anlatan Sümer tabletlerinin *"beş bin yıllık"* olduğunu söylemekle birlikte, bunların hangi tabletler olduğunu belirtemiyor. Bu kadar iddialı bir temel yaklaşımın belgesi olmaması çalışmasının eksikliğidir. Yine "Anadolu'da Boğazköy'de Luvi-Hitit çağından kalma dört bin yıllık Alevi Ayin-i cemini tasvir eden kabartmalar da bulundu. İslamiyet 1400 yıllık bir inanıştır." diyor. İlk bakışta doğru gibi görünen bu kurgusu da ancak örneklerini verdiğimiz bilim-kurgu çalışmaları ile aynı yere çıkıyor. Öncelikle, Luviler ve Hititler aynı çağda yaşamamıştır. Luviler coğrafyalarını Boğazköy'e kadar genişletmemiştir. Eğer Çınar yazılı uygarlığın başlangıcı Sümer tabletleridir dese bunda bir sorun yok. Ancak Aleviliğin yazılı kaynaklarını tartıştığımız ve *"sözlü kültür"* geleneğiyle tanınan Aleviliğin, yazılı kaynak kültürünün önce Sümer, Sonra Luvi, oradan da Hitit'e ge-

tirip bitirmesi tarih anlayışının olmadığını göstermektedir. Aradaki toplumsal dönüşümler, kültür kalıpları ve etkilenmeyi görmeyim belli bir noktadan göstermeye çalışmak büyük eksikliktir. "Tarih dizini açısından Aleviliği İslamiyet'e monte etmek mümkün değildir" dediği eksikliği, tek boyutuyla ve popülist bir tavırla ele almakta ve kendisinin de ifade ettiği gibi bu "bir acemi kurgusudur."

Herşeyden önce Hitit toplum yapısının bütününü vermeden, Hititlere dikkat çekmesini Sümer konusunda da yapıyor.

Sümerliler şehirlerinin koruyucu tanrısına körü körüne bir güvenle bağlıydılar. İkinci derecedeki tanrılara da aynı bağlılığı gösterirlerdi. Bu yüzden de tanrıları için her türlü fedakarlığı yaparlardı.[35]

Sümerliler, bir başka dünyaya göç edeceklerine inanıyorlardı. Bu yüzden efendileri ya da krallarıyla birlikte canlı canlı gömülen hizmetçiler ve uşakların kaderi, sanıldığı gibi pek acı değildi.[36]

İçlerinde, ölünün eşyalarından başka, gömme töreni sırasında kurban edilen kimselerin eşyaları da vardı. Ölülerin sayısı mezarlara göre 6 ile 80 arasında değişiyordu. Basit duvarlarla çevrili mezarların içinde kurban edilmiş kimselerin iskeletleri bulunuyordu. Çok zengin mezarlarda ise kurbanlara rastlanmıyordu.[37]

Her mezarda görünüm aynıydı: Kralın ya da prensin alayındaki her üyenin elinde bir zehir bardağı vardı ve her mezarın orta yerinde de bir zehir çanağı bulunuyordu. Bu kolektif intihar olayını herkes kendi isteğiyle benimsemiştir.

Leonard Woolley, Ur mezarlarına girdiği zaman efendilerinin yanı başında çömelmiş uşakları görünce, çok şaşırmıştı. Mezarların kapısı önünde askerler nöbet tutuyorlardı; uşakların ellerinde hayvanların dizginleri, müzikçilerin aletleri vardı. Mezarın çevresinde toplanan saray kadınları dinleniyorlardı. Efendilerine bütün

35 Ivar Lissner, *Uygarlık Tarihi.* Nokta Kitap, Beşinci Baskı. 2008. s. 12.
36 age., s. 13
37 age.,s. 13

varlıklarıyla bağlı olan erkekler ve kadınlar onları ölüme kadar izlemişlerdi. Kral-tanrılarının yanında, artık sonsuz gecenin derin endişelerinden kendilerini sıyrılmış görüyorlardı.[38]

Çınar tarihin, arkeolojinin, antropolojinin ve felsefenin hali hazırda yanıt/kanıt geliştiremediği konuları Alevi dünyasına taşıyor; "Alevi erkânının diğer misyonu ve asıl varlık sebebi, insanlığın uzun geçmişinde biriktirdiği (belki de başka bir kaynaktan insanlığa aktarılmış olan) kadim bilgileri (insanlığın gizli sırlarını) semboller içine saklayarak, iyi yetişmiş, yetkin, donanımlı ve erdemli bireyler aracılığı ile sonraki kuşaklara aktarılmasını temin etmektir."[39] gibi metafizik ve parapsikoloji alanına taşımaktadır.

Genetik ve moleküler genetik bilimindeki müthiş ilerleme sayesinde atalarımızın izini geçmişten günümüze daha güvenilir bir şekilde sürebilmekteyiz. Genetik bulgular geçmişte antropologların ileri sürdükleri fikirleri doğrulamakla kalmıyor, aynı zamanda yeni ipuçlarına da dikkat çekiyor. Antropologlar farklı topluluklara ait mtDNA ve Y kromozomlarını karşılaştırarak göçler sırasında bu toplulukların yollarının nerede ve ne zaman ayrıldığı konusunda görece fikir sahibi olunmasına yardım ediyor. DNA nesilden nesile aktarılırken bir aşamada ebeveynlerden gelen genetik bilginin çaprazlanması sonucunda her bireyi anne ve babandan farklı kılan bir süreçten geçer. Ancak DNA'nın bazı özel bölümleri bu süreçte hiçbir değişime uğramadan ebeveynlerden direkt çocuklarına aktarılır. Örneğin sadece babadan oğla geçen Y kromozomu erkeklerin babadan kalıtımlarının izini sürmede genetik bir soyad gibi davranırken, sadece annelerden çocuklarına aktarılan mtDNA da (mitokondriyal DNA), anne soyu ile ilgili çalışmalarda takip edilecek belirteçleri sunar. Üstelik mtDNA'nın evrim hızı nükleer DNA'ya göre 10-20 kat daha fazladır.

---

38 Ivar Lissner. *Uygarlık Tarihi.* Nokta Kitap, Beşinci Baskı. 2008. s. 15.

39 Erdoğan Çınar, *"Son Alevi Esnafları"*, http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:pmVkaAobAZQJ:www.alevi.dk/BASIN%2520ARSIV/ALEV_I_%2520aydinlanmasi.htm+son+alevi+esnaf%C4%B1&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr. 10.05.2010.

Ancak E. Çınar'da bu genetik ve moleküler genetikten örnekler ve önermeler sunmaya çabalamasına karşın, çalışmaları bu yönlü değil. Bu bilim dışı yollarla bilimsel bir zemine gelmeye çalışmak *"akıllı tasarım"*ların son yıllarda kullandıkları ile bilim-kurgu yazarlarının çalışmaları arasında gidip gelmektir. İnsanların bireysel merakı soy ve akrabalıkları ile ilgili olsa da antropolog ve genetikçiler için esas merak konusu popülasyonların tarihi, akrabalıkları ve izledikleri göç yollarıdır. Toplumların merak ettiği şey genlerin bu yeni yöntemlerle çalışılması toplumların göç yolları ve akrabalıkları konusunda kesin bilgiler verip vermeyeceğidir.

Örneğin artık bu çalışma tekniği sayesinde Orta Asyalı bir erkekten alınan *"yanak sürüntüsü"* veya birkaç damla kan yardımıyla, DNA'sını elde edip 2 bin *"nesil öncesi"*ne, yani yaklaşık olarak 40 bin yıl önceki Amerika yerlilerinin atası olan bir erkeğe ulaşabiliniyor. Genler yardımıyla insanlık tarihinin yolculuğunun anlaşılması, zamana bağlı olarak popülasyonların nasıl gerçekleştiği, yer değişimleri ve insanlık tarihinin detaylarını anlamak mümkündür.

Öte yandan popülasyon genetiği çalışmaları, sanılanın aksine etnik grupların izini sürmeyi konu etmez. Etnik köken tamamıyla kültürel bir olgudur. Genetik olarak birbirlerine çok yakın olan bireyler farklı etnik gruplara mensup olabilir. Bu açıdan genetik çalışmalar etnik ayrımcılığı ve ırkçılığı reddeder.[40]

Çınar'ın iddia ettiği göç ve sürgünle oluşmuş popülasyon çok bin yılı geçmemekte ve bu 40/45 nesilden daha fazla değildir. Yani bu çalışmalarına eklenmesi beklenen tarihsel süreç devede kulak görünmektedir.

İnsanoğlunun Afrika'dan başlayan ve dünyanın diğer kıtalarına yayılan göçü sırasında bu haplogrupların izlerini takip etmek mümkündür. Günümüz popülasyonları üzerinde yapılan genetik analizler sonucunda mtDNA ile Y kromozomu için dünyanın haplogrup haritaları çıkartılmıştır. Bu haritalar geçmiş toplulukların dağılım modelleri konusunda değerli bilgiler verir. Günümüz popü-

40 Erksin Güleç, Timur Gültekin, *"Afrika'dan Anadolu'ya En Eski İnsan Göçleri"* Bilim ve Gelecek Dergisi, S: 73, 2010.

lasyonlarından ve antik topluluklardan elde edilen bilgiler toplanıp bir arada değerlendirildiğinde insan evrimi, popülasyonların birbirleri ile geçmişte olan ilişkileri, popülasyonların devamlılıkları ve yaşam standartları hakkında eşsiz bilgiler sunmaktadır.

Moleküler çalışmalar şempanze-hominid (insansılar) ayrımının 7 milyon yıl öncesinde başladığını gösterirken, Çad'da bulunan ve 7 milyon yıla tarihlenen Sahelanthropus, bu ayrımın çok daha erken bir dönemde gerçekleşmiş olduğunu işaret etmektedir. Modern insanın ortaya çıkışıyla ilgili olarak Londra Doğa Tarihi Müzesi'nden Christopher Stringer *"çok merkezli evrim"* modeline karşılık olarak *"Afrika'dan çıkış"* modelini önermiştir. Bu modele göre modern insanlar Afrika'da ortaya çıktılar ve burada modern özellikler kazanarak Afrika dışına yayıldılar. Araştırmalar mtDNA'daki en çok çeşitliliğin (varyasyonun) Afrikalılarda olduğunu göstermiştir. Bu bilgi de Afrikalıların yaşayan insan topluluklarının kökenini oluşturduğunu doğrular niteliktedir. Bu durum modern insanın kökeninin sanıldığı kadar eski olmadığını ve günümüz insanının modern morfolojisine 200 bin yıl önce Afrika'da sahip olduğu ve 60 bin yıl önce ilk göçü Ortadoğu'ya yaptıktan sonra 50-30 binli yıllarda Avrupa ve Asya'ya yayıldığını gösterir.

Bugün antropolojide ırk terimini yerine insanda biyolojik çeşitlilik kavramı kullanılmaktadır. Bilindiği gibi insanlar farklı coğrafyalarda yaşamakta ve yaşadığı bu coğrafyalara göre özel bazı yapılar kazanır. Bu nedenle insanlar arasındaki biyolojik ve kültürel farklılıkları politik bir düşünceyle nitelendirmemek gerekir. Fosil ve genetik veriler, modern insanın (Homo sapiens sapiens) yaklaşık olarak 150-200 bin yıl önce Afrika kıtasında ortaya çıktığını ve buradan 100 bin yıl kadar önce dünyanın diğer kıtalarına göç ettiğini göstermektedir. Büyük bir olasılıkla küçük bir popülasyon halinde ortaya çıkan bu grubun homojen bir yapı göstermediği varsayılmaktadır.

Coğrafik yalıtımlar, farklı çevrelere uyum sağlama olanağı vermiş ve böylece farklı özellikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Eskiden ulaşım, nüfus yoğunluğunun az olması ve diğer etmenler

nedeniyle popülasyonlar arasında görünür farklılıkların daha belirgin olduğu bilinmektedir. Fakat hızlı sanayileşme paralelinde gelişen ulaşım araçları yardımıyla insan göçleri artmış ve nüfustaki hızlı artışa paralel olarak insanlar arasındaki gen akışı da hızlanmıştır. Bu nedenle dünyamızda bir grubun sahip olduğu fiziksel bir özelliği farklı gruplar içerisindeki bireylerde de görmek olasıdır.[41]

Çok önemli ve dikkat çekilmesi gereken bir nokta ise insanın genetik çeşitliliği kıtalara ayrılarak incelendiğinde, çeşitliliğin çok büyük bir kısmının kıtasal gruplar içinde olduğu, ancak çok küçük bir kısmının kıtalar arasında farklılık gösterdiğidir. Bu bilgi belki de şu anda toplumların çıkmazı olan ayrımcılık konularında bir kılavuz olabilir. Ayrıca genetik olarak insanlar arasında o kadar az fark var ki, bütün etnik ve ırksal kategoriler bu açıdan anlamını yetiriyor.[42]

1980'lerde kuzeybatı Grönland'da yapılan bir kazı çalışmasında şu anda Danimarka'daki Grönland Ulusal Müzesi'nde tutulan bir tutam saçın moleküler biyoloji teknikleri kullanılarak DNA analizi yapılmış ve saçın bir erkek bireye ait olduğu bulunmuş. Yeniden yapılandırma işlemiyle, Grönland'da yaşamış tarih öncesi döneme ait Inuk'un kelliğe eğilimi, kahverengi gözleri, kulak kiri, koyu teni, (A+) kan grubu, kürek şekilli ön dişleri, yatkın olduğu hastalıklar ve genetik olarak soğuğa uyumu gibi özellikleri genomu incelenerek bulunmuştur. Bu araştırma ekibinin elinde Grönland'da yaşamış ilk insanlardan sadece 4 küçük kemik parçası ve bir tutam saçın dışında başka biyolojik kalıntı yok. Bu çalışmalar yakın zamanda yok olmuş kültürlerin yayılmaları ve göçleri hakkında daha yetkin ve ayrıntılı bilgiler kazanmamıza yardım edecektir.[43] Bu örnek çalışmalar Alevi kültür tarihine yönelik yapıldığında bütün ve ayrıntılar önemli çözümler sunacaktır.

---

41 Erksin Güleç, Timur Gültekin, *"Afrika'dan Anadolu'ya En Eski İnsan Göçleri"* Bilim ve Gelecek Dergisi, S: 73, 2010.

42 age.,

43 Waking the dead (10.02.2010) http://news.ku.dk/all_news/2010/2010.2/human_genemo/'dan aktaran Hüseyin Tayran, "Ölüyü Canlandırmak". Bilim ve Gelecek Dergisi. S.73. Mart 2010.

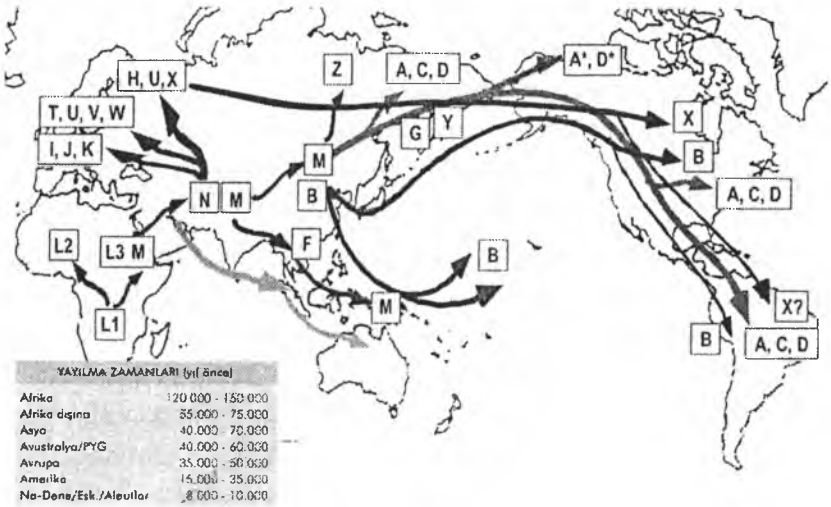

1980 yılından itibaren çeşitli popülasyonlardan toplanan örnekler sonucu dünyanın mtDNA haplogrupları oluşturulmuştur. Haplogruplar dünyadaki popülasyonların biyolojik çeşitliliğini göstrmesi açısından önemlidir. Her popülasyonun haplogrupları ve oranları diğerlerinden farklıdır. İnsanın Afrika savanalarında başlayan serüvenine ait en eski haplogrupları L0, L1, L2 ve L3'dür. Fakat L3 haplogrubundan köken alan M ve N haplogrupları Avrasya'nın genetik çeşitliliğini oluşturur. Avrupa ve Batı Asya'da çoğunlukla Batı Avrasya haplogrupları olan H-K, N, R, T-X, Doğu Asya'da ise daha çok C-G, M, O-Q, S, Y, Z görülür.

SONUÇ

Hitit kültür, inanç ve dillerinin yerleştiği son toprak olan Anadolu'da şekillendiği ve bu şekillenmede Pala, Luvi, Hatti olarak adlandırılan toplumların belirgin etkisinin bulunduğu açıktır. Bu uygarlıklar Anadolu'da yaşayan toplulukların yaşam kolları olarak görülmemekle birlikte Luvilere ait olduğu iddia edilen simge ve kavramların üzerinde tartışılması yabana atılamaz, ancak bu daha çok dilbilimci ve simgeci bir deneme olarak görülebilir.

Taklit usulü ile toplumlara değer kazandırmaya veya köken yaratmaya çabalamak, *"ezeli gerçeğe"* ulaşmak konusunda ne yazık ki eksiklikleri çok fazla etkilemez. Tek tanrılı inançların aşkın tanrısal kurgularından kurtulmaya çalışan toplulukları bir ve aynı gösterme ve birbirlerinin kolları veya alt dalları olarak saymak, benzerliklerle örneklemek, aşırı sözlük anlamları üretmek yanlış sonuçları arttırır. Aleviliğin düşünce sistematiğine ait kalıplaşmaları bu kadar kolay ve değişmeden biçimlenmiş ve *"sır"*, *"giz"* gibi soyutlamalarla taşınıyormuş göstermek *"altın buzağı"* altında Alevilik aramaktır.

Tartışmalar elbette ki kadime doğru taşınmalıdır. Ancak ilgili bulunan toplumların, tanrı anlayışı, inanç formları, sembol kurguları, öte dünya anlayışları, tanrının ne olduğu, neye benzediği gibi sorgu ve şüphelerden soyutlanarak bunun yapılması mümkün değildir. Böyle bir eksiklik Philon'un, "Tanrının görüntüsü olan Hükümdarlık gücü ve Tanrının insanları kutsaması şeklinde kendini gösteren Yaratıcı güç" ilişkilerindeki algılayışa benzer karıştırmalara ve tanrısal öz (ausia) noktasında hatalara[44] düşürür bizi. Bir toplumun yaşayan inanç, kültür, ekonomi, sanat vs gibi alanlarında farklılık olabilir. Kültürel olarak geriye doğru etkilendiği

44 K. Armstong, *Tanrı'nın Tarihi; İbrahim'den Günümüze 4000 Yıllık Tanrı Arayışı.* s. 100.

kaynakları tartışmak mümkün, ancak her koşulda *"zorunlu"* bir sentez kurulamaz. Aleviliğin insanı nasıl gördüğü, dedelik ve mürşitlik makamlarında ve onların yürüttüğü cemlerde neler yapıldığı ve zahiri/bâtını anlamları bellidir. Hititlerde insanın ne olduğu sorusuna verilen yanıt ile Alevinin insanın ne olduğuna dair yanıtı inançsal açıdan aynı olabilir mi? Hititlerde Kralın temsil ettiği güç ve kutsallıkla Alevi mürşit ya da dedesinin görev ve yetkileri aynı görülebilir mi? Kölenin olduğu Hitit toplumu ile tüm insanlığı kurtuluşa taşımak için *"rıza şehri"* ütopyası olan Alevi toplumsallığının aynı sayılması düşünülebilir mi?

Bir noktayı örneklemek gerekirse, aslan motifindeki kurgularda olduğu gibi büyük eksiklikleri Alevilikte toplamaya çalışmış oluruz. Çünkü "Anadolu'nun ve Yunan'ın mistik dünyasına Kybele ile giren bu ürün, Hıristiyanlığın etkinliğinden sonra, aslan başlı ve pençeli koltukta oturan İsa ya da Meryem tasvirlerinde"[45] de yer almıştır. Bu tasvir ve aslanın kişileştirilmesi Alevi kümesi içerisinde de önemli işlevlere ve şahıslaştırmaya sahiptir. Bunun bir noktadan dağılma olduğunu düşündürecek herhangi bir ilk kaynak iddiası bulunamaz. Üstelik Anadolu uygarlıkları ile ilgili çalışmalara başlarken, uygarlığın ustaları[46] olarak değerlendirilen Sümer'den başlamak gerekir. Çünkü yazılı tarih Sümer'de başlar, ilk *"ışık"* oradan yakılmıştır. Halihazırda arkeoloji dahil tüm alan çalışmalarına nitelik sağlayacak yeterli kaynak her alanda tamamlanmamıştır. Başta Hitit arkeolojisi olmak üzere Alevilik bağlantılı araştırma ise yok denecek kadar azdır. Çünkü kolayca yapılmaya çalışılan bağ ve ilişkilendirme kendi içinde büyük kaygı ve kaynak eksikliği taşımaktadır. Hiçbir bilimsel çalışma döneminden bağımsız yapılmaz. Hele hele sözlü kültür verileriyle daha fazla haşır neşir olmuş Alevilik gibi bir yakınçağ felsefi-inancın tartışması doğal olarak mitoloji alanında soyutlanarak tabansız ve

45 Ertuğrul Danık, *Öteki Tanrılar: Alevi Bektaşi Mitolojisi*. s. 68.
46 Derman Bayladı, *Uygarlıklar Kavşağı Anadolu*. s.17.

içeriğinden koparılarak ayakları üzerine oturtulması ise mümkün değildir.

Eğer çok yönlü çalışılacaksa, çalışma alanı daha geriye götürülmelidir. Özellikle prehistorya, arkeoloji, antropoloji, etnoloji ve dilbilim çalışanlar bu durumda olmak zorundadır. Ortadoğu özelinde ise daha emekleme evresinde bulunan arkeolojik çalışmaların verilerini, "Hitit- ve öncesini de ekleyebilirsiniz- bilginlerinin becerileriyle yararlanmamıza sunulanlar bile, Babilonya dininin Hititler uygarlığı üzerindeki etkisini kabul ederler. Söz konusu –Hitit- mitoslarının kendilerine özgü son derece farklı bir karakter taşımaları, bu gerçeği değiştirmez.[47] Çünkü tarihsel bu yapılanma sanat, yönetim, dinler ve folklorik açıdan birbirini doğal olarak izler ve etkiler. Ancak bütünü görmeden ilk ve tek kaynak gibi dayatmak sorunu çözmeye yardımcı olmaz. Elbette şu da ihmal edilemez: "Tarihsel açıklama, bir gelişim varsayımı olan bir açıklama, verilerin yalnızca bir tür özetidir. Verileri birbiriyle ilişkilerinde anlamak ve bunları zamansal gelişme ile ilgili bir varsayım biçiminde olmayan genel bir şema içinde birleştirmek bir o kadar olasıdır. Bir insanın, Tanrılarının kimliğinin, diğer insanların Tanrıları aracılığıyla saptanması mümkündür. Bu suretle, insan kendini bu adların aynı anlamı taşıdığına inandırabilir."[48]

Bu saptamayı genel bir tarih ile ilişkilendirerek kurmak mümkün. Tartışmaları ortak, yüksek bir tanrı ve kadimlik üzerine götürmeye kalkarken uygarlığın doğuşu ile kültür örüntülerini sürekli birbirinin üstüne koymak yanında, ayrımın hangi noktalardan başladığını da görmek gerek. Bu tartışma bizi gnostik dünyanın kendine has sistemleşmesine götürür. Alevilik çoğunlukla kültürel bütünleşme eksikliğinin en aşırı örneği olarak resmedilir. Onun

47 S.H. Hooke, *Ortadoğu Mitolojisi: Mezopotamya, Mısır, Filistin, Hitit, Musevi, Hıristiyan Mitosları*. s. 114.
48 Radcliffe Brown, *Russel and Whitehead, Semiotica*, 1984, 48. Cilt: 1, s. 21'den aktaran Stanley J. Tambiah, *Büyü, Bilim, Din ve Akılcılığın Kapsamı*. s. 89.

büyük karmaşıklığı, çok yönlülüğü ve kuşaktan kuşağa görülen hızlı değişmeleri kaçınılmaz olarak ögeleri arasındaki uyum eksikliğini, basit toplumlarda olmayan ölçüde ortaya çıkarır. Ne var ki bu bütünleşme eksikliği, birçok çalışmada basit bir teknik hata yüzünden abartılır ve yanlış yorumlanır.[49]

Alevi uygarlığının geriye dönük kapısından içeri girdiğimizde dünyanın değişik kültür alanlarıyla özdeş, türdeş ve 'evrendeş' yapılanmalar görürüz. Bu, kültürün doğal sürecidir. Bu nedenle bilim yapılırken farklılıklar kolay tespit edilebilirken, koşutluk yaratırken aynı kolaylığa sahip değiliz. Bunu iddia etmeye çabalamak ve sözel geleneği doğru kullanamamak bizi *"demirin üzerinde karınca izi"* aramayla avutur. Bu konuda oturup bir daha düşünmek için, bu alanı en iyi çalışan bir bilim adamına sözü bırakmak yararlı ve yaratıcı olacaktır; Tabakalaşmanın ve devletin doğuşunda, hiyerarşinin kaynağının, statünün ve mertebe düzeninin, normların ve ayrıcalıkların genel toplumsal özelliklerinden çıktığını gösterdim. Çünkü toplumsal morfolojinin odağında, toplumsal psikoloji bulunmaktadır. Dolayısıyla, herhangi bir toplumun ve her bir toplumun kurucu asal öğelerinden olan ideoloji ve kozmoloji konuları üzerinde de durulmuştur. Ekonomik bütünleşme ve tabakalaşma süreçleri içinde doğan ve (genellikle) bu süreci destekleyen ideolojiler, *"üretim biçimi"* kavramı kullanılarak modellendirilmiştir. Üretim biçimi ise, yalnızca üretim etkinliklerini değil tüm yaşam biçimini kapsayan etkinlikler olarak görünür. Ancak burada, belki de ilk kez, ekonomi politik yapıların işleyiş biçimlerini ortaya koyan düşünceler olarak *"üretim biçimleri"*ne işlemsel (operasyonel) bir rol verilmiştir. Özellikle yazılı tarih döneminin az öncesindeki ve bu dönemin erken evrelerindeki Mezopotamya'ya uygulandığında olmak üzere, üretim biçimi kavramı... *"kültürel morfoloji"* ve *"kültürel ekoloji"* dediği-

49 Ruth Benedict, *Kültür Örüntüleri*. Öteki Yay. 1998. s. 234.

miz ögelerin tarihte görülen ve karmaşık yapıya sahip olan toplumlarda birbirine bağlı bulunduklarını göstermektedir.[50]

İşte bu nedenle *"buldum"* demek mümkün değil. Her ne kadar uçsuz bucaksız alanı, gnostik ve senkretik özellikleri yüksek olmasına rağmen Alevilik, hiçbir şekilde kilise, sinagog cami vs. mücadele alanının tarihi perspektifi ile sınırlandırılacak uzuvlarla yeniden düşünülemez. Çünkü bu felsefelerin fantazyası veya ilkeleri Aleviliği felsefe, sanat, edebiyat, ekonomi ve inanç olarak belirleme gücüne sahip olamamıştır. O nedenle dinler tarihinin sınırlarında dolandırarak inanç yollarını kesiştirme çabası Alevilik *"mega"*'lasını cilalamaktan, coşturmaktan başkaca işlev taşımaz. Bu cila da çok çabuk dökülür. Çünkü Alevilik onlarla aynı yolu izleyerek tarih sahnesine çıkmamıştır. Onun öğretisi doğayı izlemiş, doğayı sezerek dünyayı anlamış ve insanı bu çerçevede bir ahlak ve ilkeler bütünü olarak görmüştür. Aşkın tanrılarına orada yer yoktur. İsa'yı, Musa'yı Muhammed'i izletmeye ya da Hitit krallarına köle yapmaya kalkarsanız uyarılmak durumunda kalırsınız. Her Alevinin düşü, mürşitlerinin yolundan giderek Ene-l Hak diyebilmektir. O mücadele alanında, kanla yazılmış tarihinde İsa'nın da, Musa'nın da, Muhammed'in de aynı olduğunu bilir.

Kendini İslami gelenekçilik karşısında konumlayan modernist siyasî hareketler, tarihi ve tarihsel meşruiyeti İslam öncesi geçmişten devşirme yoluna gitmişlerdir. Lübnanlı Maruniler *"Fenikecilik"*, Iraklılar *"Babilcilik"*, İran Şahı *"Amakenidcilik"* yaparken, Türkiye'de Kemalizm bir *"Sümer-Eti Türkçülüğü"*ne başvurmuştur. Ortadoğu'da *"ulusal"* devletlerinin peşinde koşan ya da kendisine modern bir *"kimlik"* inşa etmeye çalışan rakip milliyetçilikler de aynı yolu seçmişlerdir.[51] Bundan çok sonra gelişen ve Halikarnas Balıkçısı'nın da başı çektiği *"Mavi Anadolu"* anlayışı da

50 Charles. K. Maisels, *Uygarlığın Doğuşu.* s. XVII.
51 Suavi Aydın, *Arkeoloji ve Milliyetçilik Toprak Altından Kimlik Devşirmek,* s. 131.

evrensel bir anlayış üzerinden hareket eder gibi görünüp Türk milliyetçiliğini parlatmış ve günümüzdeki ulusalcı akıma önemli katkıda bulunmuşlardır. Kültür tarihi arkeolojisinin yeni dönemdeki verilerinin Alevilere kullanılmaya başlanması elbette önemli katkılar da sunacaktır, kültürel birikime. Bu birikimi tümüyle geriye taşıma ve *"etnik paradigma"* oluşturma çabası 19. yüzyılda önem kazanmıştı. Bu çabalar özellikle Avrupalılar açısından önem taşıyordu. Bunun şoven dalgaları ise Almanya'da biyolojik üstünlük ile güçlendirilerek Nazizm ile patladı ve bütün bir dünya tarihine mal olacak sonuçlar doğurdu.

Bu dönemlerde Türkiye'de başlayan kültür arkeolojisi çalışmaları ise Eti-Hitit ve son zamanlarda ise Sümerlerin, Macarların, Bulgarların ve Finlilerin Türk olduğu tezine dönüşmüştür. Bütün bir Avrasya'nın Türkleştirilmesi dönem dönem *"Anadolucu"*, dönem dönem de *"Orta Asya-Anadolu-Mezopotamya"* tezleri arasında gidip gelmektedir.

Bilge Umar'ın *"Türkiye'deki Tarihsel Adlar"* çalışması ise yeni bir dönemin tartışılmaz kabullerini arttırdı. O da Luvilere ait yer adlarının hala yaşıyor olduğu yönündeki tezidir. Dört bin yıldan fazla bir dönemin kaba bir terminoloji ile tartışılmadan kabulü ne yazık ki Aleviliğin kültür kökenleri üzerine yapılan çalışanlara da sıçramış ve Alevilik için hayali etnik kimlik tartışmaları yoğunlaşmıştır.

Etno-simgeci milliyetçi teoriler geçmiş dönemlerin antik düşüncelerini öne çıkarıyor. Avrupa bu özgücülüğünü Yunan İlkçağı'na bağlayarak güçlendirmeye çalıştı. Bunun geldiği nokta, simgeleri açısından etnolojik bir taban yaratmadır. Ancak örneğin Amerikan özgücülüğünde böyle bir *"kök"* üretme bulunmamaktadır.

Sözkonusu paradigma tarih dışı, ideolojik ve idealist-mistik bir anlatımdır. Tarihi bir içerik taşımasına karşın tarih dışıdır. Aleviliği anlatırken Aleviliğin yaşam ilişkisini, geliştirdiği ritüel ve felsefi sü-

rekliliği, bağlanamayacağı bir noktayla pekiştirerek aktarmaya ve anlamlandırmaya çalışıyor. Aleviliği kendi tarihsel sürecinden arındırarak yeni bir bilgilenme sürecine taşıyor. Bunu yapılırken Aleviliğin dinamiği, dinsel kimliklendirme komplosuna taşınıyor.

Alevilerin Oniki İmam Kültü[52], Hititlerin on iki yer altı tanrısına indirgenmiş, Alevi cemlerinin kurumsallaşması kült model olarak Hitit tapınımlarına taşınmış, bazı noktalarda Ma tapınak kültleri içerik ve felsefe olarak da doğrudan felsefi- inanç olarak model olarak görülmüştür. Alevi Mürşit ocakları ile Hitit öncesi ve dönemi boyunca yaşayan ticaret kentleri ve tapınak fahişeliğiyle ünlü şehirler Mürşit ocakları olduğu teziyle parlatılmıştır. Bütün bu çabalar Aleviliğin kurumsal işleyişinin tarihle bağlantısını ya da kültür tarihi arkeolojisine katkıdan çok varlığı kanıtlanıp, doğrulanamamış tezler olarak duruyor.

Her şeyden önce Aleviliğin bir tanrı anlayışı var. Bu soruyu sormadan, eğer Aleviler Hitit, Luvi vs. gibi ise nasıl değiştiğini, buna dair arkeolojik verileri koymadan ne üzerine felsefe yapılabilir. Ya Aleviliğin varoluş tasarımını[53], cennet cehennem anlayışını, cemdeki hizmetlerin kimlere atfen yapıldığını ve bunun kadimdeki isimlendirilmiş tanrı veya pirlerin kimler olduğunu belirlenmeden kolaydan yanıt vermek mümkün mü? Kayıp kıta Mu[54] ve diğerleri hakkında gizemcilerden başka özel bir çalışma alanı geliştirilmemiştir. Köken olarak Aleviliği buraya bağlamak Alevilik sorununu diyalektikten ve tarihsel gelişimden kökten koparmaktır. Aleviliği kuramsal çalışanların önem ve dikkat çekmeleri gereken noktaları hala dilbilimsel yöntem ve kavram kargaşasıyla bulmaya çabalamak hiçbir eksiği tamamlamıyor, aksine yeni sorunların Alevi hayatına taşınmasına hizmet ediyor.

52 Hasan Harmancı, *"Acının Kerameti Kerbelâ"*, Yurt Kitap-Yayın, 2010
53 Hasan Harmancı, *"Aleviliğin Anayasası Varoluş"*, Yurt Kitap-Yayın, 2008
54 Esat Korkmaz, *Simgeler Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar, 2010

KAYNAKÇA

Ahmet Yaşar Ocak, Babailer İsyanı, Dergah yayınları, 1996, İstanbul.

Ali Dinçol, *Hititler Son Tunç Çağı*, Arkeo-Atlas, 2004

Agarta Mahatmalar Misyonu. Bilim Araştırmalar Merkezi. Yay Haz: Haluk Egemen Sarıkaya, Tarihsiz.

Anna Komnena, *Malazgirt'in Sonrası*, İnkılap Kitabevi, İstanbul

Bilge Umar, Türkiye'de Tarihsel Adlar, Remzi Kitabevi, İstanbul

Cahit Günbattı, *Anadolu'nun Politik Manzarası*, Arkeo-Atlas Dergisi, sayı: 18, 2004

Charles. K. Maisels, *Uygarlığın Doğuşu*, İmge Kitabevi, 1999 Ank.

Cihangir Gener, *O'nun Oğlu-İsa'nın Gerçek Yaşam Öyküsü*, Yurt Kitap-Yayın, 2009 Ankara

Derman Bayladi, *Uygarlıklar Kavşağı Anadolu*, Say Yay., 2003 İst.

Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, Net Turistik Yay., 1993 İst.

Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Gizli Tarihi*, Kalkedon Yay., 2007 İst.

Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kayıp Bin Yılı*, Kalkedon Yay., 2007 İst.

Erdoğan Çınar, *Aleviliğin Kökleri-Abdal Musa'nın Sırrı*, Kalkedon Yayınları, 2008 İstanbul

Erdoğan Çınar, *Kayın Bir Alevi Efsanesi*, Kalkedon Yay., 2007 İst.

Erdoğan Çınar, "Son Alevi Esnafı", http://webcache.googleusercontent.com, 10.05.2010.

Ertuğrul Danık, *Öteki Tanrılar: Alevi Bektaşi Mitolojisi*, İmge, 2006

Erksin Güleç, Timur Gültekin, "Afrika'dan Anadolu'ya En Eski İnsan Göçleri" Bilim ve Gelecek Dergisi, S: 73, 2010.

Esat Korkmaz, Simgeler Sözlüğü, Anahtar Kitaplar, 2010.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Üçdal Neşriyat, İstanbul.

Gregory Abû'l Farac, Abû'l-Farac Tarihi, Çev: Ö. Rıza Doğrul, TTK

Hamza Aksüt, *Alevi Erenlerin İlk Savaşı*, Yurt Kitap-Yayın, 2006

Hamza Aksüt, *Aleviler*, Yurt Kitap-Yayın, 2009

Hasan Harmancı, Aleviliğin Anayasası Varoluş, Yurt-Kitap Yay., 2008.

Hasan Harmancı, Acının Kerameti Kerbelâ, Yurt-Kitap Yay., 2010.

Hüseyin Tayran, "Ölüyü Canlandırmak". Bilim ve Gelecek Dergisi. S.73. Mart 2010.

İncil, Zirve Yayıncılık, 2008 İstanbul

Ivar Lissner, Uygarlık Tarihi. Nokta Kitap, Beşinci Baskı. 2008.

J. G. Macqueen, *Hititler ve Hitit Çağında Anadolu*, Arkadaş Yayınevi, 1999 Ankara

Jak Yakar, Anadolu'nun Etnoarkeolojisi, Tunç ve Demir Çağı'nda Kırsal Kesimin Sosyo- Ekonomik Yapısı, Homer Kitabevi. 2007.

Janet & Bernard Hamilton, Yuri Stoyanov (asistan), Christian Dualist Heresies in the Byzantine World, c. 650- c.1450, Manchester Univercity Press

Janet & Bernard Hamilton, Barış Baysal, Bizanslı Heretiklerin Tarihi, Bizans Dünyasında Hıristiyan Düalist Heretikler (650-1405), Kalkedon Yayınları, 2010

K. Armstong, *Tanrı'nın Tarihi; İbrahim'den Günümüze 4000 Yıllık Tanrı Arayışı*, Ayraç Yayınları, 1998 Ankara

Mine G. Kırıkkanat, *Gülün Öteki Adı*, Literatür Yay., 2008 İst.

M. İlmiye Çığ, Bereket Kültü ve Mabet Fahişeliği. Kaynak Yay.2005.

Prof. Dr. Ömer Çapar, *Yerli Bir Anadolu Tanrıçası: Ma, Dil ve Tarih Coğrafya Dergisi* 37, 1995 Ankara

Radcliffe Brown, *Russel and Whitehead*, Semiotica, Cilt: 1, 1984

Ruth Benedict, *Kültür Örüntüleri*. Öteki Yayınları, 1998 Ankara

S.H. Hooke, *Ortadoğu Mitolojisi: Mezopotamya, Mısır, Filistin, Hitit, Musevi, Hıristiyan Mitosları*, İmge Kitabevi, 1991 Ank.

Sedat Alp, *Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans. Hitit Çağında Anadolu'da Üzüm-Şarap*, Kavaklıdere Kültür Yay., No: 6, 1999 Ank.

Stanley J. Tambiah, *Büyü, Bilim, Din ve Akılcılığın Kapsamı*, Dost Yayınları, 2002 Ankara

Steve Olson, *Hepimizin Kökeni Afrika*, Yurt Kitap-Yayın, 2008 Ank.

Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap XII-XIII-XIV*, 5. Basım, 2005 İstanbul

Suavi Aydın, *Arkeoloji ve Milliyetçilik Toprak Altından Kimlik Devşirmek*, Arkeo-Atlas, sayı 7, 2010 İstanbul

Tarsuslu Elçi Pavlus, Kitabı Mukaddes Şirketi, 2008 İstanbul

Urfalı Mateos Vekayi-Namesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162), Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1987 Ankara

Ünsal Öztürk, *"Gizli Bilgilerin Sahipleri" ve Aleviler*, Yurt Kitap-Yayın, 2009

Ünsal Öztürk, *Alevilerin Büyük Sırrı*, Yurt Kitap-Yayın, 2005

Walter Hıntz, Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd, Çev.: T. Bıyıklıoğlu, TTK

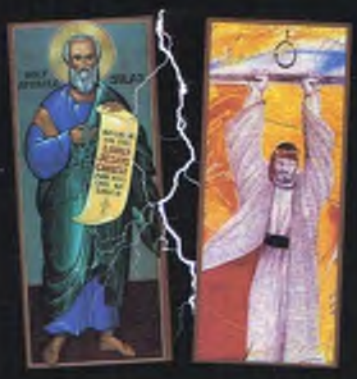

Alevi Tarih Yazımında

SKANDAL

-Erdoğan Çınar Örneği-

Hamza Aksüt-Ünsal Öztürk
Hasan Harmancı

Bu kitap, Alevi tarih yazımında ortaya çıkan bir skandalı konu alıyor. Erdoğan Çınar, kitaplarında Hıristiyanlığın bir mezhebi olan Paulikienizm'i Alevilik; kiliselerini Alevi ocağı; kilise kurucularını Alevi dedesi; ilk çağın köleci "Ma" topluluklarını Alevi; Zeus tapınağını Hacı Bektaş dergahı; Makedon kilisesi kurucusu Constantine'i, Pir Sultan Abdal olarak sunuyor.

Tüm bunları yaparken, Bizans görevlisi Peter'in; coğrafyacı Strabon'un; Anna Komnena'nın; Urfalı Mateos'un; Evliya Çelebi'nin ... yazdıklarını tahrif ediyor...

Bu, Alevi tarih yazımında bir skandaldır...

ISBN 978-975-9025-75-5

9 789759 025755

YTY
YURT
KİTAP-YAYIN